

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SINIF
YÖNETİMİNDE DAVRANIŞ DÜZENLEME SÜRECİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ
(Kayseri İli Örneği)**

**Tezi Hazırlayan
Ercüment KUTLU**

**Tezi Yöneten
Doç. Dr. Mehmet ARSLAN**

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

KAYSERİ-2006

Doç. Dr. Mehmet ARSLAN danışmanlığında **Ercüment KUTLU** tarafından hazırlanan **“Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Sürecinin Değerlendirilmesi”** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** Tezi olarak kabul edilmiştir.

30/06/2006

JÜRI:

Üye : Prof. Dr. Ersoy TAŞDEMİRCİ

Üye :Prof. Dr. Ünver GÜNAY

Danışman :Doç. Dr. Mehmet ARSLAN

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun 13.07.2006 tarih ve 15 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

ÖNSÖZ

Eğitim yönetiminin ilk ve en önemli basamağı olan sınıf yönetimi, eğitim sisteminin vermiş olduğu ürünlerin kalitesini doğrudan etkileyen bir unsurdur. Bilgi çağında hızlı bir değişim ve gelişme yaşanırken, toplum olarak bu değişime ayak uydurabilmemiz eğitime vereceğimiz değer ile sınırlı olacaktır.

Sınıf ortamı öğrenci ve öğretmenlerin buluştukları, etkileşim sürecinin yaşandığı bir ortamdır. Eğitimin amacının öğrencilerde istendik davranışlar kazandırmak olmasından hareketle, sınıfta öğrencilere nasıl bir eğitim verilirse öğrenciler o doğrultuda yetişecektir. Eğitim sisteminin bir görevinin de toplumumuzun ihtiyacı olan bireyleri yetiştirmek olduğunu düşündüğümüzde, kaliteli bir eğitimin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Bu durumda yeni nesilleri yetiştirecek öğretmenlere ve okullara büyük iş düşmektedir. Okullarımızdaki öğrencilerin istenmeyen davranışlarından kaynaklanan problemler dikkat çekici boyutlara ulaşmaktadır. Bazen bu istenmeyen öğrenci davranışları şiddet oluşturacak duruma gelmektedir. İlköğretim okullarında şiddet içeren öğrenci davranışları önemli bir yer tutmasa da öğrencilerin davranışlarının şekillenmesinin ilköğretim yıllarından başladığı düşünüldüğünde, ilköğretimde sınıf yönetiminin ve davranış düzenleme sürecinin önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Özellikle genç ve tecrübesiz öğretmenler sınıf ortamındaki istenmeyen öğrenci davranışlarından şikâyet ederler. Bazı öğretmenler sınıf ortamında yaşanan istenmeyen davranışlar ile boğuşmak zorunda kalabiliyorlar. Bu durum sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarından kaynaklanmaktadır. Öğretmenler eksikliklerini diğer arkadaşlarına hissettirmemek için sınıflarına ve kendilerinin gelişim ve değişimine set çekmektedirler. Oysa öğretmenlerin kendilerini değerlendirerek eksiklerini gidermeleri gerekmektedir. Bu araştırmada sınıf yönetiminde davranış düzenleme süreci ele alınmıştır. Bu çalışmanın sınıf yönetimi açısından öğretmenlerimize ışık tutacağı, onları bilgilendireceği düşünülmektedir.

Tez çalışmamın planlanması, yürütülmesi ve düzenlenmesi aşamalarında beni yönlendiren, çalışmaya motive eden, saygıdeğer hocam Doç. Dr. Mehmet ARSLAN Bey' e teşekkürü borç bilirim. Eğitim Bilimleri Bölümü Başkanı Sayın, Prof. Dr. Ersoy TAŞDEMİRCİ Bey'e ve Yrd. Doç. Dr. İsmail AYDOĞAN Bey'e, Eğitim Fakültesindeki değerli öğretim üyelerine katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca tez çalışmamda yardımlarını esirgemeyen sevgili babam milli eğitim şube müdürü Fayık KUTLU Bey'e, çalışmamda bana gösterdikleri destek için eşim Seçil, çocuklarım Elif ve Fatih'e teşekkür ederim.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SINIF YÖNETİMİNDE DAVRANIŞ DÜZENLEME SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ercüment KUTLU

ÖZET

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecine ilişkin görüşlerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Tarama modelinde betimsel bir çalışma olarak gerçekleştirilen araştırmada; sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaşmış oldukları istenmeyen öğrenci davranışları, istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları yöntemler, sınıf ortamının düzenlenmesi ve ikliminin olumlulaştırılması, istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi, sınıf kurallarına uyum sağlanmasına ilişkin öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinin değişkenlere göre farklılaştığı saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Kayseri ili Melikgazi ilçesi sınırları içerisinde 21 ilköğretim okulunda görev yapan 291 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ki- kare testi kullanılmıştır.

Öğretmenlerin gözlemlemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışları ders düzenini bozucu hafif şiddette istenmeyen davranışlardır. En sık karşılaşılan istenmeyen davranışlar; arkadaşlarını sürekli şikayet etme, izin almadan konuşma, başarılı öğrencide ilgi isteği, tv dizilerindeki karakterlere özenme, ödevlerini yapmama, tahtayı karalamadır. Sınıfta en az karşılaşılan istenmeyen davranış hırsızlık yapmadır. Öğretmenler istenmeyen davranışlara karşı öncelikle sözel yöntemler ile beraber beden dilini kullanmakta ileri davranış problemlerinde durumu değiştirme yöntemlerine yer vermektedirler. Öğretmenler fiziksel ceza yöntemini tercih etmemekle birlikte, uygulayan öğretmenlerde az değildir. Öğretmenler en fazla, öğrenciyi dinleyip açık iletişimde bulunma, sorunu kendi çözmeye çalışma, bakışlarla ikaz etme, nasihat verme yöntemlerini kullanmaktadır. Öğretmenler sınıflarında demokratik bir ortam oluşturmakta ve sınıf ortamının düzenlenmesi için gerekli çalışmaları yapmaktadır.

Anahtar sözcükler: Sınıf yönetimi, davranış düzenleme, istenmeyen öğrenci davranışı.

THE EVALUATION OF BEHAVIOUR ARRANGEMENT IN CLASSROOM MANAGEMENT ACCORDING TO TEACHERS PERCEPTIONS

Ercüment KUTLU

ABSTRACT

This study is done for investigating teachers perceptions in behaviour arrangement process. Hatching model is used for this descriptive study. With this study teachers beliefs about unwanted behaviours of students, teachers techniques for preventing these behaviours, arrangement of class and establishing class culture, preventing unwanted behaviours before existence, adaptation to class rules have already taken and teachers perceptions difference investigated in respect of variables.

The sample of this study is formed from 291 teachers working in 21 primary schools at Melikgazi district in Kayseri. The data is obtained from the guastionaire developed by the researcher. For analyzing the frequency, arithmetic mean, percentage, k- square test used. Unwanted behaviours that teachers observed are less important behaviours in class order. Most frequent behaviours are continious complaint about friends, talking without permission, paying attention to successful students, aping the characters of serial films, not doing homeworks and scribbling board. The least unwanted behaviour that the the teachers faced wilth is theft. Teachers use linguistic methods with body language for unwanted behaviours and use the methods to change the behavioural problems. The number of teachers prefering physical punishment are not less. The most frequent methods that teachers use are listening, solving problems by themselves, warning with glance and advising. Teachers are doing the essential works to form a democratic atmosphere and to arrange the class.

Key Words: Class management, behaviour formation, undesirable student behaviour.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	X
TABLolar LİSTESİ.....	XI
1. GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4.Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6.Tanımlar	5
2.GENEL BİLGİLER.....	7
2.1. Eğitim Yönetimi ve Sınıf Yönetimi.....	7
2.2. Sınıf Yönetimi Modelleri.	8
2.2.1.Tepkisel Model	8
2.2.2. Önelemsel Model.....	9
2.2.3. Gelişimsel Model.....	9
2.2.4. Bütünsel Model.....	10
2.3.Sınıf Yönetiminin Boyutları.....	10
2.4. Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Süreci.....	11
2.5. Olumlu Sınıf Ortamı Düzenlenmesi	12
2.5.1. Sınıfta Fiziksel Ortamın Düzenlenmesi	12
2.5.1.1.Sınıfların Isısı	13
2.5.1.2. Temizlik ve Bakım	13
2.5.1.3. Duvar ve Eşya Renkleri.....	14
2.5.1.4. Gürültü	14
2.5.1.5. Görünüm	15
2.5.1.6. Aydınlatma	15
2.6. Olumlu Öğrenme Ortamının Oluşturulması.....	16

VII

2.7. Sınıf Kural ve İşlemlerinin Belirlenmesi	17
2.7.1. Sınıf Kurallarının Belirlenmesi.	17
2.7.2.Sınıf Kurallarının Uygulanması ve Gözlenmesi.....	18
2.8. İstenmeyen Davranışların Oluşmasının Önlenmesi.....	19
2.8.1.Öğrencide İstenmeyen Davranış Sorunu.....	19
2.8.2.İstenmeyen Davranışların Oluşmasını Engelleyici Yöntemler.	20
2.8.2.1. İsteneni Çağrıştırıcı Davranmak	22
2.8.2.2. İstenen Davranışa İnandırarak	23
2.8.2.3. İstenen Davranış Güçlendirmek	24
2.8.2.4. İstenen Davranış Kolaylaştırmak.....	25
2.9. Sınıf Yönetiminde Disiplin ve Disiplin Modelleri	26
2.9.1. Davranış Değişikliği Modeli	28
2.9.2. Canter Modeli (Güvengen Davranış Modeli).....	29
2.9.3. Glasser Modeli (Gerçeklik Terapisi)	30
2.9.4. Kounin Modeli(Dalga Etkisi)	31
2.9.5. Dreikurs Modeli(Ussal Sonuçlar Modeli)	32
2.9.6. Ginott Modeli	33
2.9.7. Öğretmen Etkililiği Eğitimi Modeli.....	33
2.10. İstenmeyen Davranışlara Karşı Yaklaşımlar ve Disiplin Sağlayıcı Rehberlik.....	34
2.11. İstenmeyen Davranışlara Karşı Eylemler.....	36
2.11.1.Sözel Olmayan Tepkiler.....	36
2.11.1.1.Göz Teması Kurma	36
2.11.1.2. Davranış Görmezden Gelme	37
2.11.1.3. Hareket Etme	37
2.11.1.4. İşaret Verme.....	38
2.11.2.Sözel Tepkiler.....	38
2.11.2.1.Öğrenciyi Sözel Uyarma	38
2.11.2.2. Soru Sorma	39
2.11.2.3. Kuralları ve Görevlerini Hatırlatma.....	39
2.11.3. Durumun Değiştirilmesi.....	40
2.11.3.1. Ders Etkinliğini Değiştirme.....	40
2.11.3.2. Sorumluluk Verme	40
2.11.3.3. Okul Yönetimi, Rehberlik Servisi Ve Aile İle İletişim Kurma	40

VIII

2.11.3.4. Ceza Verme	41
2.12. Sorun Davranışları Yönetme Stratejileri.....	43
2.13. İlgili Araştırmalar	48
2.13.1.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	48
2.13.2.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	50
3.YÖNTEM.....	56
3.1. Araştırmanın Modeli.....	56
3.2.Evren ve Örneklem	56
3.3.Veritoplama Aracı	58
3.4.Veritoplama Aracının Uygulanması.....	59
3.5.Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması.....	59
4. BULGULAR VE YORUM.....	61
4.1. Öğretmenlerin ve Okulların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	61
4.1.1. Okulların SED' ine İlişkin Bulgular	61
4.1.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular	62
4.1.3. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Bulgular	62
4.1.4. Öğretmenlerin Okuttıkları Sınıflara İlişkin Bulgular.....	63
4.1.5. Öğrenci Sayılarına İlişkin Bulgular	63
4.1.6. Öğretmenlerin Mezun Oldıkları Okullara İlişkin Bulgular	64
4.2. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Gözlenme Sıklığına İlişkin Bulgular	65
4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Yönelik Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Bulgular.....	78
4.4. Sınıf Ortamının Düzenlenmesi Ve Olumlu Sınıf İkliminin Yaratılmasına Yönelik Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular	89
4.5. İstenmeyen Davranışların Önceden Tespit Edilerek Önlenmesine Yönelik Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	94
4.6. Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasına Yönelik Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular	97
4.7. Araştırma Bulgularının Değişkenlere Göre Farklılığı	100
4.7.1. Araştırma Bulgularının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı.....	100
4.7.2. Araştırma Bulgularının Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Farklılığı.....	112
4.7.3. Araştırma Bulgularının Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Farklılığı.....	126
4.7.4. Araştırma Bulgularının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı.....	133

4.7.5. Araştırma Bulgularının Okulların SED Değişkenine Göre Farklılığı	148
4.7.6. Araştırma Bulgularının Öğrenci Sayısı Değişkenine Göre Farklılığı.....	158
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	164
5.1. SONUÇLAR	164
5.2. ÖNERİLER	173
KAYNAKÇA.....	175
EK-1 Anket Formu	181
EK- 2 Ankette Yer Alan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerce Gözlemlenme Sıklığına Göre Sırası	181
EK- 3 Ankette Yer Alan İstenmeyen Davranışları Önlemede Öğretmen Yaklaşımları Listesi.....	181
EK-4 Araştırma İzin Onay Yazısı	189
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

SED : Sosyo – Ekonomik düzey.

N : Sayı

% : Yüzde

$\bar{X}$: Aritmetik Ortalama

χ^2 : Ki – Kare

Sd : Serbestlik Derecesi

P : Ki-kare Sonuç Değer

F : Frekans

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1- Örnekleme Giren Okullar ve Uygulanan Anket Sayısı	57
Tablo 2-Sınıf öğretmenlerinin okulların SED’ ine göre dağılımı.	61
Tablo 3- Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetine göre dağılımı.....	62
Tablo 4- Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre dağılımı.	62
Tablo 5- Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıflara göre dağılımı.	63
Tablo 6- Sınıfların öğrenci mevcutlarına göre dağılımı.	64
Tablo 7- Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre dağılımı.....	64
Tablo 8- Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları	65
Tablo 9- Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullandıkları Yöntemler.....	78
Tablo 10- Sınıf Ortamını Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılması İle İlgili Öğretmen Görüşleri.....	89
Tablo 11- İstenmeyen Davranışların Önceden Tespit Edilerek Önlenmesi İle İlgili Öğretmen Görüşleri.	94
Tablo 12- Sınıf Kurallarına Uyum Sağlanması İle İlgili Öğretmen Görüşleri.	97
Tablo 13- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Farklılığı.	100
Tablo 14 - İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı.....	101
Tablo 15 - “Öğrencilerden Beklenen Davranışların Onlara Açıklanması” ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.....	102
Tablo 16 - Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı.....	102
Tablo 17-“Kurallara Uyulduğunda Ödül Yönteminin Hangi Sıklıkta Kullanıldığı” ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki	103
Tablo 18 - “Kurallar İhlal Edildiğinde Cezaya Hangi Sıklıkta Başvurulduğu” ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.....	104
Tablo 19 - “Kurallara Uyumun Kontrol Edilmesi.” İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.	104
Tablo 20- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı	105

Tablo 21- “Mazeretsiz Devamsızlık Yapmak” İstenmeyen Öğrenci Davranışı İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.....	106
Tablo 22- “Öğretmenlerine Saygı Göstermemek.” İstenmeyen Öğrenci Davranışı İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.....	107
Tablo 23- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı.....	108
Tablo 24- “Sınıfta Mahkeme Kurup Alınan Kararları Uygulama” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki	109
Tablo 25- “Teneffüse Çıkmama Cezası Verme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki	109
Tablo 26- “Öğrenciyi Sınıfta “Yok” Kabul Etme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki	110
Tablo 27- “Kişiyi Özel Davranırım” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.	111
Tablo 28- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi Ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.....	112
Tablo 29- “Eğitsel Kol Seçimlerinde Öğrenci İlgi Yetenek Ve İsteklerini Dikkate Alınması” İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullar Arasındaki İlişki.....	113
Tablo 30- “Seçmeli Dersler Belirlenirken Öğrenci İlgi Ve Yeteneklerinin Dikkate Alınması” İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullar Arasındaki İlişki.....	114
Tablo 31- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.	114
Tablo 32- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.....	115
Tablo 33-İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.....	116
Tablo 34- “Öğretmenlerine Saygı Göstermemek.”İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı.....	117
Tablo 35- “Kırıcı Ve Küfürlü Konuşma” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı	118
Tablo 36- “Yalan Söylemek” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı.....	119

Tablo 37- “Arkadaş Ve Okulun Araç Gereçlerine Zarar Vermek” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı.....	120
Tablo 38- “Arkadaşları İle Kavgaya Etmek” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı	120
Tablo 39- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı	121
Tablo 40- “Oturduğu Yeri Değiştirmek” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki	122
Tablo 41- “Sınıfta Mahkeme Kurup Alınan Kararları Uygulama” Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki	123
Tablo 42- “Nasihat Verme” Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki	124
Tablo 43- “Davranışı Görmezden Gelme ”Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki	125
Tablo 44- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı.....	126
Tablo 45- “Seçmeli Dersler Belirlenirken Öğrenci İlgi Ve Yeteneklerinin Dikkate Alınması.” İle Okutulan Sınıflar Arasındaki İlişki.....	127
Tablo 46- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı	128
Tablo 47- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı..	128
Tablo 48- “Kuralları Belirleme Sürecine Öğrencilerin Katılması” İle Okutulan Sınıflar Arasındaki İlişki.....	129
Tablo 49- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı.....	130
Tablo 50- “Okula Gelmek İstememek” İstenmeyen Öğrenci Davranışı İle Öğretmenlerin Okutmuş Oldukları Sınıflar Arasındaki İlişki	131
Tablo 51- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı.....	132
Tablo 52- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığı .	133
Tablo 53- “Eğitsel Kol Seçimlerinde Öğrenci İlgi Yetenek ve İsteklerini Dikkate Alınması.” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki	134

Tablo 54- “Dersin Özelliğine Göre Farklı Etkinlikler Düzenlenip Düzenlenmediği” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	134
Tablo 55- “Sınıf Ortamının Öğrenciler İçin Rahatlığı” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	135
Tablo 56- “Araç Gereç Ve Materyalden Yeterince Faydalanılabilirliği” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	136
Tablo 57- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Farklılığı.....	137
Tablo 58- “Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre Problem Davranış Türlerinin Bilinip Bilinmemesi” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	137
Tablo 59- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığı.....	138
Tablo 60- “Kurallara Uyulduğunda Ödül Yönteminin Hangi Sıklıkta Kullanıldığı” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	139
Tablo 61- “Kurallar İhlal Edildiğinde Cezaya Hangi Sıklıkta Başvurulduğu.” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	140
Tablo 62- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri İle Farklılığı.....	141
Tablo 63- “Mazeretsiz Devamsızlık Yapmak” İstenmeyen Davranışı İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	142
Tablo 64- “Arkadaşları İle Kavga Etmek” İstenmeyen Davranışı İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki	142
Tablo 65- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri İle Farklılığı.....	143
Tablo 66- “Sorunu Kendi Çözmeye Çalışma” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki	144
Tablo 67 - “Sınıfta Mahkeme Kurup Alınan Kararları Uygulama” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki	144
Tablo 68- “Teneffüse Çıkmama Cezası Verme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki	145
Tablo 69- “Velisini Çağırma” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki.....	146

Tablo 70- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi Ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Okulların SED'ine Göre Farklılığı	148
Tablo 71- “ Sınıf Başkanı Seçimi İçin Seçim Ortamı Sağlanması” Davranışı İle Okulların SED'i Arasındaki Farklılık.....	149
Tablo 72- “Araç Gereç Ve Materyalden Yeterince Faydalanılabilirliği” İle Okulların SED'i Arasındaki İlişki.....	149
Tablo 73- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Okulların SED'ine Göre Farklılığı.....	150
Tablo 74- “Planlama Çalışmalarına Öğrencilerin Katılıp Katılmadığı”nın Okulların SED'ine Göre Farklılığı.....	150
Tablo75- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Okulların SED'ine Göre Farklılığı.....	151
Tablo 76- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Okulların SED'ine Göre Farklılığı	152
Tablo 77- “Kırıcı Ve Küfürlü Konuşmak” İstenmeyen Davranışının Okulların SED'ine Göre Farklılığı.....	153
Tablo 78- “Arkadaşlarını Kıskanmak” İstenmeyen Davranışının Okulların SED'ine Göre Farklılığı	153
Tablo 79- “Yanındaki Arkadaşını Rahatsız Etmek” İstenmeyen Davranışının Okulların SED'ine Göre Farklılığı	154
Tablo 80- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Okulların SED'ine göre farklılığı	155
Tablo 81- “Oturduğu Yeri Değiştirme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Değiştirme Yönteminin Okulların SED'ine Göre Farklılığı.....	156
Tablo 82- “Kişiye Özel Davranma” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Değiştirme Yönteminin Okulların SED'ine Göre Farklılığı.....	157
Tablo 83- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi Ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğrenci Sayısına Göre Farklılığı.....	158
Tablo 84- “Öğretim Yöntem Ve Tekniklerinin Öğrenci Merkezli Olup Olmadığı” İle Öğrenci Sayısı Arasındaki İlişki	159
Tablo 85- Sınıf Ortamının Öğrenciler İçin Rahatlığı İle Öğrenci Sayısı Arasındaki İlişki	160
Tablo 86- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğrenci Sayısına Göre Farklılığı.	161

Tablo 87- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanması Öğrenci Sayısı İle Farklılığı.....	161
Tablo 88- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğrenci Sayısı İle Farklılığı.....	162
Tablo 89- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğrenci Sayısı İle Farklılığı	163

1. GİRİŞ

Sınıfın iyi yönetilmesi, eğitimde başarılı olmak için ilk adım olarak kabul edilir. Bu nedenle öğretmenin liderlik rolü ön plana çıkmakta ve grup dinamizmini bilmesi önem kazanmaktadır. Bu bağlamda yönetim ile öğretim birbiri ile bağlantılı olmaktadır. Bir bakıma sınıf yönetiminde başarılı olanlar genellikle iyi öğretmen özelliklerini taşımaktadırlar. Öğretmenlerin eğitcilik özelliği kadar yöneticilik özelliklerinin de geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Sınıf yönetimi konusunda geliştirilmiş ilkeler öğretmenin grup yönetimi başarısına katkı sağlayıcı olabilir. Aynı şekilde öğrenme etkinliklerinin düzenli bir şekilde planlanması, sınıf içi kurallara uyulması ve sınıftaki işleyişin açık seçik belli olması da öğretmenin sınıf yönetimine katkı getirebilir; doğabilecek disiplin sorunlarını en aza indirebilir. Öğretmenlerin bireysel özellikleri, ders verirken kullandığı strateji, yöntem ve teknikleri de sınıf yönetimini etkilemektedir (Açıkgöz, 1998, 25). Öğretmenler öğrencilerini, çevreyi ve eğitimi etkileyecek faktörleri iyi analiz etmeli, sınıf yönetimi çalışmalarını bu unsurları göz önüne alarak planlamalıdır. Öğretmen eline gelen hamura güzel bir şekil verecektir. Bu arada eline her ulaşan hamurun kıvamı aynı olmayacak, kimine daha fazla su katacak, kimine daha çok çaba harcayarak şekillendirecektir. Bu arada yakmadan da pişirmek önemlidir. Yani öğrenciyi bir yandan bilgilendirirken bir yandan da olumlu davranışlar oluşturularak dengeli, mutlu, başarılı bir birey olarak topluma kazandırmaya çalışacaktır.

Sınıfı bir sistem olarak algılamayı gerektiren sınıf yönetiminin eğitim ve öğretim üzerindeki etkisi alan yazında genel kabul gören bir anlayış biçimidir. Etkili bir sınıf yönetimi olmaksızın sınıf ortamında öğrenciye kazandırılmak istenen davranış biçimlerinin istenen düzeyde gerçekleşebileceğini söyleyebilmek zordur (Terzi, 2002). Sınıf, öğrenciler ve öğretmenlerin öğrenme ve öğretme etkinliklerini gerçekleştirmek amacıyla bulundukları bir ortamdır. Eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği en alt ve en önemli birimdir. Sınıf ortamında öğrenciler öğretmenler ile bir etkileşme süreci içerisinde. Sınıfın yönetiminden ve sınıftaki öğrenci davranışlarının kontrol edilmesinden öğretmenler sorumludurlar. Sınıfın, öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin

gerçekleştigi en önemli birim olma özelliği sınıfın iyi yönetilmesini de gerektirmektedir. Bu da öncelikli olarak sınıf yönetiminde öğretmen yeterliliklerini ön plana getirmektedir.

1.1.Problem Durumu

Eğitimin etkili, verimli bir şekilde sürdürülebilmesi öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda yeterli eğitimi almalarına bağlıdır. Günümüzde bazı öğretmenler sınıf ortamında öğrenci davranışlarından memnunken, bazıları sınıflarının gürültülü olduğundan, öğrencilere sözünü dinletemediğinden, istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkamamaktan yakınmaktadırlar. Problemleri sınıf ortamı ile mücadele etmede zorlanan sınıf öğretmenleri sınıflarından ve öğrencilerinden soğuyabilmekte, stres ortamına girebilmektedirler.

Davranış yönetimi, özellikle de istenmeyen davranışlar ve bu davranışlar ile baş etme sınıf yönetiminin en önemli boyutlarından birisidir. Çünkü sınıfta öğrencilerin istenmeyen davranış yapması öğrencilerin öğrenmesini, dersi dinlemesini ve öğretmenin ders anlatmasını olumsuz yönde etkilemekte, sınıftaki öğretimden beklenen ürünlerin elde edilmesini engellemektedir. Günümüzde hem ilköğretim hem de ortaöğretim sınıflarında genellikle hafif düzeydeki istenmeyen davranışlar görülmekle birlikte şiddetli olarak nitelenen davranışların sayısında da bir artış olduğu dikkati çekmektedir (Atıcı, 2004, 16).

İlköğretim, olumsuz disiplin olaylarının en az olduğu bir eğitim kuruluşudur. Ama ilköğretim disiplin açısından en önemlisidir. Çünkü, öğrencinin gelecekte yapacağı davranışın kökleri bu dönemde atılmaktadır (Başaran, 1996, 111). Şiddetli olarak nitelenen istenmeyen öğrenci davranışları her ne kadar ortaöğretim kurumlarında daha yaygın olsa da, eğitimin kişide istendik yönde davranış değişikliği kazandırma süreci olduğundan hareketle öğrencilerin küçük yaşlardaki davranış problemlerinin üzerine eğilip bunların çözümlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerde küçük olarak nitelediğimiz istenmeyen öğrenci davranışlarını hafife alıp onları engellemeye çalışmazsak, öğrencinin ileriki yaşlarında bu küçük problemler, şiddet olaylarına kadar gidecek istenmeyen öğrenci davranışlarına neden olabilir. Öğretmenler ben dersimi verir çıkar giderim zihniyetinden sıyrılıp bu davranışlar konusunda kendilerini sorumlu hissetmelidirler.

Öğretmenlerin bu davranış problemlerini çözebilmeleri, bunlarla mücadele edebilmeleri için davranış düzenleme sürecine ilişkin gerekli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Günümüzde öğretmenler sınıf yönetimi denince sadece sınıfın fiziksel olarak düzenlenmesi ve öğrencilerin baskı ile disipline alınması olarak görmektedir. Öğrencilerin duygusal ve zihinsel yönlerine ve davranış düzenleme sürecine ağırlık verilmemektedir.

Araştırmanın problem cümlesi şöyle ifade edilmektedir: “Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Sürecine İlişkin Görüşleri Nelerdir?”

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin, sınıf yönetiminin bir boyutu olan “Davranış Düzenleme Süreci” ile ilgili görüş ve uygulamalarını ortaya koymak ve bazı değişkenler açısından (cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olduğu okul, okuttuğu sınıf, öğrenci sayısı, görev yapılan okulun SED’i) anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda, aşağıda belirtilen alt amaçlar ile ilgili sorulara yanıt aranacaktır.

- 1.Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en sık karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları nelerdir?
- 2.Sınıf öğretmenleri sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesinde hangi yöntem ve teknikleri daha sık kullanmaktadır?
- 3.Sınıf öğretmenleri, sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ile ilgili görüşleri nelerdir?
- 4.Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik görüşleri nelerdir?
- 5.Öğretmenlerin sınıf kurallarını öğretme yolları ve kuralların uygulanması hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 6.Sınıf öğretmenlerinin yukarıdaki araştırma sorularına verdikleri yanıtlar onların, cinsiyetine, mesleki kıdemlerine, mezun olduğu okula, okuttuğu sınıfa, öğrenci sayısına, görev yapılan okulun SED’ine göre farklılık gösterir mi?

1.3. Araştırmanın Önemi

Başar'ın Ottaway'dan aktardığına göre; sınıf yönetimi, öğrencilerin etkili bir davranış örüntüsü kazanmaları yanında, davranışlarını anlama ve yönlendirme yollarını geliştirmelerine de yardımcı olmalıdır. Her davranışın başkaları üzerindeki etkilerini kestirebilme, bunları olumlulaştırabilme, insanların “ bir topluluğun üyesi” olmaktan çıkıp “ bir toplumun üyesi” olmaya yöneldiklerinin temel göstergesidir (Başar,1999,17). Bu araştırma sınıf öğretmenlerine, sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecini planlamaları ve yürütmeleri konusunda bilinç kazandıracaktır.

Çağdaş eğitim ve öğretim ilkelerine göre görev yapan bir öğretmen sadece ders veren, ders anlatan, sınav yapan ve not veren bir kimse değildir. Aynı zamanda bir organizatör, bir yönetici, bir rehber, bir izleyici ve bir değerlendircidir. Öğretmen, öğrencilerinin davranışları üzerinde çalışır. Eğittiği her öğrencisinin önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmasına yardım eder ve onların istenilen davranışlara sahip birer kişi olmasını sağlar. Öğrenim için elverişli bir ortam hazırlanmadıkça öğrenmenin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilmesi söz konusu olamaz. Öğrenme ortamı sınıf içi ve dışı ile bir bütündür. Bu nedenle öğretmen, öğrenme ortamını hazırlarken yalnız sınıf içini değil sınıf dışı etkinlikleri de dikkate almak zorundadır (Küçükahmet, 2004, 2). Sınıf yönetimi, sınıfta öğrencilerin öğrenmesi için gerekli olan düzenin sağlanmasında sağlıklı ve etkili bir ortam yaratmak için yapılan uygulamalar ve kullanılan stratejilerdir. Sınıf yönetiminin etkili olabilmesinde fiziksel ortamın iyi düzenlenmesi, sınıf alanının uygun kullanılması gerekmektedir. Bu araştırma ile sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinin olumlu olarak işlemesi için öncelikli olarak öğrenme ortamının iyileştirilmesi gerektiği konusunda, sınıf öğretmenlerine bir bakış açısı kazandırılacaktır.

Sınıf düzenine ve kurallarına uygun olarak gösterilen davranışlar, istenen davranışlar olarak değerlendirilir. Sınıf ortamında eğitim ve öğretim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyen her türlü davranış, istenmeyen davranış olarak tanımlanır. Bazı istenmeyen davranışlar, en büyük olumsuz etkiyi davranışı yapan kişi üzerinde gösterir. Bazı istenmeyen davranışlar ise öğretmeni, sınıfın tümünü ve dersi olumsuz yönde etkiler. Hatta bazı istenmeyen davranışların etkileri okulun dışına taşar. Bu olumsuz davranışlar; okula, aileye, çevreye olumsuz zararlar verir. Sınıftaki istenmeyen davranışlar eğitim ve

öğretim faaliyetlerinin amacına ulaşmasını olumsuz yönde etkiler (Çelik, 2003, 171). İstenmeyen öğrenci davranışları, sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaşmış oldukları en önemli sorunlardan birisidir. Sınıf yönetimi becerisi tam olarak yerleşmemiş olan öğretmenlerde bu sorun daha fazla dikkat çekmektedir. Bu araştırma öğretmenlere istenmeyen öğrenci davranışları ile mücadele konusunda bilgi vermesi bakımından önemlidir.

1.4.Sayıtlılar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

- 1.Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
- 2.Uygulanacak anket veri toplamada yeterlidir.
- 3.Öğretmenler, veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunu içtenlikle yanıtlamışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

- 1.Bu araştırma 2004 – 2005 öğretim yılında Kayseri ili Melikgazi ilçesinde oluşturulan örneklem ile sınırlıdır.
- 2.Araştırma sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinin değerlendirilmesi ile sınırlıdır.
- 3.Bu araştırmada elde edilen bilgiler, anket yoluyla sağlanan veriler ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Sınıf Yönetimi: Sınıfta hedefler doğrultusunda öğretim ve öğrenmenin meydana gelmesi için, öğretmenin öğrenme çevresi ve öğrenci davranışlarını düzenlemesi, kontrol etmesi ve değiştirmesiyle ilgili teknik ve etkinlikler bütünüdür (Erden, 2003,18).

Davranış: İnsanların sergilediği iyi ve kötü, doğru ve yanlış, faydalı ve faydasız, üretici veya gereksiz, fiziksel ve zihinsel hareketlerdir (Charles, 1992; Pala,2005,171).

İstenmeyen Davranış: Duruma veya ortama uygun olmayan, bilinçli olarak yapılan davranışlardır (Charles, 1992; Pala,2005,171).

Davranış Düzenleme: Toplumun ya da okulun normları doğrultusunda kişilerin davranmalarını sağlamak için yapılan düzenleme ve kişilerin davranışları üzerinde denetim sağlama süreçlerine yer verme. (Özyürek, 1996, 10).

Disiplin: Kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin tümüdür (Oğuzkan, 1974; Ada; Ölçüm, 2002, 4). Kişisel standart ve ölçülerimize göre kabul edilmeyen davranışların, kabul edilen davranışlara göre düzeltilmesidir (Logan, Jonice, 2003,3).

Öğretmen: İlköğretim okullarının birinci kademesinde (1., 2., 3., 4., 5. Sınıflar) görev yapan sınıf öğretmenleridir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim Yönetimi ve Sınıf Yönetimi.

Eğitimi yönetme düşüncesi, sadece okulların yönetimiyle kalmamış, sınıfların yönetimi de eğitim yönetiminin ayrılmaz bir parçası olarak görülmüştür. Yönetim bilimi alanındaki yaklaşımlar, okul yönetimini ve sınıf yönetimini de etkilemiştir. Öğretmenin etkililiği sadece öğretim ile sınırlı tutulmamış; öğretim ve yönetimin bütünleştirilmesi, öğretmen etkililiğinin temel bir ölçütü olarak görülmüştür (Çelik,2003,2). Okul, öğretmenleri, öğrencileri, velileri ve çalışanları ile bir bütündür. Bunların arasındaki iletişim ve takım çalışması öğrencinin ve dolayısıyla okulun başarısını oluşturacaktır. Okulu oluşturan öğeler arasında çift yönlü bir etkileşim söz konusudur.

Sınıf yönetimi, sınıf yaşamının bir orkestra gibi yönetilmesidir. Sınıf yönetimi, bir bakıma okul ve eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasıdır.Okul yönetimi eğitim yönetiminin okula uygulanmasından, sınıf yönetimi de okul yönetiminin sınıfa uygulanmasından meydana gelir (Toprakçı, 2002, 18). Sınıf yönetiminin temelinde öğretmenin becerisi yatar. Daha iyi bir eğitim için öğretmenlerin eğiticilik özelliği kadar yöneticilik özelliklerinin de geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Sınıf yönetiminin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi, öğretmenin sınıf yönetimi alanında yetişmiş olmasına bağlıdır (Demirtaş, 2005, 9).

Sınıf yönetimi eğitim yönetiminin ilk ve temel basamağıdır. Sınıf öğrenciler ile öğretmenlerin buluştukları bir yerdir. Eğitimin amacı olan, öğrenci davranışının oluşması burada başlar. Eğitim için gerekli birincil kaynaklar; öğrenci, öğretmen, program ve diğer unsurlar sınıfın içindedir. Eğitim ve okul yönetiminin başarısı ve kalitesi büyük ölçüde sınıf yönetiminin başarısı ve kalitesine bağlıdır (Çalık, 2004, 3). Eğitim yönetimi ve okul yönetiminin en büyük amacı eğitim öğretim faaliyetlerini geliştirmek ve eğitim kalitesini

yükseltmektir. Zihinlerde okul yönetiminin, sınıf yönetimi ile doğrudan ilgili olmadığı yönünde yanlış bir yaklaşım bulunmaktadır. Yönetimin amacının okulun fiziksel olarak geliştirilmesi veya gerekli araç gereç ve materyalin karşılanması, eğitim olanaklarının sağlanmasını temel olarak aldığı düşünülür. Sınıf yönetimi ise öğretmenlerinin sorumluluğunda olduğu kabul edilmektedir. Oysa eğitimde başarıyı daha üst seviyelere çıkarmak için, eğitim yönetiminin sınıf yönetimini geliştirme düşüncesini bir amaç olarak ele almalıdır.

Çelik, sınıf yönetimini; sınıf kurallarının belirlenmesi uygun bir sınıf düzeninin sağlanması, öğretimin ve zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi ve öğrenci davranışlarının denetlenerek olumlu bir öğrenme ikliminin geliştirilmesi süreci olarak tanımlamaktadır (Çelik, 2003, 2). Yönetim, bir amacı gerçekleştirmek için madde ve insan kaynaklarını eşgüdümleyerek eyleme geçirme sürecidir. Sınıf yönetimi ise sınıfın amacını gerçekleştirmek için sınıfta bulunan öğretim kaynakları ile öğrencileri eşgüdümleyerek eyleme geçirme sürecidir (Celep, 2004, 1). Sonuç olarak sınıf yönetiminin başarısı okul yönetiminin başarısına bağlıdır. Sınıfların fiziki düzeni, kapasitesi, kullanılacak araç ve gereçler nihayetinde okul yönetiminin kontrolü ve denetimi altındadır. Bunun yanında sınıf yönetimini etkileyecek kararlar da okul yönetimi tarafından alınır.

2.2. Sınıf Yönetimi Modelleri.

2.2.1.Tepkisel Model

İstenmeyen bir davranışa tepki gösterme esasına dayalı bir modeldir. Bu modelin amacı istenmeyen durum ve davranışın değiştirilmesidir. Sınıf yönetiminde uygulanan klasik model olarak tanımlanabilir (Demirtaş, 2005, 18). Düzeni sağlamak için ödül ve ceza sistemi kullanılır. Öğretmen gruptan çok bireye yönelir (Çelik, 2003, 9). Tepkisel sınıf yönetimi modelini sınıfta kullanan bir öğretmenin sınıf yönetimi alanında yeterli olmadığı söylenebilir. Bu model uygulanan sınıflarda istenilen davranışların kalıcı olarak sağlanması zor görünmektedir.

2.2.2. Önlemsel Model

Gelecekte meydana gelecek bir davranışın kestirilmesi ve olmadan önce önlemeye yönelik tedbirlerin alınması anlayışına dayalıdır. Amacı, sınıfta sorunların ortaya çıkmasına olanak verecek bir ortamın engellenmesidir (Gündüz, 2004, 22). Bu model sınıf etkinliklerini bir “kültürel sosyalleşme süreci” olarak ele alır. (Başar, 1999,16). Sınıfın sosyal, kültürel ve fiziksel ortamı öyle düzenlenmelidir ki bu düzenleniş istenmeyen davranışları ortadan kaldırmalı ya da azaltmalıdır (Demirtaş, 2005, 18). Ders sırasında konuşan farklı etkinliklerde bulunan iki öğrenci belki boy durumları bahane edilip başka öğrencilerin yanlarına oturtulabilir. Görme, işitme v.b. yönlerden hassasiyeti bulunan öğrenciler ön sıralara öğretmenlere yakın yerlere oturtulmalı, uzun boylu öğrenciler sıraların duvar veya pencere taraflarına oturtulmalıdır. Öğrencilerin birbirleriyle daha iyi kaynaşmasını sağlamak amacıyla zaman zaman yerleri değiştirilmelidir.

2.2.3. Gelişimsel Model

Sınıf yönetiminde öğrencilerin fiziksel, psikolojik, ahlaki, duygusal ve sosyal gelişim düzeylerini temel alır (Çelik, 2003, 9). Sınıf yönetimi uygulamalarının öğrencilerin gelişim özelliklerine göre belirlenmesi gerektiği anlayışına dayanır. Öğrencilerin ilköğretimin birinci ve ikinci devresinde ve ortaöğretim döneminde gelişim özellikleri farklılık göstereceğinden öğretmenlerin sınıf yönetimi uygulamaları da farklılık göstermelidir (Demirtaş, 2005, 18). Her yaş grubunun özellikleri farklılık arz ettiği için öğrenci özelliklerine uygun davranış biçimleri geliştirilmeli saça göre tarak vurulmalıdır.

2.2.4. Bütünsel Model

İlk üç modelin bir sentezi olarak değerlendirilebilir. Bu model, önlemler sınıf yönetimine ağırlık verme, gruba olduğu kadar bireye de yönelme, istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını kolaylaştıran nedenleri ortadan kaldırmak için sınıf ortamında gerekli düzenlemeleri yapma, öğrencilerin gelişimsel özelliklerini dikkate alma ve gerektiğinde tepkisel modeli kullanma anlayışına dayanır (Demirtaş, 2005, 19). Bu etkinlikler sürecinde seçilecek davranış örgüleri, öğrencilerin gelişim basamakları ile uyumlu olanlardan seçilir. Bu model için sınıf yönetiminin sistem modeli denilebilir. Modelin çevre boyutunda, okul, aile, boş zaman etkinliklerinin yer aldığı arkadaş çevresi vardır (Başar,1999,16). Olumlu davranışlar teşvik edilir, işbirliğine önem verilir. Bu modelde iyi bir sınıf ortamı kurulması öğrenciler ve öğretmen arasında sağlıklı bir iletişim sağlanması esas olmalıdır.

2.3.Sınıf Yönetiminin Boyutları

Sınıf yönetimi, sınıf yaşamının öğrenme amaçları doğrultusunda bir orkestra uyumu içerisinde yönetilmesidir. Öğrenme için uygun bir çevrenin oluşturulabilmesinin gerektirdiği olanak ve süreçlerin, öğrenme düzeninin ve ortamının, kurallarının sağlanması ve sürdürülmesidir (Gündüz, 2004, 20). Başar sınıf yönetimi sürecinin 5 boyutu olduğunu belirtmektedir (Başar, 2001,13). Bunlar;

1- Sınıf ortamının fiziksel düzenine ilişkin boyutu.

Sınıf ortamının genişliği, ısı, ışık, gürültü, temizlik, estetik, eğitsel araçlar, oturma düzeni gibi öğretmenin amaçlar doğrultusunda örgütleyebileceği sınıf ortamına ait faktörler bu grupta yer alır (Gündüz,2004,20). Sınıf veya dersliğin fiziksel ortamının uygun şekilde düzenlenmesi çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel ve akademik gelişimine olumlu yönde etki etmektedir (Akyol, 2004, 248).

2- Plan- program etkinliklerine ilişkin boyutu.

İkinci boyut, plan program etkinliklerinden oluşur. Plan program etkinlikleri, öğretmenin etkin bir öğretim lideri olarak sınıfta eğitim öğretim çalışmalarını sürdürebilmesine olanak tanır (Ağaoğlu, 2002; Demirtaş, 2005, 14). Öğretmenler derslere mutlaka

hazırlıklı bir şekilde girmelidir. Araştırmalar yaparak ders konularına önceden hazırlık yapmalıdır. Önceden hazırlanan araç gereçler dersi daha çekici hale getirebilir.

3- Zaman düzenine yönelik etkinlikler boyutu.

Sınıf yönetiminin bir başka boyutu zaman düzenine ilişkin etkinliklerdir. Sınıf içinde geçirilen zamanın çeşitli etkinliklere dağılımı, ders dışı ve dersi bozucu etkinliklere harcanmaması, sıkıcılığın önlenmesi, öğrencinin zamanının çoğunu okulda geçirmesinin sağlanması, devamsızlığın ve okuldan ayrılmanın önlenmesi bu boyut içinde görülebilir (Başar, 1999, 14). Zaman planlı bir şekilde ayarlanmalı, ders esnasında monotonluğu giderici, eğitici, eğlendirici etkinliklere de yer verilmelidir.

4- İlişki düzenlemeleri boyutu.

Sınıf kurallarının öğrencilerle beraber benimsenerek uygulanması, sınıfta öğrenci – öğrenci, öğrenci – öğretmen iletişim ve ilişkilerinin yönetimi bu boyutta yer alır (Gündüz, 2004, 21). Sınıf düzeninde ve öğrenme durumlarının etkililiğinde sınıf içi ilişkiler dokusu önemli yer tutmaktadır. Öğretmen bu yapıyı ne derece sağlıklı oluşturursa, öğretme gücü ve öğretimin amaca ulaşma derecesi o oranda artar (Celep, 2004, 71). Beraber alınan kararlar bütün sınıfa mal edildiği için yönetim sürecini olumlu yönde etkileyecektir.

5- Davranış düzenlemesi boyutu.

Beşinci boyut, davranış düzenlemelerinden oluşur. Sınıf ortamının istenen davranışı sağlayabilir ve sınıf ikliminin olumlu hale getirilmesi, sorunların ortaya çıkmadan önce tahmin edilip önlem alınması, kurallara uyumun sağlanması, istenmeyen davranışların değiştirilmesi bu boyuta ilişkin etkinliklerdir (Demirtaş, 2005, 16).

2.4. Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Süreci

Öğretmenlerin karşılaştığı önde gelen sorunlardan biri, öğrenme ve davranışları yönetmedir. Öğretmenin öğretim amaçlarını çocuklarda gerçekleştirebilmesinin ön koşulu, davranışları ve öğrenmeyi yeterince yönetmeyi gerektirmesidir. Davranışların iyi yönetildiği sınıfta öğrenciler öğretim amaçlarını gerçekleştirir ve amaçların gerçekleşmesini engelleyen davranışlar gözlenmez (Özyürek, 1996, 9).

Başar, davranış düzenleme sürecini; sınıf ortamının istenen davranışı sağlayabilir hale getirilmesi, sınıf ikliminin olumlulaştırılması, sorunların ortaya çıkmadan önce tahmin edilmesi yoluyla istenmeyen davranışların önlenmesi, sınıf kurallarına uyulmasının sağlanması, yapılmış olan istenmeyen davranışların değiştirilmesi olarak boyutlandırmaktadır (Başar,1999,14). Bu amaçla eğitim ortamında, belirlenen amaçlara ulaşmayı ve öğretim için zamanın etkin kullanımını etkileyen istenmeyen davranışların önlenmesi için, uyulması gereken kuralların belirlenmesi gerekir (Ağaoğlu, 2002, 10). Öğretmen öğrencilerin bireysel ve grup ihtiyaçlarına duyarlı olmalı, okuldaki öğrenci hizmetlerine katkıda bulunmayı amaç edinmelidir (Çalık, 2004, 4).

Sınıf yönetiminde davranış düzenleme boyutu; kural koymayı, ödül mekanizması kurmayı ve öğrenciye olanak sağlamayı içerir. Etkili ödül mekanizmasını kurma ve öğrenci faaliyetini cesaretlendirme istenmeyen davranışın önlenmesi ve sınıfta düzenin sağlanması için yararlı araçlar olabilir (Martin; Alan, 2000).

Davranış değiştirme, sadece problemlı davranışların değiştirilmesi anlamına gelmemektedir. Uygun olan davranışların sürekliliğini sağlayan, problemlı davranışın oluşmasına fırsat tanımayan ortamların hazırlanması da bu kapsam içinde ele alınmalıdır (Ataman, 2004, 293). Sınıf yönetiminde davranış düzenleme süreci denilince sadece oluşmuş olan istenmeyen öğrenci davranışlarının düzeltilmesi akla gelmemelidir. Davranış düzenleme sürecinde olumlu sınıf ortamının sağlanması, sınıfın fiziksel olarak düzenlenmesi, öğrenme ortamının iyileştirilmesi, kuralları belirleme ve uyumun sağlanmasına yönelik olarak yapılan çalışmalar, istenmeyen davranışlar henüz meydana gelmeden sinyallerin alınarak tedbirlerin alınması da göz önüne alınması gereken hususlar arasındadır.

2.5. Olumlu Sınıf Ortamı Düzenlenmesi

2..5.1. Sınıfta Fiziksel Ortamın Düzenlenmesi

Bir sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenin öğretim etkinliklerini rahat bir biçimde yürütmesinde ve öğrencinin derse etkin olarak katılımında önemli rol oynamaktadır. Şunu unutmamak gerekir ki sınıftaki her alan, öğrenci için bir öğrenme uyararı niteliği

taşıır. Sınıfın fiziksel yapısının düzensiz, iç karartıcı, havasız, gürültülü, sınıf dışı olumsuz uyarılara açık olması, öğrenmeyi olumsuz yönde etkiler (Celep, 2004, 31). Öğretmenler, yalnızca sınıf ortamını değiştirerek bile, öğrencilerin kabul edemedikleri davranışlarını kısmen önleyebilir. Bu öğrenciden çok sınıfın psikolojik ve fiziksel özellikleri ile uğraşmak demektir (Gordon, 2005, 139).

Sınıfın havalandırma, ısı, ışık ve oturma düzeni öğrencinin konsantrasyon yeteneğini etkiler (Moore, 2000; Taş, 2005, 51). Sınıfların ısısı, temizlik ve bakımı, duvar ve eşya renkleri, gürültü, görünüm ve aydınlatma sınıfın fiziksel ortamının öğeleri olarak sayılır.

2.5.1.1.Sınıfların Isısı

Uygun giyinen bir insan için gerekli oda sıcaklığının ortalama yirmi derece dolayında olduğu söylenebilir. Sınıfın ısısı mevsime ve neme olduğu kadar öğrencilere göre de değişir. Giyim ve sınıfın fiziksel koşulları ısıнын etkisini değiştirir (Barker;1982, Başar,1999, 31). Başarılı bir eğitim için, ortamın fiziksel özelliklerinin uygun olması gerekir. Örneğin, sınıfın aşırı sıcak veya soğuk olması, öğrencilerin derse yönelik konsantrasyonunu olumsuz yönde etkiler (Aydın,1998, 12). Öğrencinin dikkatinin dağılmasına ve derse ilgisinin azalmasına neden olur.

2.5.1.2. Temizlik ve Bakım

Sınıfta yerlerin, duvarların, pencerelerin sıra ve masaların, eşyaların, havanın temiz olması, sağlık, albeni kullanım isteği, fiziksel ve düşünsel rahatlık açılarından gereklidir. Öğrenciler sınıfı temiz bulmalı, temiz terk etmeyi öğrenmelidir. Oksijen azlığı, öğrencileri dikkatsiz ve uykulu yapar (Hull;1990, Başar,1999, 32). Sınıfta zeminin, tavanın, duvarların, masa ve sıraların temiz olması gerekir. Temiz sınıf pırıl pırıldır. Öğrencileri olumlu yönde etkiler, dikkatlerin dağılmamasını sağlar (Korkmaz, 2004, 157). Sınıfların temizliği eğitim öğretim açısından çok önemli bir yer tutmaktadır. Temiz bir ortamda dersin işlenmesi öğrenme isteğini arttıracaktır. Öğrencide temiz bir ortamı kirletme eğilimi psikolojik olarak daha az kirli ortamda ise daha çok olacaktır.

2.5.1.3. Duvar ve Eşya Renkleri

Renk, insan psikolojisi üzerinde etkili bir unsurdur. Renkler kendilerine özgü dilleri ve dünyaları olan, gizemli duyguların temsilcisidir. Başka bir anlatımla, her rengin kendine özgü bir kişiliği ve etkisi vardır. Öğretmen, mekanların ve araçların özelliklerine göre uygun renkler seçmeye çaba göstermeli ve bu konuda mutlaka öğrencilerin görüşlerini almalıdır (Aydın,1998, 42). Nefes alışımız, kan basıncı, nabız, kas etkinliği, renklerle değişebilmektedir. Renklerin dilinde açık mavi gevşetici ve rahatlatıcı, koyusu uyarıcı, kırmızı heyecan verici ve kışkırtıcı, gerilim yaratıcı, açık sarı ve portakal rengi uyarıcı olarak görülmektedir (Celep, 2004, 28). Sınıfta kullanılan eşyalar ile duvar boyaları arasında bir uyum olmalı, renkler öğrencileri rahatlatıcı bir etkiye sahip olmalıdır.

2.5.1.4. Gürültü

Gürültü, rahatsız edici, işitmeyi engelleyici, dikkat dağıtıcı, ruh sağlığını bozucu bir değişkendir. Sınıf dışından gelen gürültünün engellenmesi daha güçtür, bu iş okul yapımı sürecinde düşünülmelidir. Sınıf içinden kaynaklanan gürültüyü azaltmanın temel yolu, sınıf kurallarının gürültüyü de içermesi, bu kurallara özenle uyulmasıdır. Gürültülü bir sınıfta, söyleneni işitemeyen öğrenci, öğretmene söylemekten de çekiniyorsa, eksik veya yanlış anlayabilir. Gürültü nedeniyle öğretmenin söylenenleri yinelemek durumunda kalması, zamanın iyi kullanılmasını engeller (Başar,1999, 32). Genellikle gürültü, derse yönelik ilgisizlik ve dikkat kaybı gibi nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar. Dolayısıyla öğretmen öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini her durumda uyanık tutmayı bilmelidir (Aydın,1998, 42). Gürültülü bir sınıf ortamı öğrencinin dikkatini dağıtmaktadır. Ders sırasında gürültüyü azaltmak için ödül mekanizmasının kullanılması etkili olmaktadır. Gürültü çalışma verimini azaltacağı için sessiz bir ortam sağlanmalıdır.

2.5.1.5. Görünüm

Sınıf ölçülerinin uyumu, tavanın basık olmaması, duvarların boyalı badanalı, eşya ve duvar renklerinin uyumlu, pencerelerin geniş, mobilyaların çekici olması, perde, çiçek, masa örtüleri albenili bir sınıf ortamı yaratmalıdır. Öğrenci dersin biran önce bitmesini beklememeli, sınıfta rahat bir ev ortamı bulabilmeli, sınıfa ve okula isteyerek gelmelidir (Başar, 1999, 32). Etkili bir eğitim ortamı, görünüm açısından, öğrenciyi olumlu etkileyerek, onun seçici bir kişilik kazanma bilinci geliştirmesine de katkıda bulunur (Aydın,1998, 43). Sınıfın görüntüsü ile ilgili olarak etkili faktörlerden olan sınıf düzeninde, sınıf görsel olarak istediğimiz atmosferi yaratıyor mu? Öğrencinin ilgisini çekiyor mu? Öğrencinin ilgisini dağıtacak faktörler var mı? Gibi soruların yanıtları aranmalıdır (Tabancalı, 2005, 68). Sınıf ortamı öğrencinin mutlu ve huzurlu olabileceği bir şekilde düzenlenmelidir. Sınıf düzenlenirken öğrencilerin görüşlerinden yararlanılmalı, sınıftaki renk uyumunun sağlanmasına özen gösterilmeli ve ev ortamının sıcaklığı sağlanmalıdır.

2.5.1.6. Aydınlatma

Işık, insan psikolojisi üzerinde etkili olan bir değişkendir. Sınıfta eğitim etkinliklerinin etkili ve rahat bir şekilde gerçekleşmesi için yeterli derecede ışık, ışığın geliş yönü, ışığın rengi, yansıması gibi özellikler dikkate alınmalıdır (Kaya, 2002, 139). Sınıfta ışık doğrudan değil dolaylı gelmeli, doğal aydınlatma yolları kullanılmalıdır. Işık ve pencere düzenin güneşe ve mevsimlere göre değiştirilebilmesi, güneş ışığı değişmelerine uyarlanma olanağı verir (Taylor,1993;Celep, 2004, 28). Sınıfta görme ve okumanın rahatça yapılmasını sağlayacak bir aydınlık olmalıdır. Bunun az veya çok olması öğretmen ve öğrencinin işini güçleştirir, gözü yorar, dikkatsizlik, sinirlilik ve edim düşüklüğü yapar (Hull,1990; Başar,1999, 31).

2.6. Olumlu Öğrenme Ortamının Oluşturulması

Öğrenme ortamı kavramıyla vurgulanan; sınıf ortamında çalışırken, genelde öğretmenlerin sınıftaki davranışlarla ilgili olarak beklentileri; özelde ise derslere ve öğrenme etkinliklerine öğrencileri olabildiğince fazla katabilme durumudur (Güven, 2004, 130). Olumlu öğrenme ortamının yaratılmasında öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanması ve sınıfta öğrenciler arasında ve öğretmenle öğrenciler arasında olumlu ilişki kurulması önemli rol oynar (Yağcı, 2004, 75). Araştırmalar sağlıklı iletişimin kurulduğu, birlikteliğin egemen olduğu, düşünselliğin öne çıktığı, başarının teşvik edildiği ve ödüllendirildiği ortamlardaki öğrencilerin; katı kuralların egemen olduğu, soğuk ve heyecandan yoksun, başarının fark edilmediği ortamlardaki öğrencilere göre birkaç kat daha başarılı olduklarını ortaya koymaktadır (Özden, 2004, 35).

Öğretmen- öğrenci ilişkisinin niteliği, akademik başarıyı ve öğrenci davranışını etkilemektedir. Öğrenciler cana yakın ve arkadaş olan öğretmenleri yeğlemektedirler. Öğretmenlerin daha sempatik olmaları ve öğrencileri için daha olumlu roller üstlenmeleri halinde; öğrencilerin okula ve öğretmenlere karşı daha olumlu yargılar taşıyor olmaları da kuşkusuz çok önemlidir (Jones, Jones, 1998; Celep, 2004, 76).

Okullarda sınıfların düzenini genel olarak; dört duvar, bir tahta, rahatsız edici masa ve sandalyeler oluşturur ve çok da kalabalıktır. Çocukların hiçbir etkinliğini gerektirmeyen ezberci sistemde kabul edilebilir olan bu ortam çocukların etkin olmasını gerektiren yeni öğretim sistemleri için son derece yetersiz ve olumsuzdur. Böyle durumlarda çevresel sorunlar davranış sorunları yaratabilir. Bu nedenle, öğrencilerin fiziksel koşullara bağlı kabul edilmez davranışları, koşulların değiştirilmesi ile düzeltilebilir (Gordon, 1996; Tabancalı, 2005, 63).

Öğretmenler, öğrenciler için destekleyici ve sağlıklı bir öğrenme ortamı yaratabilmek için kendileri iyi bir model olmalı ve bu özellikleri sınıf içine yansıtabilmelidir. Rahat davranma, dostça yaklaşım, demokratik duyuşsal yönden gelişmişlik, nezaket, saygı, öğrencileri birey olarak görüp kişiliklerini göz önünde bulundurarak etkinliklere öğrencileri katma, aktif kılma ve iyi bir rehber olmanın etkili eğitimin temel ilkelerinden olduğunu bilmelidirler. Bu özelliklerin sınıf içerisinde sergilenmesi öğrencilerin birbirleriyle olan etkileşimini de olumlu yönde etkileyecek, dolayısıyla sınıf içinde

tolerans ve saygının hakim olduğu sağlıklı bir iletişimin gerçekleştiği, demokratik sınıf ortamı yönünde adımlar atılmış olacaktır (Güven, 2004,129).

Kişiler arası ilişkilerde, iletişim kurulan kişinin doğrudan gözlerine bakmak, genellikle “Sana ve senin anlattıklarınanem veriyorum” mesajını, sözsüz bir biçimde diğer kişiye iletir.öğretmenlerin değrencileriyle iletişim kurarken,öğrenciye doğru yönelmiş bir beden duruşu ve ilgili bir yüz ifadesiyle birlikte onların gözlerinin içine bakması,öğrenciye “Ben ve benim anlattıklarım dinlenmeye değer” mesajını vererek,öğrencilerin benlik saygılarını artırıcı etkiler yaratabilir. Ders anlatırkenğrencilerle gözle iletişim kurma,öğrencilerin konuzerinde dikkatlerini toplamalarını da kolaylaştıracaktır (İpşir, 2002).ğretmen veğrenci ilişkileri sağlıklı, güvenli ve mutlu bir atmosfer içerisinde olursa, sınıfta istenilen ortam yaratılır. Bu tür ortamlarğrencilerin bilgiyi, beceriyi ve istedik davranışları edinebilmek için en uygun ortamlardır. Bir okulda, okul müdürü tarafından sergilenen liderlik ne derecenemli ise sınıftağretmen tarafından sergilenenğretimsel liderlik o kadarnemlidir (ınkır, 2004, 151).

2.7. Sınıf Kural ve İşlemlerinin Belirlenmesi

2.7.1. Sınıf Kurallarının Belirlenmesi.

Sınıftağretmenlerin,öğrencilerden beklediği bazı davranışlar vardır.öğrenciler bu beklentilere uygun hareket ederlerse, sınıfta işler düzenli ve hızlı biçimde yrr. Bu beklentilere uygun davranılmadığı zaman ise sınıfta karışıklık çıkar,öğrenciler kendilerini huzursuz ve güvensiz hissederler (Erden, 2003; 150). Sınıf kuralları,ğrenci davranışlarına yön vermek amacıylanceden belirlenmiş ilkelerden oluşur. Sınıfın kendinezg karmaşık yapısı ve ilişki biçimi kural koymayı ve bu kuralları uygulamayı zorunlu kılmıştır. Kurallarla kendisinden beklenenleri ve beklenmeyenlerinceden iyi bilenğrenci daha dikkatli davranmaya gayret eder (Sarutaş, 2000; Gündüz, 2001, 65).ğrenciler dürüst bir şekilde kendilerinden ne beklendiğini ve kuralları çiğnemenin muhtemel sonuçlarını bildikleri zaman, bu onların davranışlarında pozitif bir farklılık yaratacaktır (Yılmaz, 2004, 169).

“Kural” teriminin kullanımı ile ilgili bazı endişeler söz konusudur. Kural terimi, sınıf yönetimi için bir itaate alışmayınermektedir. Oysa eğitimin amaçları veğrenci

ihtiyaçlarının giderilmesi için, öğrencilerle beraber hareket edilmesi toplumda paylaşma bilincini oluşturmaya hizmet eder. Kural belirleme sürecine dahil edilen çocuklar, onları korumaya ve geliştirmeye katkıda bulunur (Kişi, 2003, 16). Öğretmen öğrencilere kurallara neden ihtiyaç duyulduğunu bir tartışma ortamı içinde anlatmalıdır. İhtiyaç duyulmayan bir kural gerektiğinde atılmalı ya da değiştirilmelidir (Tertemiz, 2004, 78).

Burden (1995), sınıf kurallarının belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken hususları aşağıdaki gibi listelemektedir (Burden,1995; Kişi, 2003, 18).

- 1- Sınıf kuralları, okul kuralları ile tutarlı olmalıdır.
- 2- Kural oluşturma sürecine öğrenciler de dahil edilmelidir.
- 3- Kurallar olumlu cümleler ile ifade edilmelidir.
- 4- Olumlu davranışlara işaret edilmelidir.
- 5- Kural sayısı minimum tutulmalıdır.(4-6 arası)
- 6- Her kuralın ifade tarzı kısa ve basit olmalıdır.
- 7- Kurallar gözlenebilecek davranışları işaret etmelidir.
- 8- Öğrencilerin kurallara uyulduğunda verilecek ödüller ve kurallara uyulmadığında uygulanacak yaptırımlar hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

2.7.2.Sınıf Kurallarının Uygulanması ve Gözlenmesi.

Kuralların etkili bir şekilde kullanılması için, öğretmenler belirli kurallara duyulan gereksinimi incelemeli, uygun kural ve yaptırımları seçmeli, kuralları öğrencilere öğretmeli, öğrencilerin kurallara bağlılığını sağlamalı ve onları düzenli olarak gözden geçirmelidir (Jones&Jones, 1998; Kişi, 2003, 17). Sınıf kurallarının belirlenmesi kadar uygulanması ve izlenmesi de önemlidir. Kurallar belirlendikten sonra öğrenci davranışlarının kurallara uyup uymadığı izlenmez ve doğru davranışlar pekiştirilmezse kurallar işlemez (Erden, 2003, 153). Unutmamak gerekir ki en iyi sınıflarda bile kurallar zaman zaman ihlal edilebilir. Öğrencilerin kuralları yeterince öğrenmemesi, kuralların anlaşılmasında, kurallara uyulup uyulmadığının öğretmenler tarafından denetlenmemesi, öğretmenin tutarsız olması vb. nedenler kuralları işlevsiz hale getirebilir (Aksoy, 2001, 20). Öğretmenler kurallara uyumu sağlamak amacıyla; davranışlarıyla tutarlı olmalı,

kurallara uyumda model olmalı, sık sık kuralları hatırlatmalıdır. Kurallara uyulmadığında yerinde yaptırımlar uygulanmalıdır.

2.8. İstenmeyen Davranışların Oluşmasının Önlenmesi.

2.8.1.Öğrencide İstenmeyen Davranış Sorunu

Sınıf yönetiminin etkililiğini azaltan en önemli unsurlardan biri, sınıfta ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışlarıdır. İstenmeyen ya da olumsuz davranışlar, öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları en önemli problem kaynağı olarak kabul edilmektedir. İstenmeyen davranışların anlamlandırılması, yer ve zamana göre değiştiği gibi sınıftaki öğrenci grubunun özelliklerine ve öğretmenlerin kişisel ve mesleki özelliklerine göre de değişiklik gösterebilir (Okutan, 2006, 7).

Öğrenci davranışlarını etkileyen çok fazla faktör vardır. Bu faktörler sınıf içi ve sınıf dışı etkenler olarak sınıflandırılmaktadır. Sınıf dışı etmenler, çevre ve özellikleri, okuldaki bireyler arasındaki uyumsuzluk ve geçimsizlik, akademik başarısızlık, okuldaki marjinal öğrencilerin çokluğu, öğrenciler için öğrenme fırsatlarının eşit olmayışı, öğretmenin sosyal ve akademik deneyimi olarak sıralanmaktadır. Sınıf içi etkenler ise, öğrenme ortamının sağlıklı olması, sınıfta öğrencileri olumsuz davranışlara yönlendirebilecek öğrencilerin varlığı, öğretmenler ile ilgili öğrencilerde hakim olan yanlış inançlar, öğretmenin öğrencinin tepkisini çekecek türden davranışları sıklıkla sergilemesidir (Yiğit, 2004; Pala, 2005, 172).

İstenmeyen davranış, bu davranışı yapan öğrencinin ve diğer öğrencilerin derse dikkatini vermesini, öğretmenin ders anlatmasını engelleyen davranışlar olarak tanımlanabilir. Bu davranışlar derse kısa süreli olarak dikkatini verememe, izin almadan konuşma, sınıfta dolaşma gibi hafif düzeyde olabileceği gibi, başkalarına fiziksel olarak zarar verme (saldırganlık), eşyalara zarar verme gibi şiddetli düzeyde de olabilir (Atıcı, 2004, 16).

Hemen her eğitim ortamında, önemli yada önemsiz sorun yaratan pek çok davranışa rastlanır. Ancak bu davranışların önemi ve biçimi eğitimi etkileyen değişkenlere göre değişiklik gösterir. Okulda veya sınıfta gözlenen sorun davranışlardan bir kısmı öğrencinin kendisine zarar verirken; bazıları öğretim ortamını olumsuz etkileyerek, sınıftaki diğer öğrencilere de zarar verebilir. Örneğin derste hayal kuran yada sessizce

başka bir etkinlikte bulunan öğrencinin davranışı yalnız kendisine zarar verir. Sınıfta arkadaşı ile konuşan bir öğrenci ise öğretim etkinliğinin verimini düşürerek, tüm öğrencilere zarar verir (Akçadağ, 2005, 279).

Charles (1992), davranış bilimcilere göre öğretmenlerin şikayet ettikleri beş tür istenmeyen davranışı aşağıdaki şekilde sıralamaktadır (Charles, 1992; Pala, 2005, 171):

- 1- Saldırı: Öğrencilerin, öğretmen veya diğer öğrencilere fiziksel veya sözlü saldırıları.
- 2- Ahlaksızlık: Kopya çekmek, yalan söylemek, hırsızlık.
- 3- Otoriteye karşı gelme: Öğretmenlerin kendilerinden yapmalarını istedikleri şeylere itiraz etme.
- 4- Sınıf içi saygısızlıklar: Yüksek sesle konuşma, tuhaf davranışlar, sınıfta dolaşmalar.
- 5- Zamanı boşa geçirme: Verilen görevi yerine getirmeme, dersle ilgilenmeme, ders dışı işlerle ilgilenme.

2.8.2.İstenmeyen Davranışların Oluşmasını Engelleyici Yöntemler.

Sınıf yönetimi üzerine yapılan temel araştırmaların bazıları Jacob Kounin tarafından 1970'li yıllarda yapılmıştır. Kounin, düzenli sınıf ortamları yaratmanın kilit noktasının davranış problemlerini, baştan daha problemler oluşmadan engelleme becerisinin öğretmende bulunması olarak açıklar. Davranış bozuklukları ile uğraşmak yerine, problemleri öngörerek daha gerçekleşmeden engellemek düzenli sınıf ortamı yaratmanın anahtarıdır (Yüksel, 2004, 107).

Önleyici (engelleyici) yöntemler, öğretmenlerin istenmeyen veya sınıf düzenini bozucu davranışlar meydana gelmeden önce aldıkları önlemlerdir. Öğrencilerin sınıf etkinlikleri ile uğraşlarını sağlamak için öğretmenlerin yaptığı her hareket istenmeyen davranışı önleyici tedbir olarak kabul edilebilir. Öğrencilerin yapıcı bir etkinlikle uğraşmaları, uygunsuz davranışlarda bulunma ihtimallerini azaltacaktır (Tertemiz, 2004, 76).

Öğrenci ve içinde bulunduğu çevreyi tanımayan öğretmen, sınıfı başarılı bir şekilde yönetemez. Öğretmenin sınıfta olup- biten sorunları tanımasında ve çözüm getirmesinde yardımcı olacak en önemli faktörlerden biride etkili sınıf toplantısı yapılmasıdır. Öğretmenlerin sınıf toplantılarını kriz ortaya çıktığı zaman yapmaktan çok öğretim yılı

içerisinde belirli zaman aralıkları ile yapmalarında yarar vardır (Ada; Ölçüm Çetin, 2002, 135). Öğrenci – öğretmen – veli arası uyum ve birbirlerini tanıma düzeyi sınıf yönetimi açısından büyük önem taşımaktadır.

Eğitim yılı başında öğrencilerle iletişim kurmak ve beklentileri açıklamak yıl boyunca daha iyi bir sınıf ortamı sağlayacaktır (Eggleton, 2001, 2). Öğretmen öğrencilerden beklentilerini olabildiğince açık bir şekilde sene başında öğrencilerine açıklamalıdır. Söz ve hareketleri de bunu destekler nitelikte olmalıdır. Öğrencilerin ilk aldıkları izlenimler daha sonra meydana getirecekleri davranışlar için bir temel oluşturur.

Disiplin problemlerini görmezden gelmek, öğretmen için işlerin sadece kötüleşmesine neden olacaktır (Eggleton, 2001, 2). Öğrencilerde meydana gelen bazı istenmeyen davranışlar, engellenmediği takdirde başka istenmeyen öğrenci davranışlarının tetikçisi olabilir. Öğretmen, öğrencilerde gözlemlediği bazı istenmeyen öğrenci davranışlarını engelleyerek ileride meydana gelebilecek bir olumsuzlukta önüne geçmiş olacaktır (Yüksel, 2004, 106). Sınıf yönetiminin davranış düzenlemesi boyutunda, istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi önemli yer tutmaktadır. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Öğretmenler, öğrenci davranışlarını sürekli kontrol etmeli, istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik davranış sinyallerini zamanında almalıdırlar. İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik olarak alınan sinyallere göre öğretmenler tedbir almalıdırlar. İstenmeyen öğrenci davranışlarını engellemede asıl amaç, istenmeyen davranışı henüz oluşmadan engellemeye yönelik bir sistem kurmaktır.

Bursalıoğlu, öğretmen öğrenciyi ne kadar iyi tanır ve anlarsa, onun problemlerini çözmesinde o kadar yardımcı olup okula uyumunu kolaylaştıracağını, bu konuda aşağıdaki noktaların dikkatle izlenmesi gerektiğini belirtmektedir (Bursalıoğlu, 2000, 49).

- 1.Öğrencinin öğrenme ve uyum yetenekleri üzerinde büyük etkisi olan biyolojik gelişimi.
- 2.Sınıftaki öğrenciler arası ilişkiler ve bunların verdiği ipuçları.
- 3.Öğrencinin uyum durumunu incelemekte yararlı olacak çeşitli eleştiriler.
- 4.Her öğrencinin zihinsel yetenekleri, ilgileri, gereksemeleri, davranışları ve başarıları konusunda ayrıntılı bilgiler
- 5.Öğrencinin aile durumunun incelenmesi ve bilinmesi.

Derslerinde başarılı bir öğrencinin derslere ilgisinin azalması, temizliğine dikkat eden bir öğrencinin kirli önlük ile okula gelmeye başlaması, neşeli ve arkadaşları ile uyum

içerisinde olan bir öğrencinin birden içine kapanması ve teneffüslere çıkmak istememesi, ders sırasında dışarıyı izleyen bir öğrenci, okula hiç devamsızlık yapmayan bir öğrencinin aniden devamsızlık yapmaya başlaması, sınıfta arkadaşları ile ağız dalaşı ya da kavga eden öğrenci, bağımsız çalışma saatlerinde sınıfta dolaşarak arkadaşlarını meşgul eden öğrenci v.b. öğrenci davranışları ile karşılaşan öğretmenin bunları erken uyarı sinyalleri olarak algılayıp, sorunun kaynağını araştırması gerekmektedir. Sorunun kaynağına inilmesi için öncelikle öğrenci ile özel görüşülmesi, aile ile iletişim içerisinde olunması gerekmektedir.

Öğrencilerin davranışlarına anlam verebilmek, davranışlarını tahmin edebilmek ve kontrol edebilmek için öğretmenler öğrencilerin davranışlarını etkileyen etmenleri ve bunların davranışlar üzerindeki etkisini çok iyi bilmesi gerekir (Erden, 2003, 21).

Sorunların ortaya çıkmadan önlenmesi için öğretmenin dikkat edeceği bazı hususlar vardır. Bunlar, ders saatlerinin mümkün olduğunca öğrenci çalışmalarına ayrılması, yeter derecede öğretim araç ve gereçlerinin sınıfta bulundurulması, bunların kullanılması, sınıfta uyulması gereken kuralların öğrencilerce kabul edilebilir olması, öğretmenlerin öğrencilerle ilişkilerinde içten, dostça fakat ciddi olması, sınıfında eğitim öğretim ortamını iyi düzenlemesi gibi hususlardır (Binbaşıoğlu,1994; Gündüz, 2001, 73).

2.8.2.1. İsteneni Çağrıştırıcı Davranmak

Öğrenciyi istenen davranışlara yöneltmenin bir yolu öğretmenin örnek, anlayışlı, destekleyici davranmasıdır. İstenmeyen değil, istenen davranış gündemde tutulmalı, öğretmen bunun modeli olmalıdır. Tutarlı bir şekilde, iyi niyetle kendine ve başkalarına saygılı, sorumlu bir genç olarak davranılan insanlar, olumlu davranışları daha çok gösterirler (Brophy, 1988; Başar, 1999, 123). Öğrencilere günlük hayattan canlı örnekler verilmeli. Yapılan yanlış davranışların kimleri üzeceği belirtilmelidir. Yapacakları davranışların doğuracağı sonuçlar öğrencilere açıklanmalıdır. Öğretmen, öğrenciye her davranışı ile örnek olmalı, öğrencilerine gerektiğinde bir arkadaş gibi yaklaşım göstermelidir. Öğretmenlerin öğrencilere samimi bir şekilde davranması, öğrencilerin sorunlarını daha rahat anlatabilmesine yardımcı olacaktır.

Yanlış davranışı vurgulayarak öğrencilerin doğru davranışları öğrenecekleri düşünülmemelidir. Yanlış bir davranış için öğrencileri eleştirmenin, azarlamanın ve cezalandırmanın onları değiştireceği düşünülmemelidir. Verimli öğretmenin disiplini

öğrencilere doğru davranışı öğretmek için yapılan çabalarla tanımlanmalıdır. Böylece öğrenciler kendi disiplinlerinde olmayı öğrenirler (Logan, 2003, 3).

2.8.2.2. İstenen Davranışa İnandırarak

İnsanları kandırmak kolay, inandırmak güçtür. İnandırmak için, uzun süreli, sabırlı, örneklemeli, somut durumlar, yaratıcı çabalar gerekir. Bunun için kullanılacak çeşitli yollar vardır (Kearney, 1988; Başar, 1999, 123). Bunlardan biri, istenen davranışın yararlarını belirtmek, istenen, zevk veren sonuçlarını göstermektir (Downing and others, 1991; Başar, 1999, 123) Öğrencinin inanması öğretmenine güven duyması ile ilişkilidir. Öğrenciden yapmasını istediğimiz davranışın ona ne yarar getireceği belirtilebilir. İstenen davranışı yaptığında mutlu olabileceği, ödül kazanabileceği, başkalarının ona saygı duyabileceği, başarılı olabileceği söylenebilir. Öğrenciler, öğretmenlere fazla inandıklarından, bizimde benzer davranışları yaptığımız ve bundan dolayı çevreden saygı gördüğümüz, başarılı olduğumuz söylenebilir (Coşkun, www.aof.edu.tr, 2006)

Olumlu örnekler inanmayı kolaylaştırabilir: Ben hep böyle yaparım, böyle yaptığımda insanlar benden hoşlanıyor, senin beğendiğin insanlar da böyle davranıyor, şeklindeki örneklemeler, inandırıcılığı sağlayabilir. Öğütleme de buna benzer bir yöntemdir: Deneyimlerime göre böyle yapmak iyidir, böyle yapılması gerektiğini biliyorum, ben böyle yaptım iyi sonuç aldım sen de alabilirsin demek, davranışa yöneltebilir (Başar, 1999, 124).

Aksi davranışların zarar ve ceza getireceğinin belirlenmesi de uygun davranışa götürücü olabilir. Böyle yapmazsan zararlı çıkarsın, mutsuz olursun, ceza alırsın, hoşuna gitmeyecek sonuçlarla karşılaşırsın, takıma giremezsen, geziye gidemezsin, incinirsin demek, ödüllerden yararlanamayacağını söylemek, aksi davranışın kişisel ilişkiyi bozacağını belirtmek yolları kullanılabilir (Brophy, 1983; Başar, 1999, 125).

Davranışın, gruba ve başka insanlara karşı görevi olduğunu söyleyerek inandırma da bir yöntemdir. Grubun böyle davranmama ihtiyacı var, grup senin böyle davranmana bağlı, böyle yaparsan, başkalarına şöyle yardımcı olursun, böyle yapman başkalarını mutlu eder, yararlandırır şeklinde, toplumsal gücün kullanımı, istenen davranışa yöneltebilir. Davranışı için, sorumluluk duymasının sağlanması, istenen davranışı hem pekiştirir, hem sürekli hale getirir (Brophy, 1983; Başar, 1999, 125).

2.8.2.3. İstenen Davranışı Güçlendirmek

İstenen davranışın bir kez yapılmasını sağlamak yetmez, davranış yerleşinceye kadar izlenmeli, uygulanan yöntem sürdürülmeli, gerektiğinde değiştirilmelidir (Hull, 1990; Başar, 1999, 125). İstenen davranışların gösterilmesini ve yerleşmesini sağlamanın yolları olarak, övgü ve ödülle destekleme (olumlu pekiştireç), övgü ve ödüllü kaldırma (ara verme), istenmeyen bir sonuca son verme (olumsuz pekiştireç), acı ve sıkıntı veren bir uyarıcıyı verme (ceza) önerilmektedir (Tauber,1991; Başar,1999, 125).

Olumlu pekiştireç, olumsuz eylemi engelleyici şekil ve zamanda da kullanılır: İzin almadan konuşmak isteyene, konuşmaya başlamadan hemen önce izin verilebilir. İzin alıp konuşana, daha çok konuşma izni verilerek, ödül yoluyla bu davranışı pekiştirebilir. istenmeyen davranışa götürücü uyarıcılar kaldırılabilir: Kavga çıkan oyunlar oynatılmaz, istenmeyen davranışı birlikte yapanlar ayrılabilir, bir şeyler sormak için sürekli öğretmenin yanına gelenin yanına, o gelmeden önce öğretmen gidebilir, veya ona yakın durabilir (Gage and Berliner,1984; Başar,1999,126).

Ödül, olumlu davranış gösterene, daha çok şans sağlayacak bir düzenleme ile de verilebilir (Morgan,1991; Başar,1999, 126). Öğrencilerin yapmış oldukları olumlu ve istenen davranışlar anında güzel sözler ile ödüllendirilmelidir. Öğrenciler, yetişkinler tarafından yapılan eleştiri ve övgüye karşı hassastırlar. Övgü ve ödülün öğrenci üzerindeki psikolojik etkisini ve sınıf içi ilişkileri nasıl ve ne düzeyde etkilediği üzerine yapılan birçok araştırma; övgü ve ödülün doğru zamanda kullanılması halinde, öğrenciler sınıf içinde istedik doğrultuda davranış sergilediğini göstermektedir. Bu durum sınıfta öğretmen kontrolünü kolaylaştırmaktadır (Celep, 2004, 131).

İstenen davranışın görüldüğünün ve beğenildiğinin belirtilmesi de bir pekiştireçtir. Beğenilen davranışlar sözle veya vücut diliyle onanabilir. Sözle onamada, daha önceki istenmeyen davranışın görüldüğü hissettirilebilir: “Üç gündür kitap ve defterini getiriyorsun, bu güzel” sözü, bu davranışın daha önce yapılmadığını ve bunun bilindiğini gösterir. İstenen davranış gösteren öğrenci, bunun görülmesini, beğenilmesini ister. Bu onama içten olmalıdır. Gereğinden fazla pekiştireç kullanılması, onamanın çok sık olması, değerini düşürebilir (Hull,1990;Başar,1999, 126-127).

Öğretmenler tarafından yapılan olumsuz eleştiriler ve uyarılar, genellikle öğrencilerin kendilerini rahatsız hissetmesine ve sonuçta da okuldan nefret etmesine neden olur. Bu

konuda öğretmenler eleştirel ifadelerin öğrenci davranışını geliştirdiği yanlışına düşmekte; fakat bilimsel araştırmalar bunun tam tersini ortaya koymaktadır (Smitt ve Laslet,1996; Celep,2004, 131).

Başarı sevincini paylaşmak da güçlü bir pekiştiricidir; “Sınıfa geldiğimde sizi dersinizi yaparken buldum, bu benim işimi kolaylaştırdı, kendimi, takdir eden biri olarak hissetmemi sağladı” demekle öğretmen öğrencilerin başarılarından duyduğu sevinci onlarla paylaşmış olur. Bu tür iletilerin olumsuzları da kullanılabilir: “Bütün soruları sen yanıtlarsan, diğer arkadaşlarının konuyu bildiğinden kuşulanırım” demek, “söz verilmeden konuşma” demekten daha iyidir. Çünkü, eylemi gönüllü olarak değiştirmeye götürür, öğrenciyi suçlanan olmaktan kurtarır, öğrenci-öğretmen ilişkisinin zedelenmesini önler (Tauber,1991;Başar,1999,127).

2.8.2.4. İstenen Davranışı Kolaylaştırmak

İstenen davranışı göstermek bazı engellerin aşılmasına bağlıysa, öğrenci bu davranışa yönelmede isteksiz, çekingen olabilir. İstenen davranışın gösterilmesi, istenmeyenin gösterilmesinden daha kolay olduğunda, öğretmenin işi kolaylaşacaktır. Bunun sağlanması sınıfın fiziksel, eğitsel, sosyal düzenine bağlıdır (Başar,1999, 128).İyi bir sınıf ve davranış yönetimi, derslerin sorunsuz bir şekilde işlenmesi için gereklidir. Davranış problemlerinin neler olabileceği, bu davranışların nasıl yönetileceği önceden araştırılıp, öğrencilerin sadece öğrenmeye odaklanması sağlanmalıdır (Tok, 2005, 100).

Öğretim programı; öğrenme hızlarındaki farklar gözetilerek düzenlenmeli öğrenme çevresi ve öğretim yöntemleri değiştirilmeli, öğrenci okulda farklı ilgilerine seslenen sosyal etkinlikler bulmalıdır. Farklı ilgi ve isteklerin karşılanabilmesi için, tek tür ve düzey çaba yerine, çoğulcu etkinlikler olmalıdır. Öğrenci bunlar arasında kendine göre olanı seçebildiğinde, istenmeyen davranışlar azalacaktır. Herkesten aynı eylem ve sonucu beklemek yanlıştır. Öğrencinin değerlendirilmesi için kullanılan notlar da bu nedenle bir değil, birkaç başarı düzeyini gösterir (Başar,1999, 129).

Öğretmenlerin yaratıcı sınıf ortamı yaratarak, öğrencilerin karşılaşacakları sorunları çözmeleri ve sorunlarla öğrencilerin önceden karşılaşmalarını sağlamaları gerekmektedir. Bu nedenle sınıf içinde öğretmen davranışlarının bu açıdan da öğrencilere model olması gerekir (Güven, 2004, 139). Öğretmenler sınıfta yaratıcı bir ortam oluşturmak için drama yöntemi gibi çeşitli teknikler kullanabilirler. İstenmeyen

davranışı ve sonucunu bu şekilde öğrenen bir öğrenci için istenen davranışlar göstermesi kolaylaşacaktır.

İstenen davranışı kolaylaştırmada, hangi yöntemin hangi durumlarda kullanılacağına belirlenmesinde, öğrencilerin izlenmesi, tanınması, ödüllere tepkilerinin belirlenmesi, ödül beklentilerinin bilinmesi, boş zaman etkinliklerinin seçilmesi, öğrenci yeğlemelerini belirlemek için yazılı-sözlü incelemeler yapılması, pekiştireçlerin bunlara göre seçilmesi, diğer öğretmenlerin görüş ve önerilerinin alınması önerilmektedir (Hull,1990; Başar,1999,130).

Sınıf içerisinde istenilen davranışları kolaylaştırmak için öncelikle sınıftaki bütün unsurları öğrenciyi merkez alarak düzenlemek gerekmektedir. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları birinci öncelik olarak belirlenmelidir.Öğrenciyi destekleyici ve cesaretlendirici bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır.

2.9. Sınıf Yönetiminde Disiplin ve Disiplin Modelleri

Disiplin, zihinsel yetenekleri veya ahlaki değerleri otoritelere veya kurallara itaat etmeyi, kötü davranışları düzeltmek için olan cezalandırma yöntemlerini düzelten, biçim veren ve değerleri mükemmelleştiren bir eğitimidir (Eggleton, 2001, 1). Birçoklarına göre disiplin, öğrencilerin uslu, sessiz durmasını; verilen buyrukları koşulsuz yerine getirmesini; kimseyi rahatsız etmeden dinlemesini sağlamak anlamındadır. Bu anlayıştaki bir öğretmen sınıfında öğrencilerini aşırı bir baskı altında tutmaya çalışır. Böyle bir disiplin anlayışı öğretmeni, öğrencilerde korku, kaygı yaratmaya yönelik girişimlerde bulunmaya iter (Başaran, 1996, 110).

Öğretmenler zamanlarının çoğunu öğrencilerle geçirdikleri için disiplin ve disiplin problemleri ile en çok karşı karşıya gelen kişilerdir. Bir öğretmen için disiplin kolay değildir. Bir sınıfta genellikle en az yirmibeş öğrenci bulunduğu için bir öğretmenin idare edeceği yirmibeş farklı değişken vardır. Her öğrenci sınıfta uygulanan disiplin tekniklerine farklı bir şekilde cevap verecektir. Fakat öğretmen onların öğrenme ve anlama çevrelerini idare etmek için hızlı bir şekilde düşünüp hareket etmelidir (Eggleton, 2001, 1).

Eğitimciler disiplin sağlamada bazen yanlış uygulamalarda yapabilmektedirler. Sefer Ölçüm'ün Cotton' dan aktardığına göre eğitimcilerin bazı yanlış uygulamaları aşağıda belirtilmiştir. Bunlar;

1-Belirsiz ve uygulanamayacak kurallar koymak: Konulan kural, açık, mantıklı ve uygulanabilir olmalıdır.

2-Öğretmenin kötü davranışları görmezden gelmesi: Öğretmenler, okul ve sınıf kurallarını yok saydıklarında, öğrencilerin hem hareketleri hem de davranışları olumsuz yönde etkilenmektedir.

3-Öğretmenlerin kötü davranışlara karşı tutarsız ve çifte standart şeklinde tepki göstermesi: Öğretmenler koydukları kuralları uygulamada tutarsız olduklarında ya da uygun olmayan reaksiyonlar gösterdiklerinde genellikle sınıf disiplini bozulur.

4-Verilen cezanın aşırı olması ve davranışı düzeltici etkiye sahip olmaması: Öğrenci davranışlarını negatif yönde etkileyen ceza tipleri arasında en yaygın olanları, aşırıya kaçan grup halinde verilen cezalardır.

5-Grup cezaları: Bu konuda yapılan yayınların hemen hemen tamamına yakını, grup halinde verilen cezaların disiplin üzerinde etkin olmadığını göstermiştir (Ada; Ölçüm Çetin, 2002, 5). Cezalar sadece cezayı hak eden bireye uygulanmalı diğerleri cezadan soyutlanmalıdır. Gruba veya sınıfa uygulanan cezalar öğretmene karşı güvensiz bir ortamın oluşmasına yol açacaktır.

Sınıfta disiplini sağlamak için öğretmenin öğrencilere güven duygusu kazandırması gerekir. Çünkü davranış problemi olan çocuklarda güvensizlik, tehdit edilmişlik ve korku hissi vardır. Öğrencilerin sınıfta güvenliğin ve rahatın olduğunu hissetmeleri gerekmektedir. Kendine güvenen öğrenci sınıf disiplini bozacak hareket yapmayacaktır (Weston, 2000; Özdem, 2003, 21).

Okullardaki disiplin ihtiyacı küçümsenemez. Yöneticilerin ve öğretmenlerin öğrencileri disipline etmek için beyinlerini sürekli ve farklı tekniklere açık tutması gerekmektedir (Eggleton, 2001, 7).

Sınıf yönetimi üzerine çok sayıda model önerilmiştir ve önerilmeye devam edilmektedir. Bazı modeller arasında benzerlikler olmakla birlikte bu modellerin her biri sınıf yönetimi ve öğrenci davranışlarının yönetimine ilişkin çeşitli çözüm yolları sunmaktadır. Ancak bir modelin her okul, sınıf, öğrenci ve öğretmen için geçerli olabileceğini savunmak

oldukça güçtür. Başka bir deyişle bir model herhangi bir disiplin sorununa çözüm getirirken başka bir sorun için etkili olmayabilir (Aksoy, 2001, 9).

Sınıf yönetiminin farklı disiplin modelleri ve metotları en basitinden en karmaşığına öğretmenler tarafından yürütölür ve farklı teoriler üzerine kurulur. Öğretmenin kendi kişilik tipi, çoğunlukla kendi çocukluk deneyimlerinin bir sonucu gibi ortaya çıkar (Wolfgang; 1995; Taitz, 1996, 3). Aşırı disiplinli bir ortamda çocukluğunu yaşamış bir öğretmen baskıcı bir sınıf yönetimi uygulayabilir. Çocukluğunda aşırı serbest bırakılmış diğer öğretmen ise sınıfındaki disiplinsiz davranışlara müdahale etmeyip aşırı serbestliğe kaçabilir. Öğretmenler mümkün olduğunca, kendi kişilik özelliklerinin etkisinde kalıp yanlış yöntem ve teknikler kullanmaktan kendilerini sakınmalıdırlar. Öğretmenlerin çağdaş sınıf yönetim modelleri hakkında eğitilmeleri sağlanmalıdır.

Aşağıda, öğrencilerin sınıftaki istenmeyen davranışlarının belirlenmesi, engellenmesi ve düzenlenmesi amacıyla geliştirilmiş olan disiplin modellerinden yedi tanesi açıklanmaktadır.

2.9.1. Davranış Değişikliği Modeli

“Davranış Değişikliği Modeli” davranışların çevre tarafından ödöl ve ceza yoluyla öğrenildiğini ifade eden Skinner’in savı üzerine temellendirilmiştir. Bu modelin esası doğru davranışlar üzerine pekiştireç vererek, bu davranışların yapılma sıklığını arttırmaktır (Tertemiz, 2004,70). Olumlu pekiştireç, bir kişiye sunulduğunda, o kişinin sergilediğı davranışın sıklığını ve şiddetini arttıran, istenilen uyarıcılara denilmektedir (Celep, 2004, 178). Ödüllendirilmeyen, göz ardı edilen ve ceza verilen davranış ise zayıflar ve söner. Ceza, istenmeyen davranışın yok olması için olumlu pekiştireçlerden daha çabuk etkisini gösterir. Fakat cezanın davranışı bastırırken, eğitim hedeflerini zedeleyen yönleri gözardı edilmemelidir (Pala, 2005, 174).

Davranışsal model üzerindeki eleştiriler birkaç nokta üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunlar; insancıl eğilime göre davranışçılar, çocuklara demokratik olmayan ve yönetme amaçlı bir biçimde yaklaşmaktadır. Çocukların ussal becerilerini geliştirmeden onların davranışlarını denetim altına almaya çalışmak, insancıl kurallara sahip olan bir toplumda kabul edilebilir değildir. Bilişsel açıdan da duyguların önüne geçerek zihinsel etkinlikleri

en aza indirmek, sorun çözme becerilerini dışlamak, zihinsel gelişime zarar verecektir (Celep, 2004, 181).

2.9.2. Canter Modeli (Güvengen Davranış Modeli)

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde etkin olması gerektiğini savunmaktadır. Model, öğretmenin öğrenciler üzerinde açık ve sağlam bir otorite kurmasının gerekli olduğunu savunmaktadır. Canter modelinin amacı, öğretmenlere sınıf içerisinde görev almayı ve öğrencilere karşı sakin fakat güçlü olmayı öğretmektir. Bu model, bütün öğrencilere benzer biçimde davranma, aynı ölçütleri uygulama ve bütün öğrencilerden aynı başarıları bekleme düşüncesine dayanmaktadır (Çelik, 2005, 250). En yüksek seviyede ders anlatan bir öğretmene sahip olmak sınıf yönetimi için en iyi kaynaklardan biridir. Eğer öğrenciler en üst seviyede öğreniyorlarsa, öğrenci disiplin problemleri oldukça az olur. Araştırmalar, öğrencilere etkili eğitim sağlandığında, onların daha iyi davrandığını gösteriyor (Killion, 1996; Eggleton, 2001, 2)

Canter, öğretmenin başarısızlığının sebebini, disiplini sağlamadaki başarısızlığı olarak görmektedir. Canter, disiplini sıkı kontrol ve öğrencilere insanlık dışı davranma değil, insancıl öğrenme ortamı sağlayarak, psikolojik güvenlik ve yetenekleri genişletecek bir gereksinim olduğunu savunmaktadır (Pala, 2005, 175). Uygunsuz bir davranış görüldüğünde davranışın kaynağı önemli değildir. Böyle durumlarda davranışı uygun hale getirmek ve kuralları kabul ettirmek önemlidir (Tertemiz, 2004, 72).

Araştırmalar etkili öğretim tekniklerinin sınıftaki disiplin problemlerini azalttığını göstermiştir. Öğretmen ve yöneticilerin öğrencilerle ilişki kurarken adil, katı ve tutarlı olması gerekir. Etkili bir öğretmen öğrencilere sadece akademik olarak değil, bütün okul çevresinde olumlu ve disipline edilmiş bir ortam sağlamada da yardımcı olmalıdır (Eggleton, 2001, 7). Disipline edilmiş bir sınıfta öğretmenin başarısı da çok önemlidir. Başarılı bir öğretmenin öğrencileri de başarılı olacaktır.

Güvengen davranış modelinin dayandığı varsayımlar şunlardır (Edwards, 1997; Celep, 2004, 183):

1. Öğrenciler, kurala uymaya zorlanmalı,
2. Öğrencilerden uygun sınıf kurallarını belirleme ve izleme davranışı beklenilmemeli,
3. Cezalandırma öğrencilerin kötü davranıştan kaçınmasını, iyi sınıf davranışı üstlenmesini sağlamalı,

4.İyi davranış, olumlu özendirmelerle kuvvetlendirilmeli,

5.İyi bir sınıf yönetimi için aileler ve yöneticiler kuralları yerleştirmeye yardımcı olmalıdır.

Güvengen davranış modelinin uygulanması için öğretmenler amaçlı bir biçimde istekte bulunmalı ve boyun eğmeyen öğrenci ile asla anlaşma yapmamalıdır. Bu yöntemi kullanmanın bir sonucu olarak öğretmenler, öğrencileri yönlendirme, müdahale etme yerine, sakin bir biçimde öğretimsel etkinlikler ve gereksinimler üzerinde odaklanmalıdırlar (Celep, 2004, 185). Öğretmen – öğrenci ilişkisi arkadaş ortamında olmalı öğretmen öğrencisi ile her sorunu paylaşabilmeli, öğretmenine saygı ve sevgi duymalıdır.

2.9.3. Glasser Modeli (Gerçeklik Terapisi)

Glasser'in yaklaşımında temel ilke istenmeyen davranış gösteren bir öğrencinin bunun sorumluluğunu üstlenmesidir. Bu modelde eğer öğrenci isterse aklı başında, mantıklı olabilir ve davranışlarını kontrol edebilir. Glasser, öğrencilerin mantıklı varlıklar olduğuna, isterlerse davranışlarını kontrol edebileceklerine inanır. Öğrenciler, kötü seçenekler yerine iyi seçeneklere yönelmede sık sık desteklenmelidir. Öğrencinin uygun tercihler yapmasında rehberlik öğretmenin görevidir. Glasser'e göre kurallar esastır ve öğrenci kurallara uymaya zorlanmalıdır (Burden,1995; Çelik, 2005, 251). Çocuklara kendi davranışlarını yargılama ve kendilerini değiştirme fırsatı verildiğinde, sorumlu davranmayı öğrenirler (Celep, 2004, 240). Akılcı ödüller öğrencilerin olumlu davranışlarından sonra verilmelidir. Kötü davranışlar muaf tutulmalıdır. Öğrenciler sürekli sorumluluk kazanmaya ve doğru davranışı kabul etmeye zorlanmalıdır ki böylece takdir edebilme gücünü kazansınlar (Tertemiz,2004;70).

Glasser, problemlerin ortaya çıkarılmasında sınıf toplantılarının kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu toplantılarda öğrenciler birbirine yakın oturarak küçük bir daire oluştururlar, problemleri ve çözüm yollarını tartışırlar. Burada öğretmenin rolü arka planda kalmak ve görüşlerini nadiren ortaya koymaktır. Sınıf kuralları ve uyulup uyulmadığında verilecek karşılıklar bu toplantılarda geliştirilmelidir (Çelik, 2005, 252).

Bu kuramın öğrenci disiplinine yönelik önemli katkılarından bazıları şunlardır (Edwards,1997; Celep, 2004, 246):

- 1.Öğrenci özerkliğini ve sorumluluğunu artırır,
- 2.Öğrenciye kendi davranışlarının olası bütün sonuçlarını görme olanağı sağlar,
- 3.Öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan disiplin sorunlarını çözmelerine yardım eder,
- 4.Öğrencilerin gereksinimlerini anlamalarına yardım eder ve bunları yasal olarak nasıl giderebilecekleri konusunda onlara bir bakış açısı kazandırır.
- 5.Öğretmene şiddetten kaçınma olanağı sağlar.

2.9.4. Kounin Modeli(Dalga Etkisi)

Kounin (1977) çalışmasında, sınıfta disiplin sağlamada kaos teorisinde söz edilen dalga etkisinin önemine dikkat çekmektedir. Kounin'e göre öğretmen bir öğrencinin istenmeyen davranışını düzeltince, bu durum diğer öğrencilerin de davranışını etkiler (Pala, 2005, 173).

Eğitim yılı başında, öğrencilerle iletişim kurmak ve beklentileri açıklamak, yıl boyunca daha iyi bir sınıf ortamı sağlayacaktır. Disiplin problemlerini görmezden gelmek, öğretmen için işlerin sadece kötüleşmesine neden olacaktır. Etkileyici öğretmenler, disiplinin öğrencileri ezmek için kullanılan bir yöntem olmaması gerektiğini, aksine öğrenciyi olumsuz davranışlardan sakınması için motive edici olması gerektiğini bilirler. Etkileyici öğretmenler, işlerin kontrolden çıkmasına izin vermez ve nadiren güç mücadelesine girerler ve çatışma yaşarlar (Eggleton, 2001, 2).

Sınıfta olumsuz bir davranış olduğunda bu davranışın ilerde tekrarlanmasını veya benzeri hareketlerin oluşmasını engellemek için dalgalı etkiler kullanılır. Öğretmen istenmeyen davranışta bulunan öğrenciyi ve davranışı belirlemeli, istenmeyen davranış yerine hangi davranışın olması gerektiğini belirtmelidir (Tertemiz, 2004, 70).

Kounin'e göre, çeşitlilik yalnızca hayatın değil, çoğu dersinde baharatıdır. Kounin, çeşitliliğin bıkkınlığı azaltmada önemli rol oynadığını belirtmektedir. Öğretmen, farklı yöntem, etkinlik ve materyallerle çeşitlilik sağlayabilir (Pala, 2005, 173).

Kounin sınıf yönetimi ve disiplin kavramlarının birbirinden ayrı kavramlar olduğunu belirtmektedir. Sınıf yönetimi, düzenli bir sınıf ortamı sağlamak ve bunu koruyabilmek için öğretmenin uyguladığı stratejilerle ilgili bir kavramdır. Disiplin ise öğretmenin davranış problemleri karşısındaki tepkileri ile ilgilidir. Sınıf yönetimi problemleri

önlemeye yönelikken, disiplin, problemler ortaya çıktıktan sonra izlenecek yolu gösterir (Yüksel, 2004, 107). Bu modelin uygulandığı sınıflarda istenmeyen davranışlar öğrencilere sık sık belirtilmeli, istenilen davranışlar açıklanmalı ve bunların sebep ve sonuçları da belirtilmelidir.

2.9.5. Dreikurs Modeli(Ussal Sonuçlar Modeli)

Dreikurs'a (1982) göre öğrencilerin karşılamak istedikleri bazı temel gereksinimleri vardır. Öğretmenin sınıf içi süreçlerde bunları dikkate alması gerekir. İstenmeyen davranışlar, tanınmak, dikkat çekmek, güç aramak, intikam almak ve yetersizlik göstermek gibi hedeflere ulaşmak için yapılan girişimler olarak görülmektedir. Öğretmen, bunları fark etmeli ve bunlarla baş edebilmelidir (Pala, 2005, 174). Bu modelde öğrencilere, dünyanın gerçeklerinin öğretmenlerce gösterilmesi gereği vurgulanmıştır. Ancak bu yolla öğretmenler davranışlarından sorumlu olmayı öğrenirler. Örneğin; sınıfını temiz tutmak, çöpleri yere atmamak gibi (Tertemiz, 2004, 73).

Dreikurs, otokratik, serbest bırakıcı ve demokratik olmak üzere üç tip öğretmen modeli olduğunu öne sürmektedir. Bu öğretmenlerin özellikleri ise şunlardır (Pala, 2005, 174):

Otokratik Öğretmen: Baskıcı öğretmen, öğrencileri kendi isteklerini gerçekleştirmeye zorlar. Kural dışına çıkmayı önleyen ve reddetmeyi engelleyen bir kontrol sağlar. Öğrencileri çalışmaya güdülemeden çok, zorlar ve reddettiklerinde öğrencileri cezalandırır (Edwards,1997; Celep, 198). Öğrenciler, otorite figürünü reddetme eğilimini gösterir. Kendilerine insan gibi davranılmasını ister ve demokratik atmosfer ararlar (Pala, 2005, 174). Otoritenin aşırı olduğu sınıflarda öğrenciler korku ve kaygı taşıdıkları için başarıları olumsuz yönde etkilenecektir.

Serbest Bırakıcı Öğretmen: Serbest öğretmenler öğrenci çalışırken etkisizdirler. Sınıfta kritik kuralların nasıl uygulanacağı konusunda başarısızdırlar. Öğrencilere istedikleri gibi davranma olanağı verirler. Sınıfın öğrenme iklimi zayıftır (Celep, 2005, 175). Kontrolün az olduğu sınıfta da eğitim öğretim ortamı düzensiz olacak öğrenci başarısı düşecektir.

Demokratik Öğretmen: Demokratik davranışa sahip öğretmenler sınıfta öğrenciler üzerinde güven verici bir etki yaratırlar (Celep, 2005, 175). Kuralları belirlerken öğrenci görüşlerini alır, öğrencilerin istenmeyen davranış sergilediklerinde, sonuçlarına

katlanacaklarını belirtir. Demokratik bir ortam öğrenci için en iyi eğitim yeridir. Öğrenciye bir birey olarak değer verilmesi onun başarısını da olumlu yönde etkileyecektir.

İstenmeyen davranışı düzeltmenin anahtarı hata yapan öğrenciyi tanımak ve derhal sorunu anlamaktır. Öğrenci akılcı sonuçlarla davranışlar hakkında bilgilendirilir ve istendik davranışlarda bulunmaları için öğrencilere yardım edilir (Tertemiz, 2004, 73).

2.9.6. Ginott Modeli

Ginott modelinde temel amaç, öğretmenlere güvenli insancıl ve verimli sınıf iklimini oluşturmada destek sağlamaktır. Kuram, Kounin kuramına dayanmaktadır (Ginott, 1971; Celep, 2004, 229). Ginott çalışmasında, yetişkin ve gençler arasındaki iletişime yönelik tavsiyelerini sınıf içine uyarlamıştır. Ginott'a göre disiplin bir dizi küçük zaferlerden meydana gelir ve disiplini sağlamada en önemli faktör öğretmendir. Öğretmen, öğrencilerinde görmek istediği davranışlar için öncelikle kendisi iyi model olmalıdır. Ginott, öğrenci istenmeyen bir davranış sergilediğinde öğrencilere kesinlikle “aptal”, “tembel”, “sorumsuz” gibi kelimeler kullanmak yerine, doğrudan davranış üzerine yoğunlaşarak durumla ilgili “ben mesajları”(ben hayal kırıklığına uğradım, ben kızgıyım gibi) göndermesi gerektiğini vurgulamaktadır (Pala, 2005, 174).

“Ben” ifadesini kullanma; kişinin o anda yaşadığı durum ve karşılaştığı davranışa olan kişisel tepkisini duygu ve düşünceleri ile açıklayan bir ifade tarzıdır. Duygu ve düşüncelerin ben dilini kullanarak ifade edilmesi karşı tarafa ondan neyi yapmasını istemediğimizi, bu davranışın bize etkisini, bizde yarattığı duyguyu anlatır. Bu duygular açıklandığı için öğrencide öğretmene karşı kızgınlık, öfke gibi birikimler oluşmaz, öğrenci, öğretmenin de beklentileri duyguları olduğunu öğrenmiş olur.

2.9.7. Öğretmen Etkililiği Eğitimi Modeli

Bu model öğretmenlerle öğrenciler arasında iyi ilişki kurulmasını sağlamak amacıyla Doktor Thomas Gordon (1974) tarafından tasarlanmıştır. Gordon, öğretmenlerin anlayışlı

tavırlarıyla istenmeyen davranışların azalabileceğine inanır ve savunur (Tertemiz, 2004, 71).

Öğretmenin rolü, çocuğun ussal çözümleme yapabilme ve yaşantıya yönelik sorunlarını çözme becerilerini geliştirmesine yardımcı olmaktır. Bu hedefleri gerçekleştirebilmek için öğretmen, içten ve açık bir iletişim kurmalıdır. Bu modelde etkin dinleme, önemli bir iletişim aracıdır (Celep, 2004, 235).

Bu model sınıftaki sorunların çözümü için öncelikle problemin kaynağının bulunması gerektiğini belirtir. Eğer sorun öğrencideyse Gordon öğretmenin o öğrenciyi bir danışman gibi dinlemesini önerir. Öğretmen öğrencinin sorunu bulup çözmesine yardımcı olmalıdır. Diğer taraftan sorun öğretmendeysse sorunu öğretmen ve öğrenciler karşılıklı olarak çözmelidir (Tertemiz, 2004, 71).

2.10. İstenmeyen Davranışlara Karşı Yaklaşımlar ve Disiplin Sağlayıcı Rehberlik

Öğrencilerin istenmeyen davranışları, oluştuğu koşullara, şiddetine, algılayan kişiye göre farklılık göstermesine karşın, genellikle sınıfta öğrenme ve öğretme sürecini aksatan ya da engelleyen davranışlar olarak düşünülmektedir. Kyriacou, 1997; Yıldız ve Türnüklü, (2002) sınıf içinde ortaya çıkan öğrenci istenmeyen davranışlarını öğretmenin etkili öğrenme ortamını kurmasını ve sürdürmesini engelleyen davranışlar olarak belirtmektedir (Yıldız ve Türnüklü, 2002, 156).

Ayrıca; sosyal çevreyle uyum okul aile arasındaki işbirliği, sınıfın fiziki koşulu ve sınıfta yaratılan atmosfer de sınıf yönetimini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Öğretim etkinliklerinin düzenli bir şekilde planlanması sınıf içinde çıkabilecek olaylar ve istenilmeyen öğrenci davranışları için önceden önlem alınmasını sağlayabilir. Sınıf içinde uyulacak kuralların önceden saptanıp öğrencilere öğretilmesi de istenilmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasına engel olabilir. Sınıf yönetiminde disiplin anlayışı katı kuralların uygulanmasından çok bilgiye, sevgiye dayalı olmalıdır. Diğer bir anlatımla, öğretmen sınıf içinde disiplini, bilgisiyle, öğrenciye sevgi göstermesiyle ve ona saygı duymasıyla kurmalıdır (Erden, 2001, 45). Sevgi çok etkili bir ilaçtır. Sevilen çocukların çevre ile daha uyumlu, daha başarılı, özgüveni gelişmiş ve zekalarının daha iyi geliştiği; ilgi ve sevgi ortamında büyümeyen çocukların zekalarının ise fazla gelişmediği, sosyal

çevreye uyum sağlamada güçlük yaşadıkları önemli bir gerçektir. Çocuğu sevmek demek onun benliğine, kişiliğine saygı ve itina göstermek demektir.

Geleneksel disiplindeki sorun çok çabuk cezalandırmaya kaymasıdır. Disiplin çocuklar yanlış yaptığında cezalandırma yönüdeyken, rehberlik yaptıkları hatalardan olumlu sonuçlar çıkarmayı öğretir. Disiplin, çözemeyecekleri sorunlar yüzünden cezalandırırken, rehberlik bu sorunları çözmeyi öğretir. Rehberlik 21.yy’ da ihtiyaç duydukları demokratik yaşam becerilerini öğretmeyi amaçlar: Rahatsız etmeden duyguları ifade etmeyi, etik ve zekice problem çözmeyi, diğerlerinin bakış açılarının farklılığını anlamayı, insan farklılıklarına rağmen diğerlerini de toplumun fertleri olarak kabul etmeyi nasıl başaracaklarını anlatır (Gartrell, 2000).

Çocuğun sosyal yönden kendine güven duyan ve özerk davranan bir kişilik yapısına sahip olabilmesi için, ailelerin ve öğretmenlerin çocuğun kişilik gelişimine yardımcı olması gerekir (Çelik, 2003, 163). Bu da öğretmenlerin ve ailelerin öğrencilere gerektiği gibi rehberlik yapmaları sayesinde başarılabilir. Öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren planlı ve sürekli bir şekilde gözlenmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin zorlandıkları zamanlarda onlara rehberlik sağlayıcı çalışmalara yer verilmelidir.

Öğretmen rehberliği teşvik edici bir sınıf hazırlamak için kullanmalıdır: Teşvik edici bir sınıf öğrencinin kendisini tam olarak grup üyesi kabul ettiği sınıftır. Sene başından itibaren öğretmen çocuklar ile ilgilenir ve ebeveynler ile ortak hareket eder. Anlaşılması ve çalışılması güç çocuklarla ve ulaşılması zor ailelerle insan ilişkilerinin kurulması çok önemlidir. Tüm ilişkilerde öğretmen utangaçlıktan, mahcubiyetten kaçınarak ortak takdir duygularına ve topluluk ruhunu kapsayan bir yaklaşımla model teşkil etmelidir (Gartrell,2000). Rehberlik yaklaşımında öğretmen aile işbirliği önemli rol oynar. Öğrencilerin istenmedik davranışlarını düzeltmek için öğretmen ile aile işbirliği yaparak sorunun nedenlerini araştırarak, çözüm yolları bulmaya çalışır (Erden, 2000;25).

Teşvik edici bir sınıfta öğretmen yanlış davranışların ortaya çıkmasını azaltmak için geliştirilmiş uygun pratik yöntemleri kullanır. Fakat aynı zamanda günlük çatışmaların kaçınılmaz olduğunu da bilir. Öğretmen sorunlara geleneksel disiplinden ziyade sorunların çözümünü gerektiren durumlar olarak yaklaşır. Yanlış davranışa karşı verilecek tepki sorunun çözülmesidir, ara vermek değildir.

2.11. İstenmeyen Davranışlara Karşı Eylemler

Sınıfta arzu edilmeyen davranışların ortaya çıkmadan önce önlenmesi, ideal davranış yönetimi stratejisi olmasına rağmen, çoğu zamanda istenmeyen davranışları önlemek mümkün olmayabilir. Sonuç olarak öğretmen bu tür davranışlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu tür davranışlar ortaya çıktığında öğretmene düşen görev öğrenme ve öğretme sürecinin akışını devam ettirmek için istenmeyen davranışlara derhal müdahaledir (Doyle, 1986; Türnüklü, 2000, 146).

Öğretmen sınıfta istenmeyen bir öğrenci davranışı ile karşılaştığında, davranışın boyutuna göre farklı tepki yöntemlerinden yararlanabilir. Bu müdahaleler hiçbir tepki göstermemekten, büyük tepkilere kadar değişebilir (Tertemiz,2004, 89). Öğretmen sınıfta öğrencinin olumsuz bir davranışını gördüğünde zamanında tepkide bulunması gerekir. Öğretmenlerin öğrenciye gösterebileceği tepkiler üç grupta toplanabilir (Erden,2000, 193):

- 1.Sözel Olmayan Tepkiler.
- 2.Sözel Tepkiler.
- 3.Durumun Değiştirilmesi

2.11.1.Sözel Olmayan Tepkiler

Göz teması kurma, davranışı görmezden gelme, hareket etme, işaret verme

2.11.1.1.Göz Teması Kurma

Olumsuz bir davranış anında durdurmanın ilk yolu öğrenci ile göz teması kurmaktır. Öğrenciler genellikle olumsuz davranış öğretmen görmeden yapmaya çalışırlar. Öğretmenin kendisini gördüğünü anlayan öğrenci olumsuz davranıştan vazgeçme eğilimi gösterir (Erden,2003,194). Göz teması iletişimi güçlendirir. Göz teması sağlandıktan sonra, baş, göz, el yüz işaretleriyle öğrencilere geri bildirim vermek gerekir (Özdemir,2004,280). Ara sıra öğretmenlerimiz o anda müdahale etmeden dersin sonunda konuşmayı tercih etmektedirler. Bu durum sakıncalıdır. Çünkü diğer öğrenciler sorunun

farkına vardıklarında istenmeyen sonuçlar ve yorumlar çıkarabilirler (Kaya 2002, 183). Bakış çok önemlidir. Gözün etkileşim alanı dokunmanın etkileşiminden daha fazladır.

2.11.1.2. Davranışı Görmezden Gelme

Sorun davranış, diğer önemli sorun davranışlara kaynaklık etmiyorsa veya yanlışlıkla yapılmışsa görmezlikten gelinebilir. Çünkü davranış masumdur ve kasıtlı yapılmamıştır. Bu davranışlar, o anın etkisiyle kendiliğinden veya duruma bağlı olarak gelişebilir. Dikkat edilmesi gereken nokta sorun davranışın göz ardı edilerek sönmesini sağlamaktır (Akçadağ,2005,298). Öğretmenin görmezden gelişini öğrencinin fark edip etmemesi önemlidir. Öğrenci, davranışını öğretmenin fark ettiğini görür, öğretmende görmezden gelirse, çocuk bunu onay ve ödül olarak algılayabilir. Öğretmenin dersle ilgilenmeye fazla önem vermediğini düşünebilir (Başar,1999,134). Doğal olarak, davranışın hatalı olduğu konusunda hiçbir dönüt alamayan öğrenci, tutumunu değiştirmek gereksinimi duymaz. Bu nedenle öğretmen, yüz ifadesi veya beden dilini kullanarak davranışı fark ettiğini göstermelidir (Aydın,1998, 127). Öğrencilerin küçük hatalarında büyük tepkiler verilmemeli bu durumda aşırı kuralcı davranışlar sergilenmemelidir.

2.11.1.3. Hareket Etme

Olumsuz davranışı gösteren öğrenci ile göz teması kurulamadığı durumlarda, öğretmenin yaptığı etkinliği değiştirmeden, doğal bir biçimde öğrenciye doğru yürümesi ve yakınında durarak derse devam etmesi de uyarıcı görevi görür. (Erden,2000;195)4 Öğretmeni yakınında hisseden öğrenci, rahatsızlık hissedecek ve bu davranışı yapmaya devam etmeyecektir (Öztürk,2001,149). Fiziki yakınlık, sözel olmayan mesajlarla birlikte kullanıldığı zaman, öğretimi kesintiye uğratmadan istenmeyen davranışları durdurur (Çelik, 2003, 174). Öğretmenin sınıf içinde hep aynı yerde kalması veya oturarak dersi işlemesi bazı olumsuz davranışları gidermediği gibi yeni başka sorunların çıkmasına da sebebiyet verecektir. Öğretmenin sınıfta olup bitenden haberi olması için sınıf içerisinde hareket etmesi gerekmektedir. Öğretmenin hareketli olması istenmeyen davranış sinyallerini henüz oluşmadan almasında kendisine yarar sağlayacaktır.

2.11.1.4. İşaret Verme

Öğretmenlerin ders sürecini bölmeden mimik veya işaretleri ile sorun davranışı önlemesidir. Öğretmenler tarafından sıkça ve etkili olarak kullanılır. Örneğin öğretmen dersi anlatırken diğer bir arkadaşı ile konuşan öğrenciye konuşmaması gerektiğini baş göz veya el işaretleriyle belirtmesi (Akçadağ, 2005, 301). İşaretlerin kullanımı dersin bozulmasını, diğer öğrencilerin olayın farkına vararak dersten kopmalarını önler. Bu nedenle öğretmen, işaretleri kullanırken dersin normal akışını bozmamalı, konuşuyorsa konuşmasını sürdürmeli, işaretlerden diğer öğrencilerin haberi olmasına dikkat etmelidir (Başar,1999,136).

2.11.2.Sözel Tepkiler

Öğrenciyi sözel uyarma, soru sorma, kuralları ve görevlerini hatırlatma

2.11.2.1.Öğrenciyi Sözel Uyarma

Öğrenci, yaptığı davranışın olumsuzluğunu anlamayabilir. Böyle olunca, öğretmen, her davranışı bilinçli ve kasıtlı olarak algılamamalı, ön yargılı davranışta bulunmamalıdır. İstenmeyen davranışa karşı öğretmen, beklemeden uyarıda bulunmalı, aksi halde hatalı davranış sürebilir (Özdemir, 2004, 280). Bunlardan biri sözle uyarmadır. Sözel uyarı, olasıncaya yalnız ilgili kişilerce duyulabilir olmalı, sınıfın normal işleyişini bozmamalıdır. Başkalarının fark edilmeyen bir fısıltı, istenmeyen davranış durdurabiliyorsa yeterlidir. Bunun yetmediği durumlarda, uygun yüksek sesle uyarılar kullanılır (Başar, 1999; 136). Sözlü uyarılar, farklı anlam (alay) veya duygu (öfke) taşımayan bir sesle yapılmalıdır (Lemlech, 1988, Başar, 1999,137). Öğrenciyi kötülemek, kötünün kötü davranış göstermesini, değiştirmemesini haklı kılar. Araştırmalar, yumuşakça uyaran öğretmenlerin, sertçe uyaranlardan daha etkili olduğunu göstermiştir (Brophy, 1988, Başar, 1999, 137). Sözlü uyarıların etkili olması için, öğrencilere uyarıldıktan kısa bir süre sonra, konu ile ilgili kısa sorular yöneltilerek derse katılmaları sağlanmalıdır. Öğretmenin bu tutumu, aynı zamanda istenmeyen davranışları izlemekte kararlı olduğunu sınıfa göstermesi açısından yararlıdır (Aydın,1998,130).

2.11.2.2. Soru Sorma

Ders süresince öğrencinin dikkatini çekmedeki en kolay yöntem öğrenciye soru sorma veya sorulan bir soruya cevap istemektir. Bu yöntem istenmeyen davranışı vurgulamaksızın öğrenciyi otomatik olarak derse dönmeye zorlamaktadır (Öztürk, 2001,150). Bir başka yöntemde öğretmenin yaptığı eylemle ilgili soru sorarak istenmeyen davranış hakkında sınıfı haberdar etmesidir. Böylece öğrencinin yapmış olduğu davranışın bütün sınıfın farkına varması sağlanarak tekrar edilmesi önlenmiş olur (Kaya, 2002,184). Bu tekniği kullanırken dikkatli olmak gerekir. Eğer öğretmenler bunu çok fazla kullanıyorsa, öğrenciler bu soruları, “istenmeyen davranıştan caydırma girişi” olarak algılayabilir ve sorulara kasıtlı olarak cevap vermeyebilirler. Ayrıca sorular öğrencinin cevap verebileceği bir tarzda olmalıdır. Aksi takdirde, öğrenciler sıkıntıya girerler veya dikkatini yönlendirmeden ziyade olumsuz bir tutum içine girmelerine sebep olabilir (Öztürk, 2001, 150).

2.11.2.3. Kuralları Ve Görevlerini Hatırlatma

Öğrencilerin sınıfta ve okulda uymaları gereken kurallar öğretim döneminin başında belirlenmiş ve öğrencilere duyurulmuştur. Bu kuralların sık olmamak şartıyla, bazen öğrencilere hatırlatılması hem o anda meydana gelen olumsuz davranışların sona erdirilmesini sağlar hem de uymaları gereken kuralları hatırlayarak gelecekteki davranışlarını kontrol etmede bir uyarıcı olarak kullanırlar (Öztürk, 2001, 151).

Yapılması gereken bir işin hatırlatılması veya olması gerekene davet, öğrencide veya bir grupta meydana gelen sorun davranışı yok edici sözlü müdahaledir. Sözlü müdahaleler, kısa, öz ve konuyla ilişkili olmaları bakımından avantaj sağlarlar. Sözlü müdahaleler, hatırlatma ve soru biçiminde olabilir. Öğretmenin bunları kullanmada dikkat edeceği noktalardan bir tanesi görmek istediği davranışı ön plana çıkarmasıdır. Örneğin öğretmenin gürültü çıkararak çalışmasını gerçekleştiren bir öğrenciye “hadi seni birde sessiz çalışırken görelim” diyerek onu sessizliğe davet etmesi gibi (Akçadağ, 2005, 301).

2.11.3. Durumun Değiştirilmesi

Ders etkinliğini değiştirme, sorumluluk verme, okul yönetimi, rehberlik servisi ve aile ile iletişim kurma, ceza verme

2.11.3.1. Ders Etkinliğini Değiştirme

İstenmeyen davranış, derse karşı ilginin azlığını, koptuğunu gösterir. Ders öğrenci için ilginç olmaktan çıkmıştır. Öğretmenin sınıfı ilginç yapması gerekir. Duygu mantığın yerine geçmişse derse bir süre ara verilebilir (Özdemir, 2004, 281). Ara vermek, sürdürülen etkinliğe ara verip başka bir uğraşa geçmek olabileceği gibi, dersi kesip, “beş dakika sonra sınıfa geliriz; şimdi biraz dışarı çıkıp hava alalım” denip sınıf dışına çıkarak da olabilir (Başar,1999,138). Ortamı değiştirmek aşı gibidir. Bazı olumsuz davranışları ortadan kaldırdığı gibi bazı olumsuzlukları da henüz gerçekleşmeden engeller. Öğrencilere olumsuz tepkiler verme yerine yapıcı ve olumlu yollar düşünölmelidir.

2.11.3.2. Sorumluluk Verme

Yapacak bir işi olmadığını düşönen veya işi ona ilginç gelmeyen öğrencinin istenmeyen davranışlara yönelmesi doğaldır. Bu durumda ona bir iş vermek, işini ilginç olanla değiştirmek yararlı olur. Bunun için öğrenci iyi tanınmalıdır. Özet çıkarma, rapor yazma, kayıt tutma, derste ki sunu sırasını yazıp sırası geleni duyurma, araç getirip götürme ve kullanma konularında yardım etme, eğitsel kol etkinliklerinde daha geniş seçeneklerle, öğrencinin işe yönltilerek istenmeyen davranışını değiştirmede kullanılabilir (Başar,1999,138). Öğrenci ile empati kurularak onun dünyası anlaşölmaya çalışılmalı öğrenciler bulundukları duruma göre yönlendirilmelidir. Öğrencilere verilecek sorumluluklar kişisel özelliklerine uygun olmalı zorlanacakları veya üstesinden gelemeyecekleri görevler verilmemelidir.

2.11.3.3. Okul Yönetimi, Rehberlik Servisi Ve Aile İle İletişim Kurma

Sınıf içinde davranış birliği ve uyumu sağlamak, öğretmenin en önemli görevidir. Ancak davranış yönetimi, öğrencinin duygusal ve düşünsel yapısını tanımayı gerektirir. Bu

amaçla öğretmen, öğrencilerini yakından gözlemeli, edindiği izlenimleri yeni durumlarla test etmeli fakat asla öğrencileri hakkında önyargılara sahip olmamalıdır. Öğrenciler için verilecek en nesnel kararın, aile ile kurulan uzun ve kapsamlı bir ilişki süreci içerisinde oluşacağı unutulmamalıdır (Aydın,1998, 27).

Etkili öğretmen, sınıftaki disiplinle artık başa çıkamadığını hissettiğinde, bu problemi çözmek için diğer basamaklar takip edilmelidir (Eggleton,2001,2). Sınıf içinde sıkıntı yaratan durumlarla yalnız uğraşmak yerine, gerektiğinde okul yönetimi ve aile ile işbirliği yapılmalıdır. Öğretmen zor durumda kaldığında, onların desteğine gereksinim duyduğunda, sorun okul veya aileden kaynaklandığında veya çözüm onların katkısını gerektirdiğinde, bu yolu kullanmalıdır (Başar,1999;141).

Sorunlu davranışa karşı geliştirilecek önlemlerin belirlenmesinde tarafların anlaşması ve birbirlerine tutarlı davranmaları gerekir. Ayrıca alınan kararların uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi aşamasında karşılıklı görüş alış verişi sürdürülmelidir. Esasen öğretmenin okul yönetimi, rehberlik servisi ve aile ile kalıcı kurumsal ilişkiler içerisinde olması mesleğinin gereğidir. Ancak güvenilir, etkili ve anlamlı bir bağın oluşmasında en önemli faktör öğretmenin insan ilişkilerinde yeterliliğidir (Aydın 1998,133).

Okul-aile işbirliği eğitimsel değerlere dayalı olarak aileleri, öğretmenleri, yöneticileri ve öğrencileri bir araya getirerek gereksinimlerinin uygun biçimde karşılanması için bu grupların birbirlerinden neler bekleyebileceğini ve birbirlerine nasıl yardım edebileceği konusunda bir görüş birliği sağlayacaktır (Ünal ve Ada;2000;Çetin,2002, 44).

2.11.3.4. Ceza Verme

Ceza, öğretmenin öğrencinin istenmeyen davranışına karşılık öğrenciyi hoşla giden şeylerden alıkoyması ya da öğrencinin hoşuna gitmeyen işleri yaptırmasıdır. Örneğin: İstenmeyen davranışta bulunan öğrenciyi tenfüse çıkarmama ya da ödevini yapmayan öğrenciyi daha fazla ödev verilmesi hoşla gitmeyen işlerdendir. Kısacası ceza alan öğrenci bazı haklardan mahrum olur. Kabul etsek de etmesek de öğretmenlerin sınıf kontrolü ve yönetiminde ceza kullanmaları bir gerçektir. Öğretmenlerin kullandığı cezalar farklılık göstermektedir. Çoğu öğretmenlerimiz görevlerine ilk başladıklarında

cezaya tümüyle karşıdır. Ancak zamanla ceza verenler tarafına geçmektedir. Hatta öğretmenlerimizin çoğunluğu cezaya karşı olmalarına rağmen sınıfta uyguladıklarını ifade etmektedirler (Kaya, 2002:186). Etkileyici öğretmenler, disiplinin öğrenciyi ezmek için kullanılan bir yöntem olmaması gerektiğini, aksine öğrenciyi olumsuz davranışlardan sakınması için motive edici olması gerektiğini bilirler (Eggleton, 2001, 2).

Genelde bastırıcı ve güce dayanan yöntemler direnci, baş kaldırmayı ve karşılık vermeyi kışkırtır. Bu tür baskılar öğrencilerin davranışlarında değişiklikler oluşturmakla birlikte, öğretmen sınıftan ayrılır ayrılmaz ya da tahtaya döndüğünde, çocuklar yine eski davranışlarına yönelirler (Gordon, 2005, 14).

Araştırmalar fiziksel cezanın öğrenci disiplinde etkisiz olduğunu gösteriyor. Peki neden etkisiz? Araştırmalar fiziksel cezanın kişisel yapıyı ters yönde etkilediğini söylüyor. Fiziksel ceza geçici olarak olumsuz davranışı önlese bile, yeni bir davranış probleminin nedeni de olabilmektedir (Eggleton, 2001, 2). Sınıfta gösterdiği sorun davranış karşısında, öğrenciyi cezalandırma beraberinde çok ciddi sorunlar yaratır (Jones, Jones, 1998; Celep; 2004, 266).

Okulda fiziksel cezanın yeri olmamalıdır, çünkü çok olumsuz sonuçları yanında, geçici bir uyum sağlama dışında yararı yoktur. O uyum da ceza korkusu kalkınca daha çoğalan bir uyumsuzluğa dönüşür. Fiziksel ceza, yasalara ve insan onuruna da aykırıdır, uzun dönemli etkileri yıkıcıdır. İnsanı saldırgan yapar. Kişi ilk fırsatta o cezayı başkasına yansıtır (Cangolosi, 1988, Rich, 1991; Başar, 1999, 143).

Toplumumuzda otokratiklik, aile yapımızda egemen olduğu için, öğretmen ve yöneticiler de bu toplumun ferdi olarak okulda da otoriter olabiliyorlar. Bu davranışın nedenleri geleneksel ve kültürel olarak disiplini sağlamanın en iyi yolunun sert davranma olduğu inancıdır ki bugün geçerli olmayan bir görüştür (Duruhan; İlhan, 2004, 123). Fiziksel ceza öğrencinin kişiliğinde bazen onarılması imkansız izler bırakabilir. Çocuk kendini aciz ve onuru incitilmiş hissedebilir, dayak atana kızabilir, nefret edebilir, üzülebilir, yalana alışılabılır, olumsuz davranışı tekrarlayabilir. Her hatalı davranışında dayak yiyeceğini düşünen çocukta farklı tepkiler ortaya çıkabilir. (pısrıklık, içine kapanıklık, saldırganlık, korkaklık, özgüven eksikliği v.b.) Ceza ile doğru davranışa yönlendirmeye çalışmak geçici olur, kalıcı bir çözüm sağlanamaz. Disiplinde esas çocuk kendi başına iken onu kontrol eden bir ebeveyn, öğretmen olmadığı zamanda da istenen davranış gösterebilmesidir.

2.12. Sorun Davranışları Yönetme Stratejileri

Sınıf içi istenmeyen davranışların çözümüyle ilgili çok farklı görüşler ortaya atılmıştır. Davranışçı yaklaşımda, öğrencinin olumsuz davranışları ödül veya ceza verilerek çözülmeye çalışılmaktadır. 1970'lerden sonra önem kazanmaya başlayan insancıl, öğrenci merkezli yaklaşımlar ise temel olarak kişinin psikolojik özü, gereksinimleri ve yetenekleri ile ilgilenmektedir. Bu yaklaşımlar, çocuk gelişimini artırıcı ve kısıtlayıcı olarak herhangi bir ceza ve ödüllendirme sisteminin kullanılmasına karşıdırlar. Bu öğrenci merkezli yaklaşımlarda, öğrencilerin kendi davranışlarından sorumlu olmaları, karar verme, denetleme ve değerlendirme gibi becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır. Öğrencide sorumluluk bilincinin gelişmesi, dışsal kontrole gerek kalmadan sorunlarını çözme becerisini kazanmasına yardımcı olacaktır (Queen , Blackweldet, 1974; Pala, 2005, 176).

Davranış ve kişilik bir bütünün iki ayrı görünümüdür. Dolayısıyla davranış yönetiminde öğretmenin gerekli mesleki beceriyi gösterebilmesi, kişiliğin oluşumu konusunda yeterli bilgiye sahip olmasına bağlıdır. Davranışı yönetmek için, öncelikle davranışın nasıl oluştuğunu anlamak gerekir (Aydın,1998,85).

Performanslarını arttıran öğretmenlerin rutin olarak takip ettiği beş ana sınıf yönetimi prosedürü vardır. Bu prosedürler şunları içerir; öğrencilere ve ailelerine onlardan ne beklendiğini söylemek ve ilk ders başlar başlamaz bunları iletme. Bu beklentiler gerçekleşmediği durumda ortaya çıkacak sonuçları tartışmak. Disiplini adil ve tutarlı bir şekilde uygulamak. Bu öğretmenler bütün öğrencilere olumlu bir şekilde davranırlar. Son olarak da, onlar olumlu özelliklere sahip modellerdir (Eggleton,2001, 2). Öğrenciler hatalı davranışlar sergilediği zaman, davranışa yönelik uyarılar yapılmalıdır. Genelleme yapılırsa hatasını anlamayabilir. Öğretmenler sınıfta disiplini uygularken yansızlık ilkesine önem vermeli öğrenciler arasında ayırım yapmaktan kaçınılmalıdır.

Taitz, önemli bir etken olarak disiplinin üç yüzünün bulunduğunu belirtmektedir (Taitz, 1996, 5). Bunlar:

Yakınlık - Dinleme Yüzü: Bu aşamada öğretmenin gücü en az kullanılır. Öğrenci davranışlarını iyileştirici ve sorun davranışların meydana gelmesini engelleyici tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Karşı Koyma – Anlaşma Yüzü: Öğrenci nasıl değişeceği konusunda cesaretlendirilirken, öğrencinin davranışını yönetmede öğretmenin gücünü yitirmemesi ön plana çıkmaktadır.

Kurallar ve Sonuçlar Yüzü: Öğretmen, öğrenci davranışları nasıl olacağı, ödül ve cezanın nasıl kullanılacağına karar verme sürecidir.

Curwin ve Medler (1998), sınıflardaki baş edilmesi zor öğrencilerin disiplin problemlerini önlemek üzere öğretmenlere şu önerileri sunmaktadır (Curwin ve Mendler,1998; Pala, 2005, 176):

- 1- Hiperaktif öğrenciler: Kendinize yakın oturtunuz. Ders esnasında hareket edebilecekleri alanın sınırlarını çiziniz.
- 2- Dikkati çabuk dağılan öğrenciler: Duvar kenarına oturtunuz.
- 3- İş yapmak istemeyen öğrenciler: Yapılacak işlerin listesini zaman limiti ile birlikte yazınız ve sırasının üzerine yapıştırınız. Yaptıkları işin yanına artı işareti koyunuz.
- 4- Hafızası zayıf öğrenciler: İş küçük parçalara ayırınız.
- 5- Motivasyonu düşük öğrenciler: Her bir gelişmeyi kaydetmek üzere bir tablo hazırlayınız. Her yeni öğrendikleri şeyi tabloya kaydediniz.

Logan, Janice (2003) öğretmenlerin daha iyi bir sınıf disiplini sağlamaları için on teknik belirlemiştir (Logan, 2003, 4).Bunlar:

1-Yoğunlaşma

Öğretmenin derse başlamadan önce sınıfındaki herkesin dikkatini topladığından emin olması gerekmektedir. Dikkatini vermeyen, konuşan öğrencilere rağmen öğretime girilmemelidir. Eğer bu yapılmazsa öğrenciler ders sırasında konuşmaya devam edeceklerdir. Yoğunlaşma tekniği, derse başlamadan önce öğrencilerin dikkatini sağlamak demektir. Sınıfta herkes yerleşene kadar beklenmeli derse bu şekilde başlanmalıdır.

2.Direk Bilgilendirme

Kesin olmama, sınıftaki heyecan seviyesini yükseltir. Direk bilgi tekniği her öğrenciye ne olacağını söyleyerek başlamaktır. Öğretmen bu sürede onun ve öğrencilerin ne yapacağını altını çizer. Bazı çalışmalar için zaman kısıtlaması koyabilir.

3.Kontrol

Bu prensip için anahtar kelime dolanmaktır. Kalk ve sınıfta dolan. Öğrenciler çalışırken turla, ilerlemelerini takip et. Verimli bir öğretmen, öğrenciler yazılı bir ödevde başladıktan sonra tüm sınıfı iki dakika gibi dolandır. Her öğrencinin başladığını, doğru sayfada olduklarını ve herkesin kağıda ismini yazdığını görmek için kontrol eder. Bu şekilde yardıma ihtiyacı olanları kontrol eder, çalışma yapmayanları çalışma yapmaları için motive eder.

4.Model Olma

“Değerler yakalanır, öğretilmez” gibi bir söz vardır. Saygılı, seri, gayretli, kontrollü, sabırlı, organize olan öğretmenler, kendi davranışları yoluyla öğrenciler için model ortaya koyar. “Söylediğim gibi yap, yaptığım gibi değil” diyen öğretmenler, yanlış davranışa çağıran ve öğrencilerin kafasını karıştıran yanlış mesajlar verir. Öğretmenler, öğrencilerinin sahip olmasını istedikleri davranışların modeli olmalıdırlar.

Disiplin problemlerinin üç değişkeni vardır: Öğretmen, problem, öğrenci ve sınıfın geri kalanı. Etkili bir disiplinci olmak için öğretmen ilk düzeltici olmalıdır. Öğretmen ilk önce kendi davranışlarını düzelterek öğrencilerine davranış düzenleme sürecinde model olmalıdır.

5.Sözsüz Hareket

Öğretmenler, sözsüz hareketleri öğrencilerin dikkatini çekmek için kullanırlar. Sözsüz hareketler yüz ifadeleri, vücut işaretleri ve el hareketleri olabilir. Sınıfta kullanılan hareket şekilleri seçilirken dikkat ve özen gösterilmelidir. Hareketler kullanırken, öğrencilerden ne istediğini açıklamak için zaman alınmalıdır.

6.Çevre Kontrolü

Bir sınıf neşeli bir ortam haline getirilebilir. Öğrenciler periyodik olarak değişen sınıftan hoşlanırlar. Resimler ve renkler ile çalışma konu için istek uyandırır. Öğrenciler, öğretmen ve onun ilgileri hakkında bilgi sahibi olmak isterler. Bir aile resmi veya ilgi duyulan bir hobinin birkaç unsurunun öğrencilere anlatılması diyalogu arttıracaktır. Öğrenci, öğretmeni iyi tanıdıkça, öğretmen sınıfta disiplin sağlamada daha az sorun yaşayacaktır.

7.Düşük Profil Müdahalesi

Verimli bir öğretmen öğrencinin yanlış davranış için dikkat merkezi olarak ödülllenmeyeceğine dikkat edecektir. Öğretmen sınıfın etrafında dolanarak aktiviteyi gözler. Sorunlar ortaya çıkmadan önce onları bekler. Öğretmenin yanlış davranan öğrenciye yaklaşımı açık değildir. Sınıftaki diğer öğrenciler rahatsız olmaz. Sınıfına ders verirken, bu öğretmen isim söylemeyi etkin kılar. Eğer öğrenciyi konuşurken ya da işle ilgilenmezken görürse doğal bir şekilde öğrencinin adını konuşmasında geçirir. “Görüyorsun David, birini onlar birliğine taşıyoruz.” Öğrenci adını duyar ve işine geri döner.

8.Kesin Mesajlar

Kesin disiplinin bileşeni, öğretmenin yanlış davranan öğrenci ile karşı karşıya gelirken kullandığı mesajlardır. Bunlar öğrencilerin yapması gerekenleri daha net anlatan mesajlardır. Tekniğini iyi kullanan öğretmen ilk önce öğrencinin dikkatine yoğunlaşacak ve yanlış davranış değil istediği davranış üzerine öncelik verecektir. Öğretmen, “ Senin şunu yapmanı” ya da “ Senin şunu yapmana ihtiyaç duyarım.”, “Senin yapmanı beklerim.” Şeklinde ifadeler kullanmalıdır.

Öğrencilerin kendi davranışlarını kontrol eden bireyler olmalarında tutarlı öğretmen davranışları önemlidir. Gerek okulda, gerek ailede bir çocuğun istenmeyen davranışlar içerisine girmesinin en başta gelen sebepleri arasında, çocuğun eğitiminden sorumlu olanların davranış ve beklentilerinde tutarsızlığa düşmeleri gelir (Yılmaz, 2004, 56). Öğretmenler, öğrencilere verecekleri mesajlarda tutarlı davranmalıdırlar. Aynı olay konusunda, farklı mesajlar vermeleri kafaları karıştıracak, kuşku uyandıracaktır. Öğrencilere verilen mesajlar kesinlik ve tutarlılık göstermediği takdirde etkili olması düşünülemez.

9. İnsancıl Mesajlar

Bu mesajlar bizim hislerimizdir. Öğretmen Etkililik Eğitimi yaratıcısı Thomas Gordon bu mesajları üç bölümde yapılandırmamızı söyler. İlk önce öğrencinin davranış tanımını “Ben konuşurken, sen konuşursan” ikincisi bu davranışın öğretmen üzerindeki etkileri, “ öğretimini durdurmak zorundayım.” Üçüncüsü olarak bunun öğretmende ürettiği hissi, “Beni kızdıran şey”

Öğretmeye çalışırken, sürekli konuşan bir öğrenci tarafından rahatsız edilen bir öğretmen ilk önce duygularının bu güçlü tanımını yaptı. “ Sınıfta diğer arkadaşlarından gördüğüm saygıyı senden görmeyi hak etmediğim için ne yaptığımı tahmin edemiyorum. Eğer sana kaba ve ilgisiz olursam, lütfen bilmeme izin ver. Bir şekilde seni kızdırdığımı hissediyorum ve şimdi sen bana saygı göstermekte isteksizsin.” Öğrenci, öğretmenin dersleri boyunca haftalarca konuşmadı.

Etkili sınıf yönetimlerinin temellerini birkaç espri ile birleştirmek sınıfın disiplin problemlerini büyük ölçüde azaltır. Etkili sınıf yöneticileri, öğrenciler arasında popüler olma yarışına girmediği ve ne zaman hareket edeceğini niçin ve nasıl davranacağını bildiğinden saygı kazandığı için öğrencilerin olumlu hatıralarında ölümsüzleşirler (Fuhr,1993; Eggleton, 2001, 2). Okulda etkili ve sürekli insan ilişkileri kurmanın yolu öğrencileri sevmekten geçer. Bunu yaparken dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri de öğrenciler ne olduğundan fazla yüceltilmeli, ne de aşağılanmalıdır (Çınkır, 2004, 153).

10. Olumlu Disiplin

Öğrencilerin yapamayacağı davranışları sıralamak yerine, istenen davranışları tanımlayan sınıf kuralları kullanılmalıdır. “Sınıfta koşmak yok” yerine “binada düzgün bir şekilde hareket et ” demek tercih edilmeli, “sakız çiğnemek yok ” yerine, “sakızı evde bırak” ifadesi kullanılmalıdır. Öğretmen, kurallarına beklenti olarak değinmeli, öğrencilerden sınıfta nasıl davranışlar beklediğini onlara bildirmelidir. Öğretmen açık, kontrollü ve kararlı davranışlar sergilerse sınıf kontrolünde daha başarılı olacaktır. Ayrıca kendi çocukluğundaki yaşantıları hatırlayarak hangi öğretmenlerin davranışlarını onaylayıp kabullendiğini düşünürse, daha olumlu disiplin yöntemleri oluşacaktır.

2.13. İlgili Araştırmalar

2.13.1.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Sholomo ve Mira (1999), tarama tekniği kullanarak yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin, öğrencilerin ve ailelerin sınıfta karşılaşılan öğrenci istenmeyen davranışlarına yönelik algılarını incelemişlerdir. Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde öğretmenlerin en ciddi istenmeyen davranış olarak kabul ettiği davranışlar sırasıyla şunlardır: Arkadaşlarına fiziksel saldırganlık, sınıfta sigara içme, arkadaşına yönelik özel şiddet, okul araç ve gerecini çalma, okulun kurallarını çiğneme, velinin imzasını taklit ve öğretmene kabaca davranmadır (Yıldız; Türnüklü, 2002, 157).

Martin, Nancy K; Shoho, Alan R (2000) anket uygulayarak 388 katılımcı öğretmen arasında yapmış oldukları araştırmada, geleneksel olarak eğitilmiş öğretmenlerle stajyer öğretmenler arasındaki sınıf yönetimi becerilerinin farklılıklarını araştırmışlardır. Bu araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde şu sonuçlara varmışlardır: Öğretmenlerin yaşları ve tecrübeleri arttıkça sınıf yönetiminde daha kontrolcü ve disiplinli oldukları; tecrübeli öğretmenler, stajyer öğretmenlere göre çevresel faktörleri öğrenciyi şekillendirmede daha etkin kullandıkları; stajyer öğretmenlerin sınıf yönetiminde daha idealist oldukları fakat deneyim eksiklikleri olduğu, sonuçlarına varmışlardır. (Martin; Alan, 2000).

Taitz (1996) Amerika Birleşik devletleri, New York eyaletinde (Bronks) yapmış olduğu araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi inanışları ve tekniklerini araştırmıştır. Sınıf bilgileri, öğretmenin eğitim geçmişi, öğretim metodolojisi ve sınıf yönetimi konularını içeren 23 maddelik bir anket uygulaması yapmıştır.

Araştırma sonucunda; öğretmenler arzulanan davranışları öğrencilerinde oluşturmak için genel olarak pozitif teknikler kullanmaktadırlar. Öğretmenler sınıf yönetiminde yeterli olduklarını düşünmektedirler. Öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemek için en fazla, öğrenciler ile bireysel ilgilenme, rol oynama, akran gruplarından yararlanma, öğrencilerin problem ve çözümleri hakkında yazması yöntemlerini kullanmaktadırlar. Kuralların belirlenmesi ile ilgili olarak öğretmenlere yöneltilen soruya öğretmenler; % 72 oranında öğrenciler ile beraber oluşturdukları, % 27,3 öğretmenler

tarafından oluşturulduğu cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerin hiçbiri kuralları belirleme görevini sadece öğrencilere vermemiştir. Araştırmada öğretmenlere 13 yönetim tekniği listelenmiş çok uygun, bazen uygun ve uygun değil cevaplarından birisini vermeleri istenmiştir. Öğretmenler, mantıksal sonuçlar çıkarma, açık ve net beklentilerin oluşturulması, kuralların açıklanması, grup problemlerini çözme toplantıları, aktif dinleme, veli – çocuk – öğretmen konferansları, gelişimciliğe uygun müfredat programlarıyla davranış problemlerini engelleme yöntemlerini çok uygun olarak belirlemişlerdir. Ceza yöntemi bazen uygun olarak değerlendirilmiştir. Öğretmenler tarafından uygun bulunmayan bir yönetim tekniği bulunmamaktadır. Öğretmenlerin daha pozitif yaklaşımlara doğru yöneldiği sonucuna varılmıştır.

Atıcı (1993) İngiltere ve Türkiye araştırma grubundaki öğretmenlerin ne gibi sorunlu öğrenci davranışları ile karşılaştıklarını ve bunlarla başetmede yaygın olarak kullandıkları yöntemleri saptamak, öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin görüşlerini, bunların ülke ve yetkinlik değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla yaptığı araştırmada, amaçlarının gerçekleştirilmesinde iki aşamadan oluşan bir araştırma deseni kullanmıştır. İlk aşamada, Leicester' da 51, Adana' da 73 ilköğretim okulu öğretmeni, Davranış Yönetimi anketini cevaplamışlar. İkinci aşamada, yüksek ve düşük yetkinlik düzeyine sahip olarak tanımlanan öğretmenlerin, sorunlu öğrenci davranışları ile baş etmelerinde ne gibi farklar olduğunu belirlemek amacıyla, bu öğretmenler sınıflarında üç defa ve değişik zamanlarda her biri 1 saat olmak üzere sistematik gözlem formu kullanılarak gözlenmişlerdir. Sistematik gözlem yoluyla toplanan veriler SPSS istatistik tekniği kullanılarak analiz edilmiş, İngiltere ve Türkiye araştırma grubuna ve her iki grupta yüksek ve düşük yetkinlik düzeyine sahip öğretmenlere ait frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda; aile değişkeni hemen hemen tüm öğretmenler tarafından yaramazlık davranışının en büyük nedeni olarak gösterilmiştir. İngiliz öğretmenler tarafından; evlilik problemleri, okul ve ev arası disiplinde tutarsızlık aile değişkenleri arasında gösterilmiştir. Türk öğretmenler ise; yetersiz ilgi, destek ve rehberlik, ekonomik yoksunluğa bağlı sorunlar (materyal yoksunluğu, çocukların çalışmak zorunda kalması) ve evlilik problemlerini, aile değişkenleri arasında görmektedirler. Öğrencilerin yetenek düzeylerinin farklı olması ve sınıf tekrarı yalnızca Türkiye'de ki öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Yüksek yetkinlik beklentisine sahip olan öğretmenler okul, program ve öğretmenle ilgili değişkenleri de dikkate alırken, düşük yetkinlik düzeyinde olan

öğretmenler aile değişkenini merkeze alma eğilimindedirler. Yetkinlik değişkenine göre öğretmenler incelendiğinde, iki grup arasında kesin bir sınır olmadığı ve zaman zaman benzer yöntemleri kullanmakla beraber, belirli bir grupta toplanan öğretmenlerin genel bazı karakteristiklere sahip oldukları görülmektedir. Görüşme ve sistematik gözlem sonuçları, öğretmenin genel sınıf yönetim tarzı hakkında alınan notlar ile birleştirilerek yorumlandığında, yüksek yetkinlik beklentisine sahip öğretmenlerin, kararlı, tutarlı ve olumlu başatma yöntemlerini, (mizah, bakma, dokunma, güdüleme, cesaretlendirme) uzun vadeli ve tüm sınıfın yararını gözetten bir yaklaşım içinde kullanma eğiliminde oldukları, sınıftaki dinamikler ve kendi davranışları hakkında daha çok farkındalık geliştirmiş oldukları ortaya çıkmaktadır.

Çetin' in aktardığına göre, Weishew ve Peng (1993), ABD'de resmi ilköğretim okullarında yaptıkları araştırmada sınıf içi kötü davranış ile ilgili şu sonuçlara ulaşmışlardır: Derse hazırlıklı gelme ve sınıftaki ders başarısı azaldıkça öğrencilerin sıkılmaları ve sınıf içi yaramazlıkları artmıştır; daha fazla sınıf içi kötü davranışlar gösteren okullar, danışmanlık hizmetlerinin daha fazla verildiği ve daha büyük okullardır; olumsuz bir havaya sahip okullarda daha çok sınıf yaramazlıkları görülmüştür (Çetin, 2002, 53).

2.13.2.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Keskin 2002, Ankara ili Altındağ belediyesi sınırları içerisindeki 20 ilköğretim okulunda görev yapan 300 sınıf öğretmeni üzerinde yaptığı araştırmasında: Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde oluşan istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme düzeyine ve karşılaşılan istenmeyen davranışlarla baş etmede hangi yolları tercih ettiklerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

2001- 2002 Bahar yarıyılında veri toplama yöntemi olarak anket uygulanan çalışmada; anketin birinci bölümü öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile ne sıklıkta karşılaştığı, ikinci bölümü ise istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmek için öğretmenlerin kullandıkları baş etme yollarını içeren maddelerden oluşmuştur.

Araştırma sonucunda, istenmeyen öğrenci davranışlarının öğrenme ve öğretme sürecini güçleştirici boyutlara ulaşmadığı sonucuna varılmıştır. Öğretmenler tarafından öğrencilerde en fazla gözlemlenen istenmeyen öğrenci davranışının, “sınıfta söz almadan

konuşmak” davranışı olduğu, “sürekli arkadaşlarını şikayet etmek”, “Sınıfa gürültüyle girmek, çıkmak, diğer öğrencileri girişte ve çıkışta itelemek”, “ders için gerekli materyalleri getirmemek”, “arkadaşlarına karşı fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapmak.”, “ev ödevlerini yapmamak”, “dersi dinlememek”, “verilen görevleri yapmamak”, “diğer öğrencileri kızdırmak ve sataşmak”, “sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak, özenli davranmamak”, davranışlarının da bazen gözlemlendiği, bu davranışların zaman zaman eğitim öğretim ortamını güçleştirici niteliğe ulaştığı belirtilmiştir.

Sınıf öğretmenleri, istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı öncelikle sözel olan uyarıcıları içeren baş etme yollarını tercih etmektedirler. Araştırma sonucunda öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik en fazla kullandıkları yaklaşımlar; sözle uyarma, öğrenciyle ders dışında konuşma, ailesiyle görüşme ve öğrenci ile ders içerisinde konuşmadır. Öğretmenlerin en az kullandıkları yaklaşımlar ise, fiziksel ceza verme, istemediği görevleri verme, okul yönetimi ile görüşme, istediği şeylerden mahrum bırakmadır.

Demir (2003) “genel tarama modeli” kullanarak yapmış olduğu araştırma ile ilköğretim okullarında görev yapan 1.kademe öğretmenlerinin, sınıf içinde karşılaştıkları problem davranışlara karşı baş etme stratejilerinin neler olduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma evreni, 2002 – 2003 öğretim yılında Adana ili Seyhan ve Yüreğir merkez ilçelerine bağlı tüm ilköğretim okulları ve bu okullardaki 1. kademe (Sınıf) öğretmenleri oluşturmaktadır.

Çalışma evreninin büyüklüğünden dolayı, evreni temsil edecek sınıf öğretmenlerinin seçimi “tesadüfi küme örnekleme” yöntemi ile yapılmıştır. Okullar sosyoekonomik düzeyine göre alt, üst, orta ve özel olarak ayrılmış, toplam 310 öğretmen araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada veri elde etme aracı olarak anket uygulanmıştır. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümde öğretmenin cinsiyeti, yaşı, mezun olduğu okulun türü, kaçınıcı sınıfı okuttuğu ve sınıf mevcudu gibi bilgiler yer almıştır. Anketin ikinci bölümünde ise 20 maddeden oluşan problem davranışlar ve 20 maddeden oluşan problem davranışlara karşı uygulanabilecek, öğretmenlerin baş etme stratejileri yer almıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; sınıfta karşılaşılan problem davranışlara karşı öğretmenlerin baş etme stratejilerinin, “cinsiyet”, “kıdem”, “sosyoekonomik düzey”,

“mezun olunan bölüm” lere göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin en çok kullandıkları stratejiler; sözel uyarı, bakışlarla uyarma, sınıf kuralı hatırlatma, öğüt verme, olumsuz davranışı açıkça tanımlama ve olumlu davranışlara dikkat çekmedir.

Gündüz (2001) İstanbul ili Avrupa yakasında görev yapan ilköğretim müfettişlerini evren olarak aldığı araştırmasında; müfettiş görüşlerine göre, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda, bazen düzeyinde yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin fiziki ortam düzenlenmesi ve yönetilmesi, program – plan hazırlanması ve uygulanması, zamanın etkili kullanılması, sınıf içi ilişkilerin düzenlenmesi, öğrencide davranış geliştirilmesi ve düzenlenmesi alanındaki yeterliliklerinin orta düzey ve altında olduğu sonucuna varılmıştır.

Başka bir araştırma Civelek (2001) tarafından yapılan Trabzon ili ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri üzerinde, okul surveyi tipi betimsel bir araştırmadır. Bu çalışmada ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf içi disiplini sağlamada kullandıkları ödül ve ceza yöntemlerinin neler olduğu araştırılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini Trabzon ilindeki 22 ilköğretim okulunda çalışan 110 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde, sınıf öğretmenlerine yönelik kişisel bilgileri kapsayan sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise, sınıf içi disiplini sağlamaya dönük, ödül ve ceza yöntemlerini belirlemeye yönelik 103 soru, derecelendirme ölçeğine uygun olarak düzenlenmiştir.

Araştırma sonucunda, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları yerleşim yerlerine göre sınıf içi disiplini sağlamada “ödül ve ceza” yöntemlerini kullanmaları bakımından aralarında bir fark olmadığı belirlenmiştir. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre sınıf içi disiplini sağlamada fiziksel ceza uygulamaları bakımından aralarında bir fark bulunmamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları okul türlerine göre, sınıf içi sağlamada kullandıkları “ödül ve ceza” yöntemlerini uygulamaları bakımından aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin hizmet yılına göre, sınıf içi disiplini sağlamada kullandıkları “fiziksel ceza” uygulamaları

bakımından aralarında anlamlı bir fark olduğu, kıdemi az olan öğretmenlerin “fiziksel ceza” ya daha çok yer verdikleri araştırma sonuçlarına göre belirlenmiştir.

Yıldız ve Türnüklü (2002) tarafından, ilköğretim sınıflarında karşılaşılan öğrencilerin istenmeyen davranışlarını ve bu istenmeyen davranışların öğretmenleri ne kadar rahatsız ettiğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Örnekleme, İzmir ili Konak ve Buca ilçelerinde 18 ilköğretim okulunda çalışan 130 öğretmenden oluşmaktadır. Bu araştırmanın verileri “Öğrenci İstenmeyen Davranışları” ölçeği ile toplanmıştır. Bu ölçek ilköğretim okullarında öğrenci istenmeyen davranışlarını ve öğretmenlerin bu davranışlardan duyduğu rahatsızlık düzeyini ortaya çıkarmak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek öğretmenlerin, oluşturulan bu 39 öğrenci istenmeyen davranışlarıyla karşılaşma sıklıklarını ve bu davranışların kendilerine ne düzeyde rahatsızlık verdiğini sunacak biçimde “likert” türünde yapılandırılmıştır.

Yapılan bu araştırma sonucunda ilköğretimin I. kademesinde öğrenci istenmeyen davranışlarının sınıflarda görülme sıklığında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Sınıflarda en çok gözlenen öğrenci istenmeyen davranışları “ arkadaşlarından yakınma, başkasının sözünü kesme, derste yüksek sesle konuşma, yerinde kıpırdanıp durma, derste yerleşmeme, öğretmenin ve sınıfın dikkatini çekmeye çalışma”dır.

Sınıfta en çok gözlemlenen istenmeyen davranışların öğretmenleri çok fazla rahatsız etmediği onları daha çok fiziksel ve sözel saldırganlıklar ile hırsızlık ve yalan söylemenin rahatsız ettiği ortaya çıkmıştır. İstenmeyen davranışların sınıflarda görülme sıklığının öğretmenin cinsiyetine göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Bay ve bayan öğretmenlerin sınıflarında aynı sıklıkta istenmeyen davranışlar görülmektedir. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre öğretmenlerin bu davranışlardan duydukları rahatsızlık düzeyinde farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Başka bir araştırma Kuzu (2002) tarafından, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıf kurallarına ilişkin görüş ve uygulamalarını belirlemek amacıyla, Elazığ ili merkezinde görev yapan 700 ilköğretim sınıf öğretmeni örneklem alınarak yapılmıştır. Betimsel bir çalışma olan bu araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette, doğrudan ilgili toplam sekiz madde kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; öğretmenler “ sınıf kurallarının uygulanmasında esneklik gösterilmelidir” gibi olumlu bir görüşe katılmazken, “disiplin kurallar bütünüdür ve taviz verilmemelidir” gibi olumsuz bir görüşe ise katılmışlardır. Öğretmenlerin “disiplin

sağlamada ceza ödülünden daha fazla etkili olmaktadır” gibi olumsuz bir görüşe katılmamaları ise bu araştırmada elde edilen en önemli sonuçlardan biridir.

Öğretmenlerin, sınıf kurallarını öğrenciler ile beraber belirleme; sınıf kurallarına neden uyulması gerektiğini öğrencilerle tartışma; sınıf kurallarını ilk derslerde öğrencilere öğretme; sınıf kurallarını öğrencilerin kolaylıkla görebileceği yerlere asma gibi önemli uygulamaları çok az yaptıkları araştırma sonuçları arasında yer almıştır.

Özdem (2003) betimsel olarak tarama (survey) modeli kullanarak yapmış olduğu araştırmasında, ilköğretim birinci kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf disiplinine ilişkin görüş ve uygulamalarını tespit ederek, bir değerlendirmeye varmayı hedeflemiştir. Araştırmanın evrenini Elazığ il merkezinde 2001 – 2002 öğretim yılında ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak amacına uygun bir anket geliştirilmiştir. Anket ile elde edilen veriler t testi ve tek yönlü varyans analizi yöntemleri kullanılarak yorumlanmıştır.

Bu araştırma sonucunda; öğretmenlerin sınıf yönetiminde disipline ilişkin görüşleri ile cinsiyet, mezuniyet durumu, sınıf mevcudu, arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre disiplini sağlamada daha başarılı oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları ile değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde disipline ilişkin uygulamaları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Buna göre; bayan öğretmenlerin disiplin uygulamalarında erkek öğretmenlere göre daha dikkatli olduklarına yönelik görüş bildirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin davranışlarında tutarsız olması, sınıf içerisinde disiplin problemlerine en büyük etken olduğu belirlenmiştir.

Başka bir araştırma Kişi (2003) tarafından yapılmıştır. Betimsel türde, tarama modeli ile yapılan araştırma, ilköğretimin birinci kademesinde sınıf kurallarının belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Yapılan araştırmada orta üst ve alt SED’ de 28 okuldaki 175 öğretmene anket uygulaması yapılmıştır. Verilerin analizinde öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları okul ve görev yaptıkları okulların çevresinin SED’ lerine göre gruplandırılmış ve frekans dağılımı ve aritmetik ortalama tabloları oluşturulmuştur. Araştırmanın alt amaçlarında belirtilen bağımsız değişkenler açısından öğretmenlerin yanıtları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla Ki-Kare analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenler kuralların oluşturulmasında görüş birliği içerisinde değildirler. Öğretmenler kuralların anlaşılır olmasına özen göstermektedirler. Sınıf kuralları okul ve toplum kurallarıyla tutarlıdır. Sınıf kuralları; öğrenciyi demokratik yaşama hazırlamak, öğrencide olumlu davranışı arttırmak, istenmeyen davranışı ortadan kaldırmak, öğrencinin iletişim becerisini geliştirmek, sorumluluk alma gücünü geliştirmek, ders çalışma becerilerini geliştirmek gibi gereksinimlerinden kaynaklanmaktadır.

Ergün ve Yüksel (2005) 2003 – 2004 öğretim yılında Afyon merkez ilçeye bağlı 19 ilköğretim okulundaki 107 sınıf öğretmenine bir anket uygulayarak yapmış oldukları araştırmada ilköğretim birinci kademesindeki istenmeyen öğrenci davranışlarının öğrencilerin yüzde kaçında görüldüğü ve öğretmenlerin bunlar ile başa çıkmak için hangi yolları kullandıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların, cinsiyet, mezun olduğu okul, mesleki kıdem, medeni durumu ve SED değişkenlerine göre farklılıkları incelenmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin sınıflarında en fazla karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının; konuya veya çalışmaya dikkatini toplayamama, bir yerde uzun süreli oturamama, derste sıraların arasında dolaşma, verilen ödevleri yapmama ve kavgaya etme olarak belirlenmiştir. İstenmeyen öğrenci davranışları ile başetmede öğretmenler, öğrenciyi uygun bir dille uyarma, örnek gösterme, öğrenci ile dersten sonra konuşma yöntemlerini kullanmaktadırlar.

Okutan (2006) Trabzon ilinde 120 ilköğretim okulu öğretmeni ve lise öğretmenlerinin dahil edildiği araştırmasında, sınıf yönetimine ilişkin öğretmen tutum ve davranışlarının açığa çıkarılmasını amaçlamıştır. Araştırmada uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar; istenmeyen davranışların önlenmesine ilişkin öğretmen tepkileri, derse ilgiyi çekme davranışları, sınıf ortamını düzenleme durumundan oluşmaktadır. Anketten elde edilen sonuçlar yüzdeler bakımından hesaplanmış ve yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda; öğretmenlerin bazı tutum ve davranışlarının yenileşme ve değişime uymadığı, öğretmenlerin sınıf yönetiminde geleneksel dayak yöntemine az da olsa yer verdikleri, genel olarak demokratik tavırlar gösterildiği, öğretmenlerin disiplin anlayışında “mutlak itaat” anlayışının önemli yer tuttuğu sonucuna varılmıştır.

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılacak veri toplama aracı ve verilerin analiz edilmesinde kullanılan istatistiksel teknikler ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, betimsel türde “genel tarama” (survey) modelinde bir araştırmadır. Surveyler, kişisel ifadelerle dayalı inançlar ya da davranışlara ilişkin araştırma soruları için uygundur. Eğer insanların sorulara verdikleri cevaplar değişkenleri ölçüyorsa surveyler en güçlü tekniktir (Kuş, 2003, 44). Tarama modellerinde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan varolanı değiştirmeye kalkmadan gözlemleyebilmektir (Karasar, 1994, 77).

Bu araştırma ile ilköğretim birinci kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinde, yapmış oldukları uygulamalar tespit edilerek, bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Araştırma bulguları, ilgili literatürün taranması ve uygulanan anketten elde edilen verilerden oluşmaktadır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini; Kayseri ili Melikgazi ilçesi ilköğretim okullarında 2004 – 2005 öğretim yılında görevli sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme belirlenirken “yansızlık ilkesi” göz önünde bulundurularak, “seçkisiz oransız küme örnekleme” yöntemiyle, Melikgazi ilçesindeki 93 ilköğretim okulu arasından alt, orta, üst SED’den her birinden 7 adet olmak üzere 21 okul seçilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme Giren Okullar Ve Uygulanan Anket Sayısı.

SED	Okulun Adı	Sınıf Öğretmeni Sayısı	Uygulanan Anket Sayısı	Değerlendirmeye Alınan Anket Sayısı
Alt SED	Mehmet Miraboğlu İ.Ö.O	14	13	12
	Emine Akçakaya İ.Ö.O.	10	10	10
	Nuri Has İ.Ö.O.	5	5	5
	Battalgazi İ.Ö.O	14	14	14
	Erciyes İ.Ö.O.	10	9	9
	Malazgirt İ.Ö.O.	10	9	8
	Sefa İ.Ö.O.	5	5	5
Toplam	7 Okul	68	65	63
Orta SED	Mehmet Soysaraç İ.Ö.O.	26	24	20
	Erbosan İ.Ö.O.	13	10	8
	Keykubat İ.Ö.O.	25	21	19
	Hikmet Kozan İ.Ö.O.	15	14	12
	Mustafa Yazar İ.Ö.O.	10	8	8
	Sema Yazar İ.Ö.O.	19	18	15
	Hayriye Dabanoğlu İ.Ö.O.	30	22	19
Toplam	7 Okul	138	117	101
Üst SED	Atatürk İ.Ö.O.	10	10	10
	Hacı Mustafa Gazioğlu İ.Ö.O	27	24	22
	50.Yıl Dedeman İ.Ö.O.	15	12	10
	Arif Eminoğlu İ.Ö.O.	19	17	16
	Yahya Kemal Beyatlı İ.Ö.O.	25	21	20
	Burhan Dınçal İ.Ö.O.	30	26	24
	Besime Özderci İ.Ö.O.	32	28	25
Toplam	7 Okul	158	138	127
GENEL TOPLAM	21 Okul	364	320	291

Okulların sosyo – ekonomik düzeylerinin belirlenmesinde Kayseri İli Melikgazi ilçesinde görev yapan şube müdürlerinden Fayık Kutlu ve Ali Rıza Yalçın, Kayseri ili milli eğitim müdürlüğünde görevli ilköğretim müfettişlerinden Mustafa Ünal ve Halil Efe bilirkişi olarak belirlenmiştir. Okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik düzeyleri bilirkişilerin katkılarıyla alt, orta ve üst olmak üzere sınıflandırılmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket formu literatür taraması ve pilot uygulama yapılarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen anket formu uzman görüşü alınmak üzere, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Anabilimdalı ve diğer bölümlerde görev yapan öğretim elemanlarına sunulmuştur. Ayrıca anket formu e-mail yoluyla çeşitli üniversitelerde ilgili alanlarda görevli öğretim elemanlarına gönderilmiş, gelen cevaplar doğrultusunda anket düzenlenmiştir. İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda ankete son şekli verilmiştir. Araştırmanın amacına yönelik olarak hazırlanan anket formu sınıf öğretmenlerine uygulanacak şekilde dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler;

Anketin baş kısmında sınıf öğretmenlerine yönelik anket ile ilgili bir açıklama yer almaktadır. Anketin birinci bölümünde, sınıf öğretmenlerine yönelik kişisel bilgileri kapsayan, cinsiyeti, mesleki kıdemleri, kaçınıcı sınıfı okuttukları, sınıflarındaki öğrenci sayıları, mezun oldukları okul türünü belirlemek amacıyla çoktan seçmeli 5 soru yer almaktadır.

Anketin ikinci bölümünde davranış düzenleme sürecinin öğelerinden olan “Sınıf Ortamının Düzenlenmesi Ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılması.”, “İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesi.”, “Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanması” ile ilgili öğretmenlerin sınıflarında yapmış oldukları çalışmaların saptanması amaçlanmıştır. Bu amaçla öğretmenlerle yapılan ön görüşmeler ve ilgili literatür taranılarak öğretmenlere yönelik 23 soruya yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde davranış düzenleme sürecinin uygulanması konusunda öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla, “Hiçbirzaman” (1), “Bazen” (2), “Genellikle” (3), “Her zaman” (4) ifadelerinden oluşan 4’lü likert tipi ölçek kullanılmıştır.

Anketin üçüncü bölümü, öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarıyla hangi sıklıkta karşılaştığını saptamayı amaçlamaktadır. Bu amaçla ilgili literatür incelenerek istenmeyen öğrenci davranışları listesi belirlenmiştir. Öğretmenler ile yapılan ön görüşmeler sonucunda, istenmeyen öğrenci davranışlarını içeren maddeler yeniden düzenlenerek, aynı davranışa yönelik ifadeler birleştirilmiş, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin gelişim özelliklerine uymayan maddeler çıkarılmıştır. Bu bölümde,

istenmeyen öğrenci davranışlarını belirten 23 maddeye yer verilmiştir. Anket sorularında üçüncü bölümde öğretmenlerin görüşleri ve katılma dereceleri, “Hiçbirzaman” (1), “Bazen” (2), “Sık sık” (3), “Her zaman” (4) olarak puanlanıp değerlendirilmiştir.

Anketin dördüncü bölümünde, öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmeye yönelik kullandıkları yöntemler, ilgili literatür taraması, ön görüşme ve pilot uygulama ile belirlenerek, ankette istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik 20 maddeye yer verilmiştir. Anketin dördüncü ve son bölümünde öğretmenlerin görüşleri ve katılma dereceleri “Hiç kullanmam” (1), “Nadiren kullanırım” (2), “Bazen kullanırım” (3), “Sık sık kullanırım”(4) şeklinde puanlanarak veriler analiz edilmeye çalışılmıştır.

Veri toplama aracının geliştirilmesine yönelik yukarıda belirtilen çalışmaların her aşamasında, ilgili literatür taranmış, uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Uzman görüşlerinin ışığında anlam, içerik ve biçim bakımından gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

3.4.Verİ Toplama Aracının Uygulanması

2004 – 2005 Bahar yarıyılında veri toplama aracı olan anket, örnekleme yer alan ilköğretim okullarına (Tablo- I) araştırmacının kendisi tarafından götürülerek sınıf öğretmenlerine gerekli açıklamalar yapıp bir hafta sonra toplanacağı belirtilerek dağıtılmıştır. Anket dağıtılması sırasında güvenilirliği zedelememek için zorlayıcı olunmamıştır. Okul yöneticileri ile görüşülerek dağıtılan anketlerin toplanması konusunda onların yardımı alınmıştır. Veri toplama aracı anket örnekleme alınan okullardaki 320 öğretmene uygulanmış, 15 anket geri dönmemiş, 14 anket ise çeşitli nedenlerden dolayı değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırmada değerlendirmeye alınan anket sayısı 291 dir.

3.5.Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması

Anket ile elde edilen veriler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmıştır.Veriler SPSS for Windows 13.0 programıyla gerekli istatistiksel işlemlere tabi tutulmuştur.

“Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması”, “istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi”, “sınıf kurallarına uyumun

sağlanması”, “öğrencilerin sınıf içindeki istenmeyen davranışları” ve “istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik öğretmenlerin kullandıkları yöntemler” ile ilgili öğretmen görüşleri sayı, yüzde ve ortalamalar halinde verildikten sonra, ortalamanın sözel anlatıma dönüştürülebilmesi için ortalama aralığı hesaplanmıştır. Bu yöntemlerden elde edilen veriler frekans tabloları şeklinde düzenlenmiştir.

Anket sonuçlarının yorumlanması ve derecelendirilmesi için genel ortalama hesaplanmasında; $4-1=3$, $3/4= 0,75$ aralık değeri olarak bulunmuştur. Aralık değeri dereceleme ölçeğindeki en küçükten başlayarak her bir dereceye eklenerek ortalamalar sözel ifadeye dönüştürülmüştür. Buna göre, anketin ikinci bölümünde; 1.00- 1.75 “Hiçbirzaman”, 1.76-2.50 “Bazen”, 2.51-3.25 “Genellikle”, 3.26- 4.00 “Her zaman” puan aralıkları baz alınmıştır. Anketin dördüncü bölümünde ise; 1.00- 1.75 “Hiç kullanmam”, 1.76- 2.50 “Nadiren kullanım”, 2.51-3.25 “Bazen kullanım”, 3.26- 4.00 “Sık sık kullanım” puan aralıkları baz alınarak ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular, diğer araştırma bulguları ile karşılaştırılarak ve alanyazına dayalı olarak yorumlanmıştır. Cinsiyet, mesleki kıdem, okuttuğu sınıf, öğrenci sayısı, mezun olduğu okul, okulun SED’i değişkenleri açısından deneklerin alt ölçeklere verdikleri cevaplar arasında, anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla (ki-kare) testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın örneklemini oluşturan, ilköğretim birinci kademe öğretmenlerine ilişkin demografik bulgular ile öğretmenlerin ankette yer alan her bir maddeye verdikleri cevapların frekans aralıkları incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine uygulanan anketten alınan sonuçlar okulların SED'i, cinsiyet, mesleki kıdem, okutulan sınıf, öğrenci mevcudu, mezun olunan okul değişkenleri açısından incelenerek elde edilen frekans dağılımı, aritmetik ortalama ve Ki- Kare sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Öğretmenlerin ve Okulların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

4.1.1. Okulların SED' ine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevre itibarıyla sosyo ekonomik düzeylerine (SED) ilişkin bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2-Sınıf öğretmenlerinin okulların SED' ine göre dağılımı.

SED	F	%
Alt	63	21,6
Orta	101	34,7
Üst	127	43,6
Toplam	291	100,0

Tablo 2 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin % 21,6'sının alt; % 34,7'sinin orta ve % 43,6'sının üst sosyo ekonomik seviyedeki okullarda görev yaptıkları görülmektedir. Okulların sosyo ekonomik düzeylerinin belirlenmesinde ilköğretim müfettişlerinin ve Melikgazi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün görüşlerine başvurulmuştur.

Kayseri ili Melikgazi ilçesindeki toplam 89 ilköğretim okulunda 1136 sınıf öğretmeni görev yapmaktadır. Araştırmanın örnekleminde yer alan 21 ilköğretim okulunda ise 364 sınıf öğretmeni görev yapmaktadır. Yapılan uygulama sonucunda 320 sınıf öğretmenine anket uygulanmıştır. 15 anket geri dönmemiş, 14 anket ise çeşitli nedenlerden dolayı değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırmada değerlendirmeye alınan anket sayısı 291'dir.

4.1.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetine ilişkin bulgular Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3- Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetine göre dağılımı

Cinsiyet	F	%
Kadın	118	40,5
Erkek	173	59,5
Toplam	291	100,0

Tablo 3 incelendiğinde uygulamaya katılan öğretmenlerin % 40,5'inin kadın % 47'sini erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Kayseri ili ilköğretim okullarında 2825 kadın, 3897 erkek öğretmen görev yapmaktadır. Kayseri ilinde ki ilköğretim okullarında erkek öğretmen sayısı fazladır.

4.1.3. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Bulgular

Uygulamaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine ilişkin bulgular Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4- Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre dağılımı.

Kıdem	F	%
1-10 Yıl	30	10,3
11-15 Yıl	31	10,7
16-20 Yıl	50	17,2
21 Yıl ve Üzeri	180	61,9
Toplam	291	100,0

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin % 10,3'ü 1-10 yıllık kıdeme, % 10,7'si 11-15 yıllık kıdeme, % 17,2'si 16-20 yıllık kıdeme ve % 61,9'unun da 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuç araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük oranda mesleki kıdemi fazla ve mesleki deneyime sahip öğretmenler olduğunu göstermektedir. Araştırmanın evrenini oluşturan Kayseri ili Melikgazi ilçesi merkez ilçe olduğu ve okullara sıra yöntemi ile atama yapıldığı için okullarda görev yapan öğretmenler genel olarak belirli kıdeme sahip olan öğretmenler olmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak mesleki kıdemlerinin fazla olması araştırmanın güvenilirliği açısından olumlu düşünülmektedir.

4.1.4. Öğretmenlerin Okuttukları Sınıflara İlişkin Bulgular

Uygulamaya katılan sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıflara ilişkin bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5- Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıflara göre dağılımı.

Sınıf	F	%
1.Sınıf	65	22,3
2.Sınıf	57	19,6
3.Sınıf	61	21,0
4.Sınıf	53	18,2
5.Sınıf	55	18,9
Toplam	291	100,0

Tablo 5 incelendiğinde 65 öğretmen 1.sınıf, 57 öğretmen 2.sınıf, 61 öğretmen 3.sınıf, 53 öğretmen 4.sınıf ve 55 öğretmeninde 5.sınıfı okuttukları görülmektedir. Öğretmenlerin okuttukları sınıfların sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

4.1.5. Öğrenci Sayılarına İlişkin Bulgular

Uygulamaya katılan sınıf öğretmenlerin görev yaptıkları sınıflardaki öğrenci mevcudunu gösteren bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6- Sınıfların öğrenci mevcutlarına göre dağılımı.

Sınıf Mevcudu	F	%
24 ve Altı	37	12,7
25- 34 Arası	80	27,5
35- 44 Arası	93	32,0
45-54 Arası	56	19,2
55- 64 Arası	25	8,6
Toplam	291	100,0

Tablo 6 incelendiğinde sınıfların %12,7'si 24 ve altı öğrenci sayısına, %27,5'i 25-34 öğrenci sayısına, %32'si 35-44 öğrenci sayısına, %19,2'si 45-54 öğrenci sayısına ve %8,6'sının da 55-64 arası öğrenci sayısına sahip olduğu gözlenmektedir. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıfların dörtte birinin 40 öğrencinin üzerinde kalabalık sınıflar olduğu dikkat çekmektedir.

4.1.6. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara İlişkin Bulgular

Uygulamaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile ilgili bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7- Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre dağılımı.

Mezun Olduğu Okul	F	%
Eğitim Enstitüsü	138	47,4
Eğitim Yüksekokulu	44	15,1
Eğitim Fakültesi	38	13,1
Lisans Tamamlama	53	18,2
Diğer	18	6,2
Toplam	291	100,0

Tablo 7 incelendiğinde uygulamaya katılan öğretmenlerden %47,4'ü Eğitim Enstitüsü mezunu, %15,1'i Eğitim Yüksekokulu mezunu, %13,1'i Eğitim Fakültesi mezunu, %18,2'si Lisans tamamlama mezunu ve diğer okullardan mezun olan öğretmenlerin oranı ise %6,2'dir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak kıdemli öğretmenler olmaları nedeniyle, araştırmada eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler daha fazla sayıdadır.

TABLO 8- Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları

Seçenekler İstenmeyen Öğrenci Davranışları	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		- X
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	93	32,0	175	60,1	15	5,2	8	2,7	1,79
2-Ödevlerini yapmamak.	22	7,6	211	72,5	49	16,8	9	3,1	2,15
3-İzin almadan konuşmak.	20	6,9	153	52,6	103	35,4	15	5,2	2,39
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	52	17,9	157	54,0	61	21,0	21	7,2	2,18
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	128	44,0	115	39,5	18	6,2	30	10,3	1,83
6-Kırıcı ve küfürlü konuşmak.	102	35,1	155	53,3	28	9,6	6	2,1	1,79
7-Yalan söylemek	87	29,9	182	62,5	15	5,2	7	2,4	1,80
8-Hırsızlık yapmak.	215	73,9	57	19,6	12	4,1	7	2,4	1,35
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	29	10,0	137	47,1	99	34,0	26	8,9	2,42
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	70	24,1	182	62,5	26	8,9	13	4,5	1,94
11-Arkadaşlarının ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	98	33,7	169	58,1	16	5,5	8	2,7	1,77
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	36	12,4	204	70,1	42	14,4	9	3,1	2,08

Seçenekler İstenmeyen Öğrenci Davranışları	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		- X
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	40	13,7	216	74,2	27	9,3	8	2,7	2,01
14-Okula gelmek istememek	131	45,0	142	48,8	14	4,8	4	1,4	1,63
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	43	14,8	205	70,4	37	12,7	6	2,1	2,02
16-Defter kitap unutmak.	33	11,3	210	72,2	43	14,8	5	1,7	2,06
17-Tahtayı karalamak.	41	14,1	181	62,2	62	21,3	7	2,4	2,12
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	28	9,6	190	65,3	62	21,3	11	3,8	2,19
19-Arkadaşlarını dışlamak.	95	32,6	166	57,0	21	7,2	9	3,1	1,81
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	45	15,5	141	48,5	73	25,1	32	11,0	2,32
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	41	14,1	211	72,5	31	10,7	8	2,7	2,02
22-Derse geç gelmek.	75	25,8	192	66,0	17	5,8	7	2,4	1,85
23-Yanıındaki arkadaşını rahatsız etmek.	38	13,1	201	69,1	43	14,8	9	3,1	2,07
24-Grup üyesi olamamak.	64	22,0	205	70,4	11	3,8	11	3,8	1,89

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaşmış oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarının görülmesine ilişkin bulgular, gözlenme derecesine göre Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8 ile ilgili yorumlamalar aşağıda sunulacaktır.

Tablo 8’in ortalama sütunu incelendiğinde “sık sık” ve “her zaman” düzeyinde belirlenen davranış bulunmadığı, 2 davranışın “hiçbir zaman” düzeyinde gözlemlendiği, 22 davranışın ise “bazen” düzeyinde gözlemlendiği görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında gözlemlemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarının genel ortalaması 1,98 olup “bazen” düzeyine karşılık gelmektedir. İstenmeyen öğrenci davranışlarının genel ortalaması incelendiğinde eğitim öğretim etkinliklerini yüksek düzeyde etkilemedikleri söylenebilir.

“Arkadaşlarını sürekli şikayet etme” davranışının ortalama aralık değerleri incelendiğinde, öğretmenlerin sınıflarında en fazla karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışı olduğu “bazen” ve “sık sık” düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,42$). “Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek ”davranışının öğretmenler tarafından belirlenen yüzdelik dağılımına bakıldığında; öğretmenlerin yaklaşık yarısı (% 47,1) öğrencilerinde arkadaşlarını şikayet etmek davranışını “bazen” düzeyinde gözlemledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin % 34’ü bu davranış ile “sık sık” karşılaştıklarını belirtmektedirler. Bu “sık sık” düzeyindeki oran nerdeyse öğretmenlerin yarısına yakın bir orandır. Bu durum, “Arkadaşlarını sürekli şikayet etme” davranışının öğrenciler üzerinde çok etkin olduğunu göstermektedir. Bu davranışın öğretmenler tarafından % 8,9 “her zaman” düzeyinde gözlemlenmiş olması bu davranışın öğrenciler arasındaki yaygınlığını destekler niteliktedir. Keskin (2002)’ de yaptığı araştırmasında bu davranışı ikinci en fazla sıklıkta gözlemlenen davranış olarak “bazen” düzeyinde tespit etmiştir. Sınıfın fiziksel ortamı, sınıf kurallarının belirlenmemesi öğrencilerin birbirlerini şikayet etmesinde etken olabilir. Öztürk (2001)’in yaptığı çalışmada da arkadaşları şikayet etme, öğrencilerde görülen ikinci sıklıkta istenmeyen davranış olarak tespit edilmiştir.

“İzin almadan konuşma” istenmeyen öğrenci davranışı ikinci en fazla sıklıkta görülen davranış olarak tespit edilmiştir ($\bar{X}=2,39$). Öğretmenlerin yarıdan çoğu % 52,6 s “bazen” düzeyinde bu davranış ile karşılaştıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin yarıya yakını (% 35,4) ise bu davranışın “sık sık” düzeyinde öğrencilerde bulunduğunu belirtmektedirler. “İzin almadan konuşma” istenmeyen öğrenci davranışının

öğrencilerde “hiçbir zaman” düzeyinde bulunduğunu belirten öğretmenlerin oranı % 6,9 olup istenmeyen öğrenci davranışları arasındaki “hiçbir zaman” düzeyindeki en az oran olarak göze çarpmaktadır. Bu durum “izin almadan konuşma” istenmeyen davranışının eğitim ortamını olumsuz etkilediği, öğrencilerde bu davranış ile oldukça fazla karşılaşıldığını göstermektedir. Keskin (2002)’de yaptığı araştırmasında izin almadan konuşmanın öğretmenlerin sınıflarında birinci sıklıkta karşılaştıkları istenmeyen davranış olduğu ve “sık sık” karşılaştıklarını belirtmektedir. Bu davranışın öğrenciler arasında yaygın olması sınıf kurallarının tam olarak belirlenmemesinden kaynaklanabilir. Çetin (2002)’de yaptığı araştırmasında en sık karşılaşılan disiplin probleminin, izin istemeden konuşma olduğunu tespit etmiştir.

“Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği” davranışının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenlerin bu davranış ile sınıflarında “bazen” düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,32$). Davranışın yüzdelik dağılımına bakıldığında, öğretmenlerinin yarıya yakınının (% 48,5) bu davranışı bazen, dörtte birinin (% 25,1) sık sık bu davranışları sınıflarında gözlemledikleri, %11’ inin de sınıflarında bu davranışlarla her zaman düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir. Sınıflarında “başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği” davranışının hiçbir zaman düzeyinde gözlemlediğini belirten öğretmen oranı % 15,5’ de kalmaktadır. Öğretmenler sınıflarda öğrencilerin seviyelerine göre etkinliklere yer vermelidirler. Öğretmenlerin sınıflarında eğitim etkinliklerini çeşitlendirmemeleri, farklı yöntem ve teknikler kullanmamaları öğrencilerde bu davranışı oluşturan nedenler arasında olabilir.

“Uygun olmayan zamanda konuşma” (öğretmenlerinin ve arkadaşlarının sözünü keserek konuşma) davranışının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenlerin sınıflarında bu tür davranışlarla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,19$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin yarıdan fazla bir kısmının (% 65,3) sınıflarında bu davranışı bazen gözlemlediklerini, öğretmenlerin dörtte birine yakın bir kısmı (%21,3) ise sınıflarında bu tür davranışlar ile sık sık karşılaştıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin % 3,8’i her zaman düzeyinde karşılaştıklarını, % 9,6’ ısı da bu davranışla sınıflarında hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Sınıfta kuralların öğrencilerle beraber belirlenmemesi bu davranışın öğrencilerde yaygın bulunmasına neden olacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin sınıflarında beşinci sıklıkta gözlemledikleri davranış “TV dizilerindeki karakterlere özenmek” davranışı olarak belirlenmiştir. Bu davranışı öğretmenlerin bazen

düzeyinde gözlemledikleri anlaşılmaktadır ($\bar{X}=2,18$). Öğretmenlerin yarısından fazlası (% 52,6) bu davranışla sınıflarında bazen düzeyinde, yarıya yakın bir kısmı (% 21) ise sınıflarında bu istenmeyen öğrenci davranışı ile sık sık karşılaşmaktadırlar. Öğretmenlerin % 7,2'si bu davranışı her zaman gözlemlerken, % 17,9'unun ise öğrencilerinde bu davranışları hiçbir zaman gözlemlemedikleri anlaşılmaktadır. TV dizilerindeki karakterlere özenme, istenmeyen öğrenci davranışı öğretmenlerin tek başlarına çözebilecekleri bir sorun değildir. Ailelere bu konuda büyük iş düşmektedir. Aileler TV kanallarındaki çocuklara uygun olmayan programlar için çocukları korumalıdır. Bu istenmeyen öğrenci davranışı çok üzücü sonuçlarda doğurabilmektedir. Öğrenciler kendileriyle beraber arkadaşlarına da zarar verebilmektedirler. Yörükoğlu, aile içindeki dengesizliklerden ve toplumsal düzensizliklerden kaynaklanan saldırgan davranışlar için TV yi suçlamanın işin kolayına kaçmak olduğunu, gördükleri eğitime ve kendi kişilik eğilimlerine aykırı gelen tutumları, çocukların kolay kolay benimsemediklerini belirtmiştir (Yörükoğlu, 2003, 101). Okutan' ın Levin ve Nolan'dan aktardığına göre; televizyon programları, çeşitli bilgisayar ya da video oyunlarında şiddetin, öğrencilerin şiddet içeren davranışlar göstermelerinde kesin bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Bunun da ötesinde şiddet içeren programların izlenmesi ve oyunların oynanması şiddete karşı duyarsızlık ve tepkisizlik oluşturmaktadır. Özellikle ilköğretim döneminde, uzun süre şiddet içeren programların izlenmesi, duygusal rahatsızlıklara, güvensizliğe, saldırgan davranışlara, dikkatsizliğe ve başkalarını rahatsız edici davranışlara neden olmaktadır. Öğretmenler bu tür programların izlenmemesi için öğrencide kendi davranışlarını kontrol edebilme yeterliliğini geliştirmek amacıyla aileleri bilgilendirmeli ve ailelerle işbirliği yapmaya çaba göstermelidir (Okutan, 2001, 8).

“Ödevlerini yapmamak” istenmeyen öğrenci davranışının ortalama aralık değerlerine bakıldığında, öğretmenlerin bu istenmeyen öğrenci davranışı ile bazen düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,15$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında öğretmenlerin dörtte üçüne yakın bir kısmı (% 72,5) bu davranışı bazen gözlemlerken bu oranın yüksek olması dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin % 16,8'i sık sık gözlemlerken, % 3,1 i her zaman gözlemlemektedir. Öğretmenlerin % 7,6'sı bu davranışla sınıflarında hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Hiçbir zaman düzeyinin oranının çok düşük olması, öğrencilerin bu istenmeyen öğrenci davranışına yönelik olduklarını göstermektedir. Öğretmenlerin vermiş olduğu ödevler,

öğrencilerin seviyelerine uygun olmayabilir. Öğrencilere aşırı ödev verilmesi onları bunaltmakta ve bu ödevleri yerine getirememektedirler. Özellikle 4. ve 5. sınıflarda ders sayısının ve yükünün artması ödevler konusunda öğrencileri zorlamaktadır. İlköğretimde ödevler öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verilmelidir. Öğretmenlerin vermiş oldukları ödevleri yeterince kontrol etmemeleri de öğrencilerde bu davranışı meydana getirebilir. Çetin (2002) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin “Ödevlerini yapmamak” istenmeyen öğrenci davranışı ile sık sık düzeyinde karşılaştıklarını tespit etmiştir. Keskin (2002)’de yaptığı araştırmasında öğretmenlerin sınıflarında bu davranışlarla bazen düzeyinde karşılaştıklarını belirlemiştir. Öztürk (2001) araştırmasında öğretmenlerin bu istenmeyen öğrenci davranışı ile nadiren düzeyinde karşılaştıklarını tespit etmiştir.

“Tahtayı karalamak” davranışının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenlerin bazen düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,12$). Bu davranışın yüzdelik dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlasının (% 62,2) bu davranış ile sınıflarında bazen karşılaştıklarını, yarıya yakın bir kısmı (% 21,3)’ü bu davranışı öğrencilerde sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. “Tahtayı Karalamak” istenmeyen davranışını öğretmenlerin % 2,4’ü her zaman düzeyinde gözlemlerken, % 14,1’i hiçbir zaman bu tür davranışlar ile karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Bu davranışın öğrenciler tarafından sıklıkla gösterilmesinin en önemli nedeni sınıf kurallarının, öğrencilere tam olarak açıklanmaması olabilir. Sınıf kuralları öğrencilere açıklanmalı ve kurallara neden uyulması gerektiği konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.

Öğretmenler tarafından bazen düzeyinde ($\bar{X}=2,18$) ortalama aralık değerinde tespit edilen diğer bir istenmeyen öğrenci davranışı “Arkadaşları ile kavga etmek” davranışıdır. Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin üçte ikisine yakın bir kısmı (% 70,1) bu davranışla sınıflarında bazen düzeyinde karşılaştıklarını, % 14,4’ü ise sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. % 3,1’i öğrencilerinde her zaman bu davranışı gözlemlerken, % 12,4’ü bu davranışın öğrencilerde hiçbir zaman oluşmadığını belirtmektedirler. Öğrencilerde arkadaşları ile kavga etme davranışının görülme sıklığının bazen düzeyinde yüksek bir oranda olması, öğrencilerde arkadaşlarıyla kavga etme istenmeyen davranışının yaygın olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin aileden ve çevreden kazanmış olduğu davranışlar bunlara neden olabilir. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı fiziksel cezaya başvurmaları, öğrencilerinde

arkadaşları ile sorunlarını kavga ederek çözmeye çalışmalarına neden olabilir. Çetin (2002)' de yaptığı araştırmasında “Kavga etmek” davranışını, öğretmenlerin karşılaştığı ikinci disiplin problemi olarak tespit etmiştir. Keskin (2002) yaptığı araştırmasında bu tür davranışlarla öğretmenlerin bazen düzeyinde karşılaştıklarını belirlerken, Öztürk (2001)'de yaptığı araştırmasında öğretmenlerin bu tür davranışlar ile nadiren düzeyinde karşılaştıklarını tespit etmiştir. Öğrencinin saldırgan davranışlarını engellemek amacıyla sosyal etkinliklere yönlendirilmesi uygun olacaktır. Öğrencinin grup etkinliklerine katılması sağlanmalı ve problemin çözümünde aile ile işbirliği yapılmalıdır.

“ Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek” istenmeyen öğrenci davranışı, ortalama aralık değerine bakıldığında öğretmenlerin bazen düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,07$). Davranışın öğretmenler tarafından gözlemlenen yüzdelik dilimine baktığımızda, öğretmenlerin dörtte üçüne yakın bir kısmı (% 69,1) bu davranışı bazen düzeyinde gözlemledikleri, % 14,8'i de bu davranışı sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. Öğretmenlerin % 3,1'i her zaman öğrencilerinde bu davranışı gözlemlediklerini belirtirken, % 13,1'i bu davranışı hiçbir zaman gözlemlemediklerini belirtmektedirler. Öğretmenin sınıfa hakim olmaması, sınıfta herkesin göreceği uygun yerde durmaması, öğretmen sandalyesinde oturması, sınıfa sırtını dönmesi öğrencilerde bu davranışların artmasına neden olabilir.

Öğretmenler tarafından ($\bar{X}=2,06$) ortalama aralık değeri ile bazen düzeyinde gözlemledikleri bir başka istenmeyen öğrenci davranışı da “DeFTER, kitap unutmak” davranışdır. Davranış ile ilgili yüzdelik dilimlere baktığımızda öğretmenlerin dörtte üçüne yakın bir kısmı (% 72,2) bu davranışı öğrencilerde bazen gözlemlerken, % 14,8'i bu davranışla öğrencilerde sık sık karşılaştıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin % 1,3'ü davranış ile her zaman düzeyinde karşılaştıklarını belirtirken, % 11,3'ü bu davranışı öğrencilerinde hiçbir zaman gözlemlememektedir. Bazen düzeyindeki oranın oldukça belirgin olması, öğrencilerin deFTER kitap unutmak davranışını alışkanlık haline getirdiklerini göstermektedir. Keskin (2002) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin bu tür davranışlarla bazen düzeyinde, Öztürk (2001) ise nadiren düzeyinde karşılaştıklarını belirlemişlerdir.

“Derste hayal kurmak başka etkinlikte bulunmak” davranışının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenlerin sınıflarında bu tür davranışlarla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,02$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin dörtte üçüne yakın kısmının (% 72,5) sınıflarında bu davranışı bazen gözlemlediklerini,

öğretmenlerin % 10,7'si sınıflarında bu tür davranışlar ile sık sık karşılaştıklarını belirtmektedirler. Bu davranış ile sınıflarında her zaman karşılaştıklarını belirten öğretmenler % 2,7'dir. Öğretmenlerin % 14,1'i sınıflarında bu istenmeyen öğrenci davranışı ile hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin öğrencileri derse yeterince güdülememesi bu davranışa neden olabilir. Öğretmenlerin dersi öğrencilerin seviyelerine ve ilgilerine göre planlamaması öğrencilerin bu davranışı göstermesinde etken olabilir.

Öğretmenler tarafından bazen düzeyinde ($\bar{X}=2,02$) ortalama aralık değerinde tespit edilen diğer bir istenmeyen öğrenci davranışı “Arkadaşlarını kıskanmak” davranışıdır. Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin dörtte üçüne yakın bir kısmı (% 70,4) bu davranışla sınıflarında bazen düzeyinde karşılaştıklarını, %12,7'si ise sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. % 2,1'i öğrencilerinde her zaman bu davranışı gözlemlerken, % 14,8'ü bu davranışın öğrencilerde hiçbir zaman oluşmadığını belirtmektedirler. Öğretmenler tarafından bazen düzeyinde oldukça yüksek bir oranla gözlemlenmiş olması bu davranışında öğrenciler arasında oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin kişiye özel davranışları öğrencilerin bu davranışları göstermesine neden olabilir. Öğretmenin öğrencilerin bazılarını isimleri ile hitap ederken diğerlerine farklı davranması, öğrenciler arasında kıskançlık davranışları meydana getirebilir. Öğretmenin ödül ve ceza yöntemini adil kullanmaması da kıskançlık davranışını meydana getiren sebeplerden olabilir.

“ Dersi dinlememek, derse katılmamak” istenmeyen öğrenci davranışının, ortalama aralık değerine bakıldığında öğretmenlerin bazen düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=2,01$). Davranışın öğretmenler tarafından gözlemlenen yüzdelik dilimine baktığımızda, öğretmenlerin neredeyse dörtte üçü (% 74,2) bu davranışı bazen düzeyinde gözlemlemekte, % 9,3'ü de bu davranışı sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. Öğretmenlerin % 2,7'si her zaman öğrencilerinde bu davranışı gözlemlediklerini belirtirken, % 13,7'si bu davranışı hiçbir zaman gözlemlemediklerini belirtmektedirler. Bu davranışın öğrencilerde görülme sıklığı bazen düzeyinde oldukça yüksek bir değerde bulunması, öğrencilerde dersi dinlememe, derse katılmama istenmeyen öğrenci davranışının yaygın olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin derslerde kullanmış oldukları öğretim teknik ve yöntemlerini çeşitlendirmemeleri, genel olarak düz anlatım yöntemini kullanmaları öğrencilerde bu davranışların oluşmasına

neden olabilir. Öğrencilerin konuya güdülenmemesi ve ders için cesaretlendirilmemesi de bu davranışı tetikleyen nedenlerden olabilir.

“Temizlik kurallarına uymama” istenmeyen öğrenci davranışı, öğretmenler tarafından ortalama olarak bazen düzeyinde gözlemlendiği belirlenen davranışlardandır ($\bar{X}=1,94$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin yarısından fazlası (% 62,5) sınıflarında bu davranışı bazen gözlemlediklerini, öğretmenlerin % 8,9’u sınıflarında bu tür davranışlar ile sık sık karşılaştıklarını belirtmektedirler. Bu davranış ile sınıflarında her zaman karşılaştıklarını belirten öğretmenler % 4,5’dir. Öğretmenlerin yaklaşık dörtte biri (% 24,1) sınıflarında bu istenmeyen öğrenci davranışı ile hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerin aileden çevreden getirmiş olduğu alışkanlıklar buna neden olabilir. Öğretmenin sınıfın temizliğine önem vermemesi, bu konuda onlara örnek olmaması da öğrencilerde bu davranışın görülme sıklığını arttırabilir.

Öğretmenler tarafından bazen düzeyinde ($\bar{X}=1,89$) ortalama aralık değerinde tespit edilen diğer bir istenmeyen öğrenci davranışı “Grup üyesi olamamak” davranışdır. Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin dörtte üçüne yakın bir kısmı (% 70,4) bu davranışla sınıflarında bazen düzeyinde karşılaştıklarını, % 3,8’i ise sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. % 3,8’i öğrencilerinde her zaman bu davranışı gözlemlerken, % 22’ si ise bu davranışın öğrencilerde hiçbir zaman oluşmadığını belirtmektedirler. Öğretmenlerin istenmeyen bir davranış meydana geldiğinde davranış değil de, öğrencinin kişiliğini eleştirmeleri öğrencileri içine kapanık hale getirmekte bu öğrencilerin arkadaş gruplarına girmelerinde zorlanmalarına neden olabilmektedir.

İstenmeyen davranışların altında öğrencilerin kendilerini bir gruba ya da sınıfa ait hissetmemeleri yatıyor olabilir. Ait olma ihtiyacı karşılanamayan öğrenciler, dikkat çekici davranışlar yapma, öğretmenle güç mücadelesine girme, öç almaya çalışma ve yetersizlik sergileme gibi yanlış amaçlara yönelebilirler (Atıcı, 2004, 17). Öğrencilerin grup üyesi olamamalarının altında öğretmenlerin öğrencilerine olan ilgisizliği yatıyor olabilir. Öğretmenler bu davranışı sergileyen öğrencileri daha iyi tanımaya çalışmalı, onları kazanmalıdırlar. Öğretmenlerin sınıflarında bu davranışlar ile yüksek oranda karşılaşmış olmaları, öğrencilerin özel sorunlarına karşı ilgi göstermedikleri sonucunu çıkarmaktadır.

“Derse geç gelmek” istenmeyen öğrenci davranışının ortalama aralık değerlerine bakıldığında, öğretmenlerin bu istenmeyen öğrenci davranışı ile bazen düzeyinde

karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=1,85$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında öğretmenlerin yarısından fazlası (% 66,0) bu davranışı bazen gözlemlerken bu oranın yüksek olması dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin % 5,8'i sık sık gözlemlerken, % 2,4'ü her zaman gözlemlemektedir. Öğretmenlerin dörtte birinde (% 25,8) bu davranışla sınıflarında hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Sonuçlar incelendiğinde derse geç kalma istenmeyen öğrenci davranışının tüm öğrenciler tarafından olmasa da bazı öğrenciler tarafından alışkanlık haline getirildiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin dörtte biri derse geç gelme alışkanlığını yapmamaktadırlar. İlköğretimde 2005/2006 Öğretim yılında alınan kararla ikili öğretim yapan ilköğretim okullarında, alt sınıfların öğleci olması bir nebze olsa derse geç kalma davranışını azaltacağı düşünülmektedir. “Öğretmenlerine saygı göstermeme” istenmeyen öğrenci davranışının ortalama aralık değerlerine bakıldığında, öğretmenler tarafından bazen düzeyinde karşılaşıldığı görülmektedir ($\bar{X}=1,83$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin % 39,5'i sınıflarında bu davranışı bazen gözlemledikleri, öğretmenlerin %6,2'si sınıflarında bu tür davranışlar ile sık sık karşılaştıklarını belirtmektedirler. Bu davranış ile sınıflarında her zaman karşılaştıklarını belirten öğretmenler % 10,3'dür. Öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmı (% 44,0) sınıflarında bu istenmeyen öğrenci davranışı ile hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Bu sonuçlara göre, öğretmenlerin yarıya yakını öğrencilerde bu davranışı gözlemlemediklerini belirtirken, kalan diğer öğrencilerde bu davranışın gözlemleniyor olması önem verilmesi gereken bir boyuttur. Öğrencilerde bu davranışın % 10,3 oranında her zaman görülüyor olması bazı öğrencilerde bu davranışın ileri düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin öğretmenlerine saygı göstermemeleri, aileden ve çevreden getirdikleri alışkanlıklardan olabileceği gibi, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin etkisizliğinden de kaynaklanabilir. Öğretmenlerin öğrenciler arasında ayırım yapması, öğrencilerin öğretmeni sevmemesine ve giderek öğretmene karşı nefret duygusu geliştirmesine neden olabilir.

“Arkadaşlarını dışlamak” istenmeyen öğrenci davranışının ortalama aralık değerlerine bakıldığında, öğretmenlerin bu istenmeyen öğrenci davranışı ile bazen düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=1,81$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında öğretmenlerin yarısından fazlası (% 57,0) bu davranışı bazen gözlemlerken bu oranın yüksek olması dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin % 7,2'si sık sık gözlemlerken, % 3,1'i her zaman gözlemlemektedir. Öğretmenlerin % 32,6'sı bu davranışla sınıflarında

hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışı sergileyen öğrenciyi hedef olarak göstermesi, bu davranışta etken olabilir. Öğrenciler arasındaki sosyo ekonomik farklılıklarda öğrencilerin bu davranışı göstermesindeki etkenlerden birisi olabilir.

“ Yalan söylemek” istenmeyen öğrenci davranışı, ortalama aralık değerine bakıldığında öğretmenlerin bazen düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=1,80$). Davranışın öğretmenler tarafından gözlemlenen yüzdelik dilimine baktığımızda, öğretmenlerin yarıdan fazlası (%62,5) bu davranışı bazen, %5,2’si de bu davranışı sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. Öğretmenlerin %2,4’ü her zaman öğrencilerinde bu davranışı gözlemlediklerini belirtirken, %29,9’u bu davranışı hiçbir zaman gözlemlemediklerini belirtmektedirler. Öğrencilerdeki yalan söyleme istenmeyen öğrenci davranışı, öğretmenleri tarafından ceza almasından korktuğu için meydana geliyor olabilir. Öğrencilerin büyük bir kısmında bu davranışın az ya da çok bulunduğu görülmektedir. Öztürk (2001) ve Keskin (2002) yaptıkları araştırmalarında öğretmenlerin, öğrencilerde yalan söyleme istenmeyen öğrenci davranışı ile nadiren düzeyinde karşılaştıklarını belirlemişlerdir. Yaşı küçük bir çocuğun söylediği yalanlar çoğunlukla fantezi ve uydurmanın bir bileşkesidir. Öğretmen yalanı hoş olarak algılamak ya da çocuğu cezalandırmak yerine, öğrencinin gerçeği görmesine yardımcı olmalıdır (Vural, 2004, 71).

Öğretmenler tarafından bazen düzeyinde ($\bar{X}=1,79$) ortalama aralık değerinde tespit edilen diğer bir istenmeyen öğrenci davranış “Kırıcı ve küfürlü konuşma” davranışdır. Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin yarısı (%53,3) bu davranışla sınıflarında bazen düzeyinde karşılaştıklarını, %9,6’sı ise sık sık gözlemlediklerini belirtmektedirler. %2,1’i öğrencilerinde her zaman bu davranışı gözlemlerken, %35,1’i bu davranışın öğrencilerde hiçbir zaman oluşmadığını belirtmektedirler. Öğrencilerin dili güzel kullanamamaları, çevreden öğrendiklerini okula taşıyarak argolu konuşmaları bu davranışın sınıflarda gözlemlenmesinde büyük etken olabilir. Keskin (2002) ise yaptığı araştırmasında öğretmenlerin, kırıcı ve küfürlü konuşma istenmeyen öğrenci davranışı ile nadiren düzeyinde karşılaştıklarını belirlemiştir.

“Mazeretsiz devamsızlık yapma” istenmeyen öğrenci davranışı, öğretmenler tarafından ortalama olarak bazen düzeyinde gözlemlendiği belirlenen davranışlardandır ($\bar{X}=1,79$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin yarısından fazlası (% 60,1) sınıflarında bu davranışı bazen gözlemlediklerini, öğretmenlerin % 5,2’si

sınıflarında bu tür davranışlar ile sık sık karşılaştıklarını belirtmektedirler. Bu davranış ile sınıflarında her zaman karşılaştıklarını belirten öğretmenler % 2,7'dir. Öğretmenlerin dörtte birinden fazlası (% 32) sınıflarında bu istenmeyen öğrenci davranışı ile hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Öğretmenler, öğrencilerine üstesinden gelemeyecekleri ödevler verdiklerinde, ödevini yapamayan öğrenci devamsızlık davranışı gösterebilir. Öğretmenler, aşırı ve öğrencilerin üstesinden gelemeyeceği ödevler vermekten kaçınmalıdırlar.

“Arkadaşlarının ve okulun araç gereçlerine zarar vermek” istenmeyen öğrenci davranışı, öğretmenler tarafından ortalama olarak bazen düzeyinde gözlemlendiği belirtilen diğer bir istenmeyen öğrenci davranışdır ($\bar{X}=1,77$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında öğretmenlerin yarısından fazlası (% 58,1) bu davranışı bazen, % 5,5'i sık sık gözlemlerken, % 2,7'si her zaman gözlemlemektedir. Öğretmenlerin % 33,7'si bu davranışla sınıflarında hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Bu davranış sınıflarda en az sıklıkta görülen üçüncü davranıştır. Disiplin sağlamada öğretmenlerin zorlayıcı bir tavır içerisinde olmaları bu davranışın oluşmasında bir etken olabilir. Keskin (2002) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin, öğrencilerinde bu istenmeyen öğrenci davranışını nadiren gözlemlediklerini belirlemiştir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarından ikinci en az sıklıkta gözlemlenen davranış, “Okula gelmek istememek” davranışdır ($\bar{X}=1,63$). Davranışın değişkenlere göre yüzde dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin % 48,8'i bu davranışı hiçbir zaman düzeyinde gözlemledikleri, % 4,8 sık sık gözlemlerken, %1,4'ü her zaman karşılaştıklarını belirtmektedirler. Hiçbir zaman bu davranış ile karşı karşıya gelmediklerini belirten öğretmenlerin oranı ise % 45 dir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin okula gelmek istememe davranışı nadiren gerçekleşmekte, öğretimi etkileyecek boyutta olmadığı görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre, öğretmenler tarafından en az gözlemlenen istenmeyen öğrenci davranışı “Hırsızlık yapmak” tır. Öğretmenlerin bu istenmeyen öğrenci davranışı ile hiçbir zaman düzeyinde karşılaştıkları görülmektedir ($\bar{X}=1,35$). Davranışın yüzde dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin % 19,6'sı bu davranışı bazen, % 4,1'i sık sık, %2,4'ü de her zaman düzeyinde gözlemlediklerini belirtmektedirler. Öğretmenlerin yaklaşık olarak dörtte üçü (% 73,9) bu davranış ile sınıflarında hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Öztürk (2002) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin sınıflarında bu tür davranışları nadiren gözlemlediklerini belirlemiştir. Keskin, Türnüklü ve Yıldız (2002) ise yapmış oldukları araştırmalarında öğretmenlerin sınıflarında en az sıklıkta gözlemledikleri istenmeyen öğrenci davranışının “Hırsızlık

yapmak” olduğunu belirlemişlerdir.Çocuklarda çalma alışkanlığının büyük bir bölümü aile çevresinin çocuğa mülkiyet ve mülkiyet ile ilgili haklara saygı göstermesi konusunda gerekli kavram ve alışkanlıkları aşılama başarı gösterememesinden ileri gelmektedir. 8 yaşından büyük çocuklarda görülen ve süreklilik arz eden çalma olayları bir uyum ve davranış bozukluğu belirtisi olarak kabul edilmektedir. Çalma olayları fark edilir edilmez derhal psikolojik ve pedagojik önlem alınmalıdır (Vural, 2004, 72).

Tablo 9- Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullandıkları Yöntemler.

Seçenekler Kullanılan Yöntemler	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		$\bar{X}$
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
1-Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	10	3,4	80	27,5	144	49,5	57	19,6	2,85
2-Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	7	2,4	43	14,8	82	28,2	159	54,6	3,35
3-Oturduğu yeri değiştiririm.	16	5,5	74	25,4	149	51,2	52	17,9	2,81
4- Bakışlarımla ikaz ederim.	5	1,7	42	14,4	89	30,6	155	53,3	3,35
5-Okul idaresine haber veririm	167	57,4	96	33,0	24	8,2	4	1,4	1,54
6- Rehber öğretmen ile görüşürüm.	38	13,1	68	23,4	141	48,5	44	15,1	2,66
7- Sınıfta mahkeme kurar alınan kararları uygularım.	192	66,0	55	18,9	37	12,7	7	2,4	1,52
8- O günkü ruh halim beni yönlendirir.	178	61,2	72	24,7	37	12,7	4	1,4	1,54
9- Sorunun nedenlerini araştırırım.	69	23,7	108	37,1	90	30,9	24	8,2	2,24
10- Teneffüse çıkmama cezası veririm.	167	57,4	70	24,1	38	13,1	16	5,5	1,67
11- Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	5	1,7	15	5,2	56	19,2	215	73,9	3,65
12- Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	227	78,0	41	14,1	18	6,2	5	1,7	1,32

Tablo 9- Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullandıkları Yöntemler.

Seçenekler İstenmeyen Öğrenci Davranışları	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		$\bar{X}$
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13- Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	30	10,3	77	26,5	128	44,0	56	19,2	2,72
14- Velisini çağırırım.	16	5,5	70	24,1	136	46,7	69	23,7	2,89
15- Fiziksel ceza veririm.	191	65,6	74	25,4	23	7,9	3	1,0	1,44
16- Kişiye özel davranırım.	157	54,0	50	17,2	57	19,6	27	9,3	1,84
17- Nasihat veririm.	15	5,2	30	10,3	100	34,4	146	50,2	3,30
18- Uzmanı başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	91	31,3	105	36,1	78	26,8	17	5,8	2,07
19- Öğrenciyi notla cezalandırırım.	246	84,5	24	8,2	17	5,8	4	1,4	1,24
20- Davranışı görmezden gelirim.	135	46,6	76	26,1	69	23,7	11	3,8	1,85

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaşmış oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik kullandıkları yöntemler gözlenme derecesine göre Tablo 9’de sunulmuştur.

Tablo 9 ile ilgili yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 9’un ortalama sütunu incelendiğinde 7 yöntemin öğretmenler tarafından uygulanma derecesinin “hiçbir zaman” düzeyinde belirlendiği, 5 yöntemin “sık sık” seviyesinde öğretmenlerce uygulandığı, 4 yöntemin “bazen”, 4 yöntemin de “her zaman” düzeyinde öğretmenler tarafından uygulandığı tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında gözlemlemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik kullandıkları yöntemlerin genel ortalaması 2,29 olup “bazen” düzeyine karşılık gelmektedir.

Öğretmenlerin sınıflarında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları yöntemler arasında, en sıklıkta kullandıkları yöntem “Öğrenciyi dinleyip açık iletişimde bulunma” yöntemidir. Öğretmenler bu yöntemi “her zaman” düzeyinde kullanmaktadır ($\bar{X}=3,65$). Öğretmenlerin birinci sıklıkta kullandıkları bu yöntemin yüzdelik dağılımlarına baktığımızda; öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçü (% 73,9) bu yöntemi her zaman uyguladıklarını, % 19,2’si ise sık sık uyguladıklarını belirtmektedirler. Bazen uyguladıklarını belirten öğretmenlerin oranı % 5,2, Hiçbir zaman uygulamadıklarını belirten öğretmenlerin oranı ise % 1,7 olup çok düşük seviyelerde kalmaktadır. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin tamamına yakın bir kısmı istenmeyen öğrenci davranışlarına karşın, öğrencilerle iletişim kullanma yöntemini kullandıkları anlaşılmaktadır. Sınıf yönetimi bir iletişim sürecidir. Öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iletişim ne kadar sağlıklı temellere bağlıysa, meydana gelebilecek sorunların çözülmesi de o kadar kolay olacaktır. Sağlıklı bir iletişim ortamının sağlanmasının temel unsurları ise öğretmenlerdir. Öğretmenler iletişim yetenekleri ölçüsünde sınıflarında öğrencilerle gerekli iletişimi sağlayabileceklerdir.

Öğretmenlerin ikinci sıklıkta kullanmış oldukları yöntem “Sorunu kendi çözmeye çalışma” yöntemidir. Öğretmenler bu yöntemi her zaman düzeyinde uygulamaktadırlar ($\bar{X}=3,35$). Bu yöntemin yüzdelik dağılımları incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlası (% 54,6) bu yöntemi her zaman uyguladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin dörtte birinden fazlası ise (%28,2) bu yöntemi sık sık kullandıklarını belirtmektedirler. sorunu kendi çözmeye çalışma yöntemini bazen kullanırım diyen öğretmenlerin oranı % 14,8 iken, hiçbir zaman bu yöntemi kullanmam cevabı veren öğretmenlerin oranı

%2,4' te kalmaktadır. Bu durum öğretmenlerin öncelikle karşılaşmış oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarını kendilerinin çözmeye çalıştığını göstermektedir.

“Bakışlarla ikaz etme” yöntemini, öğretmenler sınıflarında her zaman düzeyinde kullandıklarını belirtmişlerdir ($\bar{X}=3,35$). Öğretmenlerin kullandıkları bu yöntem ile ilgili yüzdelik dilimler incelendiğinde, öğretmenlerin yarsısından fazla bir kısmı (%53,3) bu yöntemi her zaman kullandıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin %30,6’sı da bu yöntemi sık sık kullanmaktadır. “Bakışlarla ikaz etme” yöntemini, öğretmenlerin % 14,4’ü bazen kullanırken, % 1,7’si bu yöntemi hiçbir zaman kullanmamaktadır. Bu durumda öğretmenlerin neredeyse tamamının bu yöntemi kullandıkları söylenebilir. Yöntemi hiç kullanmadıklarını söyleyenlerin oranının çok düşük seviyelerde olması, bunun en büyük göstergesidir. Öğretmenler, öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı öncelikle beden dilini kullanmaktadırlar.

Öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı her zaman düzeyinde kullandıkları diğer bir yöntem “Nasihat verme” yöntemidir ($\bar{X}=3,30$). Yöntemin kullanılma oranlarıyla ilgili yüzdelik dağılımları incelendiğinde, öğretmenlerin yarısı (% 50,2) her zaman, % 34,4’ü ise sık sık kullanmaktadır. Öğretmenlerin, % 10,3’ü bazen düzeyinde kullandıklarını belirtirken, % 5,2’ si de bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmektedirler. Hiçbir zaman kullanmadıklarını belirten öğretmenlerin oranın çok düşük olması, öğretmenlerin nasihat verme yöntemini oldukça fazla kullandıklarını göstermektedir.

“Velisini çağırma” yöntemini, öğretmenler sınıflarında sık sık düzeyinde kullandıklarını belirtmişlerdir ($\bar{X}=2,89$). Yöntemi öğretmenlerin kullanma oranına göre yüzdelik dağılımlarına baktığımızda, öğretmenlerin dörtte birine yakın bir kısmı (% 23,7) her zaman düzeyinde kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin yarisına yakın bir kısmı (% 46,7) bu yöntemi sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. % 24,1’i yöntemi bazen kullandıklarını belirtirken, %5,5’i ise bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmektedirler. Bu sonuçlara göre öğretmenler, istenmeyen öğrenci davranışı ile karşılaştıklarında sorunu kendileri çözemedikleri durumlarda genel olarak velisini çağırma yöntemini kullandıkları düşünülmektedir.

Öğretmenlerin sık sık düzeyinde kullandıkları diğer bir istenmeyen davranış önleme yöntemi “Öğrenciye kızıp sözle uyarma” yöntemidir ($\bar{X}=2,85$). Yöntem ile ilgili yüzdelik dağılıma baktığımızda, öğretmenlerin yarisına yakın bir kısmı (% 49,5) sık sık kullandıklarını, % 27,5’i bazen kullandıklarını belirtirken, % 19,6’ sıda her zaman

kullandıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin yüzdelik olarak çok az bir kısmı (%3,4) bu yöntemi öğrenciler üzerinde hiçbir zaman uygulamadıklarını belirtmektedirler. “Öğrenciye kızıp sözle uyarma” yöntemini öğretmenlerin çok sık kullandıkları göze çarpmaktadır.

“Oturduğu yeri değiştirme” istenmeyen öğrenci davranışını önleme yöntemi, sınıf öğretmenleri tarafından, ortalama aralık değerine göre sık sık düzeyinde uygulanan yöntemlerden birisidir ($\bar{X}=2,81$). Bu yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlası (% 51,2) yöntemi sık sık kullandıkları, dörtte bir sınıf öğretmeni ise (% 25,4) bazen kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin % 17,9’u bu yöntemi sınıflarında her zaman kullandıklarını belirtirken, % 5,5’i ise bu yöntemi sınıflarında hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmektedirler. Bu sonuçlar sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinde gözlemledikleri istenmeyen öğrenci davranışlarını engellemek amacıyla “Oturduğu yeri değiştirme” yöntemini çok fazla kullandıklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında gözlemledikleri istenmeyen öğrenci davranışlarını engellemeye yönelik olarak, ortalama aralık değerine göre sık sık kullandıkları yöntemlerden biriside “Öğrenciden kendisini eleştirmesini isteme” yöntemidir. ($\bar{X}=2,72$). Yöntemi sınıf öğretmenlerinin kullanma derecesi ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin % 44’ünün bu yöntemi sık sık uyguladıkları öğretmenlerin dörtte birinden fazlası ise (% 26,5) yöntemi bazen uyguladıkları gözlenmektedir. Yöntemi her zaman uyguladıklarını belirten öğretmen oranı % 19, 2 iken, hiçbir zaman bu yöntemle başvurmadıklarını belirten oran ise % 10,3’te kalmaktadır. Öğretmenlerin genel olarak bu yöntemi uyguladıkları söylenebilir. Öğretmenlerin çok az bir kısmı bu yöntemi uygulamamaktadır. Öğrenciden kendisini eleştirmesini isteme hatasını anlamada öğrenciye fayda sağlayabilir.

Sınıf öğretmenlerinin ortalama aralık değerlerine göre sık sık düzeyinde uyguladıkları diğer bir yöntem ise “Rehber öğretmen ile görüşme” yöntemidir ($\bar{X}=2,66$). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarını engellemeye yönelik olarak kullandıkları bu yöntemin uygulanmasına yönelik yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin yarısına yakın bir kısmı (% 48,5) bu yöntemi sınıflarında sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 23,4’ü bazen düzeyinde yöntemi kullanırken, % 15,1’i de her zaman uygulamaktadırlar. “Rehber öğretmen ile görüşme”

yöntemini sınıflarında hiçbir zaman kullanmayan öğretmenlerin oranı ise % 13,1’de kalmaktadır. Bu sonuçlara göre sınıf öğretmenleri istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili olarak rehber öğretmenlerle yeterince bilgi paylaşımı içerisinde olduğunu söyleyebiliriz. Rehber Öğretmen sıkıntısının çekildiği ülkemiz eğitim sisteminde, öğretmenlerin çok büyük oranda rehber öğretmenden yardım alması sorunların çözümü için bir nebze olsa katkı sağlayacaktır. Melikgazi ilçesinde rehber öğretmeni olmayan okullara, rehber öğretmeni olan okullardan haftanın bir günü rehber öğretmen takviyesinin yapılması, öğretmenlerin öğrenci davranışlarındaki olumsuzlukları belirtilen günlerde rehber öğretmenlerle paylaşabilecek durumda olmaları da sonucu etkilemiş olabilir.

“Sorunun nedenlerini araştırma” istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemi, ortalama aralık değerler incelendiğinde sınıf öğretmenleri tarafından bazen düzeyinde kullanıldığı görülmektedir ($\bar{X}=2,24$). Yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlara bakıldığında, öğretmenlerin % 30,9’u sık sık, % 37,1’i ise bazen düzeyinde bu yöntemi sınıflarındaki öğrenciler üzerinde uyguladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin % 8,2’si bu yöntemi sınıflarında her zaman uygularken, dörtte birine yakın bir kısmı (% 23,7) bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerin, sergilemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarının engellenmesi öğretmenlerin sorun davranışların nedeni hakkında bilgi sahibi olmalarına bağlıdır. Öğretmenler sorun davranışları meydana getiren kaynağa mutlaka inmelidirler. Öğretmenlerin dörtte birine yakın bir kısmının bu yöntemi kullanmadığını belirtmesi, bunu görev olarak kabul etmedikleri anlamına gelebilir. Fakat öğrencilerin problemlerinin araştırılması, aileleri ile görüşülmesi ve gerekirse sorunlu öğrencilerin ailelerinin ziyaret edilmesi öğretmenin görevidir. İstenmeyen öğrenci davranışları sebepsiz yere ortaya çıkmaz, ani olarak meydana gelebilir ama mutlaka bir nedeni olacaktır. Öğretmenin sorunun nedenlerini araştırması sorunu çözmesinin yarısı demektir. İstenmeyen öğrenci davranışlarının kaynağına inilerek bu davranışların nedenlerinin tespit edilmesi beklide daha sonra meydana gelebilecek başka istenmeyen öğrenci davranışlarını engelleyebilir.

Sınıf öğretmenlerinin ortalama aralık değerleri göz önüne alındığında bazen düzeyinde kullanmış oldukları, istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemlerinden biriside “Uzmana başvurma” yöntemidir ($\bar{X}=2,07$). Yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin % 36,1 oranında bazen uzmana başvurdıkları gözlenmektedir. Öğretmenlerin % 26,8’i sık sık yöntemi kullanırken, % 5,8’i her zaman

bu yöntemi uyguladıklarını belirtmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin % 31,3'ü de “Uzmana başvurma” yöntemini hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmektedirler. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin bazı istenmeyen öğrenci davranışlarında uzmana başvurdıklarını söyleyebiliriz. Öğretmenler, kendilerinin tek başına çözemedikleri istenmeyen öğrenci davranışları için uzmana başvuruyor olabilirler. Sınıflarda bazen özel sorunu bulunan öğrenciler olmaktadır. Öğretmen bu öğrenciler ile ilgilendiğinde diğer öğrencileri ihmal edebilir. Bunun için konu ile ilgili olarak uzmana danışmasında fayda vardır. Bu sayede hem özel sorunu olan öğrenci ile ilgilenecek hem de diğer öğrencileri ihmal etmeyecektir. Araştırmamızda öğretmenlerin uzmana başvurma yöntemini çok az kullandıkları görülmektedir.

“Davranışı görmezden gelme” yöntemini, öğretmenler sınıflarında bazen düzeyinde kullandıklarını belirtmişlerdir ($\bar{X}=1,85$). Öğretmenlerin kullandıkları bu yöntem ile ilgili yüzdeler dilimler incelendiğinde, öğretmenlerin % 23,7' si bu yöntemi sık sık kullandıkları, dörtte birinden fazlası (% 26,1) ise bazen kullandıkları gözlemlenmektedir. Öğretmenlerin %3,8'i bu yöntemi her zaman kullanırken, yarısına yakın bir kısmı (% 46,6) bu yöntem sınıflarında hiçbir zaman başvurmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre davranışı görmezden gelme yöntemini öğretmenlerin yarıdan fazlası bazen, sık sık ve her zaman düzeylerinde kullanırken yarıya yakın bir kısmının ise uygulamadıkları söylenebilir. Bu yöntemi öğretmenlerin kullanma amacı, istenmeyen öğrenci davranışlarını engellemek olabileceği gibi bu davranışları önemsememek üzerine gitmekten çekinmek ya da kaçınmak isteği olabilir. Öğretmenin dikkatini çekmek için istenmeyen davranış sergileyen öğrenciyi öğretmen görmezden gelebilir. Olumsuz davranış sergileyen öğrenciyle uğraşmak istemeyen öğretmende bu davranışı görmezden gelebilir.

İstenmeyen davranışı görmezlikten gelmenin bir riski, öğrencinin öğretmenin sınıf hakimiyeti konusunda şüpheye düşmesidir. Görmezlikten gelme davranışının sıklıkla kullanılması durumunda, öğrencide öğretmenin bu davranışları görmediği şeklinde bir düşünce ortaya çıkarabilir. O halde, eğer öğretmen sınıfta oluşan davranışları görmüyor ve sınıfa hakim değilse, öğrenciler sınıfta istediği davranışta bulunabilir görüşü ağır basar. Öğretmen bunu fark ettiği zaman hemen önlemini almalı ve diğer stratejileri ortama sokmalıdır (Weinstein 1996; Öztürk; 2001,148).

“ Kişiye özel davranma” yöntemi ile ilgili ortalama aralık değerlere bakıldığında sınıf öğretmenleri tarafından bazen düzeyinde kullanıldığı görülmektedir ($\bar{X}=1,84$). Bu

yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlara bakıldığında öğretmenlerin % 19,6'sı bu yöntemi sık sık, %17,2 si ise bazen kullanmaktadır. Öğretmenlerin % 9,3'ü de her zaman bu yöntemi uyguladıklarını belirtmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlası da (% 54) bu yönteme hiçbir zaman başvurmadıklarını belirtmektedirler. Bu sonuçlara göre ortalama aralık değerlerinde öğretmenlerin bu yöntemi hiçbir zaman düzeyinde kullandıkları belirlenmiş olsa da öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmı da bu yöntemi bazen, sık sık veya her zaman kullandıklarını belirtmektedirler. Bu durum öğretmenlerin öğrenciler arasında hakkaniyet ölçülerine göre davranmadıkları anlamına gelebilir. Öğretmenler isteyerek yada istemeyerek öğrenciler arasında ayrımcılık yapıyor olabilirler.

Sınıf öğretmenlerinin, istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı sınıflarında hiçbir zaman düzeyinde kullandıkları yöntemlerden biriside “Teneffüse çıkmama cezası verme” yöntemidir ($\bar{X} = 1,67$). İstenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullanılan bu yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin dörtte birine yakın bir kısmının (%24,1) bu yöntemi bazen kullandıkları, %13,1' i sık sık kullanırken, %5,5'inin her zaman uyguladıkları gözlemlenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlası (%57,4) ise bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin genelinin bu yöntemi uygulamadıkları söylenebilir. Öğretmenlerin yarıya yakın kısmı bazen, sık sık veya her zaman düzeyinde bu yöntemi uygulamaktadırlar. Öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmının öğrencileri istenmeyen davranışlardan engellemek için onu sevdiği istediği bir şeyden uzaklaştırma davranışını sergiledikleri söylenebilir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarına karşı “O günkü ruh halim beni yönlendirir” yöntemine ortalama aralık değerlerine göre öğretmenler hiçbir zaman düzeyinde cevap vermişlerdir ($\bar{X} = 1,54$). Yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlası (% 61,2) hiçbir zaman bu davranışta bulunmadıklarını, dörtte birine yakın bir kısmı (% 24,7) bazen kullandıklarını, % 12,7' si de sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Her zaman bu davranışı kullandıklarını söyleyen öğretmenlerin oranı ise % 1,4 olup çok düşük bir orandır. Sadece dört öğretmen bu davranışa her zaman başvurduklarını belirtmişlerdir. Genel olarak öğretmenler, istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemlerini kullanırken o günkü psikolojik durumlarından etkilenmemektedirler. Dörtte birine yakın bir öğretmenin bazen kullandıklarını belirtmeleri, öğretmenlerin sınıflarında o günkü psikolojik durumlarına göre hareket ettiklerini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin ortalama aralık değerleri göz önüne alındığında hiçbir zaman düzeyinde kullanmış oldukları, istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemlerinden biriside “Okul idaresine haber verme” yöntemidir ($\bar{X}=1,54$). Yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlası (% 57,4) bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin dörtte birinden fazlası (% 33) ise bu yöntemi bazen kullandıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin % 8,2’si istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaştıklarında sık sık okul idaresine haber verdiklerini belirtirken, %1,4’ü her zaman okul idaresine haber verdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin okul idaresine haber verme yöntemini kullanmaları, istenmeyen öğrenci davranışlarını engellemek konusunda okul idaresinin fikrini ve yardımını almak sebebiyle olabileceği gibi, sorunu kendisi çözme yollarını aramak yerine sorun olan öğrenciyi kendisinden uzaklaştırarak başından savmak düşüncesinden de kaynaklanmış olabilir. Bu yöntemi sık sık uygulayan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini tam olarak kazanmadıkları söylenebilir. Öğretmenler sorunlu öğrencileri okul idaresine göndererek onların fiziksel olarak cezalandırılmalarını isteyebilmektedirler.

“Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama” yönteminin ortalama aralık değerlerine bakıldığında, sınıf öğretmenleri tarafından hiçbir zaman düzeyinde kullanıldığı görülmektedir ($\bar{X}=1,52$). Yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlasının (% 66,0) bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin % 18,9’u yöntemi bazen düzeyinde kullanmakta, % 12,7’si ise sık sık bu yönteme başvurduklarını belirtmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin % 2,4’ü ise her zaman istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı bu yöntemi kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı bu yöntemi kullanmadıklarını belirtmelerine rağmen, geri kalan % 34’lük bir kısım bu yöntemi sınıflarında bazen, sık sık veya her zaman kullandıklarını belirtmişlerdir. Sınıfta mahkeme kurup öğrencileri cezalandırmaya gitme yöntemi, öğrencilerin zihninde ileride telafi edilemeyecek sorunlar meydana getirebilir. İstenmeyen davranış sergileyen öğrencinin, kendisini öğretmeninden ve arkadaşlarından dışlanmış gibi hissetmesine neden olabilir. Bu yöntem ile sorunlu öğrencinin sorununu cezalandırma yöntemi ile çözmeye çalışırken onun için yeni sorunlarda açılıyor olabilir. Öğretmenler tarafından üçüncü en az sıklıkta kullanılan yöntem “Fiziksel ceza verme” yöntemidir. Bu yöntem ile ilgili ortalama aralık değerlere bakıldığında, öğretmenlerin

bu yöntemi hiçbir zaman düzeyinde kullandıkları gözlenmektedir ($\bar{X} = 1,44$). Yöntemin sınıf öğretmenleri tarafından uygulanma derecesine göre yüzdelik dağılımlar incelendiğinde; Öğretmenlerin yarısından fazlasının (% 65,6) hiçbir zaman “Fiziksel ceza verme” yöntemini kullanmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin dörtte biri (%25,4) bazen fiziksel cezaya başvururken, % 7,9’u sık sık kullanmakta, sadece %1’lik bir kesimi her zaman fiziksel cezaya başvurumaktadırlar. Öğretmenlerin büyük bir kısmı fiziksel cezaya başvurmadıklarını belirtirken, önemli bir kesimi (% 33,3) bazen ve sık sık düzeylerinde ceza yöntemini kullanmaktadırlar. İstenmeyen öğrenci davranışlarına karşı, öğretmenler sorunları çözmede yetersiz kalmaları dolayısıyla bu yöneme başvurmuş olabilirler. Fiziksel ceza vermek, öğretmenler tarafından normal karşılanabiliyor olabilir. Fiziksel cezaya başvuran bir öğretmenin genel olarak, çocuk psikolojisini bilmediği, sınıf yönetiminde davranış düzenleme süreci ile ilgili diğer yöntemlere başvurmadığı söylenebilir. Ceza yönteminde, öğretmenler öğrencilere ceza verirken çocuğu bilgilendirme yoluna gitmemektedir. Fiziksel ceza uygulanan öğrenciler kendilerine neden bu yaptırımın uygulandığının farkına bile varamamaktadır. Öğretmenler ne denli iyi yetişmiş ve eğitilmiş olsalar da temel olarak toplumsak yapının kimi değerlerini kendi kişiliklerinde yaşatmayı sürdürebilirler. Örneğin yetkeci bir aile yapısında yetişmiş bir öğretmen kişiliği, o yetkeci tutum ve davranış örüntüsünü, eğitim öğretim sürecinde de sürdürmek isteyebilir (Topses, 2004; 27).

Öğretmenler tarafından sınıflarında öğrencilere karşı ikinci en az sıklıkta uygulanan yöntem, “Öğrenciyi sınıfta yok kabul etme” yöntemidir. Ortalama aralık değerler incelendiğinde öğretmenlerin bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıkları görülmektedir ($\bar{X}=1,32$). Yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, öğretmenlerin yüzde üçünden fazlasının (%78) hiçbir zaman bu yöntemi kullanmadıkları görülmektedir. %14,1’ i bazen kullanırken % 6,2’si de sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çok az bir kısmı (%1,7) her zaman bu yöneme başvurduklarını belirtmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı bu yöneme başvurmamaktadırlar. Bu yöneme başvuran öğretmenlerin, sorunları çözmeye yönelik kendisinde yeterlilik görmediği belki de sorunlarla uğraşmaktan korktuğu için böyle bir davranış sergilediği düşünülebilir. Öğretmenlerin sorunlardan kaçması bunları çözmeye çalışmaması sınıflarında ileride daha büyük sorunlar meydana getirebilir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin davranış düzenleme sürecinde en az kullandıkları yöntem, “Öğrenciyi notla

cezalandırma” yöntemi olduğu görülmektedir. Ortalama aralık değerler incelendiğinde, öğretmenlerin hiçbir zaman düzeyinde bu yöntemi kullanmadıkları görülmektedir. ($\bar{X}=1,24$). Sınıf öğretmenlerinin en az uyguladıkları bu yöntem ile ilgili yüzdelik dağılımlar incelendiğinde; öğretmenlerin oldukça önemli bir kesiminin (% 84,5) bu yöntemi hiçbir zaman uygulamadıkları görülmektedir. % 8,2’si bazen kullanırken, %5,8’de sık sık bu yönteme başvurmaktadır. Öğretmenlerin sadece % 1,4’lük bir kesiminin her zaman bu yöntemi kullandıkları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin notla cezalandırma yöntemine başvurmadıkları söylenebilir. Bu yöntemi uygulayan öğretmenler sınıfta liderlik rolünü gerekli şekilde oynayamadığı için bu yönteme başvurmak zorunda kalmış olabilir.

Tablo 10- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılması İle İlgili Öğretmen Görüşleri.

Seçenekler Sınıf Ortamının düzenlenmesi, Sınıf İkliminin Olumlulaştırılması	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		$\bar{X}$
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alıyor musunuz?	4	1,4	17	5,8	128	44,0	142	48,8	3,40
2- Planlarınızı öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenliyor ve değiştiriyor musunuz?	2	0,7	56	19,2	142	48,8	91	31,3	3,11
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınıyor mu?	31	10,7	74	25,4	120	41,2	66	22,7	2,76
4- Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenliyor musunuz?	0	0	60	20,6	140	48,1	91	31,3	3,11
5-Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlıyor musunuz?	2	0,7	5	1,7	36	12,4	248	85,2	3,82
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarını dikkate alıyor musunuz?	2	0,7	26	8,9	129	44,3	134	46,0	3,36
7-Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerini değiştiriyor musunuz?	11	3,8	133	45,7	90	30,9	57	19,6	2,66
8- Öğretim yöntem ve teknikleriniz öğrenci merkezli mi?	2	0,7	31	10,7	147	50,5	111	38,1	3,26
9-Sınıf Ortamının fiziksel olarak öğrencileriniz için rahat olduğunu düşünüyor musunuz?	36	12,4	71	24,4	102	35,1	82	28,2	2,79
10- Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanabiliyor musunuz?.	2	0,7	66	22,7	155	53,3	68	23,4	2,99

Sınıf öğretmenlerinin davranış düzenleme sürecinde sınıf ortamının düzenlenmesine ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin görüşleri Tablo 10’de sunulmuştur. Tablo 10 ile ilgili yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 10’ un ortalama sütunu incelendiğinde sınıf ortamının düzenlenmesine ve olumlu sınıf ikliminin yaratılması ile ilgili öğretmenlere yöneltilen sorulardan 6 sorunun öğretmenler tarafından uygulanma derecesinin “sık sık” düzeyinde belirlendiği, 4 sorunun “her zaman” seviyesinde öğretmenlerce uygulandığının öğretmenlerin sorulara vermiş oldukları cevaplarından anlaşılmaktadır. Öğretmenler kendilerine yöneltilen sorulardan hiçbirine ortalama aralık değerlerine göre hiçbir zaman veya bazen cevabını vermemişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıf ortamının düzenlenmesine ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin kendilerine yöneltilen sorulara vermiş oldukları cevapların genel ortalaması 3,13 olup “sık sık” düzeyine karşılık gelmektedir.

“Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlıyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların ortalama aralık değerine bakıldığında öğretmenler tarafından en yüksek derecede her zaman düzeyinde uygulandığı görülmektedir ($\bar{X}=3,82$). Soruya verilen cevaplar ile ilgi sayısal ve yüzdelik dağılımlar incelendiğinde 36 öğretmen (%12,4) bazen cevabını, 248 öğretmen (% 85,2) ise her zaman cevabını vermişlerdir. 5 öğretmen bazen, sadece 2 öğretmen ise hiçbir zaman cevabını vermiştir. Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları cevap demokratik bir sınıf ortamı oluşturduklarını göstermektedir. Gündüz (2001) müfettiş görüşlerine göre, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerini belirlemeyi amaçlayan araştırmasında; ilköğretim müfettişlerinin görüşlerine göre; öğretmenlerin bazen düzeyinde demokratik ve özgür bir sınıf ortamı oluşturduklarını belirlemiştir. Bu araştırma ile ilişkilendirildiğinde sınıf öğretmenlerinin yaptıkları uygulamalar ile ilköğretim müfettişlerinin algılamaları ters düşmektedir.

Demokrasi bir yaşam biçimidir. Bu nedenle de demokratik davranışın yaşam içerisinde öğrenilmesi gerekir. Okullar, demokratik davranışın kazandırılabilceği en önemli ortamdır. Okullar, aslında toplumsal yaşamın küçük bir modeli gibidir. Yani okullar, bağlı bulundukları toplumların küçük yaşam biçimlerini, kültürünü yansıtır. Bu nedenle okulların demokratik bir ortam haline getirilmesi, toplumun demokratikleşmesinde en önemli adımdır. Bu özelliğinden dolayı okullar yalnızca demokrasinin öğrenildiği yerler değil aynı zamanda yaşandığı yerlerde olmalıdır

(Sarpkaya, 2005, 202). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıfta demokratik bir ortam oluşturdıkları, sınıfta seçim ortamı oluşturarak demokrasiyi öğrencilere uygulayarak öğrettikleri düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların ortalama aralık değerlerine bakıldığında, ikinci en yüksek oranda her zaman cevabını verdikleri “Eğitsel kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alıyor musunuz?” sorusudur ($\bar{X} = 3,40$). Sayısal ve yüzdelik dağılımlar incelendiğinde 128 öğretmen (% 44,0) sık sık cevabını verirken, 142 öğretmen (% 48,8) her zaman cevabı vermiştir. 17 öğretmen bazen cevabını verirken, 4 öğretmen hiçbir zaman yanıtını vermiştir.

Öğretmenlerin ortalama aralık değerlere göre her zaman düzeyinde yanıtlamış oldukları diğer bir soru “Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarını dikkate alıyor musunuz?” sorusudur ($\bar{X} = 3,36$). Soruya verilen cevaplar ile ilgili sayısal ve yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, 129 öğretmen (% 44,3) sık sık, 134 öğretmen (% 46,0) her zaman cevabını vermişlerdir. 26 öğretmen (% 8,9) bazen cevabını verirken, sadece 2 öğretmen hiçbir zaman cevabını vermiştir. Öğretmenlerin genel olarak bu konuya önem verdikleri düşünülmektedir. Öğrenciler sevdikleri ve benimsedikleri öğretim ortamlarında daha az istenmeyen davranış sergileyecektir. Öğrencinin rahat olması öğretimin kalitesini de yükseltecektir.

“Öğretim yöntem ve teknikleriniz öğrenci merkezli mi?” sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların ortalama aralık değerine göre her zaman düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir ($X = 3,26$). Soru ile ilgili sayısal ve yüzdelik dağılımlara bakıldığında öğretmenlerin yarısı (% 50,5) sık sık, 111 öğretmen (% 38,1) her zaman cevabını vermiştir. 31 öğretmen (% 10,7) bazen, sadece 2 öğretmen (% 0,7) hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerin klasik sınıf yönetimi anlayışını değil, öğrenciyi merkeze alan çağdaş yönetim anlayışını kullanmaya özen gösterdikleri düşünülmektedir. Öğrenci merkezli bir öğretim yöntemi öğretmen için zaman, çalışma ve planlama gerektirdiğinden bazı öğretmenlerce uygulanmak istenmiyor olabilir.

Verilen cevaplara göre ortalama aralık değerlerde sık sık düzeyine denk gelen diğer bir soru, “Planlarınızı öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenliyor ve değiştiriyor musunuz?” sorusudur ($\bar{X} = 3,11$). Sayısal ve yüzdelik dağılımlara bakıldığında, 142 öğretmen (%48,8) sık sık, 91 öğretmen (% 31,3) her zaman cevabını vermiştir. 56 öğretmen (%19,2) bazen cevabını verirken, sadece 2 öğretmen (% 0,7) hiçbir zaman olarak cevaplandırmıştır. Planların öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenip,

gerektiğinde değiştirilmesi gerekmektedir. Bu durum öğretmenler için zaman alan bir konu olduğu için uygulamayabilecekleri düşünülmektedir. Öğretmenler öncelikle planlama çalışmalarını öğrenciler ile beraber yapması gerekmektedir. Öğretmenler bu konuda öğrencileri yeterli görmedikleri için planlama çalışmalarına katmıyor olabilirler. Öğretmenlerin ortalama aralık değerlere göre sık sık düzeyinde yanıtlamış oldukları diğer bir soru “Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenliyor musunuz?” sorusudur ($\bar{X}=3,11$). Soruya verilen cevaplar ile ilgili sayısal ve yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, 140 öğretmen (% 48,1) sık sık, 91 öğretmen (% 31,3) her zaman cevabını vermişlerdir. 60 öğretmen (% 20,6) bazen cevabını verirken, hiçbir zaman düzeyinde cevaplandıran öğretmen bulunmamaktadır. Gündüz (2001) yaptığı araştırmasında ilköğretim müfettişlerinin, öğretmenlerin derslerde farklı etkinlikler kullanması konusundaki soruya bazen düzeyinde cevap verdiklerini tespit etmiştir. Öğretmenlerin sınıfta farklı etkinlikler düzenleyebilmeleri için öğretim yöntem ve teknikleri konusunda iyi bir eğitim almış olması ve bu konuda yeterli olmaları gerekmektedir. Öğretmenler ders etkinliğini zenginleştirmek için tecrübe ve bilgiye sahip olmayabilirler. Değişen yeni öğretim yöntem ve teknikleri hakkında öğretmenlerin eğitilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca öğretmenler bilgi çağında bilgi ve teknoloji araçlarından yeterince faydalanabilmelidirler. Bazı klasik öğretim etkinlikleri, öğrencileri sıktığı için istenmeyen öğrenci davranışlarına neden olabilir.

“Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanabiliyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların ortalama aralık değerleri incelendiğinde, sık sık düzeyine denk gelmektedir ($\bar{X}=2,99$). Soruya öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar ile ilgili sayısal ve yüzdelik dilimlere bakıldığında; 155 öğretmen (% 53,5) sık sık, 68 öğretmen (% 23,4) her zaman cevabını vermişlerdir. 66 öğretmen bazen cevabını verirken sadece 2 öğretmen (% 0,7) hiçbir zaman cevabını vermiştir.

“Sınıf ortamının fiziksel olarak öğrencileriniz için rahat olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların ortalama aralık değerlerine bakıldığında, yine sık sık düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir ($\bar{X}=2,79$). Yüzdelik dağılımlar incelendiğinde 102 öğretmen (% 35,1) sık sık, 82 öğretmen ise (%28,2) her zaman cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerin dörtte birine yakını (% 24,4) bazen cevabını verirken, 36 öğretmen (% 12,4) hiçbir zaman cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin sık sık düzeyinde cevaplandırıdıkları diğer bir soru; “ Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınıyor mu?” sorusudur ($\bar{X}=2,76$).

Yüzdelik dağılımlara bakıldığında, 120 öğretmen (% 41,2) sık sık, 66 öğretmen (%22,7) her zaman, öğretmenlerin dörtte biri (% 25,4) 74 öğretmen bazen cevabını vermiştir. Hiçbir zaman seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ilgi ve yeteneklerinin dikkate alınmadığını belirten 31 öğretmen (% 10,7) dir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıf ortamının düzenlenmesine ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin kendilerine yöneltilen sorulara vermiş oldukları cevaplardan sık sık düzeyinde gerçekleşen diğer bir soru; “Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerini değiştiriyor musunuz?” sorusudur ($\bar{X} = 2,66$). Soruya verilen cevaplar ile ilgili sayısal ve yüzdelik dağılımlara bakıldığında, 133 öğretmen (%45,7) bazen, 90 öğretmen (% 30,9) sık sık, 57 öğretmen (% 19,6) her zaman cevabı vermiştir. 11 öğretmen (% 3,8) ise hiçbir zaman düzeyinde olarak cevaplandırmıştır. “Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerini değiştiriyor musunuz?” sorusunun, öğretmenler tarafından ortalama olarak bazen olarak cevaplandırılmış olmasının, kalabalık sınıflarda fiziksel olarak böyle bir imkanın bulunmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımında öğrenci değil öğretmeni merkez alan bir eğitim anlayışı bulunmaktadır. Dersin işleniş öğretmeni merkezli olduğu için genel olarak anlatım yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemde de öğrencilerin arka arkaya oturdukları bir oturma düzeni uygun olmaktadır. Öğretmenlerin bu nedenle sıra ve masaların yerini değiştirme yöntemini az kullandıkları düşünülmektedir.

Tablo 11- İstenmeyen Davranışların Önceden Tespit Edilerek Önlenmesi İle İlgili Öğretmen Görüşleri.

Seçenekler İstenmeyen Öğrenci Davranışları	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		$\bar{X}$
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
1- Beklediğiniz davranışları öğrencilere açıklıyor musunuz?	2	0,7	21	7,2	99	34,0	169	58,1	3,49
2- Öğrencilerinizdeki davranış değişikliklerini günlük olarak takip ediyor musunuz?	0	0	59	20,3	144	49,5	88	30,2	3,10
3- Planlama çalışmalarına öğrencileri katıyor musunuz?	7	2,4	119	40,9	117	36,8	58	19,9	2,74
4- Öğrencileriniz size samimi olarak sorunlarını açabiliyor mu?	0	0	31	10,7	99	34,0	161	55,3	3,45
5- Veli - öğretmen işbirliğini sağladınız mı?	1	0,3	16	5,5	93	32,0	181	62,2	3,56
6- Kendinizi öğrencilerinizin yerine koyarak empati kuruyor musunuz?	0	0	42	14,4	128	44,0	121	41,6	3,27
7- Öğrencilerinizin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini biliyor musunuz?	3	1,0	32	11,0	154	52,9	102	35,1	3,22

Sınıf öğretmenlerinin davranış düzenleme sürecinde istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine ilişkin görüşleri Tablo 11’ de sunulmuştur. Tablo 11 ile ilgili yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 11’in ortalama sütunu incelendiğinde istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi ile ilgili öğretmenlere yöneltilen sorulardan 2 sorunun öğretmenler tarafından uygulanma derecesinin “sık sık” düzeyinde belirlendiği, 4 sorunun “her zaman” seviyesinde öğretmenlerce uygulandığı, 1 sorunun ise “bazen” uygulandığı öğretmenlerin sorulara vermiş oldukları cevaplarından anlaşılmaktadır. Öğretmenler kendilerine yöneltilen sorulardan hiçbirine ortalama aralık değerlerine göre hiçbir zaman cevabını vermemişlerdir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine ilişkin öğretmenlere yöneltilen sorulara vermiş oldukları cevapların genel ortalaması 3,26 olup “her zaman” düzeyine karşılık gelmektedir.

“Veli- öğretmen işbirliğini sağladınız mı?” sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde, her zaman düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir ($\bar{X} = 3,56$). 181 öğretmen (% 62,2) her zaman, 93 öğretmen (% 32) sık sık, 16 öğretmen (% 5,5) ise bazen düzeyinde gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Sadece 1 öğretmen veli- öğretmen işbirliğinin hiçbir zaman sağlanamadığını belirtmektedir. Öğretmenler tarafından ortalama aralık değerlerde her zaman gerçekleştiği tespit edilen diğer iki soru ortalama aralık değerlerine göre; “Beklediğiniz davranışları öğrencilere açıklıyor musunuz?” ($\bar{X} = 3,49$) ve “Öğrencileriniz size samimi olarak sorunlarını açabiliyorlar mı?” ($\bar{X} = 3,45$) sorularıdır.

Öğretmenler, öğrencilerinin ailelerine karşı ne kadar büyük bir sorumluluk taşıdıklarını asla unutmamalıdır. Çocukların sadece bedensel değil ruhsal sağlıkları da öğretmene emanet edilmektedir. Çocuklar okul çatısı altında sayısız deneyimler edinir yaşamı öğrenirler. Eğer öğretmen öğrencilerini tanımaz ise, onların ev yaşamlarını aldıkları eğitimi ve gelişimlerini bilmezse, o çocuklara nasıl doğru davranacağını da bilemez. Her çocuğun evinde aldığı eğitim farklıdır ve bu göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir faktördür (Ataç, 2002, 177).

“Kendinizi öğrencilerin yerine koyarak empati kuruyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlara bakıldığında ortalama aralık değerlerine göre, öğretmenler tarafından her zaman düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir ($\bar{X} = 3,27$). Ortalama aralık değerlerine göre öğretmenler tarafından sık sık düzeyinde gerçekleştiği

belirtilen diğer sorular; “Öğrencilerin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini biliyor musunuz?” ($\bar{X} = 3,22$) ve “Öğrencilerinizdeki davranış değişikliklerini günlük olarak takip ediyor musunuz?” ($\bar{X} = 3,10$) dur. Öğretmenler öğrencileri yeterince tanımaya çalışmalı, onları farklı dünyalardan gelen bağımsız bireyler olarak kabul etmelidir. Davranış ve uyum sorunu olan öğrencilerin problemlerine ayrı ilgi gösterilmelidir. Özel sorunu olan öğrenciler ile ilgilenilmemesi onların sınıfta yok sayılması durumunda başarılı bir öğretim ortamı oluşturulamayacaktır. Öğretmenler öğrencileri tanıma ve gerekli çalışmaları yapma konusunda kendilerini yeterli görseler de gerektiği kadar önem vermedikleri düşünülmektedir. Öğrenciyi tanımanın öğretim ortamına sunacağı yararı öğretmenler tam olarak kavrayamamış olabilir.

“Planlama Çalışmalarına öğrencileri katıyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların ortalama aralık değerleri incelendiğinde, bazen düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir ($\bar{X} = 2,74$). Sayısal ve yüzdelik dağılımlar incelendiğinde 119 öğretmen (% 40,9) bazen, 117 öğretmen (% 36,8) sık sık ve 88 öğretmen (% 30,2) her zaman gerçekleştiğini belirtmektedir. 7 öğretmen (%2,4) ise planlama çalışmalarına hiçbir zaman öğrencilerin katılmadığını belirtmektedirler.

Gündüz (2001)’in yapmış olduğu araştırmada ise ilköğretim müfettişlerinin %64’ü öğretmenlerin planlama çalışmalarını öğrencilerle hiçbir zaman yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu iki araştırma arasında ilköğretim müfettişleri ve öğretmenlerin düşünceleri çelişmektedir. Planlama çalışmalarının öğrenciler ile birlikte yapılması öğrenciyi sınıfta etkin ve verimli kılar. Öğrenci sınıfı ve okulu daha fazla özümser görevlerini daha iyi bilir. Klasik sınıf yönetimi anlayışı, öğretmeni merkez aldığı için, öğrenciler planlama çalışmalarına katılmamaktadır. Çağdaş sınıf yönetimi anlayışında öğrenciyi merkez alan bir öğretim yöntemi esastır. Öğretmenler planlama işinin zahmetli bir iş olması nedeniyle, öğrencileri planlama çalışmalarına katmıyor olabilirler.

Tablo 12- Sınıf Kurallarına Uyum Sağlanması İle İlgili Öğretmen Görüşleri.

Seçenekler İstenmeyen Öğrenci Davranışları	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		$\bar{X}$
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
1- Sınıfta kurallara hangi sıklıkta gereksinim duyuyorsunuz?	5	1,7	84	28,9	129	44,3	73	25,1	2,93
2- Kuralları belirleyerek sınıfa asıyor musunuz?	41	11,1	84	28,9	93	32,0	73	25,1	2,68
3- Kuralları belirleme sürecine öğrencileri katar mısınız?	11	3,8	66	22,7	136	46,7	78	26,8	2,97
4- Kurallara uyulduğunda ödül yöntemini hangi sıklıkta kullanırsınız?	9	3,1	111	38,1	106	36,4	65	22,3	2,78
5-Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurursunuz?	28	9,6	178	61,2	60	20,6	25	8,6	2,28
6-Sınıf kuralları okul kurallarıyla uyumlu mu?	3	1,0	25	8,6	151	51,9	112	38,5	3,28
7-Kurallara uyarak öğrencilere model olmaya dikkat ediyor musunuz?	1	0,3	16	5,5	92	31,6	182	62,5	3,56
8- Kurallara uyumu kontrol ediyor musunuz?	0	0	20	6,9	147	50,5	124	42,6	3,36

Sınıf öğretmenlerinin davranış düzenleme sürecinde sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına ilişkin görüşleri Tablo 12’ de sunulmuştur. Tablo 12 ile ilgili yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 12’nin ortalama sütunu incelendiğinde sınıf kurallarına uyumun sağlanması ile ilgili öğretmenlere yöneltilen sorulardan 4 sorunun öğretmenler tarafından uygulanma derecesinin “sık sık” düzeyinde belirlendiği, 3 sorunun “her zaman” seviyesinde öğretmenlerce uygulandığı, 1 soru “bazen” uygulandığının öğretmenlerin sorulara vermiş oldukları cevaplarından anlaşılmaktadır. Öğretmenler kendilerine yöneltilen sorulardan hiçbirine ortalama aralık değerlerine göre hiçbir zaman cevabını vermemişlerdir.

Sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına ilişkin öğretmenlere yöneltilen sorulara vermiş oldukları cevapların genel ortalaması 2,98 olup “sık sık” düzeyine karşılık gelmektedir.

“Kurallara uyarak öğrencilere model olmaya dikkat ediyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların ortalama aralık değerlerine bakıldığında, öğretmenler tarafından her zaman düzeyinde uygulandığı görülmektedir ($\bar{X}=3,56$). Sayısal ve yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, 182 öğretmen (% 62,5) her zaman, 92 öğretmen (% 31,6) sık sık, 16 öğretmen (% 5,5) bazen düzeyinde uyguladıklarını belirtmektedirler. Sadece 1 öğretmen hiçbir zaman düzeyinde cevap vermiştir. Kişi (2003)’de yaptığı araştırmasında öğretmenlerin öğrencilere her zaman düzeyinde model olduklarını belirlemiştir.

Öğretmenlerin ortalama aralık değerinde her zaman düzeyinde cevaplandırıdıkları diğer bir soru; “Kurallara uyumu kontrol ediyor musunuz?” sorusudur ($\bar{X}=3,36$). Sayısal ve yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, 147 öğretmen (% 50,5) sık sık, 124 öğretmen %42,6 her zaman, 20 öğretmen (% 6,9) ise bazen cevabını vermiştir. Hiçbir zaman cevabını veren öğretmen bulunmamaktadır. Kişi (2003)’de sınıf kurallarının uygulanması ve belirlenmesine yönelik yaptığı araştırmasında, öğretmenlerin sınıf kurallarına uyulup uyulmadığını her zaman düzeyinde izlediklerini belirtmiştir.

“Sınıf kuralları okul kurallarıyla uyumlu mu?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların ortalama aralık değerlerine göre, öğretmenler tarafından her zaman düzeyinde cevaplandırıldığı görülmektedir ($\bar{X}=3,28$). Sayısal ve yüzdelik dağılımlara bakıldığında, 151 öğretmen (% 51,9) sık sık, 112 öğretmen (% 38,5) her zaman, 16 öğretmen (% 5,5) bazen yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlerden sadece 3 kişi (%1) sınıf kurallarının okul kurallarıyla uyumlu olmadığını belirtmiştir. Kişi (2003)’de sınıf

kurallarıyla ilgili olarak öğretmen görüşlerine başvurduğu araştırmasında sınıf kurallarının okul kurallarıyla her zaman düzeyinde uyumlu olduğunu belirlemiştir.

“Kuralları belirleme sürecine öğrencileri katar mısınız?” sorusuna öğretmenler ortalama aralık değerlere göre sık sık cevabını vermişlerdir ($\bar{X} = 2,97$). Öğretmenlerin yarısına yakın kısmı (% 46,7) sık sık, dörtte birinden fazlası (% 26,8) her zaman olarak cevaplandırmıştır. Öğretmenlerin dörtte birine yakın kısmı (% 22,7) bazen cevabını verirken, 11 öğretmen (% 3,8) hiçbir zaman kuralları belirleme sürecine öğrencileri katmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin sınıf kurallarını belirleme çalışmalarına genel olarak öğrencileri kattıkları anlaşılmaktadır. Gündüz’ün (2001) çalışmasında ilköğretim müfettişlerinin görüşlerine göre, öğretmenlerin kuralları belirlemeye öğrencileri hiçbir zaman katmadıkları sonucuna varmıştır. Kuralların öğrenciler ile beraber belirlenmesi, öğrencilerin kurallara uyma konusunda daha olumlu davranmalarına neden olacaktır. Kuralları belirleme sürecine öğrencileri katmayan öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgi sahibi olmadıkları düşünülebilir.

“Sınıfta kurallara hangi sıklıkta gereksinim duyuyorsunuz?” sorusuna öğretmenler, ortalama aralık değerlere göre, sık sık düzeyinde cevap vermişlerdir ($\bar{X} = 2,93$). Sayısal ve yüzdelik değerler incelendiğinde 129 öğretmen (% 44,3) sık sık, 73 öğretmen (%25,1) her zaman, 84 kişi (% 28,9) bazen gereksinim duyduklarını belirtmektedirler. 5 öğretmen ise hiçbir zaman sınıfta kurallara gereksinim duymadıklarını belirtmektedirler. Ortalama aralık değerlerine göre öğretmenler tarafından sık sık olarak cevaplandırılan diğer sorular; “Kuralları belirleyerek sınıfa asıyor musunuz?” ($\bar{X} = 2,68$) ve “Kurallara uyulduğunda ödül yöntemini hangi sıklıkta kullanırsınız?” sorularıdır. Kişi (2003) yaptığı araştırmasında, sınıf kurallarına öğretmenlerin duyduğu gereksinimi her zaman ve kısmen olarak belirlemiştir.

“Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurursunuz?” sorusuna öğretmenler ortalama aralık değerlere göre bazen cevabını vermişlerdir ($\bar{X} = 2,28$). Öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların sayısal ve yüzdelik dağılımına bakıldığında, 178 öğretmen (%61,2) bazen, 60 kişi (% 20,6) sık sık, 25 öğretmende (% 8,6) her zaman yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlerin % 9,6 s s kurallar ihlal edildiğinde hiçbir zaman ceza yöntemine başvurmadıklarını belirtmektedirler. Bu durumda öğretmenlerin kurallar ihlal edildiğinde çoğunlukla ceza yöntemine başvurdukları söylenebilir. Bu durum öğretmenlerin ceza yönteminin bir çözüm olmadığını kavrayamamasından

kaynaklanabilir. Ceza uygulandığı an için etkin olmakta ama öğrencilerde olumlu davranışlarını ileriye dönük olarak güçlendirmemektedir.

4.7. Araştırma Bulgularının Değişkenlere Göre Farklılığı

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ile cinsiyet, mezun olduğu okul, okutulan sınıf, mesleki kıdem, SED ve öğrenci sayısı değişkenleri arasında farklılık bulunup bulunmadığı Ki- kare istatistik yöntemine göre araştırılmıştır. Aralarında anlamlı farklılıklar bulunan seçenekler tablolar ile açıklanıp yorumlanacaktır.

4.7.1. Araştırma Bulgularının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığı ile ilgili sonuçlar Tablo 13’ de sunulmuştur.

Tablo 13- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.	291	1,082	3	0,781
2- Planların öğrenci ihtiyaçlarına göre düzeltilerek değiştirilmesi.	291	2,355	3	0,502
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.	291	3,136	3	0,371
4- Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği.	291	0,475	2	0,788
5- Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması.	291	6,252	3	0,100
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarının dikkate alınması.	291	3,050	3	0,384
7- Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerinin değiştirilmesi.	291	4,099	3	0,251
8- Öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenci merkezli olup olmadığı.	291	5,211	3	0,157
9- Sınıf Ortamının Öğrenciler için rahatlığı	291	4,772	3	0,189
10- Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği.	291	0,166	3	0,983

Tablo 13 incelendiğinde “Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ” ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde kuralı ile anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Erkek ve kadın öğretmenler arasında görüş farklılığı bulunmamaktadır. Başka bir deyişle sınıf

ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına yönelik öğretmenlerin uygulamaları ile cinsiyetleri arasında bir farklılık bulunmamaktadır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığı ile ilgili sonuçlar Tablo 14’ de sunulmuştur.

Tablo 14 - İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması.	291	8,551	3	0,036*
2- Öğrencilerdeki davranış değişikliklerinin günlük olarak takip edilmesi.	291	1,797	2	0,407
3-Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı.	291	5,308	3	0,151
4-Öğrencilerin, öğretmenlere samimi olarak sorunlarını açabilmesi.	291	0,878	2	0,645
5- Veli - öğretmen işbirliğini sağlanıp sağlanmadığı.	291	2,226	3	0,527
6- Kendini öğrencinin yerine koyup empati kurulması.	291	0,260	2	0,878
7- Öğrencilerinizin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini bilinip bilinmediği.	291	1,384	3	0,709

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 14’de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında (χ^2 , $P<0.05$) değerinde kuralı ile 1.maddede anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesinde kullanılan diğer yöntemler ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında ki-kare sonuçlarına göre anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Başka bir deyişle öğretmenlerin cinsiyetlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarının oluşmadan engellenmesine yönelik görüşlerinde fark yoktur.

Aralarında anlamlı ilişki bulunan sonuçlar şunlardır:

“İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik davranışlardan “Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması” ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 8,551$, $P<0.05$) değerinde kuralıyla tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15 - “Öğrencilerden Beklenen Davranışların Onlara Açıklanması” ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki

Cinsiyet	“Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren Kullanırım		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	0	%0	7	%5,9	31	%26,3	80	%67,8
Erkek	2	%1,2	14	%8,1	68	%39,3	89	%51,4

Tablo 15 incelendiğinde kadın öğretmenler % 67,8 oranında sık sık öğrencilere onlardan bekledikleri davranışları açıkladıklarını belirtirken, erkeklerde bu oran % 51,4 dır. Buna göre bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha fazla uyulması gereken davranışlar hakkında öğrencileri bilgilendirdiklerini söyleyebiliriz. Bayan öğretmenlerin öğrencilerle iletişim kurmaya erkek öğretmenlere göre daha fazla önem ve özen gösterdikleri düşünülmektedir. Bayan öğretmenler doğaları gereği daha ince ve titiz oldukları için sınıf yönetimi konusunda da daha hassas oldukları düşünülmektedir.

Sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığı ile ilgili sonuçlar Tablo 16’ da sunulmuştur.

Tablo 16 - Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1.Sınıfta kurallara gereksinim duyulma sıklığı.	291	2,820	3	0,420
2- Kuralların belirlenerek sınıfa asılması	291	1,731	3	0,630
3-Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılması	291	1,165	3	0,761
4- Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.	291	8,241	3	0,041*
5- Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu.	291	13,983	3	0,003*
6- Sınıf kurallarının okul kurallarıyla uyumu.	291	5,258	3	0,154
7-Kurallara uyarak öğrencilere model olma	291	2,968	3	0,397
8-Kurallara uyumun kontrol edilmesi.	291	6,704	2	0,035*

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 16’da görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre sınıf kurallarına uyumun sağlanması ile ilgili olarak öğretmenlerin uyguladıkları yöntemler ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında (χ^2 , $P<0.05$) değerinde kuralı ile 4, 5 ve 8.maddelerde anlamlı bir

ilişki bulunmuştur. Öğretmenlerin uyguladıkları diğer yöntemler ile öğretmenlerin cinsiyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Aralarında anlamlı ilişki bulunan sonuçlar şunlardır:

Ki-Kare sonuçlarına göre “Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı” ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında ($\chi^2 = 8,241$, $P < .05$) değerinde kuralıyla tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17-“Kurallara Uyulduğunda Ödül Yönteminin Hangi Sıklıkta Kullanıldığı” ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.

Cinsiyet	“Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.”							
	Hiçbir zaman		Bazen		Genellikle		Her Zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	2	%1,7	36	%30,5	53	%44,9	27	%22,9
Erkek	7	%4,0	75	%43,4	53	%30,6	38	%22,0

Tablo 17 incelendiğinde kadın öğretmenlerin ödül yöntemini % 44,9 genellikle ve % 22,9 her zaman olarak uyguladığı görülmektedir. Erkek öğretmenler ise ödül yöntemini %30,6 genellikle ve %22,0 her zaman olarak uygulamaktadırlar. Buna göre kadın öğretmenlerin ödül yöntemini daha fazla kullandıkları ve sınıf kurallarına daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Bayan öğretmenlerin annelik duygusu ile hareket ettiğini düşünebiliriz. Öğrencilerin olumlu davranışlarında en azından aferin ifadesi kullanılarak sözle de olsa beğenildiği takdir edildiği öğrencilere hissettirilmelidir. Öğretmenler ödül yöntemini dikkatli kullanmalı ödül yerinde ve zamanında verilmelidir. Öğrencilerin ödülü başarının tek nedeni olarak görmeleri doğru değildir. Sınıf içerisinde öğrencilerin sergilediği istenen davranışları için öğretmenin sözel ödül yöntemini kullanması doğru olacaktır. Yapılan olumlu davranıştan dolayı bir öğrencinin ödüllendirilmesi diğer öğrenciler için olumlu örnek oluşturacaktır.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu” ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında ($\chi^2 = 13,983$, $P < .05$) değerinde kuralı ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18 - “Kurallar İhlal Edildiğinde Cezaya Hangi Sıklıkta Başvurulduğu” ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki

Cinsiyet	“Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu.”							
	Hiçbir zaman		Bazen		Genellikle		Her Zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	4	%3,4	73	%61,9	33	%28,0	8	%6,8
Erkek	24	%1,9	105	%60,7	27	%15,6	17	%9,8

Tablo 18 incelendiğinde bayan öğretmenler % 28 oranında genellikle ceza yöntemine başvurdıkları görülmektedir. Erkek öğretmenler ise % 15,6 oranında genellikle ceza yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bayanlarda ceza yöntemi % 6,8 her zaman, erkeklerde % 9,8 her zaman olarak oluşmasına rağmen, genellikle seçeneğinde erkek ve bayan öğretmenler arasında bariz bir fark bulunmaktadır. Buna göre kadın öğretmenlerin ceza yöntemini daha fazla kullandıkları söylenebilir. Ödül ve ceza yöntemini kadın öğretmenlerin daha fazla kullanmaları, sınıf yönetimi çalışmalarında erkek öğretmenlere göre daha dikkatli davrandıkları sonucunu doğurmaktadır. Genelde toplumumuzda ataerkil bir aile tipi olduğu ve babanın egemenliği bulunduğu için öğrencilerin okulda da erkek öğretmenlerin sınıflarında daha az istenmeyen davranış sergilemiş olabileceklerini söyleyebiliriz. Erkek öğretmenler sınıflarında baskı ile disiplini sağlamış olabilirler. Bayan öğretmenlerin sınıflarında öğrenci istenmeyen davranışları yoğun olduğu içinde ister istemez cezaya daha fazla başvurmak zorunda kalabilirler. Kuzu (2003) de yaptığı araştırmasında bayan öğretmenlerin sınıf disiplini uygulamalarında daha dikkatli oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Kurallara uyumun kontrol edilmesi” ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında ($\chi^2= 6,704$, $P<.05$) değerinde kuralı ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19 - “Kurallara Uyumun Kontrol Edilmesi.” İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.

Cinsiyet	“Kurallara uyumun kontrol edilmesi.”							
	Hiçbir zaman		Bazen		Genellikle		Her Zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	0	%,0	50	%42,4	61	%51,7	8	%6,8
Erkek	0	%,0	97	%56,1	63	%36,4	17	%9,8

Tablo 19 incelendiğinde kadın öğretmenler %51,7 genellikle kurallara uyumu kontrol ettiklerini belirtirken, erkek öğretmenler %36,4 oranında genellikle kurallara uyumu kontrol etmektedirler. Erkek öğretmenler kurallara uyumu %9,8 oranında her zaman kontrol ettiklerini belirtmişlerdir, kadınlarda bu oran %6,8 dir. Kadın ve erkek öğretmenler hiçbir zaman seçeneğini işaretlememişlerdir. Buna göre kadın ve erkek öğretmenlerin kurallara uyumu yeterince kontrol ettikleri söylenebilir. Kurallara uyumun sağlanmasına ilişkin bayan ve erkek öğretmen görüşleri arasında çok büyük bir fark olmamasına rağmen bayan öğretmenlerin kurallara uyum konusunda daha hassas oldukları düşünülmektedir. Bayan öğretmenler sınıf disiplinini sağlamak için kurallara daha fazla ihtiyaç duyuyor olabilirler.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmenler tarafından gözlenme sıklığının cinsiyet değişkenine göre farklılığı Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı

İstenmeyen Öğrenci Davranışları	N	χ^2	Sd	P
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	291	12,894	3	0,005*
2-Ödevlerini yapmamak.	291	3,507	3	0,320
3-İzin almadan konuşmak.	291	2,329	3	0,507
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	291	1,687	3	0,640
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	291	9,955	3	0,019*
6-Kırıcı ve küfürlü konuşmak.	291	6,867	3	0,076
7-Yalan söylemek	291	6,135	3	0,105
8-Hırsızlık yapmak.	291	3,621	3	0,305
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	291	3,906	3	0,272
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	291	2,282	3	0,516
11-Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	291	0,167	3	0,983
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	291	4,018	3	0,260
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	291	5,774	3	0,123
14-Okula gelmek istememek	291	4,398	3	0,222
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	291	5,734	3	0,125
16-Defter kitap unutmak.	291	3,841	3	0,279
17-Tahtayı karalamak.	291	7,283	3	0,063
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	291	3,517	3	0,319
19-Arkadaşlarını dışlamak.	291	6,208	3	0,102
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	291	7,821	3	0,050
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	291	4,867	3	0,182
22-Derse geç gelmek.	291	5,752	3	0,124
23-Yanıandaki arkadaşını rahatsız etmek.	291	1,533	3	0,675
24-Grup üyesi olamamak.	291	0,458	3	0,928

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Öğretmenlerin sınıflarında gözlemlemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışları Tablo 20’ de gösterilmiştir. Tablo 20’ de gözlemlendiği gibi, Ki-Kare sonuçlarına göre öğretmenlerin cinsiyetleri arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile 1 ve 5. maddelerde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını belirten diğer maddelerle öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çetin (2002) ve Kuzu (2003) yaptıkları araştırmalarında disiplin problemlerinin öğretmenlerin cinsiyetleri ile farklılık göstermediği sonucuna varmışlardır. Bu araştırmada ise erkek ve bayan öğretmenlerde istenmeyen öğrenci davranışlarının gözlenme sıklığı anlamlı farklılıklar göstermektedir.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan sonuçlar şunlardır:

“Mazeretsiz devamsızlık yapma” istenmeyen öğrenci davranışı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki –Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 12,894$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişkiyle ilgili sonuçlar Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21- “Mazeretsiz Devamsızlık Yapmak” İstenmeyen Öğrenci Davranışı İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.

Cinsiyet	“Mazeretsiz devamsızlık yapmak.”							
	Hiçbir zaman		Bazen		Sık Sık		Her zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	51	%43,2	58	%49,2	7	%5,9	2	%1,7
Erkek	42	%24,3	117	%67,6	8	%4,6	6	%3,5

Tablo 21 incelendiğinde kadın öğretmenler sınıflarında % 43,2 oranında hiçbir zaman mazeretsiz öğrenci devamsızlığı ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler ise % 24,3 oranında hiçbir zaman mazeretsiz devamsızlıkla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Kadın öğretmenlerin % 1,7’ si her zaman, erkek öğretmenlerin ise % 3,5’i her zaman mazeretsiz öğrenci devamsızlığı ile karşılaşmaktadır. Buna göre erkek öğretmenlerin sınıflarında mazeretsiz devamsızlık davranışının daha fazla yer kapladığı söylenebilir. Erkek öğretmenlerin sınıflarında okuyan öğrencilerin okula gelmek istememe davranışını daha fazla gösterdiği düşünülebilir. Bu durum erkek öğretmenlerin sınıflarında daha otoriter, baskıcı tutum sergilemelerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Öğrenciler, öğretmenlerinden korktukları, çekindikleri için okula gelmek istemeyebilirler. Erkek öğretmenler sınıf

yönetiminde devamsızlık gibi ayrıntı konularına bayanlar gibi önem vermeyip, öğrencinin devamsızlık nedenini araştırmıyor olabilir. Ödev yapmayan bir öğrenci öğretmeninden çekindiği için mazeretsiz devamsızlık yapıyor olabilir. Öğrenciler, özellikle ilköğretimin ilk kademelerinde ödev konusunda aşırı sıkılmamalıdır. “Öğretmenlerine saygı göstermemek” istenmeyen öğrenci davranışı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki –Kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 9,955$, $P < .05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22- “Öğretmenlerine Saygı Göstermemek.” İstenmeyen Öğrenci Davranışı İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.

Cinsiyet	“Öğretmenlerine saygı göstermemek.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	60	%50,8	48	%40,7	4	%3,4	6	%5,1
Erkek	68	%39,3	67	%38,7	14	%8,1	24	%13,9

Tablo 22 incelendiğinde bayan öğretmenlerin % 50,8’i öğrencilerinde “Öğretmenlerine saygı göstermemek” istenmeyen öğrenci davranışı ile hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler ise % 39,3 oranında hiçbir zaman karşılaşmamaktadırlar. Erkek öğretmenler öğrencilerinde “Öğretmenlerine saygı göstermemek” istenmeyen öğrenci davranışı ile % 13,9 oranında her zaman karşılaştıklarını belirtirken, bayan öğretmenlerde bu oran % 5,1’ de kalmaktadır. Buna göre erkek öğretmenlerin öğrencilerinde öğretmenlerine saygı göstermemek davranışı ile daha fazla karşılaştıklarını söyleyebiliriz. Bu durum erkek öğretmenlerin otoriter tavırlarından kaynaklanabilir. Otoriter davranışlar, çocuğun başarısını olumsuz yönde etkileyebilir. O öğretmeni sevmemek, dersine çalışmamak, öğretmeni başkalarına şikayet ve ona saygısız davranma gibi bir takım sorunlar ortaya çıkabilir (Duruhan; İlhan, 2004, 123). Öğrenciler babanın egemenliğinde olan bir aile yapısından geldiği için erkek öğretmenlerin sınıflarında daha az istenmeyen davranış sergileyebilirler fakat öğretmenlerine karşı duydukları bu korku onlara olan sevgilerinin azalmasına neden olur. Öğretmenlere sevgi duyulmaması, öğretmene kızma, nefret etme, başkaldırma davranışlarının tetikçisi olabilir.

Öğretmenler çaresiz kalınca öğrencileri çoğu defa isyankarlık, otoriteye saygısızlık ve yetişkin otoritesine karşı koymakla suçlarlar. Otoritelerini devam ettirme yönündeki kararlılıklarını her şeye rağmen devam ettirme eğilimine girdikçe öğrencilerde doğal olarak daha büyük direnç gösterirler (Özsoy, 2004, 114).

İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik öğretmenlerin kullanmış oldukları yöntemlerin cinsiyet değişkenine göre farklılığı Tablo 23’de sunulmuştur.

Tablo 23- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğretmenlerin Cinsiyeti İle Farklılığı.

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemleri	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	291	6,297	3	0,098
2-Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	291	5,917	3	0,116
3-Oturduğu yeri değiştiririm.	291	0,854	3	0,837
4-Bakışlarımla ikaz ederim.	291	2,998	3	0,392
5-Okul idaresine haber veririm.	291	1,148	3	0,766
6-Rehber öğretmen ile görüşürüm.	291	2,581	3	0,461
7-Sınıfta mahkeme karar alınan kararları uygulayım.	291	10,195	3	0,017*
8-O çünkü ruh halim beni yönlendirir.	291	1,635	3	0,651
9-Sorunun nedenlerini araştırırım.	291	1,161	3	0,762
10-Teneffüse çıkmama cezası veririm.	291	33,986	3	0,000*
11-Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	291	7,030	3	0,071
12-Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	291	10,247	3	0,017*
13-Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	291	7,936	3	0,053
14-Velisini çağırırım.	291	2,691	3	0,442
15-Fiziksel ceza veririm.	291	2,501	3	0,475
16-Kişiyi özel davranırım.	291	10,099	3	0,018*
17-Nasihat veririm.	291	0,708	3	0,871
18-Uzmanla başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	291	0,944	3	0,815
19-Öğrenciyi notla cezalandırırım.	291	6,558	3	0,087
20-Davranışı görmezden gelirim.	291	0,942	3	0,815

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 23’de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında (χ^2 , $P<0.05$ değerinde) kuralı ile 7,10,12 ve 16. maddelerde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını önlemeye yönelik olarak öğretmenlerin kullanmış oldukları diğer yöntemler ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Kazu (2003) yapmış olduğu araştırmasında erkek öğretmenlerin disiplini sağlamada bayan öğretmenlere göre daha başarılı oldukları sonucuna varmıştır.

Aralarında anlamlı ilişki bulunan sonuçlar şunlardır:

İstenmeyen öğrenci davranışını önlemede kullanılan “ Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama ” yöntemi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki-Kare

sonuçlarına göre ($\chi^2= 10,195$, $P<.05$) değeri kuralıyla tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 24’de sunulmuştur.

Tablo 24- “Sınıfta Mahkeme Kurup Alınan Kararları Uygulama” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi ile Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki

Cinsiyet	“Sınıfta mahkeme kurar alınan kararları uygulayım.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	66	%55,9	29	%24,6	18	%15,3	5	%4,2
Erkek	126	%72,8	26	%15,0	19	%11,0	2	%1,7

Tablo 24 incelendiğinde kadın öğretmenlerin % 55,9’u sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemini hiç kullanmadıklarını belirtirken, erkek öğretmenlerin % 72,8’i bu yöntemi hiç kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Kadın öğretmenler % 24,6 oranında nadiren bu yöntemi kullanırken, erkek öğretmenler % 15,0 oranında bu yöntemi nadiren kullandıklarını belirtmişlerdir. Kadın öğretmenlerin % 4,2 si “Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemi”ni sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğretmenlerin ise % 1,7 si bu yöntemi sık sık kullandıklarını belirtmektedirler. Buna göre kadın öğretmenlerin sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemini erkeklere göre daha fazla kullandıkları söylenebilir. Bayan öğretmenler ceza yöntemine sınıflarında daha fazla yer vermektedirler.

“Teneffüse çıkmama cezası verme” yöntemi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 33,986$, $P<.05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 25’de sunulmuştur.

Tablo 25- “Teneffüse Çıkmama Cezası Verme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki

Cinsiyet	“Teneffüse çıkmama cezası veririm.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren Kullanırım		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	44	%37,3	39	%33,1	24	%20,3	11	%9,3
Erkek	123	%71,1	31	%17,9	14	%8,1	5	%2,9

Tablo 25 incelendiğinde kadın öğretmenlerin % 37,3 ü teneffüse çıkmama cezasını hiç kullanmadıklarını belirtirken, erkek öğretmenler bu cezayı %71,1 oranında hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Kadın öğretmenler teneffüse çıkmama cezasını %20,3 oranında bazen ve % 9,3 oranında da sık sık kullanmaktadırlar. Erkek öğretmenler ise %8,1 oranında bazen, % 2,9 oranında da sık sık kullanmaktadırlar. Buna göre kadın öğretmenlerin teneffüse çıkmama cezasını erkek öğretmenlere göre çok daha fazla kullandıklarını söyleyebiliriz. Çetin (2002)’de yaptığı araştırmasında “Öğrencinin teneffüse çıkmasına izin vermeme” yöntemi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Teneffüse çıkmama cezası verme istenmeyen davranışları bastırmamakta, başka sorunlara da neden olabilmektedir. Diğer ceza içeren yöntemlerde olduğu gibi bu yöntemi de bayanlar erkek öğretmenlere göre daha sık kullanmaktadırlar. Bayan öğretmenler bu davranışa erkek öğretmenler gibi fiziksel cezayı kullanmadıkları için başvurdukları düşünülebilir. Bayan öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarını engellemede çaresiz kaldıkları içinde bu davranışa başvurmuş olabilirler.

“Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim” istenmeyen öğrenci davranışını önleme yöntemi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 10,247$, $P<.05$) değerinde kuralına göre bulunan farklılıklar Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26- “Öğrenciyi Sınıfta “Yok” Kabul Etme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki

Cinsiyet	“Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren Kullanırım		Bazen Kullanırım		Sık Sık Kullanırım	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	83	%70,3	24	%20,3	7	%5,9	4	%3,4
Erkek	144	%83,2	17	%9,8	11	%6,4	1	%0,6

Tablo 26 incelendiğinde kadın öğretmenlerin % 70,3’ ü öğrenciyi sınıfta yok kabul etme davranışında hiçbir zaman bulunmadıklarını belirtirken, % 3,4 ü sık sık bu davranışta bulunduklarını belirtmektedirler. Erkek öğretmenlerin % 83,2 si öğrenciyi sınıfta yok kabul etme davranışında hiç bulunmadıklarını belirtirken, % 0,6’sı sık sık bu davranışta bulunduklarını belirtmektedirler. Erkeklerin % 6,4’ü de bu davranışa bazen kullandıklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin büyük bir kesimi bu davranışta

hiç bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre kadın öğretmenlerin öğrenciyi sınıfta yok kabul etme davranışına erkek öğretmenlere göre daha fazla başvurduklarını söyleyebiliriz. Öğrenciyi sınıfta yok sayma öğretmen için sorundan kaçma anlamındadır. Bayan öğretmenler bu yöntemi, sorunları görmezden gelmek için kullanıyor olabilirler. Öğretmenlerin sorunla ile mücadele yerine onları görmezden gelmesi ileride daha büyük sorunların meydana gelmesine neden olabilir.

Ki-Kare sonuçlarına göre; “Kişiyi özel davranma ” istenmeyen öğrenci davranışını önleme yöntemi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında ($\chi^2= 10,099$, $P<.05$) kuralına göre tespit edilen anlamlı farklılıklar ile ilgili sonuçlar Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27- “Kişiyi Özel Davranım” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.

Cinsiyet	“Kişiyi özel davranım.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren Kullanım		Bazen Kullanım		Sık Sık Kullanım	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	74	%62,7	11	%9,3	23	%19,5	10	%8,5
Erkek	83	%48,0	39	%22,5	34	%19,7	17	%9,8

Tablo 27 incelendiğinde kadın öğretmenler “Kişiyi özel davranma” yöntemini % 62,7 oranında hiç kullanmadıklarını belirtirken, erkek öğretmenler % 48 oranında kişiyi özel davranma yöntemini hiç kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler % 9,8 oranından sık sık kişiyi özel davranış gösterirken, kadın öğretmenler bu davranışı % 8,5 oranında sık sık kullanmaktadır. Buna göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla kişiyi özel davranma yöntemini kullandıklarını söyleyebiliriz. Kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre öğrencilere daha tarafsız yaklaştıkları düşünülmektedir. Bu durum bayan öğretmenlerin doğaları gereğince duygusal olmalarından ileri gelebilir.

Araştırma bulgularının cinsiyet değişkeni ile farklılıkları genel olarak incelendiğinde; bayan öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha sık olduğu görülmektedir. Erkek öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha az olması onların baskıcı bir sınıf ortamı oluşturması ile açıklanmaktadır. Bayan öğretmenler sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışları ile daha fazla karşılaştıkları için ödül ve ceza içeren yöntemleri daha fazla kullanmaktadırlar. Bunda etken bayan

öğretmenlerin daha titiz ve ayrıntılı düşünceleri olabilir. Bayan öğretmenler sınıflarında daha demokratik bir ortam oluşturmaktadırlar. Öğrenciler erkek öğretmenlere daha az saygı göstermektedir. Bu durum öğrencilerin erkek öğretmenlerden korkmaları nedeniyle böyle davranışa yönelmiş olabileceği şeklinde açıklanmaktadır. Bayan öğretmenler öğrenciler arasında ayırım yapmazken, erkek öğretmenlerin kişiye özel davranma yöntemini daha fazla kullandığı görülmektedir.

4.7.2. Araştırma Bulgularının Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Farklılığı

Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre farklılığı Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.	291	21,821	12	0,040*
2-Planların öğrenci ihtiyaçlarına göre düzeltilerek değiştirilmesi.	291	10,877	12	0,539
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.	291	22,411	12	0,033*
4- Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği.	291	13,336	8	0,101
5- Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması.	291	10,576	12	0,566
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarının dikkate alınması.	291	10,956	12	0,533
7- Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerinin değiştirilmesi.	291	12,377	12	0,416
8-Öğretim yöntem ve teknikleriniz öğrenci merkezli olup olmadığı.	291	13,424	12	0,339
9- Sınıf Ortamının Öğrenciler için rahatlığı	291	16,822	12	0,156
10-Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği.	291	12,806	12	0,383

* χ^2 , $P<.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılması” ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tablo 28 incelendiğinde Ki-Kare sonuçlarına göre 1. ve 3. maddeler ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer maddeler ile mezun olunan bölümler arasında Ki-Kare sonuçlarına göre bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

Eğitsel kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerinin dikkate alınması” ile öğretmenlerin mezun oldukları okullar arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 21,821$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişkiyle ilgili sonuçlar Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29- “Eğitsel Kol Seçimlerinde Öğrenci İlgi Yetenek ve İsteklerini Dikkate Alınması” İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullar Arasındaki İlişki

Mezun Olunan Okul	“Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	3	%2,2	6	%4,3	52	%37,7	77	%55,8
Eğitim Yük.Okulu	0	%0	3	%6,8	22	%50,0	19	%43,2
Eğitim Fakültesi	0	%0	4	%10,5	23	%60,5	11	%28,9
Lisans Tamamlama	0	%0	1	%1,9	23	%43,4	29	%54,7
Diğerleri	1	%5,6	3	%16,7	8	%44,4	6	%33,3

Tablo 29 incelendiğinde Eğitim enstitüsü mezunları % 55,8, Eğitim yüksek okulları mezunları % 43,2, Eğitim Fakültesi mezunları % 28,9, Lisans tamamlama mezunları %54,7 ve diğer bölümler % 33,3 oranlarında her zaman eğitsel kol seçimlerinde öğrenci ilgi ve yeteneklerinin dikkate alındığını belirtmektedirler. Buna göre eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin eğitsel kollara öğrenci seçiminde öğrenci ilgi ve yeteneklerini daha fazla dikkate aldıkları söylenebilir. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin mesleki kıdemleri diğer öğretmenlere göre daha fazladır. Bu öğretmenlerin kullanmış oldukları yöntemleri daha fazla öğrencilere yönelik uyguladıkları düşünülmektedir. Eğitsel kol seçimlerinde öğrenci ilgi ve yeteneklerini dikkate almayan öğretmenlerin, sosyal faaliyetlere önem vermedikleri düşünülebilir. İlköğretim okullarında ki eğitici çalışmalar çocuğun gelişimi açısından büyük öneme sahiptir. Eğitici çalışmalar öğrencilerin kendine güvenmelerine ve dengeli kişilik kazanmalarına yardım sağlamaktadır.

“Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması” ile mezun olunan bölümler arasında Ki- kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 22,411$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30- “Seçmeli Dersler Belirlenirken Öğrenci İlgisi ve Yeteneklerinin Dikkate Alınması” İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullar Arasındaki İlişki

Mezun Olunan Okul	“Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	9	%6,5	31	%22,5	59	%42,8	39	%28,3
Eğitim Yük.Okulu	7	%15,9	6	%13,6	19	%43,2	12	%27,3
Eğitim Fakültesi	3	%7,9	15	%39,5	13	%34,2	7	%18,4
Lisans Tamamlama	8	%15,1	15	%28,3	24	%45,3	6	%11,3
Diğerleri	4	%22,2	7	%38,9	5	%27,8	2	%11,1

Tablo 30 incelendiğinde eğitim enstitüsü mezunları % 28,3, Eğitim yüksek okulları mezunları % 27,3, eğitim fakültesi mezunları % 18,4, lisans tamamlama mezunları %11,3 ve diğer bölümler % 11,1 oranlarında her zaman seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ilgi ve yeteneklerinin dikkate alındığını belirtmektedirler. Buna göre eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ilgi ve yeteneklerini daha fazla dikkate aldıkları söylenebilir. Eğitim enstitüsü mezunlarının eğitsel kol seçimlerinde olduğu gibi seçmeli derslerin belirlenmesinde de daha fazla öğrenci ilgi ve yeteneklerini dikkate almaları diğer öğretmenlere göre daha olumlu bir sınıf iklimi oluşturdıkları sonucunu kuvvetlendirmektedir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre farklılığı ile ilgili sonuçlar Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önleme Yöntemleri	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması.	291	12,731	12	0,389
2- Öğrencilerdeki davranış değişikliklerinin günlük olarak	291	13,079	8	0,109
3-Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı.	291	10,043	12	0,612
4-Öğrencilerin, öğretmenlere samimi olarak sorunlarını	291	7,741	8	0,459
5- Veli - öğretmen işbirliğini sağlanıp sağlanmadığı.	291	12,314	12	0,421
6- Kendini öğrencinin yerine koyup empati kurulması.	291	6,293	8	0,614
7- Öğrencilerinin yaş gruplarına göre problem davranış	291	15,067	12	0,238

Tablo31 incelendiğinde “İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesi” ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde kuralı ile anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğretmenlerin mezun oldukları bölümler ile istenmeyen davranışların önlenmesine yönelik uygulamaları arasında fark yoktur.

Sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına yönelik öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre farklılığı ile ilgili sonuçlar Tablo 32’de sunulmuştur.

Tablo 32- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1.Sınıfta kurallara gereksinim duyulma sıklığı.	291	16,792	12	0,158
2- Kuralların belirlenerek sınıfa asılması	291	12,268	12	0,424
3-Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılması	291	7,978	12	0,787
4- Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.	291	15,299	12	0,225
5- Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu.	291	9,132	12	0,692
6- Sınıf kurallarının okul kurallarıyla uyumu.	291	7,900	12	0,793
7-Kurallara uyarak öğrencilere model olma	291	15,788	12	0,201
8-Kurallara uyumun kontrol edilmesi.	291	11,699	8	0,165

Tablo 32 incelendiğinde sınıf kurallarına uyumun sağlanması ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde kuralı ile anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sınıfta davranış yönetiminde kuralların belirlenmesi ve uygulanması ile mezuniyet değişkeni farklılık göstermemektedir. Öğretmenlerin mezun oldukları bölümler ile kuralların belirlenmesi ve uygulanmasına yönelik yapmış oldukları uygulamalar arasında bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır.

Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmenler tarafından gözlenme sıklığının, mezun olunan okul değişkenine göre farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 33’de sunulmuştur

Tablo 33-İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.

İstenmeyen Öğrenci Davranışları	N	χ^2	Sd	P
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	291	12,360	12	0,417
2-Ödevlerini yapmamak.	291	13,811	12	0,313
3-İzin almadan konuşmak.	291	18,589	12	0,099
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	291	15,199	12	0,231
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	291	22,146	12	0,036*
6-Kırıcı ve küfürlü konuşmak.	291	23,416	12	0,024*
7-Yalan söylemek	291	23,766	12	0,022*
8-Hırsızlık yapmak.	291	10,987	12	0,530
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	291	16,660	12	0,163
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	291	18,158	12	0,111
11-Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	291	23,026	12	0,028*
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	291	35,554	12	0,000*
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	291	18,004	12	0,116
14-Okula gelmek istememek	291	21,235	12	0,057
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	291	18,288	12	0,107
16-Defter kitap unutmak.	291	7,752	12	0,804
17-Tahtayı karalamak.	291	15,279	12	0,227
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	291	12,339	12	0,419
19-Arkadaşlarını dışlamak.	291	5,206	12	0,951
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	291	15,683	12	0,206
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	291	9,794	12	0,634
22-Derse geç gelmek.	291	15,247	12	0,228
23-Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek.	291	15,325	12	0,224
24-Grup üyesi olamamak.	291	13,323	12	0,360

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 33’de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre 5, 6, 7, 11, 12. maddelerdeki istenmeyen öğrenci davranışları ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında (χ^2 , $P<0.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer istenmeyen öğrenci davranışlarını belirten maddeler ile mezun olunan bölümler arasında Ki-Kare sonuçlarına göre bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bir başka deyişle, öğretmenlerin sınıflarında gözlemlemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile mezun oldukları bölümler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

Ki-Kare sonuçlarına göre “Öğretmenlerine saygı göstermemek” istenmeyen davranışı ile mezun olunan bölümler arasında ($\chi^2= 22,146$, $P<0.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 34’de sunulmuştur.

Tablo 34- “Öğretmenlerine Saygı Göstermemek.” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı

Mezun Olunan Okul	“Öğretmenlerine Saygı Göstermemek.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	57	%41,3	47	%34,1	13	%9,4	21	%15,2
Eğitim Yük.Okulu	22	%50,0	19	%43,2	1	%2,3	2	%4,5
Eğitim Fakültesi	16	%42,1	13	%34,2	3	%7,9	6	%15,8
Lisans Tamamlama	25	%47,2	26	%49,1	1	%1,9	1	%1,9
Diğerleri	8	%44,4	10	%55,6	0	%0,0	0	%0,0

Tablo 34 incelendiğinde eğitim enstitüsü mezunları % 15,2, eğitim yüksek okulu mezunları % 4,5 , eğitim fakültesi mezunları % 15,8, lisans tamamlama mezunları % 1,9 oranlarında öğrencilerde öğretmenlerine saygı gösterilmemesi davranışı ile karşılaştıklarını belirtmektedirler. Diğer bölümlerden mezun olan öğretmenler sınıflarında bu davranış ile karşılaşmamaktadır. Buna göre öğretmenlerine saygı göstermemek davranışı ile en fazla eğitim enstitüsü ve eğitim fakültesi öğretmenleri karşılaşmaktadır. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler diğer bölümlerden mezun olan öğretmenlere göre daha fazla hizmet süresine sahip ve yaş olarak daha büyüktürler. Burada eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin öğrencilerden beklentilerinin diğer bölümlerden mezun olan öğretmenlere göre farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler ise kıdem ve yaş olarak henüz mesleğin başında oldukları için, henüz sınıf yönetimi ilkelerini tam olarak sınıflarında uygulayamadıkları, bu yüzden öğrenciler ile iletişimlerinde problem yaşadıkları düşünülmektedir. Öğrencilerin, öğretmenlerine saygı göstermeme davranışları, öğretmenlerin baskıcı sınıf anlayışından kaynaklanabilir. Geleneksel sınıf yönetimi anlayışı ile öğrencilerine yaklaşan bir öğretmen, sınıfı susturabilir ama öğrencilerin sevgi ve saygısını kolay sağlayamaz.

“Kırıcı ve küfürlü konuşma” istenmeyen öğrenci davranışının mezun olunan bölümlere göre ($\chi^2 = 23,146$, $P < .05$) değerinde tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 35’de sunulmuştur.

Tablo 35- “Kırıcı Ve Küfürlü Konuşma” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı

Mezun Olunan Okul	“Kırıcı ve Küfürlü Konuşma.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	61	%44,2	65	%47,1	9	%6,5	3	%2,2
Eğitim Yük.Okulu	13	%29,5	26	%59,1	5	%11,4	0	%,0
Eğitim Fakültesi	12	%31,6	19	%50,0	4	%10,5	3	%7,9
Lisans Tamamlama	11	%20,8	33	%62,3	9	%17,0	0	%,0
Diğerleri	5	%27,8	12	%66,7	1	%5,6	0	%,0

Tablo 35 incelendiğinde eğitim fakültesi mezunu öğretmenler % 7,9 oranında her zaman öğrencilerde kırıcı ve küfürlü konuşma davranışına rastladıklarını belirtmektedirler. Bu davranış ile en fazla eğitim fakültesi öğretmenleri karşılaşmaktadırlar. Bu durum mesleğin henüz başında olan eğitim fakültesi mezunu sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlarını önleme yöntemleri ile ilgili yeterli olmadıklarını göstermektedir. Öğrencilerdeki kırıcı ve küfürlü konuşma istenmeyen davranışı aile yapısı ve okulun bulunduğu çevreden de kaynaklanabilir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenler kıdemleri nedeniyle daha çok alt SED ilköğretim okullarında görev yapmaktadır. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin bu davranış ile daha fazla karşılaşmasının nedeni okullar arasındaki SED farkı olabilir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin sınıf yönetimindeki tecrübesizlikleri de buna neden olabilir. Kırıcı ve küfürlü davranış sergileyen öğrenciye fiziksel ceza verilmemeli, davranışının yanlış olduğu sözel ifadelerle anlatılmalıdır. Bu davranışı nedeniyle öğrencilere fiziksel ceza uygulandığı takdirde, öğrenci bu kelimeleri yakalanıp cezalandırılmamak için gizlice kullanmayı öğrenecektir. Öğretmenler öğrencilere konuşmaları ile örnek olmalıdır. Öğrencilere olumsuz ifadeler (sersem, aptal, terbiyesiz) kullanılmamalıdır. Öğrenciler, öğretmenlerini model alarak kendileri de bu davranışları gösterebilir.

“Yalan Söylemek” istenmeyen davranışı ile mezun olunan bölümler arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 23,766$, $P < .05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 36’da sunulmuştur.

Tablo 36- “Yalan Söylemek” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı

Mezun Olunan Okul	“Yalan söylemek.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	50	%36,2	81	%58,7	3	%2,2	4	%2,9
Eğitim Yük.Okulu	15	%34,1	26	%59,1	3	%6,8	0	%,0
Eğitim Fakültesi	10	%26,3	21	%55,3	4	%10,5	3	%7,9
Lisans Tamamlama	11	%20,8	38	%71,7	4	%7,5	0	%,0
Diğerleri	1	%5,6	16	%88,9	1	%5,6	0	%,0

Tablo 36 incelendiğinde eğitim fakültesi mezunu öğretmenler % 10,5 oranında sık sık ve % 7,9 oranında her zaman öğrencilerde yalan söylemek davranışı ile karşılaşmakta olduklarını belirtmektedirler. Buna göre eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarından yalan söylemek davranışı ile daha fazla karşılaştıkları söylenebilir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin mesleğin henüz başında olmaları, öğrencilerde disiplin sağlamak için baskıcı bir sınıf yönetimi tercih etmeleri nedeniyle öğrenciler korkarak yalan söyleme davranışına daha fazla başvurdukları düşünülmektedir. Öğrencilerin yalan söyleme davranışlarının nedenleri araştırılmalıdır. Öğretmenlerin, öğrenciler ile iletişimlerinde açık ve dürüst olmaları gerekmektedir. Öğrencilere sürekli öğüt verme yerine çocuğun duygularını anlamaya yönelik empati kurma çalışmalarına yer verilmelidir. Öğretmenler, öğrencilere ödev verirken seviyelerine dikkat etmeli, başaramayacakları görevler vermemelidirler. Öğrenciler yapamadıkları görevlerden dolayı yalana başvurmaktadırlar. Bu noktada tecrübesiz öğretmenlerin yalan söyleme davranışının üzerinde durmaması, önemsememesi veya anlamaması sonucu öğrencilerin bu davranışı pekiştirdikleri düşünülmektedir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenler öğrencilerine başaramayacakları ödevler veriyor olabilirler. Bu durum öğrencilerde yalan söyleme davranışını arttırabilir. Öğretmenler yalan davranışları pekiştirmekten ve ödüllendirmekten kaçınmalıdırlar.

“Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek” İstenmeyen öğrenci davranışları ile mezun olunan bölümler arasında ($\chi^2 = 23,026$, $P < .05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 37’de sunulmuştur.

Tablo 37- “Arkadaş ve Okulun Araç Gereçlerine Zarar Vermek” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı.

Mezun Olunan Okul	“Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	57	%41,3	65	%47,1	9	%6,5	7	%5,1
Eğitim Yük.Okulu	15	%34,1	29	%65,9	0	%,0	0	%,0
Eğitim Fakültesi	12	%31,6	22	%57,9	3	%7,9	1	%2,6
Lisans Tamamlama	12	%22,6	38	%71,7	3	%5,7	0	%,0
Diğerleri	2	%11,1	15	%83,3	1	%5,6	0	%,0

Tablo 37 incelendiğinde eğitim enstitüsü mezunları % 5,1 oranında her zaman “Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar verme” davranışı ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Buna göre eğitim enstitüsü mezunlarının sınıflarında arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar verme davranışına daha fazla rastlandığı söylenebilir. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin yaş olarak büyük olmaları nedeniyle araç ve gereçlerin kullanılması konusunda daha titiz davrandıkları düşünülebileceği gibi tam tersi olarak öğretmenlerin önemsememe davranışlarından da kaynaklanmış olabilir.

“Arkadaşları ile kavga etmek” istenmeyen öğrenci davranışı ile mezun olunan bölümler arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 35,554$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 38’de sunulmuştur.

Tablo 38- “Arkadaşları İle Kavga Etmek” İstenmeyen Öğrenci Davranışının Mezun Olunan Bölümlere Göre Farklılığı

Mezun Olunan Okul	“Arkadaşları ile kavga etmek..”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	26	%18,8	98	%71,0	9	%6,5	5	%3,6
Eğitim Yük.Okulu	4	%9,1	32	%72,7	8	%18,2	0	%,0
Eğitim Fakültesi	3	%7,9	20	%52,6	11	%28,9	4	%10,5
Lisans Tamamlama	2	%3,8	40	%75,5	11	%20,8	0	%,0
Diğerleri	1	%5,6	14	%77,8	3	%16,7	0	%,0

Tablo 38 incelendiğinde Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin %28,9 sık sık ve % 10,5 her zaman oranlarında sınıflarında öğrencilerin arkadaşları ile kavga etmeleri davranışına rastladıklarını belirtmektedirler. Buna göre eğitim fakültesi mezunu sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarından kavga etmek davranışı ile daha fazla karşılaştıkları söylenebilir. Bir başka deyişle eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenciler birbirleriyle daha fazla kavga etmektedir. Bu durum eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerinin sınıflarında kuralları tam olarak oluşturmamaları ile açıklanabilir.

Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları yöntemlerin mezun olunan okul değişkenine göre farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 39’da sunulmuştur.

Tablo 39- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Farklılığı.

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemleri	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	291	10,719	12	0,553
2-Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	291	15,188	12	0,231
3-Oturduğu yeri değiştiririm.	291	34,895	12	0,000*
4-Bakışlarımla ikaz ederim.	291	10,475	12	0,574
5-Okul idaresine haber veririm.	291	10,700	12	0,555
6-Rehber öğretmen ile görüşürüm.	291	11,270	12	0,506
7-Sınıfta mahkeme karar alınan kararları uygularım.	291	34,121	12	0,001*
8-O günkü ruh halim beni yönlendirir.	291	7,248	12	0,841
9-Sorunun nedenlerini araştırırım.	291	8,917	12	0,710
10-Teneffüse çıkmama cezası veririm.	291	10,954	12	0,533
11-Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	291	9,563	12	0,654
12-Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	291	9,664	12	0,645
13-Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	291	9,844	12	0,630
14-Velisini çağırırım.	291	15,275	12	0,227
15-Fiziksel ceza veririm.	291	17,983	12	0,116
16-Kişiyi özel davranırım.	291	9,231	12	0,683
17-Nasihat veririm.	291	23,257	12	0,026*
18-Uzmanı başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	291	19,889	12	0,069
19-Öğrenciyi notla cezalandırırım.	291	7,539	12	0,820
20-Davranışı görmezden gelirim.	291	22,069	12	0,037*

* χ^2 , $P<.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 39 incelendiğinde Ki- Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile 3, 7, 17 ve 20.maddelerde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında Ki-Kare sonuçlarına göre anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

“Oturduğu yeri değiştirme” istenmeyen öğrenci davranışını önleme yöntemi ile mezun olunan bölümler arasında Ki- kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 34,895$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 40’da sunulmuştur.

Tablo 40- “Oturduğu Yeri Değiştirmek” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki

Mezun Olunan Okul	“Oturduğu yeri değiştirmek”							
	Hiç kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık sık Kullanırım	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	9	%6,5	33	%23,9	73	%52,9	23	%16,7
Eğitim Yük.Okulu	0	%0	7	%15,9	25	%56,8	12	%27,3
Eğitim Fakültesi	1	%2,6	17	%44,7	16	%42,1	4	%10,5
Lisans Tamamlama	1	%1,9	12	%22,6	30	%56,6	10	%18,9
Diğerleri	5	%27,8	5	%27,8	5	%27,8	3	%16,7

Tablo 40 incelendiğinde, eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler % 16,7 oranında sık sık, eğitim fakültesi mezunu öğretmenler % 10,5 sık sık, lisans tamamlama mezunları % 18,9 sık sık, diğer bölümlerden mezun olan öğretmenler ise % 16,7 oranında sık sık bu yöntemi kullandıklarını belirtmektedirler. Eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenler ise % 27,3 oranında sık sık bu yöntemi kullandıklarını belirtmişlerdir. Buna göre eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenlerin daha fazla öğrencinin oturduğu yeri değiştirme davranışına yer verdikleri söylenebilir. Öğretmenler, oturduğu yeri değiştirme yöntemini genel olarak öğrencilerin birbirlerini şikayetleri üzerine uygulamaktadırlar. Eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenler, kıdemleri dolayısıyla genel olarak üst SED ilköğretim okullarında görev yapmaktadırlar. Eğitim yüksek okulu mezunlarının bu davranış ile sıklıkla karşılaşması. Üst SED okullardaki öğrencilerin birbirlerini şikayet etme davranışını daha fazla göstermelerinden kaynaklanabilir..

“Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama” istenmeyen öğrenci davranışını önleme yöntemi ile mezun olunan bölümler arasında Ki- kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 34,121$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bulunan ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 41’de sunulmuştur.

Tablo 41- “Sınıfta Mahkeme Kurup Alınan Kararları Uygulama” Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki

Mezun Olunan Okul	“Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama”							
	Hiç kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık sık Kullanırım	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	100	%72,5	18	%13,0	20	%14,5	0	%,0
Eğitim Yük.Okulu	23	%52,3	10	%22,7	6	%13,6	5	%11,4
Eğitim Fakültesi	19	%50,0	13	%34,2	5	%13,2	1	%2,6
Lisans Tamamlama	39	%73,6	9	%17,0	1	%5,6	0	%,0
Diğerleri	11	%61,1	5	%27,8	37	%12,7	1	%5,6

Tablo 41 incelendiğinde eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin %72.5 oranında “Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama” yöntemini hiç uygulamadıkları görülmektedir. Lisans tamamlama mezunu öğretmenlerin %73,6’sı hiç kullanmadıklarını belirtmektedirler. Eğitim yüksek okulu mezunlarının % 52,3’ü bu yöntemi hiç kullanmadıklarını belirtirken % 11,4’ü sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemini sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Buna göre sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemini en fazla eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenlerinin kullandıkları söylenebilir. Sınıfta mahkeme kurarak öğrencileri cezalandırma yöntemini en az eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler kullanmaktadır. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler, tecrübeleri yardımıyla cezanın bir çözüm olmadığını kavramış olabilirler. Öğrencilerin sınıfta arkadaşlarının içerisinde cezalandırılmaları bazı yan etkileri de beraberinde getirecektir. Cezalandırılan öğrenci okuldan ve sınıftan soğuyabilmekte hatta nefret edebilmektedir. Sınıf içerisinde öğrencilerin cezalandırılması grup üyesi olmaları yönünde olumsuzluklar meydana getirmektedir. Öğrenciler cezalandırılan arkadaşlarını dışlayabilmektedirler. Cezalandırılan davranış yerine, daha olumsuz, ciddi ve istenmeyen davranış oluşabilir. “Nasihat Verme” istenmeyen öğrenci davranışını önleme yöntemi ile mezun olunan bölümler arasında Ki- kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 23,257$, $P < .05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bulunan anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 42’de sunulmuştur.

Tablo 42- “Nasihat Verme” Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki

Mezun Olunan Okul	“Nasihat Verme.”							
	Hiç kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık sık Kullanırım	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	10	%7,2	8	%5,8	48	%34,8	72	%52,2
Eğitim Yük.Okulu	3	%6,8	4	%9,1	13	%29,5	24	%54,5
Eğitim Fakültesi	2	%5,3	7	%18,4	15	%39,5	14	%36,8
Lisans Tamamlama	0	%0	5	%9,4	18	%34,0	30	%56,6
Diğerleri	0	%0	6	%33,3	6	%33,3	6	%33,3

Tablo 42 incelendiğinde eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin % 52,2’si sık sık oranında “Nasihat Verme” yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenler % 54,5, eğitim fakültesi mezunu öğretmenler %36,8, lisans tamamlama mezunu öğretmenler % 56,6, diğer bölümlerden mezun öğretmenlerde % 33,3 oranında sık sık nasihat verme yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Buna göre lisans tamamlama mezunu öğretmenlerin öğrencilere daha fazla nasihat verdikleri söylenebilir. Lisans tamamlama mezunu öğretmenler genel olarak kıdemli öğretmenlerdir. Buna göre kıdemli öğretmenlerin öğrencilere daha fazla nasihat verdikleri söylenebilir. Öğrencilerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı nasihat verme yöntemini en az diğer bölümlerden mezun olan öğretmenler (Fen Edebiyat Fak., Ziraat Müh.) kullanmaktadır. Bu araştırmada öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı öncelikli olarak nasihat verme gibi sözel ifade yöntemlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı geleneksel sınıf yönetiminin ceza yöntemini kullanmadıkları düşünülmektedir. Öğretmenler, öğrencilere doğrudan karşılıklı olarak nasihat verebilecekleri gibi drama tekniği kullanılıp canlandırma yapılarak da istenen davranışlar vurgulanabilir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemlerinden “Davranışı görmezden gelme” yöntemi ile öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında ki-kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 22,069$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 43’de sunulmuştur.

Tablo 43- “Davranışı Görmezden Gelme ”Yöntemi İle Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler Arasındaki İlişki

Mezun Olunan Okul	“Davranışı görmezden gelme.”							
	Hiç kullanmam		Nadiren Kullanırım		Bazen Kullanırım		Sık sık Kullanırım	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim Enstitüsü	60	%45,3	30	%21,7	43	%31,2	5	%3,6
Eğitim Yük.Okulu	19	%43,2	16	%34,6	8	%18,2	1	%2,3
Eğitim Fakültesi	23	%60,5	13	%34,2	2	%5,3	0	%0
LisansTamamlama	25	%47,2	11	%20,8	14	%26,4	3	%5,7
Diğerleri	8	%44,4	6	%33,3	2	%11,1	2	%11,1

Tablo 43 incelendiğinde eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin % 45,3’ü, eğitim yüksek okulu mezunlarının % 43,2’si, eğitim fakültesi mezunlarının % 60,5’i, lisans tamamlama mezunlarının % 42,2 si “Davranışı görmezden gelme” istenmeyen öğrenci davranışını önleme yöntemini hiç kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğrenci davranışını görmezden gelme davranışını en az eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin kullandıkları söylenebilir. Bazen öğrenciler davranış problemlerini istemeden yanlışlıkla yapabilmektedir. Çok aşırı olmayan istenmeyen davranışlar öğretmenler tarafından görmezden gelinebilir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin öğrencilerin küçük olarak nitelenen istenmeyen davranışlarını da önemsedikleri düşünülebilir. Küçük yanlışlara büyük tepkiler verildiğinde öğrencilerin istenmeyen davranışları engellenmek istenirken, öğrencilerde yeni sorunlar ortaya çıkabilir. Öğrencilerin bazı istenmeyen davranışlarının görmezden gelinmesi, bu sorunların görülmesinden ve onlarla uğraşılmasından daha iyidir. Sorun fazla bozucu değilse, hemen olup bitiyorsa, bu yol, soruna gereğinden fazla önem verilip büyütülmesini önler, onu söndürür (Başar, 1999, 134). Burada önemli olan nokta, istenmeyen davranışı öğretmenin gördüğünü öğrencinin fark etmemesidir.

Araştırma bulgularının mezuniyet değişkenine göre farklılığı genel olarak değerlendirildiğinde; eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha yoğun olduğu görülmektedir. Bu durum eğitim fakültesi mezunu sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerinin az olması ve tecrübe eksikliği ile açıklanmaktadır.

4.7.3. Araştırma Bulgularının Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Farklılığı

Öğretmenlerin, sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin görüşlerinin okutulan sınıf değişkenine göre farklılığı ile ilgili sonuçlar Tablo 44’de sunulmuştur.

Tablo 44- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.	291	7,611	12	0,815
2- Planların öğrenci ihtiyaçlarına göre düzeltilerek değiştirilmesi.	291	7,203	12	0,844
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.	291	26,909	12	0,008*
4- Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği.	291	7,562	8	0,477
5- Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması.	291	12,645	12	0,395
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarının dikkate alınması.	291	12,550	12	0,403
7- Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerinin değiştirilmesi.	291	9,059	12	0,698
8- Öğretim yöntem ve teknikleriniz öğrenci merkezli olup olmadığı.	291	16,289	12	0,156
9- Sınıf Ortamının Öğrenciler için rahatlığı	291	17,582	12	0,129
10- Araç gereç ve materyalden yeterince faydalamlılırlığı.	291	9,469	12	0,662

* χ^2 , $P<.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 44 incelendiğinde Ki-Kare sonuçlarına göre sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ile okutulan sınıflar arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile 3.maddede bir anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Diğer maddeler ile sınıflar arasında Ki-Kare sonuçlarına göre bir ilişki bulunamamıştır

“Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yeteneklerinin dikkate alınması” ile sınıflar arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 26,909$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 45’de sunulmuştur.

Tablo 45- “Seçmeli Dersler Belirlenirken Öğrenci İlgisi Ve Yeteneklerinin Dikkate Alınması.” İle Okutulan Sınıflar Arasındaki İlişki

Okutulan Sınıf	“Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1.Sınıf	6	%9,2	13	%20,0	20	%30,8	26	%40,0
2.Sınıf	4	%7,0	9	%15,8	33	%57,9	11	%19,3
3.Sınıf	6	%9,8	18	%29,5	25	%41,0	12	%19,7
4.Sınıf	5	%9,4	16	%30,2	24	%45,3	8	%15,1
5.Sınıf	10	%18,2	18	%32,7	18	%32,7	9	%16,4

Tablo 45 incelendiğinde Ki-Kare sonuçlarına göre % 40 sıklık oranında en fazla 1.sınıflarda seçmeli derslerde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin dikkate alındığı belirtilmektedir. Hiçbir zaman gerçekleşmediği ile ilgili oran ise 5.sınıflarda % 18,2 ile en yüksektir. Buna göre seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ilgi ve isteğinin dikkate alınması en az 5. sınıflarda gerçekleşmektedir. Okullarda seçmeli dersler belirlenirken öğrencilerin ilgi istek ve yeteneklerinden çok okulun imkanları dikkate alınmaktadır. Bunun nedeni okulların fiziksel olarak yeterli kapasiteye sahip olmaması olabilir. Öğrencilerin farklı yeteneklerini geliştirmek için, ilköğretim okullarında seçmeli derslere daha fazla önem verilmeli, şartların elverdiği ölçüde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine hitap eden dersler seçilmelidir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine ilişkin öğretmen görüşlerinin okutulan sınıf değişkenine göre farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 46 da sunulmuştur.

Tablo 46- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması.	291	5,584	12	0,936
2- Öğrencilerdeki davranış değişikliklerinin günlük olarak takip edilmesi.	291	7,422	8	0,492
3-Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı.	291	19,260	12	0,082
4-Öğrencilerin, öğretmenlere samimi olarak sorunlarını açabilmesi.	291	9,198	8	0,326
5- Veli - öğretmen işbirliğini sağlanıp sağlanmadığı.	291	21,186	12	0,058
6- Kendini öğrencinin yerine koyup empati kurulması.	291	2,811	8	0,946
7- Öğrencilerinizin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini bilinip bilinmediği.	291	16,581	12	0,166

Tablo 46 incelendiğinde Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi ile okutulan sınıflar arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin sınıf kurallarına uyum sağlanmasına ilişkin görüşlerinin okutulan sınıf değişkenine göre farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 47’de sunulmuştur.

Tablo 47- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1.Sınıfta kurallara gereksinim duyulma sıklığı.	291	12,261	12	0,425
2- Kuralların belirlenerek sınıfa asılması	291	20,401	12	0,060
3-Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılması	291	23,716	12	0,022*
4- Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.	291	11,806	12	0,461
5-Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu.	291	11,777	12	0,464
6- Sınıf kurallarının okul kurallarıyla uyumu.	291	7,254	12	0,840
7-Kurallara uyarak öğrencilere model olma	291	9,251	12	0,681
8-Kurallara uyumun kontrol edilmesi.	291	9,668	12	0,289

* χ^2 , $P<.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 47 İncelendiğinde Ki-Kare sonuçlarına göre sınıf kurallarına uyulması ile okutulan sınıflar arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile 3.maddede bir anlamlı ilişki

tespit edilmiştir. Diğer sınıf kurallarına uyum sağlanması ile ilgili maddelerle sınıflar arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan sonuçlar şunlardır:

“Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılımı” ile sınıflar arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 23,716$, $P < .05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 48’de sunulmuştur.

Tablo 48- “Kuralları Belirleme Sürecine Öğrencilerin Katılımı” İle Okutulan Sınıflar Arasındaki İlişki

Okutulan Sınıf	“Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılımı”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1.Sınıf	4	%6,2	15	%23,1	31	%47,7	15	%23,1
2.Sınıf	1	%1,8	17	%29,8	27	%47,4	12	%21,1
3.Sınıf	2	%3,3	13	%21,3	30	%49,2	16	%26,2
4.Sınıf	4	%7,5	7	%13,2	17	%32,1	25	%47,2
5.Sınıf	0	%0	14	%25,5	31	%56,4	10	%18,2

Tablo 48 incelendiğinde 1.sınıflarda % 23,1 oranında, 2.sınıflarda % 21,1 oranında, 3.sınıflarda % 26,2, 4.sınıflarda % 47,2 ve 5.sınıflarda % 18,2 sık sık öğrencilerin kuralları belirleme sürecine katıldıkları belirtilmektedir. 4.sınıfı okutan öğretmenler % 47,2 lik oranla öğrencilerin sınıfta kuralların belirlenmesi sürecine katıldıklarını belirtmektedirler. Buna göre 4. sınıf öğrencilerinin daha fazla sınıf kurallarını belirleme sürecine katıldıkları söylenebilir. İlköğretimin ilk sınıflarında öğrencilerin yaşları küçük olduğu için öğretmenler öğrencileri kural belirleme sürecine katmıyor olabilirler. 5. sınıfı okutan öğretmenlerin, kural belirleme sürecine öğrencileri daha az kattıkları görülmektedir. Kurallar değişmez ve mutlak olmamalı, öğretmene, öğrenciye, duruma göre değişmelidir. Bu amaçla sınıf kuralları belirlenirken, öğrencilerin görüşleri alınmalıdır. Öğrenciler kuralların belirlenmesinde sorumluluk aldıkları ölçüde kuralları ve sınıfı benimser (Lefrançois,1993; Erden, 2000, 151). Öğrenciler kuralları kendileri belirlemedikleri ve ihtiyaçlarına uygun ortamlar oluşturulmadığında istenmeyen davranışlar sergileyeceklerdir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmenler tarafından gözlenme sıklığının okutulan sınıf değişkenine göre farklılığı ile ilgili sonuçlar Tablo 49’da sunulmuştur.

Tablo 49- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı

İstenmeyen Öğrenci Davranışları	N	χ^2	Sd	P
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	291	20,120	12	0,065
2-Ödevlerini yapmamak.	291	17,020	12	0,149
3-İzin almadan konuşmak.	291	3,416	12	0,992
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	291	13,197	12	0,355
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	291	7,465	12	0,825
6-Kırıcı ve küfürlü konuşmak.	291	17,062	12	0,147
7-Yalan söylemek	291	18,924	12	0,090
8-Hırsızlık yapmak.	291	18,501	12	0,101
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	291	9,544	12	0,656
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	291	13,188	12	0,356
11-Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	291	11,639	12	0,475
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	291	6,495	12	0,889
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	291	17,445	12	0,134
14-Okula gelmek istememek	291	28,129	12	0,005*
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	291	12,860	12	0,379
16-Defter kitap unutmak.	291	10,795	12	0,547
17-Tahtayı karalamak.	291	9,752	12	0,638
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	291	6,197	12	0,906
19-Arkadaşlarını dışlamak.	291	17,586	12	0,129
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	291	6,080	12	0,912
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	291	14,267	12	0,284
22-Derse geç gelmek.	291	14,832	12	0,251
23-Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek.	291	8,607	12	0,736
24-Grup üyesi olamamak.	291	5,895	12	0,921

* χ^2 , $P<.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 49 İncelendiğinde Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışları ile okutulan sınıflar arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile 15. maddede bir anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Diğer maddelerdeki istenmeyen öğrenci davranışları ile sınıflar arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan sonuçlar şunlardır:

“Okula gelmek istememek” istenmeyen öğrenci davranışı ile sınıflar arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 28,129$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 50’de sunulmuştur.

Tablo 50- “Okula Gelmek İstememek” İstenmeyen Öğrenci Davranışı İle Öğretmenlerin Okutmuş Oldukları Sınıflar Arasındaki İlişki

Okutulan Sınıf	“Okula gelmek istememek”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1.Sınıf	25	%38,5	35	%53,8	4	%6,2	1	%1,5
2.Sınıf	23	%40,4	28	%49,1	4	%7,0	2	%3,5
3.Sınıf	21	%34,4	40	%65,6	0	%0	0	%0
4.Sınıf	26	%49,1	25	%47,2	1	%1,9	1	%1,9
5.Sınıf	36	%65,5	14	%25,5	5	%9,1	0	%0

Tablo 50 incelendiğinde “Okula gelmek istememek” istenmeyen davranışı 1.sınıflarda % 6,2, 2.sınıflarda % 7 oranında sık sık gerçekleştiği görülmektedir. 5.sınıflarda ise % 9,1 oranında sık sık gerçekleşmektedir. Buna göre okula gelmek istememek davranışına en çok 5. sınıflarda karşılaşıldığı söylenebilir. 1 ve 2. sınıflarda ise 3 ve 4. sınıflara göre daha fazla okula gelmek istememek davranışı görüldüğü söylenebilir. 5.sınıflarda da ders yükünün biraz fazlalaşmış olması. Öğrencilerin daha fazla sorumluluk almak zorunda kalmasının okula gelmek istememek davranışına neden olduğu düşünülebilir. Öğretmenler tarafından okula gelmek istememek davranışının en az gözlemlendiği sınıflar 3. ve 4. sınıflardır. İlköğretimin özellikle birinci kademesindeki öğrenciler sabahın erken saatlerinde okula gelmekte zorluk çekmektedirler. Uykusunu alamayan öğrencilerde okula gelmek istememek davranışı meydana gelebilmektedir. 2005/2006 öğretim yılında ikili öğretim yapan okullarda ilk kademe sınıflarının öğleci yapılması uygulamasının özellikle ilköğretimin ilk sınıfları için yararlı olacağı düşünülmektedir. İlköğretimin ilk kademelerinde özellikle 1. sınıfta öğrenciler biraz daha şefkat ve sevgi istemektedir. Öğrencilerdeki okula gelmek istememek davranışı, öğretmenlerine duydukları korkudan da kaynaklanabilir. Öğrencilere baskı yapılmamalı onlara sevgi ile yaklaşılmalıdır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin kullanmış oldukları yöntemlerin okutulan sınıf değişkeni ile farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 51’de sunulmuştur.

Tablo 51- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Okutulan Sınıfa Göre Farklılığı

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemleri	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	291	13,442	12	0,338
2-Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	291	11,977	12	0,448
3-Oturduğu yeri değiştiririm.	291	10,921	12	0,536
4-Bakışlarımla ikaz ederim.	291	10,084	12	0,609
5-Okul idaresine haber veririm.	291	12,456	12	0,410
6-Rehber öğretmen ile görüşürüm.	291	15,539	12	0,213
7-Sınıfta mahkeme karar alınan kararları uygulayım.	291	12,717	12	0,390
8-O günkü ruh halim beni yönlendirir.	291	15,748	12	0,203
9-Sorunun nedenlerini araştırırım.	291	11,279	12	0,505
10-Teneffüse çıkmama cezası veririm.	291	19,013	12	0,088
11-Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	291	6,956	12	0,861
12-Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	291	16,800	12	0,157
13-Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	291	6,950	12	0,861
14-Velisini çağırırım.	291	11,659	12	0,473
15-Fiziksel ceza veririm.	291	8,017	12	0,784
16-Kişiye özel davranırım.	291	10,846	12	0,542
17-Nasihat veririm.	291	14,448	12	0,273
18-Uzmanı başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	291	11,069	12	0,523
19-Öğrenciyi notla cezalandırırım.	291	13,151	12	0,358
20-Davranışı görmezden gelirim.	291	8,457	12	0,741

Tablo 51 incelendiğinde, Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile okutulan sınıflar arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Öğretmenlerin kullanmış oldukları yöntemler okutmuş oldukları sınıflara göre değişkenlik göstermemektedir.

Araştırma bulgularının okutulan sınıf değişkenine göre farklılığı genel olarak değerlendirildiğinde; seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ilgi ve istekleri en az 5. sınıflarda dikkate alınmaktadır. Sınıf kurallarını belirleme süreçlerine ilk sınıf öğrencilerinin katılmadığı, sınıf kurallarının en fazla 4. sınıflarda öğrenci katılımlarıyla oluşturulduğu belirlenmiştir. Okula gelmek istememe davranışı en fazla 1.ve 5. sınıflarda yoğunlaşmaktadır. Bu durum 1. sınıf öğrencilerinin yaşlarının küçük olması ile 5. sınıf da ise ders konularının ağırlaşması ile açıklanmaktadır.

4.7.4. Araştırma Bulgularının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı

Ki-Kare sonuçlarına göre sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ile ilgili olarak yöneltilen sorulara verilen cevaplar ve öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasındaki ilişki Tablo 52’ de sunulmuştur.

Tablo 52- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığı .

	N	χ^2	Sd	P
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.	291	28,173	9	0,001*
2- Planların öğrenci ihtiyaçlarına göre düzeltilerek değiştirilmesi.	291	7,297	9	0,606
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.	291	10,682	9	0,298
4-Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği.	291	19,282	6	0,004*
5- Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması.	291	8,963	9	0,441
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarının dikkate alınması.	291	6,842	9	0,654
7- Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerinin değiştirilmesi.	291	5,855	9	0,754
8-Öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenci merkezli olup olmadığı.	291	11,295	9	0,256
9- Sınıf Ortamının Öğrenciler için rahatlığı	291	26,846	9	0,001*
10- Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği.	291	18,359	9	0,031*

* χ^2 , $P<.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 52’ de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre 1, 4, 9 ve 10. maddeler ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer maddeler ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ki-kare sonuçlarına göre bir ilişkiye rastlanmamıştır

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

Ki-Kare sonuçlarına göre “Eğitsel kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2 =28,173$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen farklılıklar ile ilgili sonuçlar Tablo 53’de sunulmuştur.

Tablo 53- “Eğitsel Kol Seçimlerinde Öğrenci İlgi Yetenek ve İsteklerini Dikkate Alınması.” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	2	%6,7	5	%16,7	17	%56,7	6	%20,0
11-15 Yıl	0	%,0	2	%6,5	17	%54,8	12	%38,7
16-20 Yıl	0	%,0	4	%8,0	25	%50,0	21	%42,0
21 Yıl ve Üzeri	2	%1,1	6	%3,3	69	%38,3	103	%57,2

Tablo 53 incelendiğinde, 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenler %20 oranında her zaman dikkate alındığını belirtirken, 11-15 yıl kıdemli öğretmenler %38,7 oranında her zaman, 16-20 yıllık kıdemliler % 42 oranında, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler ise %57,2 oranında her zaman öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin dikkate alındığını belirtmişlerdir. Buna göre mesleki kıdem ile seçmeli derslerin belirlenmesi arasında bir doğru orantı belirlenmiştir. Mesleki kıdem arttıkça eğitsel kolların belirlenmesinde öğrenci ilgi ve yeteneklerinin katılmasının oranı da artmaktadır.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği ” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 19,282$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 54’de sunulmuştur.

Tablo 54- “Dersin Özelliğine Göre Farklı Etkinlikler Düzenlenip Düzenlenmediği” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	0	%,0	13	%43,3	11	%36,7	6	%20,0
11-15 Yıl	0	%,0	2	%6,5	19	%61,3	10	%32,3
16-20 Yıl	0	%,0	6	%12,0	31	%62,0	13	%26,0
21 Yıl ve Üzeri	0	%,0	39	%21,7	79	%43,9	62	%34,4

Tablo 54 incelendiğinde öğretmenlerden hiçbirinin kendilerine yöneltilen soruya hiçbir zaman yanıtını vermedikleri görülmektedir. 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 20 oranında her zaman cevabını verirken % 43,3’de bazen düzeyinde olduğu gözlenmektedir. 11-15 yıl kıdemli öğretmenler % 32,3 oranında her zaman, 16-20 yıllık kıdemliler % 26 oranında, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler ise % 34,4 oranında her zaman farklı etkinlikler düzenlediklerini belirtmektedirler. Buna göre 21 yıl üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerin derslerde daha fazla farklı etkinlik düzenlediği söylenebilir. Mesleğe yeni başlayan öğretmenler kullanmış oldukları etkinlikleri çeşitlendirmede güçlük çekiyor olabilirler.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Sınıf ortamının öğrenciler için rahatlığı” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 26,486$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 55’de verilmiştir.

Tablo 55- “Sınıf Ortamının Öğrenciler İçin Rahatlığı” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Sınıf Ortamının Öğrenciler için rahatlığı.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	10	%33,3	7	%23,3	11	%36,7	2	%6,7
11-15 Yıl	1	%3,2	13	%41,9	10	%32,3	7	%22,6
16-20 Yıl	5	%10,0	14	%28,0	13	%26,0	18	%36,0
21 Yıl ve Üzeri	20	%11,1	37	%20,6	68	%37,8	55	%30,6

Tablo 55 incelendiğinde 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 33,3 oranında hiçbir zaman rahat olmadığını, % 6,7’lik kısmı ise her zaman rahat olduğunu düşünmektedir. 11-25 yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 22,6 oranında her zaman, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler % 36,0 oranında her zaman sınıf ortamının öğrenciler için rahat olduğunu düşünmektedirler. 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler, % 37,8 sık sık ve % 30,6 her zaman düzeyinde rahat olduğunu düşünmektedirler. Bu duruma göre mesleki kıdemi daha az öğretmenlerin sınıf ortamını öğrenciler için rahat bulmadıklarını söyleyebiliriz.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 18,359$, $P<.05$) değerinde koşulu ile

anamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 56’da sunulmuştur.

Tablo 56- “Araç Gereç Ve Materyalden Yeterince Faydalanılabilirliği” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	1	%3,3	11	%36,7	16	%53,3	2	%6,7
11-15 Yıl	0	%0	10	%32,3	16	%51,6	5	%16,1
16-20 Yıl	1	%2,0	10	%20,0	30	%60,0	9	%18,0
21 Yıl ve Üzeri	0	%0	35	%19,4	93	%51,7	52	%28,9

Tablo 56 incelendiğinde öğretmenlerden, 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 6,7 oranında her zaman cevabını verirken, 11-15 yıl kıdemli öğretmenler % 16,1 oranında her zaman, 16-20 yıllık kıdemliler % 18 oranında, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler ise % 28,9 oranında her zaman farklı etkinlikler düzenlediklerini belirtmektedirler. Buna göre “Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında bir doğru orantı bulunduğu gözlenmektedir. Mesleki kıdem yükseldikçe araç ve materyallerden faydalanılabilirliğine ilişkin oranda yükselmektedir. Öğretmenlerin mezun oldukları bölümlerde ders araç gereçlerinin kullanma uygulamasının fazla yapılmadığı, bu nedenle mesleklerinin ilk yıllarında araç, gereç ve materyalden yeterince faydalanamadıkları düşünülmektedir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri artıp tecrübe kazandıkça araç gereçten daha iyi yararlandıkları söylenebilir. Derslerde araç gereç kullanımı öğretmenler için zaman alan yöntemler olduğu için kullanılmayabilir. Öğretmenler genel olarak anlatım yöntemini tercih etmektedirler. Oysa derslerde araç gereç kullanımı yaparak, yaşayarak öğrenmeyi sağlamakta, öğrenme daha kalıcı olmaktadır. Kıdemi az olan öğretmenler araç, gereç ve materyal kullanmanın yararları konusunda bilgi sahibi olmayabilirler.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik öğretmen görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 57’de sunulmuştur.

Tablo 57- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması.	291	4,556	9	0,870
2- Öğrencilerdeki davranış değişikliklerinin günlük olarak takip edilmesi.	291	9,196	6	0,163
3-Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı.	291	12,031	9	0,212
4-Öğrencilerin, öğretmenlere samimi olarak sorunlarını açabilmesi.	291	10,017	9	0,349
5- Veli - öğretmen işbirliğini sağlanıp sağlanmadığı.	291	4,676	6	0,586
6- Kendini öğrencinin yerine koyup empati kurulması.	291	10,203	9	0,334
7- Öğrencilerinizin yaş gruplarına göre problem davranış türlerinin bilinip bilinmediği.	291	14,993	9	0,030*

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 57’de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre 7. madde ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında (χ^2 , $P<0.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer maddeler ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

Ki-Kare sonuçlarına göre “Öğrencilerin yaş gruplarına göre problem davranış türlerinin bilinip bilinmemesi” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 14,993$, $P<0.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı farklılıklar ile ilgili sonuçlar Tablo 58’de sunulmuştur.

Tablo 58- “Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre Problem Davranış Türlerinin Bilinip Bilinmemesi” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Öğrencilerin yaş gruplarına göre problem davranış türlerinin bilinip							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	1	%3,3	5	%16,7	18	%60,0	6	%20,0
11-15 Yıl	0	%,0	4	%12,9	19	%61,3	8	%25,8
16-20 Yıl	0	%,0	8	%16,0	23	%46,0	19	%38,0
21 Yıl ve Üzeri	2	%1,1	15	%8,3	94	%52,2	69	%38,3

Tablo 58 incelendiğinde 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 20 oranında her zaman bildiklerini belirtmişlerdir. 11-15 yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 25,8 oranında, 16-20 yıl kıdemli öğretmenlerde % 38 oranında her zaman bildiklerini belirtmektedirler. 21 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenler % 38,3 (69 öğretmen) her zaman düzeyinde bu konuda yeterli olduklarını belirtmektedirler. Buna göre öğretmenlerin kıdemleri arttıkça öğrencilerde görülen problem davranış türleri hakkında daha fazla bilgiye sahip oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin mezun oldukları eğitim kurumlarında öğrenci kişilik özellikleri hakkında yeterli bilgiyi alamadıkları, bu yüzden yeterli olmadıklarını düşündükleri şeklinde yorumlanmaktadır. Öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarında uygulama çalışmalarına daha fazla önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ki-Kare sonuçlarına göre sınıf kurallarına uyumun sağlanması ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasındaki ilişki Tablo 59’ da sunulmuştur.

Tablo 59- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1.Sınıfta kurallara gereksinim duyulma sıklığı.	291	14,993	9	0,091
2- Kuralların belirlenerek sınıfa asılması	291	8,516	9	0,483
3-Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılması	291	9,281	9	0,412
4- Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.	291	18,291	9	0,032*
5-Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu.	291	24,892	9	0,003*
6- Sınıf kurallarının okul kurallarıyla uyumu.	291	14,741	9	0,098
7-Kurallara uyarak öğrencilere model olma	291	9,060	9	0,432
8-Kurallara uyumun kontrol edilmesi.	291	11,619	6	0,071

* χ^2 , $P < .05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 59’ da görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre 4 ve 5. maddeler ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında (χ^2 , $P < .05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer maddeler ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ki-kare sonuçlarına göre bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

Ki-Kare sonuçlarına göre “Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2 = 18,291$, $P < .05$)

değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 60’da sunulmuştur.

Tablo 60- “Kurallara Uyulduğunda Ödül Yönteminin Hangi Sıklıkta Kullanıldığı” İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	1	%3,3	9	%30,0	18	%60,0	2	%6,7
11-15 Yıl	1	%3,2	12	%38,7	11	%35,5	7	%22,6
16-20 Yıl	1	%2,0	12	%24,0	25	%50,0	12	%24,0
21 Yıl ve Üzeri	6	%3,3	78	%43,3	52	%28,9	44	%24,4

Tablo 60 incelendiğinde 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin % 60’ı sık sık % 6,7’si her zaman kullandıklarını belirtmişlerdir. 11-15 yıl kıdemi bulunan öğretmenler, % 35,5 sık sık ve % 22,6 her zaman düzeyinde kullandıklarını, 16-20 yıllık öğretmenler ise % 50 sık sık % 24 ise her zaman düzeyinde ödül yöntemini kullandıklarını belirtmektedirler. 21 yıl ve üzeri öğretmenler ise % 28,9 sık sık ve % 24,4 her zaman düzeylerinde kurallara uyulduğunda ödül yöntemini kullanmaktadırlar. Buna göre ödül yöntemini en fazla 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin kullandığını söyleyebiliriz. Ödül yöntemini en az 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler kullanmaktadırlar. Öğrencilerin sergilemiş oldukları olumlu davranışların istenen düzeyde, olumlu olduğunu onaylamak amacıyla ödül kullanılmalıdır. Verilen ödüllerin öğrenciler üzerinde etkili olması için yapılan davranıştan hemen sonra verilmelidir. Kıdemsiz öğretmenler ödül yöntemini öğrenciler üzerindeki güdüleme etkisinin farkında olmadıkları için kullanmıyor olabilirler. Kıdemsiz öğretmenler, baskıcı bir eğitim ortamı oluşturdıkları için ödül yönteminin yararına inanmıyor olabilirler.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvuruldu.” ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2 = 24,892$, $P < .05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 61’de sunulmuştur.

Tablo 61- “Kurallar İhlal Edildiğinde Cezaya Hangi Sıklıkta Başvurulduğu” İle Öğretmenlerin Mesleki Kademeleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kademi	“Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvuruldu.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	1	%3,3	16	%53,3	13	%43,3	0	%,0
11-15 Yıl	0	%,0	24	%77,4	6	%19,4	1	%3,2
16-20 Yıl	4	%8,0	26	%52,0	14	%28,0	6	%12,0
21 Yıl ve Üzeri	23	%12,8	112	%62,2	27	%15,0	18	%10,0

Tablo 61 incelendiğinde 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerden % 43,3’ü sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. 11-15 yıl kıdemi bulunan öğretmenler, % 19,4 sık sık ve %3,2 her zaman düzeyinde kullandıklarını, 16-20 yıllık öğretmenler ise % 28 sık sık % 12 ise her zaman düzeyinde ödül yöntemini kullandıklarını belirtmektedirler. 21 yıl ve üzeri öğretmenler ise % 15 sık sık ve % 10 her zaman düzeylerinde kurallar ihlal edildiğinde ceza yöntemini kullanmaktadırlar. 1- 10 yıllık öğretmenlerin % 43,3’lük sık sık oranı en fazla dikkati çekmektedir. Bu durum kıdemsiz öğretmenlerin ceza yöntemini daha fazla kullanması ile yorumlanmaktadır. Kıdemsiz öğretmenler ceza yönteminin disiplin sağlamada etkin olduğunu düşünüyor olabilirler. Öğretmenler, kurallara uyulmadığında doğrudan öğrenciyi cezalandırmak yerine, öncelikle kuralları sorgulamalıdır. Kuralların, öğrenciler ile beraber belirlenmemesi, kuralların tam olarak öğrencilere açıklanmaması sonucu öğrencilerde istenmeyen davranışlar meydana gelmiş olabilir. Kıdemsiz öğretmenler, kuralları belirleme sürecini sağlıklı bir şekilde yürütemedikleri için sınıfta sorun davranışlar meydana geliyor ve bunlara karşı ceza yöntemini kullanmak zorunda kalıyor olabilirler. Sınıfta öğrenciler kurallara uymadıklarında, öğretmen sorunu sadece öğrencide aramak yerine kendini de sorgulamalıdır. Bu konuda tecrübeli öğretmenlerden yardım alınmalı gerektiğinde onların derslerini izlemelidir. Öğrencilerin kurallara uyumsuzluk davranışını öğretmenlerin yanlış tutum ve davranışlarından da kaynaklanabilir. Kıdemsiz öğretmenlerin, kuralları baskıcı bir tutum içerisinde kabul ettirmeye çalışması, öğrencilerde kurallara karşı bir antipati oluşturabilir.

Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışları ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasındaki ilişki Tablo 62’de sunulmuştur.

Tablo 62- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri İle Farklılığı

İstenmeyen Öğrenci Davranışları	N	χ^2	Sd	P
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	291	17,628	9	0,040*
2-Ödevlerini yapmamak.	291	13,684	9	0,134
3-İzin almadan konuşmak.	291	13,270	9	0,151
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	291	8,734	9	0,462
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	291	8,249	9	0,509
6-Kırıcı ve küfürlü konuşmak.	291	13,289	9	0,150
7-Yalan söylemek	291	8,618	9	0,473
8-Hırsızlık yapmak.	291	8,238	9	0,510
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	291	16,666	9	0,054
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	291	7,212	9	0,615
11-Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	291	8,588	9	0,476
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	291	26,297	9	0,002*
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	291	12,704	9	0,176
14-Okula gelmek istememek	291	8,716	9	0,464
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	291	16,453	9	0,058
16-Defter kitap unutmak.	291	4,027	9	0,910
17-Tahtayı karalamak.	291	8,477	9	0,487
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	291	8,652	9	0,470
19-Arkadaşlarını dışlamak.	291	13,796	9	0,130
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	291	10,641	9	0,301
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	291	9,190	9	0,420
22-Derse geç gelmek.	291	5,919	9	0,748
23-Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek.	291	4,414	9	0,882
24-Grup üyesi olamamak.	291	9,392	9	0,402

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 62’ de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre 1 ve 12. maddelerdeki istenmeyen öğrenci davranışları ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında (χ^2 , $P<0.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer istenmeyen öğrenci davranışlarını belirten maddeler ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ki-kare sonuçlarına göre bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

Ki-Kare sonuçlarına göre “Mazeretsiz devamsızlık yapmak” istenmeyen davranışı ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 17,628$, $P<0.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 63’de sunulmuştur.

Tablo 63- “Mazeretsiz Devamsızlık Yapmak” İstenmeyen Davranışı İle Öğretmenlerin Mesleki Kademeleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kırdeu	“Mazeretsiz devamsızlık yapmak.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	14	%46,7	15	%50,0	1	%3,3	0	%,0
11-15 Yıl	7	%22,6	24	%77,4	0	%,0	0	%,0
16-20 Yıl	14	%28,0	27	%54,0	7	%14,0	2	%4,0
21 Yıl ve Üzeri	58	%32,2	109	%60,6	7	%3,9	6	%3,3

Tablo 63 incelendiğinde 1-10 Yıl kıdeme sahip öğretmenler % 41,2 hiçbir zaman sınıflarında bu davranışla karşılaşmadıklarını belirtirken, 11-15 yıllık öğretmenler % 22,6 oranında, 16-20 yıllık öğretmenler % 28 oranında ve 21 yılın üzerinde kıdeme sahip öğretmenlerde % 32,2 oranında hiçbir zaman mazeretsiz devamsızlık davranışı ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre kıdeme az olan öğretmenlerin sınıflarında öğrencilerin daha az mazeretsiz devamsızlık yaptıkları söylenebilir.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Arkadaşları ile kavga etmek.” İstenmeyen davranışı ile öğretmenlerin mesleki kademeleri arasında ($\chi^2= 26,297$, $P<.05$) değeriinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 64’de sunulmuştur.

Tablo 64- “Arkadaşları İle Kavga Etmek” İstenmeyen Davranışı İle Öğretmenlerin Mesleki Kademeleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kırdeu	“Arkadaşları ile kavga etmek.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	4	%13,3	17	%56,7	9	%30,0	0	%,0
11-15 Yıl	1	%3,2	22	%71,0	5	%16,1	3	%9,7
16-20 Yıl	3	%6,0	33	%66,0	13	%26,0	1	%2,0
21 Yıl ve Üzeri	28	%15,6	132	%73,3	15	%8,3	5	%2,8

Tablo 64 incelendiğinde 1-10 Yıl kıdeme sahip öğretmenler % 13,3 hiçbir zaman sınıflarında bu davranışla karşılaşmadıklarını belirtirken, 11-15 yıllık öğretmenler % 3,2 oranında, 16-20 Yıllık öğretmenler % 6 oranında ve 21 yılın üzerinde kıdeme sahip

öğretmenlerde %15,6 oranında hiçbir zaman arkadaşları ile kavga etmek davranışı ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin sınıflarında arkadaşları ile kavga etme davranışının daha az olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin kıdemlerinin artması öğrencilerin sorunları ile başa çıkma yeteneklerini artırdığı düşünülebilir.

Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasındaki ilişki tablo 65’ de sunulmuştur.

Tablo 65- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri İle Farklılığı

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemleri	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	291	9,891	9	0,359
2-Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	291	20,384	9	0,016*
3-Oturduğu yeri değiştiririm.	291	15,012	9	0,091
4-Bakışlarımla ikaz ederim.	291	11,445	9	0,246
5-Okul idaresine haber veririm.	291	8,252	9	0,509
6-Rehber öğretmen ile görüşürüm.	291	9,661	9	0,379
7-Sınıfta mahkeme karar alınan kararları uygulayım.	291	21,362	9	0,011*
8-O günkü ruh halim beni yönlendirir.	291	9,758	9	0,370
9-Sorunun nedenlerini araştırırım.	291	8,051	9	0,529
10-Teneffüse çıkmama cezası veririm.	291	25,955	9	0,002*
11-Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	291	6,716	9	0,667
12-Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	291	4,654	9	0,863
13-Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	291	9,412	9	0,400
14-Velisini çağırırım.	291	17,735	9	0,038*
15-Fiziksel ceza veririm.	291	15,592	9	0,076
16-Kişiye özel davranırım.	291	4,623	9	0,866
17-Nasihah veririm.	291	13,278	9	0,150
18-Uzmanla başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	291	14,005	9	0,122
19-Öğrenciyi notla cezalandırırım.	291	12,332	9	0,195
20-Davranışı görmezden gelirim.	291	16,618	9	0,055

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 65’ de görüldüğü gibi ki-kare sonuçlarına göre 2,7,10 ve 14. maddelerdeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında (χ^2 , $P<0.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemlerini belirten maddeler ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Aralarında anlam ilişkisi bulunan maddeler şunlardır:

Ki-Kare sonuçlarına göre “Sorunu kendi çözmeye çalışma.” yöntemi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 20,384$, $P<0.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 66’da sunulmuştur.

Tablo 66- “Sorunu Kendi Çözmeye Çalışma” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Sorunu kendi çözmeye çalışma.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	1	%3,3	8	%26,7	13	%43,3	8	%26,7
11-15 Yıl	0	%0	2	%6,5	11	%35,5	18	%58,1
16-20 Yıl	3	%6,0	11	%22,0	10	%20,0	26	%52,0
21 Yıl ve Üzeri	3	%1,7	22	%12,2	48	%26,7	107	%59,4

Tablo 66 incelendiğinde 1-10 Yıl kıdeme sahip öğretmenler % 26,7 oranında sınıflarında bu yöntemi sık sık kullandıkları, 11-15 yıllık öğretmenler % 58,1 oranında, 16-20 Yıllık öğretmenler % 52 oranında ve 21 yılın üzerinde kıdeme sahip öğretmenlerde % 59,4 oranında öğrencilerin istenmeyen davranışlarını engellemek için sık sık düzeyinde sorunu kendi çözmeye çalışma yöntemini kullanmaktadırlar. Buna göre 21 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin daha fazla sorunları kendileri çözme yoluna gittikleri söylenebilir. Bu durum kıdemli öğretmenlerin mesleki tecrübelerinin daha fazla olması sorunları çözmede kendilerini yeterli görmeleri ile açıklanmaktadır.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama.” yöntemi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 21,362$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo67’de sunulmuştur.

Tablo 67 - “Sınıfta Mahkeme Kurup Alınan Kararları Uygulama” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	18	%60,0	8	%26,7	2	%6,7	2	%6,7
11-15 Yıl	18	%58,1	7	%22,6	5	%16,1	1	%3,2
16-20 Yıl	26	%52,0	13	%26,0	7	%14,0	4	%8,0
21 Yıl ve Üzeri	130	%72,2	27	%15,0	23	%12,8	0	%0

Tablo 67 incelendiğinde 1-10 Yıl kıdeme sahip öğretmenler % 60 oranında sınıflarında bu yöntemi hiç kullanmadıklarını belirtirken, 11-15 yıllık öğretmenler % 58,1 oranında,

16-20 Yıllık öğretmenler % 52 oranında ve 21 yılın üzerinde kıdeme sahip öğretmenlerde % 72,2 oranında öğrencilerin istenmeyen davranışlarını engellemek için sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemini hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bu yöntemi sık sık kullandığını belirten 21 Yıl üzeri kıdeme sahip öğretmen bulunmamaktadır. Buna göre bu yöntemi en az 21 Yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin kullandığını söyleyebiliriz. Bu durum kıdemi fazla olan sınıf öğretmenlerinin ceza yöntemini daha az kullandıkları şeklinde yorumlanmaktadır.

Deneyimli öğretmenler şunu fark etmişlerdir: Ceza ve tehditler ile öğrencilere yaklaşmak her zaman istenen sonucu vermemektedir. Genelde bastırıcı ve güce dayanan yöntemler direnci, baş kaldırmayı ve karşılık vermeyi kışkırtmaktadır. Bu tür baskılar öğrencilerin davranışlarında kimi zaman değişiklikler oluşturmakla birlikte, öğretmen sınıftan ayrılır ayrılmaz, ya da ders içinde sırtını sınıfa döndüğünde öğrenciler yine eski davranışlarına geri dönerler (Özsoy, 2004, 112).

Ki-Kare sonuçlarına göre “Teneffüse çıkmama cezası verme” yöntemi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 25,955$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 68’de sunulmuştur.

Tablo 68- “Teneffüse Çıkmama Cezası Verme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Teneffüse çıkmama cezası verme.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	14	%46,7	9	%30,0	2	%6,7	5	%16,7
11-15 Yıl	13	%41,9	10	%32,3	7	%22,6	1	%3,2
16-20 Yıl	22	%44,0	12	%24,0	12	%24,0	4	%8,0
21 Yıl ve Üzeri	118	%65,6	39	%21,7	17	%9,4	6	%3,3

Tablo 68 incelendiğinde 1-10 Yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 46,7 oranında hiç kullanmadıklarını belirtirken, %16,7’ si ise bu yöntemi sık sık kullandıklarını belirtmişlerdir. 11-15 Yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 41,9 oranında hiçbir zaman, 16-20 yıllık kıdeme sahip öğretmenler % 44 ve 21 yıl üzeri öğretmenler ise % 65,6 oranında hiçbir zaman bu yöntemi uygulamadıklarını belirtmektedirler. Buna göre

öğrencilere teneffüse çıkmama cezasını en az 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin verdiği söylenebilir. En fazla teneffüse çıkmama cezasını ise 1-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenler vermektedir. Mesleki kıdemi az olan sınıf öğretmenleri öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı ceza yöntemini kullanmaya daha eğilimli oldukları şeklinde yorumlanmaktadır.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Velisini çağırma.” yöntemi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında ($\chi^2= 17,735$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 69’da sunulmuştur.

Tablo 69- “Velisini Çağırma” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Önleme Yöntemi İle Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	“Velisini çağırma.”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-10 Yıl	0	%0,0	12	%40,0	11	%36,7	7	%23,3
11-15 Yıl	2	%6,5	9	%29,0	11	%35,5	9	%29,0
16-20 Yıl	0	%0,0	13	%26,0	20	%40,0	17	%34,0
21 Yıl ve Üzeri	14	%7,8	36	%20,0	94	%52,2	36	%20,0

Tablo 69 incelendiğinde 1-10 Yıl kıdeme sahip öğretmenler % 23,3 oranında sınıflarında bu yöntemi sık sık kullandıkları, 11-15 yıllık öğretmenler % 29,9 oranında, 16-20 Yıllık öğretmenler % 40 oranında ve 21 yılın üzerinde kıdeme sahip öğretmenlerde % 20 oranında öğrencilerin istenmeyen davranışlarını engellemek için sık sık düzeyinde “velisini çağırma” yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. 21 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenler ayrıca % 7,8 oranında bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmektedirler. Buna göre 21 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdem grubundaki öğretmenlere göre istenmeyen öğrenci davranışını çözmede velisini çağırma yöntemini daha az kullandıkları söylenebilir. Kıdemli öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaştıklarında öğrenci velisini çağırma yöntemini az kullanmalarının nedeni problemleri kendi başlarına çözebileceklerini düşündükleri için olabilir. Aynı zamanda kıdemli öğretmenlerin, geçmişteki olumsuz tecrübeleri de bu görüşlerinde etkin olmuş olabilir. Geçmişte yaşamış oldukları olumsuz bir veli – öğretmen iletişimi bu şekilde düşünmelerine neden olabilir. Kıdemli öğretmenler daha

önceki olumsuz tecrübeleri nedeniyle veli ile görüşmenin bir fayda sağlamayacağını düşünüyor olabilirler.

Araştırma bulgularının öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılığı genel olarak değerlendirildiğinde; mesleki kıdemin sınıf yönetimi için belirleyici, etkileyici önemli bir unsur olduğu göze çarpmaktadır. Kıdemli öğretmenler sınıf etkinliklerini öğrenciye göre planlamakta, araç ve gereçten yeterince faydalanmakta, sorunları tecrübeleri ile kendileri çözmeye çalışmaktadırlar. Yeni öğretmenin en önemli problemi başladığı mesleğindeki deneyimsizliğidir. Diğer problemler genellikle deneyimsizlik sonucu görülür ya da deneyimsizlikle içiçedirler. Çünkü göreve yeni başlayan bir öğretmen ilk deneyimlerini uygulama ile birlikte edinmeye başlar. Böylelikle mesleğini daha yakından tanımaya ve ona uyum sağlamaya çalışır. Bundan dolayı bu ilk dönemin önemi çok büyüktür ve iyi değerlendirilmelidir (Yalçınkaya, 2002). Çetin (2002) yaptığı araştırmasında, “küfür etme”, “izin istemeden konuşma”, “yalan söyleme” istenmeyen öğrenci davranışları ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında Ki-Kare sonuçlarına göre anlamlı bir sonuç elde etmiştir. Kıdem olarak düşük olan öğretmenlerin sınıflarında bu istenmeyen öğrenci davranışları daha fazladır.

4.7.5. Araştırma Bulgularının Okulların SED Değişkenine Göre Farklılığı

Öğretmenlerin sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilgili görüşlerinin okulların SED' i değişkeni ile farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 70'de sunulmuştur.

Tablo 70- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi Ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Okulların SED' ine Göre Farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.	291	10,288	6	0,113
2-Planların öğrenci ihtiyaçlarına göre düzeltilerek değiştirilmesi.	291	2,802	6	0,833
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.	291	4,948	6	0,550
4- Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği.	291	8,462	4	0,076
5- Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması.	291	13,347	6	0,038*
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarının dikkate alınması.	291	2,989	6	0,810
7- Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerinin değiştirilmesi.	291	11,083	6	0,086
8-Öğretim yöntem ve teknikleriniz öğrenci merkezli olup olmadığı.	291	11,877	6	0,065
9- Sınıf Ortamının Öğrenciler için rahatlığı	291	8,337	6	0,214
10- Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği.	291	33,419	6	0,000*

*x , $P < .05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 70'de gözlemlendiği gibi; orta, alt ve üst seviyedeki okullar arasında 5 ve 10 numaralı maddeler ile sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ile ilgili öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer maddelerde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Aralarında anlamlı ilişki bulunan sonuçlar şunlardır: Tablo 70 incelendiğinde Ki- Kare sonuçlarına göre, ($\chi^2 = 13,347$, $P < .05$) değerinde koşulu ile “Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması ” ile farklı okul tiplerinde çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı farklılıklar ile ilgili sonuçlar Tablo 71'de sunulmuştur.

Tablo 71- “ Sınıf Başkanı Seçimi İçin Seçim Ortamı Sağlanması” Davranışı İle Okulların SED’i Arasındaki Farklılık

Okul Türleri	“ Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	0	%0	3	%4,8	13	%20,6	47	%74,6
Orta Seviye	0	%0	0	%0	11	%10,9	90	%89,1
Üst Seviye	2	%1,6	2	%1,6	12	%9,4	111	%87,4

Tablo 71 incelendiğinde “ Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması ”orta SED okullarda % 89,1 ve üst seviye okullarda % 87,4 her zaman olarak gerçekleşmiştir. Alt SED okullarda bu oran düşerek % 74,6 her zaman olarak gerçekleşmiştir. Buna göre üst ve orta SED okullarda görev yapan öğretmenlerin sınıflarında seçim ortamını daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Ki-Kare sonuçlarına göre “Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği.” ile okulların SED’ i arasında ($\chi^2= 33,419$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 72’ de sunulmuştur.

Tablo 72- “Araç Gereç Ve Materyalden Yeterince Faydalanılabilirliği” İle Okulların SED’i Arasındaki İlişki.

Okul Türleri	“Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	2	%3,2	27	%42,9	27	%42,9	7	%11,1
Orta Seviye	0	%,0	11	%10,9	64	%63,4	26	%25,7
Üst Seviye	0	%,0	28	%22,0	64	%50,4	35	%27,6

Tablo 72 incelendiğinde orta ve üst seviye okullarında araç, gereç ve materyalden faydalanılabilirliğine öğretmenler hiçbir zaman cevabını vermemişlerdir. Alt SED okullarda ise 2 öğretmen % 3,2 hiçbir zaman cevabını vermiştir. Alt SED okullarda % 42,9 sık sık, orta SED okullarda % 63,4 sık sık ve üst SED okullarda %50,4 sık sık gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum alt SED okullarda araç, gereç ve materyal eksikliği olduğu şeklinde yorumlanmaktadır

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik öğretmen görüşlerinin okulun SED’i değişkenine göre farklılığına ilişkin sonuçlar Tablo 73’de sunulmuştur

Tablo 73- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Okulların SED’ine Göre Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması.	291	5,567	6	0,473
2- Öğrencilerdeki davranış değişikliklerinin günlük olarak takip edilmesi.	291	9,177	4	0,057
3- Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı.	291	14,895	6	0,021*
4- Öğrencilerin, öğretmenlere samimi olarak sorunlarını açabilmesi.	291	3,612	4	0,461
5- Veli - öğretmen işbirliğini sağlanıp sağlanmadığı.	291	9,592	6	0,143
6- Kendini öğrencinin yerine koyup empati kurulması.	291	1,520	4	0,823
7- Öğrencilerinizin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini bilinip bilinmediği.	291	5,393	6	0,494

* χ^2 , $P < .05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi ile okulların SED’i arasında Ki-Kare sonuçlarına göre 3.maddede anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 73 incelendiğinde ($\chi^2 = 14,895$, $P < .05$) değerinde koşulu ile istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi ile ilgili davranış maddelerinden “Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı” ile okulların SED’i arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer maddeler ile okulun SED’i değişkeni arasında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 74’de sunulmuştur.

Tablo 74- “Planlama Çalışmalarına Öğrencilerin Katılıp Katılmadığı”nın Okulların SED’ine Göre Farklılığı

Okul Türleri	“Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	3	%4,8	36	%57,1	18	%28,6	6	%9,5
Orta Seviye	2	%2,0	35	%34,7	44	%43,6	20	%19,8
Üst Seviye	2	%1,6	48	%37,8	45	%35,4	32	%25,2

Tablo 74 incelendiğinde ki-kare sonuçlarına göre alt SED okullarda öğrenciler planlama çalışmalarına % 9,5 oranında her zaman, orta SED okullarda % 19,8 her zaman, üst SED okullarda ise % 25,2 her zaman katıldıkları belirtilmektedir. Buna göre öğrencilerin planlama çalışmalarına üst SED okullarda daha fazla katıldıkları söylenebilir. Orta SED okullardaki öğrencilerinde alt SED okullara göre planlama çalışmalarına daha fazla katıldıkları söylenebilir. Başka bir deyişle alt SED okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri, öğrencileri planlama çalışmalarına daha az katmaktadır. Üst SED ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ise öğrencileri planlama çalışmalarına daha fazla katmaktadır. Orta SED ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerde alt SED' e göre öğrencileri daha fazla planlama çalışmalarına katmaktadır. Alt SED ilköğretim okullarında eğitim gören öğrenciler planlama çalışmalarına katılacak yeterlikte olmayabilirler. Planlama çalışmalarının öğrenciler ile birlikte yapılması, öğrenciyi derse karşı güdüleyecektir. Örneğin ilköğretim okullarında ünite planlama çalışmalarının öğrenciler ile beraber yapılması, öğrenciyi derse karşı daha ilgili hale getirecektir. Öğrencilerini planlama çalışmalarına katmayan öğretmenlerin planlama çalışmalarına önem vermedikleri düşünülebilir.

Tablo75- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Okulların SED'ine göre farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1.Sınıfta kurallara gereksinim duyulma sıklığı.	291	2,851	6	0,827
2- Kuralların belirlenerek sınıfa asılması	291	3,251	6	0,777
3-Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılması	291	5,602	6	0,469
4- Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.	291	10,963	6	0,090
5- Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu.	291	5,612	6	0,468
6- Sınıf kurallarının okul kurallarıyla uyumu.	291	9,250	6	0,180
7-Kurallara uyarak öğrencilere model olma	291	9,390	6	0,163
8-Kurallara uyumun kontrol edilmesi.	291	2,902	4	0,574

Tablo 75 incelendiğinde sınıf kurallarına uyumun sağlanması ile okulların SED'i arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.Başka bir deyişle öğretmenlerin sınıfta kuralların belirlenmesi ve

kurallara uyum sürecine ilişkin görüşleri ile okulların SED' i arasında bir farklılık bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin sınıflarında gözlemlemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışlarının sıklık düzeyi ile okulların SED' i arasındaki farklılığa ilişkin sonuçlar Tablo 76'da sunulmuştur.

Tablo 76- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Okulların SED'ine Göre Farklılığı

İstenmeyen Öğrenci Davranışları	N	χ^2	Sd	P
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	291	10,140	6	0,119
2-Ödevlerini yapmamak.	291	10,700	6	0,098
3-İzin almadan konuşmak.	291	9,766	6	0,135
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	291	8,572	6	0,199
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	291	10,589	6	0,102
6-Kırıcı ve küfürli konuşmak.	291	13,424	6	0,037*
7-Yalan söylemek	291	4,372	6	0,626
8-Hırsızlık yapmak.	291	10,676	6	0,099
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	291	6,181	6	0,403
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	291	6,644	6	0,195
11-Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	291	12,135	6	0,059
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	291	9,872	6	0,130
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	291	2,606	6	0,856
14-Okula gelmek istememek	291	10,045	6	0,123
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	291	14,151	6	0,028*
16-Defter kitap unutmak.	291	0,779	6	0,993
17-Tahtayı karalamak.	291	7,611	6	0,268
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	291	4,729	6	0,579
19-Arkadaşlarını dışlamak.	291	5,130	6	0,527
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	291	11,563	6	0,072
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	291	8,220	6	0,222
22-Derse geç gelmek.	291	6,316	6	0,389
23-Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek.	291	14,176	6	0,028*
24-Grup üyesi olamamak.	291	7,655	6	0,265

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 76'da gözlemlendiği gibi; orta, alt ve üst seviyedeki okullar arasında 6, 15, 25 numaralı istenmeyen öğrenci davranışlarının sıklık seviyesinde (χ^2 , $P<0.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını belirten diğer maddelerde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ki- Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 13,424$, $P<0.05$) değerinde koşulu ile “Kırıcı ve küfürli konuşma” davranışı ile okulların SED' i arasında tespit edilen anlamlı farklılıklar ile ilgili sonuçlar Tablo 77'de sunulmuştur.

Tablo 77- “Kırıcı Ve Küfürlü Konuşmak” İstenmeyen Davranışının Okulların SED’ine Göre Farklılığı

Okul Türleri	“Kırıcı ve küfürlü konuşmak.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	21	%33,3	28	%44,4	13	%20,6	1	%1,6
Orta Seviye	39	%38,6	54	%53,5	7	%6,9	1	%1,0
Üst Seviye	42	%33,1	73	%57,5	8	%6,3	4	%3,1

Tablo77 incelendiğinde Alt SED’ li okullarda görev yapan öğretmenler, kırıcı ve küfürlü konuşmak davranışı ile % 20,6 sık sık karşılaştıklarını belirtmektedirler. Orta SED okullarında sıklık düzeyi % 6,9, üst SED okullarda ise % 6,3 oranında gözlemlenmiştir. Alt SED’ li okullarda kırıcı ve küfürlü konuşma davranışına daha fazla rastlandığı anlaşılmaktadır. Öğrencinin bulunduğu çevre öğrenciyi etkilemektedir. Öğrencilerde meydana gelen istenmeyen davranışların en büyük nedeni çevre faktörüdür. Öğrenciler küçük yaşlarda genellikle çevresindeki insanları taklit eder ve özellikle onları örnek alırlar. Öğrenciler çevrelerinde gözlemledikleri kırıcı ve küfürlü konuşmaları eğitim ortamına da getirebilmektedirler. Kırıcı ve küfürlü konuşma istenmeyen davranışını sergileyen öğrenci yaşantı ortamının etkisiyle bunu normal olarak görüyor olabilir.

Ki-kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 14,151$, $P<.05$) değerinde koşulu ile istenmeyen öğrenci davranışlarından “Arkadaşlarını kıskanmak” davranışı ile okulların SED’i arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı farklılıklar ile ilgili sonuçlar Tablo 78’de sunulmuştur.

Tablo 78- “Arkadaşlarını Kıskanmak” İstenmeyen Davranışının Okulların SED’ine Göre Farklılığı

Okul Türleri	“Arkadaşlarını kıskanmak”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	16	%25,4	39	%61,9	7	%11,1	1	%1,6
Orta Seviye	16	%15,8	74	%73,3	11	%10,9	0	%0
Üst Seviye	11	%8,7	92	%72,4	19	%15,0	5	%3,9

Tablo 78 incelendiğinde arkadaşlarını kıskanma istenmeyen davranışının sıklık düzeyi alt SED okullarda % 11,1 ve orta SED okullarda sıklık düzeyi % 10,9 olarak gerçekleşirken, üst SED okullarda sıklık düzeyinin % 15 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre üst SED okullarda öğrenim gören öğrencilerde arkadaşlarını kıskanmak istenmeyen davranışını daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Ki-kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 14,176$, $P<.05$) koşulu ile istenmeyen öğrenci davranışlarından “Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek” davranışı ile okulların SED’ i arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 79’da sunulmuştur.

Tablo 79- “Yanındaki Arkadaşını Rahatsız Etmek” İstenmeyen Davranışının Okulların SED’ine Göre Farklılığı

Okul Türleri	“Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	8	%12,7	45	%71,4	7	%11,1	3	%4,8
Orta Seviye	21	%20,8	68	%67,3	11	%10,9	1	%1,0
Üst Seviye	9	%7,1	88	%69,3	25	%19,7	5	%3,9

Tablo 79 incelendiğinde “Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek” istenmeyen davranışının üst SED okullarına ait sıklık oranının % 19,7 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Yanındaki arkadaşını rahatsız etme istenmeyen davranışının en fazla üst SED ilköğretim okullarında gözlemlendiği görülmektedir. Buna göre üst SED okullarda öğrenim gören öğrencilerin sınıflarında yanlarında oturan arkadaşlarını alt ve orta SED okullarda öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla rahatsız ettikleri söylenebilir. Bunun nedeni alt ve orta SED ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin aralarındaki ilişkilerinde daha anlayışlı olmaları ile açıklanabilir.

Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile okulların SED’i arasındaki ilişki Tablo 80’ de sunulmuştur.

Tablo 80- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Okulların SED'ine göre farklılığı

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemleri	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	291	7,629	6	0,257
2-Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	291	5,596	6	0,470
3-Oturduğu yeri değiştiririm.	291	13,497	6	0,036*
4-Bakışlarımla ikaz ederim.	291	6,442	6	0,376
5-Okul idaresine haber veririm.	291	5,420	6	0,491
6-Rehber öğretmen ile görüşürüm.	291	8,331	6	0,215
7-Sınıfta mahkeme karar alınan kararları uygulayım.	291	3,606	6	0,730
8-O günkü ruh halim beni yönlendirir.	291	7,877	6	0,247
9-Sorunun nedenlerini araştırırım.	291	8,326	6	0,215
10-Teneffüse çıkmama cezası veririm.	291	6,328	6	0,387
11-Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	291	9,381	6	0,161
12-Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	291	7,284	6	0,295
13-Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	291	4,393	6	0,624
14-Velisini çağırırım.	291	7,871	6	0,248
15-Fiziksel ceza veririm.	291	6,446	6	0,375
16-Kişiye özel davranırım.	291	13,536	6	0,036*
17-Nasihat veririm.	291	3,718	6	0,715
18-Uzmanı başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	291	7,621	6	0,267
19-Öğrenciyi notla cezalandırırım.	291	3,221	6	0,781
20-Davranışı görmezden gelirim.	291	6,425	6	0,377

* χ^2 , $P<.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 80’de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile okulların SED’leri arasında (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile 3 ve 16. maddelerde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını önlemeye yönelik olarak öğretmenlerin kullanmış oldukları diğer yöntemler ile okulların SED’i arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Aralarında anlamlı ilişki bulunan sonuçlar şunlardır:

İstenmeyen öğrenci davranışını önlemede kullanılan “Oturduğu yeri değiştirme” yöntemi ile okulların SED’i arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2 = 13,497$, $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 81’de sunulmuştur.

Tablo 81- “Oturduğu Yeri Değiştirme” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Değiştirme Yönteminin Okulların SED’ İne Göre Farklılığı

Okul Türleri	“Oturduğu Yeri Değiştirme”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren Kullanırım		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	8	%12,7	16	%25,4	33	%52,4	6	%9,5
Orta Seviye	2	%2,0	29	%28,7	53	%52,5	17	%16,8
Üst Seviye	6	%4,7	29	%22,8	63	%49,6	29	%22,8

Tablo 81 incelendiğinde alt SED okullarında öğretmenler % 9,5 oranında sık sık öğrencilerin yerlerini değiştirdiklerini belirtirken, orta SED okullarda görev yapan öğretmenler % 16,8 oranında sık sık öğrencilerin yerini değiştirme yöntemine başvurduklarını belirtmişlerdir. Üst SED okullarda görev yapan öğretmenler ise % 22,8 oranında sık sık öğrencilerin yerlerini değiştirdiklerini belirtmişlerdir. Buna göre, üst SED okullarda görev yapan öğretmenlerin diğer gruplardaki öğretmenlere göre daha fazla öğrencilerin oturdukları yerleri değiştirme yöntemini uyguladıkları söylenebilir. Bu oran orta SED okullarda da alt SED okullara göre daha fazla gerçekleşmektedir. Alt SED okullarda öğretmenlerin öğrencilerin oturduğu yeri değiştirme istenmeyen davranışını engelleme yöntemini daha az kullandıkları söylenebilir. Bunun nedeni olarak alt SED okullarda okuyan öğrencilerin birbirlerini şikayet etmemelerini gösterebiliriz. Öğretmenler öğrencilerin yerlerini sadece onların şikayetleri olduğunda değil sınıfta farklı etkinlikler düzenleyeceklerinde de kullanabilmektedir. Alt SED ilköğretim okulları fiziksel olarak yeterli olmadığı için öğretmenler, öğrencilerin oturduğu yeri değiştirme yöntemine fazla yer vermemekte olabilir.

İstenmeyen öğrenci davranışını önlemede kullanılan “Kişiye özel davranma” yöntemi ile okulların SED’ i arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 13,536$, $P<.05$) değerinde koşulu ile okulların SED’i arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 82’de sunulmuştur.

Tablo 82- “Kişiy e Özel Davranma” İstenmeyen Öğrenci Davranışını Değıştirme Yönteminin Okulların SED’ine Göre Farklılığı

Okul Türleri	“Kişiy e Özel Davranma”							
	Hiç Kullanmam		Nadiren Kullanırım		Bazen Kullanırım		Sık Sık	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alt Seviye	28	%44,4	14	%22,2	17	%27,0	4	%6,3
Orta Seviye	53	%52,5	21	%20,8	13	%12,9	14	%13,9
Üst Seviye	76	%59,8	15	%11,8	27	%21,3	9	%7,1

Tablo 82 incelendiğinde alt SED okullarda görev yapan öğretmenler % 6,3 sıklık oranında kişiy e özel davrandıklarını belirtirken, üst SED okullarda görev yapan öğretmenler % 7,1 sıklık düzeyinde bu yöntemi kullandıklarını belirtmektedirler. Alt ve üst SED’ li okullar arasında çok önemli bir fark olmadığı dikkat çekmektedir. Orta SED okullarda ise diğer okul türlerine göre bariz bir farklılık göze çarpmaktadır. Orta SED okullarda görev yapan öğretmenler % 13,9 sıklık düzeyinde kişiy e özel davrandıklarını belirtmektedirler. Buna göre orta SED okullarda görev yapan öğretmenlerin kişiy e özel davranma yöntemine diğer okul tiplerine göre daha fazla başvurduklarını söyleyebiliriz. Bu durum orta SED okullarda öğrenci özelliklerinin farklılık göstermesinden kaynaklanabilir. Orta SED okullarda başarı düzeyi farklı öğrenciler bulunabilmektedir. Bazen öğretmenler, sınıflarındaki başarılı öğrencilerini kollamakta onların istenmeyen davranışlarına diğer öğrencilerden farklı uygulamalar yapmaktadırlar. Orta SED okullarda öğrenciler sosyoekonomik olarak farklı ailelerden gelebilmektedirler. Öğrencilerdeki bu ve buna benzer farklılıkların öğretmenlerin, öğrenciy e göre yöntem kullanmalarına neden olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma bulgularının okulların SED’ine göre farklılığı genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin üst SED ilköğretim okullarında daha demokratik bir ortam oluşturdıkları, planlama çalışmalarına bu okullardaki öğrencilerin daha fazla katıldıkları görülmektedir. Buna karşın alt SED okullarında öğretmenlerin araç, gereç ve materyal konusunda sıkıntı yaşadıkları, bu okullarda istenmeyen öğrenci davranışlarından kırıncı ve küfürlü konuşmanın öğrenciler tarafından yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Üst SED ilköğretim okullarında okuyan öğrenciler arkadaşlarını kıskanma davranışın daha fazla göstermektedir. Orta SED ilköğretim

okullarında görev yapan öğretmenlerin kişiye özel davranma yöntemine daha fazla yer verdikleri söylenebilir.

4.7.6. Araştırma Bulgularının Öğrenci Sayısı Değişkenine Göre Farklılığı

Öğretmenlerin, sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ile ilgili görüşleri ile öğrenci sayısı değişkeni arasındaki farklılıklarla ilgili sonuçlar Tablo 83’de sunulmuştur.

Tablo 83- Sınıf Ortamının Düzenlenmesi Ve Sınıf İkliminin Olumlulaştırılmasının Öğrenci Sayısına Göre Farklılığı

	N	χ^2	Sd	P
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alınması.	291	6,804	12	0,870
2- Planların öğrenci ihtiyaçlarına göre düzeltilerek değiştirilmesi.	291	15,498	12	0,215
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınması.	291	11,344	12	0,500
4- Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenlenip düzenlenmediği.	291	11,030	8	0,200
5- Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlanması.	291	16,283	12	0,179
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarının dikkate alınması.	291	9,984	12	0,617
7- Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerinin değiştirilmesi.	291	14,368	12	0,278
8- Öğretim yöntem ve teknikleriniz öğrenci merkezli olup olmadığı.	291	36,627	12	0,000*
9- Sınıf Ortamının Öğrenciler için rahatlığı	291	33,436	12	0,001*
10- Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanılabilirliği.	291	17,742	12	0,124

* χ^2 , $P<0.05$ değerinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 83’de görüldüğü gibi Ki-Kare sonuçlarına göre sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ile öğrenci sayısı arasında (χ^2 , $P<0.05$) değerinde koşulu ile 8 ve 9. maddelerde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer maddeler ile öğrenci sayısı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Aralarında anlamlı ilişki bulunan sonuçlar şunlardır:

“Öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenci merkezli olup olmadığı” ile öğrenci sayısı arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2=36,627$, $P<0.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 84’de verilmiştir.

Tablo 84- “Öğretim Yöntem Ve Tekniklerinin Öğrenci Merkezli Olup Olmadığı” İle Öğrenci Sayısı Arasındaki İlişki

Öğrenci Sayısı	“Öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenci merkezli olup olmadığı.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
24 ve Altı	0	%0,0	4	%10,8	25	%67,6	8	%21,6
25-34 Arası	0	%0,0	12	%15,0	43	%53,8	25	%31,3
35-44 Arası	0	%0,0	11	%11,8	45	%48,4	37	%39,8
45-54 Arası	0	%0,0	2	%3,6	24	%42,9	30	%53,6
55-64 Arası	2	%8,0	2	%8,0	10	%40,0	11	%44,0

Tablo 84 incelendiğinde öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenci merkezli olup olmadığı ile öğrenci sayısı arasındaki sıklık düzeyine baktığımız zaman 24 ve altı sınıflarda % 67,6 oranında sık sık gerçekleştiği, 25-35 arası sınıflarda % 53,8 oranında, 35-44 arası sınıflarda % 48,4 oranında, 45-54 öğrenci sayısı arasındaki sınıflarda % 42,9 ve 55-64 öğrenci sayısı arasındaki sınıflarda % 40 oranında sık sık uygulandığı belirtilmektedir. Ki-Kare sonuçları incelendiğinde sıklık seviyesi ile öğrenci sayısı arasında bir doğru orantılı ilişki olduğu görülecektir. Öğrenci sayısı arttıkça yöntemlerin öğrenci merkezli olmasının yüzdesi düşmektedir. Buna göre daha az öğrenci sayısına sahip olan sınıflarda öğretmenlerin kullanmış oldukları yöntemlerin daha fazla öğrenci merkezli olduğu söylenebilir. Öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda öğretmenlerin genel olarak anlatım yöntemi gibi klasik öğretim yöntemlerini kullandıkları düşünülmektedir. Öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda öğretmen yeterlilik düzeyi ön plana çıkmaktadır. Kalabalık sınıflarda görev yapan öğretmenler sınıf yönetimi alanında gerekli becerilere sahip olmadıkları takdirde sorunlarla baş etmekte zorluk çekeceklerdir.

“Sınıf ortamının öğrenciler için rahatlığı” ile öğrenci sayısı arasında Ki-Kare sonuçlarına göre ($\chi^2= 33,436$, $P<.05$) değerinde koşulu ile tespit edilen anlamlı ilişki ile ilgili sonuçlar Tablo 85’de sunulmuştur.

Tablo 85- Sınıf Ortamının Öğrenciler İçin Rahatlığı İle Öğrenci Sayısı Arasındaki İlişki

Öğrenci Sayısı	“Sınıf ortamının öğrenciler için rahatlığı.”							
	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Herzaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
24 ve Altı	1	%2,7	8	%21,6	12	%32,4	16	%43,2
25-34 Arası	6	%7,5	12	%15,0	34	%42,5	28	%35,0
35-44 Arası	12	%12,9	29	%31,2	30	%32,3	22	%23,7
45-54 Arası	10	%17,9	20	%35,7	19	%33,9	7	%12,5
55-64 Arası	7	%28,0	2	%8,0	7	%28,0	9	%36,0

Tablo 85 incelendiğinde ki-kare sonuçlarına göre 24 ve altı öğrenci sayılı sınıflarda görev yapan öğretmenler sınıf ortamının öğrenciler için rahat olduğunu % 43,2 her zaman olarak belirtmişlerdir. 24 ve altı sınıflarda sınıf ortamının rahatlığı % 2,7 oranında hiçbir zaman olarak belirtilmiştir. 25-34 öğrenci sayılı sınıflarda % 7,5 , 35-44 öğrenci sayılı sınıflarda % 12,9 , 45-54 öğrenci sayılı sınıflarda % 17,9 ve 55-64 öğrenci sayılı sınıflarda % 28 oranında hiçbir zaman sınıf ortamının öğrenciler için rahat olmadığı belirtilmiştir. Öğrenci sayısı arttıkça sınıf ortamının öğrenciler için rahat olmadığına dair yüzdelik oran artmaktadır. Buna göre sınıf ortamının öğrenciler için rahatlığının öğretmenler tarafından algılanmasında öğrenci sayısı önemli bir etken olmaktadır. 24 ve altı öğrenci sayılı sınıflar öğrenciler için en rahat 55-64 öğrenci sayılı sınıfların ise öğrenciler için en az rahat olduğu söylenebilir. Öğrenci sayısının az olduğu bir sınıfta, daha az gürültü ve daha az rahatsız edici davranış olacağı düşünülmektedir. Öğrenci sayısı az sınıflarda öğrenciler olumlu davranış sergilemeye daha yatkın ve özgüvenleri daha fazladır. Kalabalık sınıflar ise öğrencilerin istenmeyen davranış sergilemelerine yatkın sınıflardır. Öğrenci sayısının fazla olduğu sınıflarda, öğretmen yeterlilikleri ön plana çıkmaktadır. Kalabalık sınıf ortamı ve diğer istenmeyen davranış ile karşılaşan öğretmen yeterlilikleri ölçüsünde bunlarla baş edebilecektir. Sınıf ortamının fiziksel olarak da öğrenciye uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin bulunmaktan zevk aldıkları ortamlarda istenmeyen davranışlar azalacaktır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik öğretmen görüşleri ile öğrenci sayısı değişkeni arasındaki ilişki Tablo 86’da sunulmuştur.

Tablo 86- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesinin Öğrenci Sayısına Göre Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrencilerden beklenen davranışların onlara açıklanması.	291	8,299	12	0,761
2- Öğrencilerdeki davranış değişikliklerinin günlük olarak takip edilmesi.	291	10,843	8	0,211
3-Planlama çalışmalarına öğrencilerin katılıp katılmadığı.	291	12,237	12	0,427
4-Öğrencilerin, öğretmenlere samimi olarak sorunlarını açabilmesi.	291	13,831	8	0,086
5- Veli - öğretmen işbirliğini sağlanıp sağlanmadığı.	291	14,657	12	0,075
6- Kendini öğrencinin yerine koyup empati kurulması.	291	5,149	8	0,742
7- Öğrencilerinizin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini bilinip bilinmediği.	291	7,906	12	0,792

Tablo 86 incelendiğinde “İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önceden Tespit Edilerek Önlenmesi” ile öğrenci sayısı arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile 5.maddede anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer maddeler ile öğrenci sayısı arasında bir farklılık tespit edilememiştir.

Sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına ilişkin öğretmen görüşleri ile öğrenci sayısı değişkeni arasındaki ilişki Tablo 87’de sunulmuştur.

Tablo 87- Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasının Öğrenci Sayısı İle Farklılığı.

	N	χ^2	Sd	P
1.Sınıfta kurallara gereksinim duyulma sıklığı.	291	9,358	12	0,672
2- Kuralların belirlenerek sınıfa asılması	291	9,530	12	0,657
3-Kuralları belirleme sürecine öğrencilerin katılması	291	8,019	12	0,784
4- Kurallara uyulduğunda ödül yönteminin hangi sıklıkta kullanıldığı.	291	9,112	12	0,693
5 -Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurulduğu.	291	6,012	12	0,915
6- Sınıf kurallarının okul kurallarıyla uyumu.	291	12,808	12	0,383
7-Kurallara uyarak öğrencilere model olma	291	19,611	12	0,075
8-Kurallara uyumun kontrol edilmesi.	291	12,548	8	0,128

Tablo 87 incelendiğinde “Sınıf kurallarına uyumun sağlanması” ile öğrenci sayısı arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde kuralı ile anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğretmenlerin sınıf kurallarının oluşturulup uygulanmasına ilişkin görüşleri öğrenci sayısı ile değişkenlik göstermemektedir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarını gözlenme sıklığı ile öğrenci sayısı değişkeni arasındaki ilişki Tablo 88’de sunulmuştur.

Tablo 88- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğrenci Sayısı İle Farklılığı.

İstenmeyen Öğrenci Davranışları	N	χ^2	Sd	P
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	291	18,017	12	0,115
2-Ödevlerini yapmamak.	291	15,331	12	0,224
3-İzin almadan konuşmak.	291	7,205	12	0,844
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	291	14,856	12	0,249
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	291	10,308	12	0,589
6-Kırıcı ve küfürlü konuşmak.	291	13,032	12	0,367
7-Yalan söylemek	291	9,535	12	0,657
8-Hırsızlık yapmak.	291	4,791	12	0,965
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	291	20,431	12	0,059
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	291	12,998	12	0,369
11-Arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	291	9,349	12	0,673
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	291	8,351	12	0,757
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	291	5,710	12	0,930
14-Okula gelmek istememek	291	13,194	12	0,355
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	291	15,461	12	0,217
16-Defter kitap unutmak.	291	13,040	12	0,366
17-Tahtayı karalamak.	291	10,455	12	0,576
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	291	5,455	12	0,941
19-Arkadaşlarını dışlamak.	291	11,794	12	0,462
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	291	7,251	12	0,841
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	291	18,935	12	0,090
22-Derse geç gelmek.	291	13,280	12	0,349
23-Yanıdaki arkadaşını rahatsız etmek.	291	12,439	12	0,411
24-Grup üyesi olamamak.	291	10,480	12	0,574

Tablo 88 incelendiğinde “İstenmeyen Öğrenci Davranışları” ile öğrenci sayısı arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırmaya göre istenmeyen öğrenci davranışları öğrenci sayısı değişkeninden etkilenmemektedir. Bir başka söyleyişle sınıflardaki öğrenci sayısının az ya da fazla olması istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme oranını büyük oranda etkilememektedir. Arkadaşlarını sürekli şikayet etme ($P= 0,059$) istenmeyen davranış ki kare sonuçlarına göre anlamlı çıkmasa da oran olarak yakın olması arkadaşını şikayet etme davranışı ile öğrenci sayısı arasında bir ilişki olduğunu düşündürmektedir. Öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda arkadaşını şikayet etme davranışı daha yoğundur.

İstenmeyen öğrenci davranışları ile öğrenci sayısı değişkeni arasındaki ilişki Tablo 89’da sunulmuştur.

Tablo 89- İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemlerinin Öğrenci Sayısı İle Farklılığı.

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemleri	N	χ^2	Sd	P
1-Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	291	15,151	12	0,233
2-Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	291	7,599	12	0,816
3-Oturduğu yeri değiştiririm.	291	8,780	12	0,722
4-Bakışlarımla ikaz ederim.	291	10,691	12	0,556
5-Okul idaresine haber veririm.	291	8,389	12	0,754
6-Rehber öğretmen ile görüşürüm.	291	13,239	12	0,352
7-Sınıfta mahkeme karar alınan kararları uygulayım.	291	13,354	12	0,344
8-O günkü ruh halim beni yönlendirir.	291	14,474	12	0,271
9-Sorunun nedenlerini araştırırım.	291	10,275	12	0,592
10-Teneffüse çıkmama cezası veririm.	291	10,750	12	0,550
11-Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	291	19,163	12	0,085
12-Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	291	18,592	12	0,099
13-Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	291	15,422	12	0,219
14-Velisini çağırırım.	291	18,597	12	0,099
15-Fiziksel ceza veririm.	291	14,233	12	0,286
16-Kişiye özel davranırım.	291	11,874	12	0,456
17-Nasihat veririm.	291	11,215	12	0,511
18-Uzmanı başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	291	5,193	12	0,951
19-Öğrenciyi notla cezalandırırım.	291	4,798	12	0,964
20-Davranışı görmezden gelirim.	291	18,034	12	0,115

Tablo 89 incelendiğinde “İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önleme Yöntemleri” ile öğrenci sayısı arasında Ki-Kare sonuçlarına göre (χ^2 , $P<.05$) değerinde koşulu ile anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları yöntemler sınıf mevcudunun az ya da çok olması ile anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Araştırma bulgularının öğrenci sayısı ile farklılığı genel olarak değerlendirildiğinde; öğrenci sayısının istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin kullandıkları yöntemler üzerinde etkinliğinin fazla olmadığı belirlenmiştir. Öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda öğretim yöntem ve teknikleri daha çok öğrenciye yönelik olarak yapıldığı sonucuna varılmıştır. Kalabalık sınıflarda genellikle öğretmenlerin klasik anlatım yöntemini kullanmak zorunda kaldıkları, öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda ise öğretim yönteminin öğrencilere yönelik olarak planlandığı ve uygulandığı düşünülmektedir. Kalabalık sınıfların öğrenciler için rahat olmadığı, öğrenci sayısının az olduğu sınıfların öğrenciler için daha uygun olduğu belirlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Gözlemlemiş Oldukları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına ilişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar

Öğretmenlerin sınıflarında gözlemlemiş oldukları istenmeyen öğrenci davranışları eğitimi aksatacak düzeyde aşırı olmayıp, ders düzenini bozucu hafif istenmeyen davranışlar olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; arkadaşlarını sürekli şikayet etme istenmeyen öğrenci davranışının, sınıf öğretmenlerinin en sık karşılaştıkları istenmeyen davranış olduğu görülmektedir. Öğretmenler tarafından ikinci en fazla sıklıkta karşılaşılan davranış; izin almadan konuşma davranışdır. Başarılı öğrencilerin kendileri ile ilgilenilmesini istemesi, öğrencilerin uygun olmayan zamanda konuşma istenmeyen öğrenci davranışları da öğretmenler tarafından sınıflarında yüksek düzeyde görülmektedir. TV dizilerindeki karakterlere özenme istenmeyen davranış öğrenciler tarafından beşinci sırada en fazla gözlemlenen davranış olarak belirlenmiştir. Bu davranışların öğretmenler tarafından sınıflarında en fazla gözlemlenen davranışlar olması, eğitim öğretim ortamını yüksek düzeyde etkilediği sonucunu çıkarmaktadır.

Ödevlerini yapmama, tahtayı karalama, arkadaşları ile kavga etme, yanındaki arkadaşını rahatsız etme, defter kitap unutma, derste hayal kurma, başka etkinlikte bulunma, arkadaşlarını kıskanma, dersi dinlememe ve derse katılmama, temizlik kurallarına uymama, grup üyesi olamama, derse geç gelme, öğretmenlerine saygı göstermeme, arkadaşlarını dışlama, yalan söyleme, istenmeyen öğrenci davranışları sınıf öğretmenleri tarafından bazen düzeyinde gözlemlenmiştir. Bu davranışların öğretmenler tarafından gözlemlenme sıklığına göre eğitim öğretim çalışmalarını orta derecede etkilediği sonucuna varılmaktadır.

Öğretmenler tarafından sınıflarında az sıklıkta karşılaşılan kırıncı ve küfürlü konuşma ve arkadaşlarının ve okulun araç gereçlerine zarar verme istenmeyen davranışları öğretmenler tarafından sınıflarında bazen düzeyinde gözlemlenmektedir. Hırsızlık yapma ve okula gelmek istememe öğretmenler tarafından en az gözlemlenen istenmeyen öğrenci davranışlarıdır. Bu davranışların öğretmenler tarafından gözlenme sıklığına göre eğitim öğretim çalışmalarını etkileme oranının düşük seviyede kaldığı sonucuna varılmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullandıkları Yöntemler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkmada öncelikle sözel yöntemleri kullandıkları, sözel tepkilerin yanı sıra beden dilini kullandıkları, ileri öğrenci davranışlarında ise durumu değiştirmeye yönelik yöntemler kullandıkları sonucuna varılmıştır. Öğretmenler genel olarak fiziksel cezaya karşı olsalar da bir kısım öğretmen tarafından yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde sınıf öğretmenleri istenmeyen öğrenci davranışlarına karşın en fazla kullandıkları yöntem; öğrenciyi dinleyip açık iletişimde bulunma yöntemidir. Öğretmenler bu yöntemi birinci sıklıkta kullanmaktadırlar. Öğretmenler ikinci sıklıkta sorunu kendi çözmeye çalışma yöntemini kullanmakta, üçüncü olarak bakışlarla ikaz etme, dördüncü olarak da nasihat verme yöntemini kullanmaktadırlar. Öğretmenler bu yöntemlere her zaman başvurduklarını belirtmektedirler. Bu yöntemleri öğretmenlerin önem vererek uyguladıkları sonucuna varılmaktadır. Öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarına karşın sözel uyarıcılara öncelik vermektedirler.

Sınıf öğretmenleri sırasıyla velisini çağırma, öğrenciyi kızıp sözle uyarma, oturduğu yeri değiştirme, öğrenciden kendisini eleştirmesini isteme, rehber öğretmen ile görüşme yöntemlerini sınıflarında sık sık düzeyinde kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin kullanmış oldukları bu yöntemler istenmeyen öğrenci davranışlarını henüz meydana gelmeden engellemeye ve oluşmuş olan istenmeyen öğrenci davranışlarını giderme amacını taşımaktadır.

Sorunun nedenlerini araştırma ve uzmana başvurma yöntemlerini, sınıf öğretmenleri bazen düzeyinde uygulamaktadırlar. Bir problemin çözümünde öncelikle sorunun iyi bir şekilde anlaşılıp analiz edilmesi gerektiğinden hareketle, öğretmenlerin istenmeyen

öğrenci davranışlarının nedenlerini tespit etmeye yönelik yeterli çalışmaları yapmadıkları sonucuna varılmaktadır. Öğretmenler uzmana başvurma yöntemini sorunu çözmede kendisini yeterli gördüğü ya da sorun ile uğraşmak istememesi nedeniyle fazla kullanmadığı düşünülmektedir.

Davranışı görmezden gelme yöntemini öğretmenler bazen düzeyinde kullanmaktadırlar. Sınıf öğretmenin bu yöntemi, öğrencinin davranışının önemli bir sorun meydana getirmemesi veya yanlışlıkla yapılması sebebiyle kullandığı düşünülmektedir. Kişiye özel davranma yöntemini de sınıf öğretmenleri bazen düzeyinde kullanmaktadırlar.

Teneffüse çıkmama cezası verme yöntemini öğretmenlerin kullanma oranlarının aralık değerleri incelendiğinde hiçbir zaman düzeyine denk gelmesine rağmen, ortalama aralık değerlerine bakıldığında öğretmenlerin yarısına yakın bir kısmının bu yöntemi sınıf içerisinde öğrenciler üzerinde uyguladığı sonucuna varılmıştır. Öğrenciyi sevdiği bir şeyden mahrum bırakarak sorunu çözme amacı taşıyan bu yöntem, aynı zamanda öğrencinin sosyalleşmesini sağlayan teneffüs zamanını da hapsedmektedir.

Sınıf öğretmenleri araştırma bulgularına göre ortalama aralık değerlerine bakıldığında hiçbir zaman bulundukları ruh hali ile hareket ederek öğrenciye davranmadıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlik doğrudan insan ile ilişki içerisinde olan bir meslektir. Öğretmenlerinde insan olmaları sebebiyle, ruhsal durumlarını derse yansıtmamaları düşünülemez. Fakat araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin, kendi sorunlarını sınıfa taşımadıkları sınıf içerisinde ruh hallerinin öğrencileri etkilemediği sonucuna varılmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin, araştırma bulgularına göre öğrencilerinde gördükleri istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı okul idaresine haber verme yöntemine ortalama aralık değerlerine göre fazla yer vermedikleri sonucuna varılmaktadır. Öğretmenler bu yöntemi ortalama aralık değerlerine göre hiçbir zaman düzeyinde gerçekleştirmektedirler. Öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili olarak okul idaresi ile işbirliği içerisinde çalışmalıdır. Fakat öğrencileri başından savmak yada fiziksel ceza verdirmek için okul idaresini araç olarak kullanmamalıdır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler bu yönteme fazla yer vermemektedirler.

Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemini öğretmenlerin sınıflarında genel olarak kullanmadıkları sonucuna varılmıştır. Ortalama aralık değerlerde öğretmenler hiçbir zaman düzeyinde bu yöntemi kullanmamaktadırlar. Bu yöntemi

öğretmenler genel olarak kullanmadıklarını belirtmelerine rağmen, dörtte birinden fazlası düşük oranda kullanmaktadır.

Araştırma bulgularına göre öğretmenler sınıfta fiziksel ceza verme yöntemini kullanmamaktadırlar. Öğretmenlerin fiziksel ceza verme yöntemini kullanmamaya özen gösterdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmenlerin büyük bir kısmı fiziksel cezaya başvurmadıklarını belirtirken, önemli bir kesimi (% 33,3) bazen ve sık sık düzeylerinde fiziksel ceza yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerin ikinci en az sıklıkta kullandıkları yöntem, öğrenciyi sınıfta yok kabul etme yöntemidir. Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin, öğrenciyi sınıfta yok kabul etme davranışını hiçbir zaman sınıflarında uygulamadıkları sonucuna varılmaktadır. Bu yöntemi kullanan öğretmenlerin, sorunlar karşısında öğrenciyi sınıfta yok sayarak sorunlardan kaçma yolunu tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

Araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik sınıflarında en az kullandıkları yöntemin öğrenciyi notla cezalandırma yöntemi olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenler bu yöntemi sınıflarında hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmektedirler.

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Ortamının Düzenlenmesi ve Olumlu Sınıf İklimi Yaratılmasına İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde; öğretmenler sınıf başkanı seçiminde demokratik bir ortam oluşturmaktadırlar. Eğitsel kol seçimlerinde öğrenci ilgi, yetenek ve istekleri öğretmenler tarafından dikkate alınmaktadır. Sınıf ortamı düzenlenirken öğrencilerin psikolojik gereksinimleri dikkate alınmaktadır. Öğretim yöntem ve teknikleri öğretmenler tarafından öğrenci merkezli olarak seçilmektedir. Planlar, öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenlenmekte ve değiştirilmektedir. Sınıf öğretmenleri tarafından dersin özelliğine göre çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Sınıf öğretmenleri araç, gereç ve materyalden yeterince faydalanabilmektedirler. Sınıf ortamı öğrenciler için rahattır. Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınmaktadır. Sıra ve masalar değişik eğitsel düzenlemeler için değiştirilmektedir. Genel olarak sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması konusunda öğretmenlerin faaliyetleri planladıkları ve uyguladıkları sonucuna varılmaktadır. Öğretmenler bu faaliyetleri sınıflarında sık sık kullandıklarını belirtmektedirler.

Sınıf Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışların Önceden Tespit Edilerek Önlenmesine İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar

Sınıf öğretmenleri veli – öğretmen işbirliğini sınıflarında yeterince sağladıklarına yönelik görüş belirtmelerine karşın, öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı kullanmış oldukları yöntemler arasında velisini çağırma yöntemine öncelik vermedikleri görülmektedir. Öğretmenler, empati kurarak öğrencileri anlamaya çalışmakta yeterlidirler. Öğretmenler, öğrencilerden bekledikleri davranışları onlara açıklamaktadırlar. Öğretmenler, planlama çalışmalarına öğrencileri katmaları yeterli düzeyde değildir. Öğrenciler öğretmenlerine samimi bir şekilde sorunlarını açabilmektedirler. Öğretmenler, öğrencilerdeki davranış değişikliklerini günlük olarak yeterince takip etmemektedirler. Öğretmenler, öğrencilerin yaş gruplarına göre problem davranış türleri konusunda yeterli bilgiye sahip değildirler.

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Kurallarına Uyumun Sağlanmasına Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler kurallara uyarak öğrencilerine model olmaya yeterince dikkat etmektedirler. Sınıf öğretmenleri, kurallara uyumu kontrol etmeye yeterince özen göstermektedirler. Sınıf kurallarının okul kuralları ile uyumlu olduğu sonucuna varılmaktadır. Öğretmenler kuralları belirleme sürecine öğrencileri katmaktadırlar. Öğretmenler sınıfta kurallara gereksinim duymaktadırlar. Sınıf öğretmenleri kurallar ihlal edildiğinde ceza yöntemine başvurmamaktadırlar.

Araştırmada Elde Edilen Bulguların Değişkenlere Göre Farklılığı

Araştırmada elde edilen bulgular Ki- Kare istatistik yöntemi kullanılarak cinsiyet, mezun olduğu okul, okutulan sınıf, mesleki kıdem, SED, öğrenci sayısı değişkenlerine göre değerlendirilmiş aralarında ki anlamlı farklılıklar ile ilgili sonuçlar aşağıya çıkarılmıştır:

Cinsiyet

Bayan öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha sık olduğu görülmektedir. Erkek öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha az olması onların baskıcı bir sınıf ortamı oluşturması ile açıklanmaktadır. Bayan öğretmenler sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışları ile daha fazla karşılaştıkları için ödül ve ceza içeren yöntemleri daha fazla kullanmaktadırlar. Erkek öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışları az yer tutmasına karşın, öğrenci devamsızlığı ve saygısız davranışlar ile daha fazla karşılaştıkları görülmektedir. Öğrencilerin, erkek öğretmenlerden korkmaları, onlara olan sevgilerinin azalmasına neden olmakta, mazeretsiz devamsızlık ve saygısız davranışlar sergilemektedirler.

Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşın kullanmış oldukları yöntemler ve sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri ile istenmeyen davranışların önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bayan öğretmenler, öğrencilerine onlardan bekledikleri davranışları erkek öğretmenlere göre daha iyi anlatmaktadırlar.

Mezun Olduğu Okul

Sınıf öğretmenlerinin, sınıflarında gözlemlemiş oldukları öğretmenlerine saygı göstermeme, yalan söyleme, arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar verme, arkadaşları ile kavga etme istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili görüşleri ve mezun oldukları bölümler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler, istenmeyen öğrenci davranışlarından kırııcı ve küfürlü konuşma, yalan söyleme, öğretmenine saygı göstermeme, arkadaşları ile kavga etme istenmeyen davranışlarıyla daha fazla karşılaştıkları görülmektedir. Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin sınıflarında, öğrenci istenmeyen davranışlarının daha yoğun olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin kıdemlerinin azlığı nedeniyle tecrübesizliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Eğitim enstitüsü

mezunu öğretmenler arkadaş ve okulun araç gereçlerine zarar verme davranışı ile daha sık karşılaşmaktadırlar.

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları oturduğu yeri değiştirme, sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama yöntemleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İstenmeyen davranış sergileyen öğrencinin oturduğu yeri değiştirme yöntemini en fazla eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler kullanmaktadır. Eğitim yüksek okulu mezunu öğretmenler sınıfta mahkeme kurarak alınan kararları uygulama yöntemini daha fazla uygulamaktadırlar.

Öğretmenlerin mezun oldukları bölümler ile Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Eğitim enstitüsü mezunları eğitsel kol seçimlerinde ve seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ilgi ve yeteneklerini daha fazla dikkate almaktadırlar. Öğretmenlerin mezuniyetleriyle istenmeyen davranışların önceden tespit edilerek önlenmesi ve sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Okutulan Sınıf

Okula gelmek istememe istenmeyen öğrenci davranışı ile okutulan sınıflar arasında sınıflar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.1. ve 5. sınıf öğrencilerinde okula gelmek istememe davranışının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflar ile istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ve istenmeyen davranışların önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ve sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına ilişkin öğretmen görüşleri ile öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ilgi ve yetenekleri 5.sınıflarda daha az dikkate alınmaktadır. 4. sınıf öğrencileri sınıf kurallarını belirleme sürecine daha fazla katılmaktadırlar.

Mesleki Kıdem

Mesleki kıdemin sınıf yönetimi için önemli ve belirleyici bir unsur olduğu sonucuna varılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile mazeretsiz devamsızlık yapma,

arkadaşları ile kavga etme istenmeyen öğrenci davranışları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Öğrencilerin mazeretsiz devamsızlık davranışları, mesleki kıdemi on yıldan az olan öğretmenlerin sınıflarında daha az karşılaşılmaktadır. Kıdemi yüksek olan sınıf öğretmenlerinin sınıflarında, arkadaşları ile kavga etme davranışına daha az rastlandığı sonucuna varılmıştır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kıdemi fazla olan öğretmenler diğer öğretmenlere göre öğrencilerinde meydana gelen sorunları kendi şahsi gayretleriyle çözmeye çalıştıkları sonucuna varılmaktadır. Teneffüse çıkmama cezasını en fazla 1- 10 yıl kıdeme sahip öğretmenler kullanmaktadır. Kıdemli öğretmenler velisini çağırma yöntemini daha az kullanmaktadırlar.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kıdemli öğretmenler eğitsel kol seçiminde öğrenci ilgi ve yeteneklerini daha fazla dikkate almakta, dersi daha zevkli hale getirmek için farklı etkinlikler düzenlemekte, araç gereç ve materyallerden daha iyi faydalanabilmektedirler. Mesleki kıdemi az olan öğretmenler sınıf ortamını rahat bulmamaktadırlar.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile istenmeyen davranışların önceden tespit edilerek önlenmesi ve sınıf kurallarına uyum sağlanmasına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kıdemli öğretmenler öğrencilerin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini daha iyi bilmektedirler. 16- 20 yıl arası kıdeme mensup öğretmenler ödül ve ceza yöntemlerini daha fazla kullanmaktadırlar.

SED

Öğrencilerin, kırıcı ve küfürlü konuşma, arkadaşlarını kıskanma, yanındaki arkadaşını rahatsız etme istenmeyen davranışları ile alt, orta, üst SED çevresine sahip okullar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kırıcı ve küfürlü konuşma istenmeyen öğrenci davranışı alt SED okullarda daha fazla yer kaplamaktadır. Alt SED' e sahip ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin, kırıcı ve küfürlü konuşma istenmeyen davranışının sınıf öğretmenleri açısından önemli sorunlardan birisi olduğu sonucuna varılmaktadır. Üst SED okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri öğrencilerde birbirlerini kıskanma davranışları ile daha fazla karşılaşmaktadır. Üst SED okullarda

sınıf içerisinde yanında oturduğu arkadaşını rahatsız etme davranışının daha yaygın olduğu sonucuna varılmıştır.

Okulların SED’i ile öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme yöntemleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Üst SED okullarda görev yapan öğretmenler öğrencinin oturduğu yeri değiştirme yöntemini daha fazla kullanmaktadırlar. Orta SED okullarda görev yapan öğretmenler öğrenciler arasında kişiye özel davranışlar sergilemektedirler.

Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılması ve istenmeyen davranışların önceden tespit edilerek önlenmesine ilişkin öğretmen görüşleri ile okulların SED’i arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Üst ve orta SED okullarda görev yapan öğretmenler daha fazla demokratik ortam oluşturmaktadırlar. Üst SED okullarda görev yapan öğretmenler araç, gereç ve materyalden daha iyi yararlanmaktadırlar. Üst SED okullarda görev yapan öğretmenler planlama çalışmalarına öğrencileri katmakta daha fazla yeterlidir.

Sınıf kurallarına uyumun sağlanmasına yönelik öğretmen görüşleri ile okulların SED’ i arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Öğrenci Sayısı

Sınıf öğretmenlerinin karşılaşmış oldukları istenmeyen öğrenci davranışları ve bunları önleme yöntemleri ile sınıflarındaki öğrenci sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrenci sayısının az ya da çok olması büyük oranda belirleyici bir unsur olarak göze çarpmamaktadır. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısı ile sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Öğrenci sayısı arttıkça öğretim yönteminin öğrenci merkezli olmasının oranı düşmektedir. Öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda yöntemler daha fazla öğrenciye göre belirlenmektedir. Öğrenci sayısının az olduğu sınıflar öğrenciler için daha rahat olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıfların öğrenci sayıları ile sınıf kurallarına uyum sağlanması ve istenmeyen davranışların önceden tespit edilerek önlenmesine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

5.2. ÖNERİLER

UYGULAYICILARA ÖNERİLER

- 1- Demokratik bir sınıf ortamı kurularak, sınıf ortamının düzenlenmesinde ve yapılacak faaliyetlerde öğrencilerin görüşleri alınmalıdır.
- 2- Öğrenci istenmeyen davranışından dolayı yargılanmamalı, öğrencinin yapmış olduğu istenmeyen davranış değerlendirilmelidir.
- 3- İstenmeyen davranış ile mücadele sırasında öğrencinin onurunu zedeleyecek, davranışlardan kaçınılmalıdır.
- 4- İstenmeyen öğrenci davranışları ile mücadele ederken öğrencilerin farklılıkları dikkate alınmalıdır.
- 5- Öğrencilerde istendik davranışlar oluşturmak için, öğretmenler kendi davranışları ile öğrencilere model olmaya özen göstermelidirler.
- 6- Sınıfta uyulması gereken kurallar öğrenciler ile beraber belirlenmeli, kurallara uyulmadığında yapılacak yaptırımlar konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.
- 7- Bilgi çağında sürekli bir değişim olmakta toplum değişmekte, aile değişmekte, öğrenci değişmektedir. Öğretmenin de bu değişimler karşısında kendisini geliştirmesi yenilemesi gerekmektedir.
- 8- Sınıfta herhangi bir sorunla karşılaşıldığında sorun fazla büyümeden yerinde ve zamanında çözüm üretilmelidir. Sorunun diğer öğrencilere yayılmaması için özen gösterilmelidir.
- 9- Araştırmada öğretmenlerin öğrenci kişilik özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin kişilik ve gelişim özellikleri iyi tanınmalıdır. Öğretmenler bu konuda kendilerini geliştirmelidirler. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda, sınıf öğretmenlerine yönelik hizmetiçi eğitim faaliyetleri düzenlemelidir.
- 10- Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin uzman görüşünden yeterince yararlanmadıkları dikkat çekmektedir. Özel sorunu bulunan öğrenciler için uzmanlardan yardım alınmalıdır..
- 11- Araştırmada alt SED ilköğretim okullarında öğretmenlerin araç, gereç ve materyalden daha az yararlandığı belirlenmiştir. Bu okullar araç ve gereç bakımından zenginleştirilmelidir

- 12- Araştırmada kıdemli öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen davranışların daha az yer tuttuğu, sınıf yönetimi uygulamalarında daha başarılı oldukları dikkat çekmektedir. Kıdemsiz öğretmenler sınıf yönetiminde daha fazla sorunlarla karşılaşmakta, bu sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadırlar. Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları öğretmen adaylarının uygulama eğitimine daha fazla önem vermelidirler.
- 13- Araştırmada bayan öğretmenlerin öğrencileri daha fazla ödüllendirdiği tespit edilmiştir. Öğrencinin iyi davranışı ödüllendirilmelidir. Ödül öğrencinin yaptığı iş için verilmelidir.
- 14- Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenleri sınıf yönetiminin daha etkin uygulanması ve öğrenci tanıma teknikleri, öğrenci kişilik özellikleri konusunda eğitmeli ve gelişen değişen yöntemler hakkında öğretmenleri bilgilendirmelidir.

ARAŞTIRMACILARA ÖNERİLER

1. Sınıf öğretmenlerin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecini değerlendirmek için geliştirilen bu anket, öğretmenlerle birlikte, ilköğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim müfettişlerine de uygulanarak aralarındaki anlamlı farklılıkların gözlemleneceği bir çalışma yapılabilir.
2. Aynı sınıfta birinci sınıfta alıp beş yıl okutan öğretmenler ile ara sınıf alan öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve kullandıkları yöntemler arasındaki farklılıklar araştırılabilir.
3. Araştırmada kıdemli öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha az yer tuttuğu tespit edilmiştir. Kıdemli ve kıdemsiz öğretmenler arasındaki sınıf yönetimi anlayış farklılıkları araştırılabilir.
4. Bu çalışmada öğretmenlerin görüşleri anket tekniği kullanılarak alınmıştır. Benzer bir çalışma gözlem ve görüşme teknikleri kullanılarak yapılabilir.
5. Bu çalışma resmi ilköğretim okullarında yapılmıştır. Benzer bir çalışma resmi ve özel ilköğretim okullarında yapılarak aralarındaki anlamlı farklılıklar araştırılabilir.

KAYNAKÇA

1. Açıkgöz, K.Ün; **Etkili Öğrenme ve Öğretme**, Kanyılmaz Matbaası, 2.Baskı, İzmir, 1998.
2. Ada, Sefer; Münevver Ölçüm Çetin; **Eğitim Öğretim Ortamında Disiplin Nedir?**, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
3. Akçadağ, Tuncay; **Sorun Davranışların Yönetimi**, Editör; Hüseyin Kıran, Anı Yayınları, Ankara, 2005.s.277-310.
4. Aksoy, Naciye; **Sınıf Yönetimi ve Disiplin Modellerinin Dayandığı Temel Yaklaşımlar**, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı; 25 Kış, 2001. s. 9-20.
5. Aksoy, Naciye; **Sınıf İçi Kurallar**, Editör; Emin Karip, Pegema Yayıncılık, Ankara, 2001.s.11-31.
6. Ağaoğlu, Esmahan; **Sınıf Yönetimi İle İlgili Genel Olgular**, Editör; Zeki Kaya, Sınıf Yönetimi, Pegema Yayıncılık, Ankara, 2002. s.1-18.
7. Akyol, Hayati; **Olumlu Öğrenmeye Uygun Bir Ortam Oluşturma**, Ed: Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004. s.243-261.
8. Ataç, Füsun; **Öğretmenler için öğrenci psikolojisi**, Epsilon Yayınları, İstanbul 2002.
9. Ataman, Ayşegül; **Sınıf İçinde Karşılaşılan Davranış Problemleri Ve Bunlara Karşı Geliştirilen Önlemler**, Ed: Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004. s.185-205.
10. Atıcı, Meral; **İlkokul Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Yetkinlik Beklentisi Rolünün İngiltere ve Türkiye`de Seçilen bir Araştırma Grubu Üzerinde İncelenmesi**, II. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 27-29 Eylül 1993.s.293.
11. Atıcı, Meral; **İstenmeyen Davranışlarla Başa Çıkma**, Eğitimbilim Dergisi, Şan Ofset Matbaası, Kaligrafi yayıncılık, İstanbul, Nisan 2004.s.16-17.
12. Ayhan, Aydın; **Sınıf Yönetimi**, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 1998.

13. Başar, Hüseyin; **Sınıf Yönetimi**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1999.
14. Başaran, İbrahim Ethem; **Eğitim Yönetimi**, Yargıcı Matbaası, Ankara, 1996.
15. Bayrak, Coşkun; **Okul ve Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar**, <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/1266/unite11.pdf>. Nisan 2006.
16. Bursalıoğlu, Ziya; **Okul Yönetiminde Yeni Yapı Ve Davranış**, Pegem Özel Eğitim ve Hizmetleri, Ankara, 2000.
17. Celep, Cevat; **Sınıf Yönetimi Ve Disiplini**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.
18. Civelek, Kemal; **İlköğretimde Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçi Disiplini Sağlamada Kullandıkları Yöntemler**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001
19. Çalık, Temel; **Sınıf Yönetimi Ve Özellikleri**, Editör; Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.s.1-5.
20. Çelik, Kazım; **Disiplin Oluşturma ve Kural Geliştirme**, Editör; Hüseyin Kıran, Anı Yayınları, Ankara, 2005.s.241-273.
21. Çelik, Vehbi; **Sınıf Yönetimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003
22. Çetin, Yılmaz; **İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Problemleri İle İlgili Görüşleri**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2002.
23. Çinkır, Şakir; **Okulda Etkili Öğretmen – Öğrenci İlişkisinin Yönetimi**, Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Yayınevi, Sayı; 161, [http:// yayim.meb.gov.tr/dergiler/161/cinkir.htm](http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/161/cinkir.htm). Ankara, Kış 2004.s.131.
24. Demir, Yılmaz; **Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaşılan Problem Davranışlara Karşı Başetme Stratejileri**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2003.
25. Demirtaş, Hasan; **Sınıf Yönetiminin Temelleri**, Editör; Hüseyin Kıran, Anı Yayıncılık, Ankara, 2005.s.1-32.
26. Duruhan, Kemal; Bekir İlhan; **Eğitim Öğretimle İlgili Bazı Atasözü Ve Deyimlerimizin Öğrenme Öğretme Süreci Bakımından İrdelenmesi**, Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Yayınevi, Sayı; 164, Ankara, Güz 2004.s.119-127.
27. Eggleton, Travis; **Discipline in the Schools**, Educational Resources Information Center (Eric), CS510519, 2001.

28. Erden, Münire; **Sınıf Yönetimi**, Alkım Yayınları, İstanbul, 2000.
29. Ergün, Mustafa; Aslı Yüksel; **Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Çözüm Yolları**, www.egitim.aku.edu.tr/davranis.doc, Nisan , 2005.
30. Gartrell, Dan; **Beyond Discipline to Guidance: A Primer On The Guidance Alternative**, Apre-Conference Presentation on November 7, 2000 at the Annual Confaference of The National Association For The Education Of Young Children Atlanta Georgia, ERIC/EECE, University of Illinois, ED 448 889, December 31, 2000.
31. Gordon, Thomas; **Çocukta Dış Disiplin mi? İç Disiplin mi?**,Çeviren;Emel Aksay, Editör; Birsen Özkan, Sistem Yayıncılık,İstanbul, 2001.
32. Gordon, Thomas; **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**, Çeviren; Emel Aksay, Editör;Birsen Özkan, Sistem Yayıncılık, İstanbul,2005.
33. Gündüz, Hasan Basri; **Eğitim Okul Ve Sınıf Yönetimi**, Editör; Şule Erçetin,Çağatay Özdemir, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.s.3-32.
34. Gündüz, Yüksel; **Öğretmenlerin Sınıf Yönetimindeki Yeterlilikleri**, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 2001.
35. Güven, İsmail; **Etkili Bir Öğretim İçin Öğretmenden Beklenenler**, Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Yayınevi, Sayı;164, Ankara, Güz 2004.s.127-142.
36. İpşir, Duran; **Sınıf Yönetiminde Öğrencilerle Sağlıklı İletişim Kurabilmenin Ve Olumlu Sınıf Ortamı Yaratmanın Roller**, Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Yayınevi, Sayı 153-154. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/ipsir.htm>.Kış-Bahar 2002.
37. Karasar, Niyazi; **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.,Ankara, 1994.
38. Kaya, Zeki; **Sınıf Yönetimi**, Pegema Yayıncılık, İstanbul, 2002.
39. Kazu, Hilal, **İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Kurallarına İlişkin Görüşleri Ve Uygulamaları**, Eğitim Araştırmaları Dergisi, Sayı:9, Ani Yayıncılık, Ankara, Ekim, 2002.s.79-85.
40. Keskin, Mehmet Ali; **Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Kullandıkları Başetme Yolları**, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2002.

41. Kişi, Pınar; **İlköğretimin Birinci Kademesinde Sınıf Kurallarının Belirlenmesi Ve Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2003.
42. Korkmaz Ayşe; **Sınıf Organizasyonu**, Ed: Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.s.150-164.
43. Kuş, Elif; **Nicel Nitel Araştırma Teknikleri**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2003.
44. Logan, Janice G; **Classroom Management: Techniques, Policies, Procedures, and Programs to Ensure that Discipline “Rules” in Your Classroom**, Educational Resources Information Center (Eric), ED 479 639, February, 2003.
45. Marcy, Taitz; **Discipline, Democracy And Developmentally Appropriate Curriculum: Or What Constitutes Effective Classroom Management In The Early Primary Grades**, Lehman Collage, City University Of New York, Educational Resources Information Center (Eric), ED 404 003, PS 024939, New York, 1996.
46. Martin, Nancy K; Shoho, Alan R., **The Influence of Teacher Characteristics on Classroom Management Style**, Paper presented at the Annual Conference Of the Southwest Educational Research Association, Dallas,TX., January, 2000.
47. Okutan Mehmet; **Disiplin Problemlerinin Sürekliliği**, Editör; Emin Karip, Pegema Yayıncılık, Ankara, 2001.s.3-9.
48. Okutan Mehmet; **Sınıf Yönetiminde Örnek Olaylar**, Öğreti Yayınları, Ankara, 2006.
49. Özden, Yüksel; **Sınıf İçinde Öğrenme Öğretme Ortamının Düzenlenmesi**, Pegem Yayınları, Ankara, 2004.
50. Özdem, Erol; **İlköğretim Birinci Kademesindeki Öğretmenlerin Sınıf Disiplinine İlişkin Görüşleri Ve Uygulamaları**, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2003.
51. Özdemir, İbrahim Ethem; **Sınıf Ortamında İstenmeyen Davranışlar**, Editör; Şule Erçetin, Çağatay Özdemir, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.s.269-295.
52. Öztürk, Bülent; **Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi Ve Giderilmesi**, Editör; Emin Karip, Pegema Yayıncılık, Ankara, 2001.s.149-151.

53. Özsoy, Osman; **Etkin Öğrenci Etkin Öğretmen Etkin Eğitim**, Hayat Yayıncılık, İstanbul, 2004.
54. Özyürek, Mehmet; **Sınıfta Davranış Yönetimi**, Karatepe Yayınları, Ankara, 1996.
55. Pala, Aynur; **Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Dönük Disiplin Modelleri**, Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:14, Bişkek, 2005.s.173-176.
56. Sadık, Fatma; **Sınıf İçindeki Problem Davranışların Nedenleri**, Eğitim Araştırmaları Dergisi, Anı Yayıncılık, Ankara, Ekim 2002.s.106-114.
57. Sarpkaya, Ruhi; **Sınıfın İlişki Düzenini Oluşturma**, Ed; Hüseyin Kıran, Anı Yayınları, Ankara, 2005.s.183-214.
58. Tabancalı, Erkan; **Sınıf Ortamının Fiziksel Özellikleri**, Editör; Hüseyin Kıran, Anı Yayınları, Ankara, 2005.s.61-80.
59. Taş, Ali; **Sınıf Yönetimini Etkileyen Etkenler**, Editör; Hüseyin Kıran, Anı Yayınları, Ankara, 2005.s.35-58.
60. Tertemiz, Neşe; **Sınıf Yönetimi Ve Disiplini**, Editör; Leyla Küçükahmet, Ankara, 2004.s.67-89.
61. Terzi, Ali Rıza; **Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Öğretmen Davranışları**, Milli Eğitim Dergisi Sayı; 155, Ankara, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/terzi.htm>.2002.
62. Tok, Şükran; **Öğretimin Yönetimi**, Editör; Hüseyin Kıran, Anı Yayınları, Ankara, 2005.s.81-117.
63. Toprakçı, Erdal; **Sınıf Örgütünün Yönetimi**, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2002.
64. Topses, Gürsen; **Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Psikolojik Etmenler Ve Sorunlar**, Editör; Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.s.11-36.
65. Türnüklü, Abbas; **Sınıf İçi Davranış Yönetimi**, Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Pegema Yayıncılık, Ankara, Kış 2000.s.141-152.
66. Vural, Birol; **Her Öğretmen Bir Rehberdir**, Hayat Yayıncılık, İstanbul, 2004.

67. Yalçinkaya, Mustafa; **Yeni Öğretmen Ve Teftiş**, Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Yayınevi, Sayı:153-154, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/yalcinkaya.htm>. Ankara, 2002.
68. Yağcı, Esat; **Olumlu Öğrenme Ortamı Oluşturma**, Editör; Şule Erçetin, Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2004.s.75-101.
69. Yıldız, Vesile; Abbas Türnüklü; **İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sınıflarında Karşılaştıkları Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları Ve Bu Davranışların Öğretmenleri Rahatsız Etme Düzeyi**, Eğitim Araştırmaları Dergisi, Sayı:9, Ani Yayıncılık, Ankara, Ekim, 2002.s.156-171.
70. Yılmaz, Hasan; **Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun**, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 2004
71. Yörükoğlu , Atalay; **Çocuk ve Ruh Sağlığı**, Özgür Yayınları, İstanbul 2003.
72. Yüksel, Galip; **Sınıf Yönetimi Ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme Ve Uygulama**, Editör; Leyla Küçükahmet, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.s.105-124.

EKLER

EK-1

Anket Formu

EK- 2

Ankette Yer Alan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerce Gözlemlenme Sıklığına Göre Sırası

EK- 3

Ankette Yer Alan İstenmeyen Davranışları Önlemede Öğretmen Yaklaşımları Listesi

EK-1
ANKET FORMU

Değerli Öğretmenim,

Bu anket ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminin bir boyutu olan davranış düzenleme süreci ile ilgili görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Bu anket ile elde edilecek veriler Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde, Doç.Dr. Mehmet ARSLAN danışmanlığında hazırlamakta olduğum; “**Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Davranış Düzenleme Sürecinin Değerlendirilmesi**” adlı tez çalışması için kullanılacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim. Saygılarımla.

Ercüment KUTLU
Erciyes Üniversitesi Sosyal Bil.Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde size ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Lütfen aşağıdaki seçeneklerden durumunuza uygun olanların yanındaki parantezin içine çarpı (X) işareti koyunuz.

1-Cinsiyetiniz

() Kadın

() Erkek

2-Mesleki Kıdeminiz

() 1-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16-20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

3-Şu anda kaçınıcı sınıfı okutuyorsunuz?

() 1. I. Sınıf

() 2. II.Sınıf

() 3. III.Sınıf

() 4. IV.Sınıf

() 5. V.Sınıf

4-Sınıfınızdaki öğrenci sayısı?

() 24 ve altı

() 25-34

() 35-44

() 45-54

() 55-64

5-Mezun olduğunuz okul türü?

() Eğitim Enstitüsü

() Eğitim Yüksekokulu

() Eğitim Fakültesi

() Lisans Tamamlama

() Başka(Lütfen Belirtiniz).....

BÖLÜM II

Sınıf yönetim sürecinde yapmış olduğunuz uygulamalar içerisinde, aşağıdaki seçeneklerden görüşünüzü en iyi yansıtan seçeneğin içine çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

Lütfen hiçbir soruyu yanıtsız bırakmayınız?

SINIF ORTAMININ DÜZENLENMESİ VE SINIF İKLİMİNİN OLUMLULAŞTIRILMASI

	Hiçbir zaman	Bazen	Genellikle	Her zaman
1- Eğitsel Kol seçimlerinde öğrenci ilgi yetenek ve isteklerini dikkate alıyor musunuz?	()	()	()	()
2- Planlarınızı öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenliyor ve değiştiriyor musunuz?	()	()	()	()
3- Seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınıyor mu?	()	()	()	()
4- Dersin özelliğine göre farklı etkinlikler düzenliyor musunuz?	()	()	()	()
5- Sınıf başkanı seçimi için seçim ortamı sağlıyor musunuz?	()	()	()	()
6- Sınıf ortamını düzenlerken öğrencilerin psikolojik durumlarını dikkate alıyormusunuz?	()	()	()	()
7- Sıra ve masaların değişik eğitsel düzenlemeler için yerlerini değiştiriyor musunuz?	()	()	()	()
8- Öğretim yöntem ve teknikleriniz öğrenci merkezli mi?	()	()	()	()
9- Sınıf Ortamının öğrenciler için rahat olduğunu düşünüyor musunuz?	()	()	()	()
10- Araç gereç ve materyalden yeterince faydalanabiliyor musunuz?	()	()	()	()

İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN ÖNCEDEN TESPİT EDİLEREK ÖNLENMESİ

11- Beklediğiniz davranışları öğrencilere açıklıyor musunuz?	()	()	()	()
12- Öğrencilerinizdeki davranış değişikliklerini günlük olarak takip ediyor musunuz?	()	()	()	()
13- Planlama çalışmalarına öğrencileri katıyor musunuz?	()	()	()	()
14- Öğrencileriniz size samimi olarak sorunlarını açabiliyor mu?	()	()	()	()
15- Veli - öğretmen işbirliğini sağladınız mı?	()	()	()	()
16- Kendinizi öğrencilerinizin yerine koyarak empati kuruyor musunuz?	()	()	()	()
17- Öğrencilerinizin yaş gruplarına göre problem davranış türlerini biliyor musunuz?	()	()	()	()

SINIF KURALLARINA UYUMUN SAĞLANMASI

18- Sınıfta kurallara hangi sıklıkta gereksinim duyuyorsunuz?	()	()	()	()
19- Kuralları belirleyerek sınıfa asıyor musunuz?	()	()	()	()
20- Kuralları belirleme sürecine öğrencileri katar mısınız?	()	()	()	()
21- Kurallara uyulduğunda ödül yöntemini hangi sıklıkta kullanırsınız?	()	()	()	()
22- Kurallar ihlal edildiğinde cezaya hangi sıklıkta başvurursunuz?	()	()	()	()
23- Sınıf kuralları okul kurallarıyla uyumlu mu?	()	()	()	()
24- Kurallara uyarak öğrencilere model oluyor musunuz?	()	()	()	()
25- Kurallara uyumu kontrol ediyor musunuz?	()	()	()	()

BÖLÜM III

Bu bölümde **öğrencilerin istenmeyen davranışları** ele alınmaktadır. Aşağıda verilen davranışlar ile kendi sınıfınızda ne sıklıkta karşılaşmaktasınız?

Lütfen istenmeyen davranış için verilen sıklık düzeylerinin size en uygun gelen seçeneğin içine çarpı işareti (X) koyunuz.

ÖĞRENCİLERİN SINIFTA İSTENMEYEN DAVRANIŞLARI	Hiçbir zaman	Bazen	Sık Sık	Her Zaman
1-Mazeretsiz devamsızlık yapmak.	()	()	()	()
2-Ödevlerini yapmamak.	()	()	()	()
3-İzin almadan konuşmak.	()	()	()	()
4-TV dizilerindeki karakterlere özenmek.	()	()	()	()
5-Öğretmenlerine saygı göstermemek.	()	()	()	()
6-Kırıcı ve küfürlü konuşmak.	()	()	()	()
7-Yalan söylemek	()	()	()	()
8-Hırsızlık yapmak.	()	()	()	()
9-Arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.	()	()	()	()
10-Temizlik kurallarına uymamaları.	()	()	()	()
11-Arkadaşlarının ve okulun araç gereçlerine zarar vermek.	()	()	()	()
12-Arkadaşları ile kavga etmek.	()	()	()	()
13-Dersi dinlememek, derse katılmamak.	()	()	()	()
14-Okula gelmek istememek	()	()	()	()
15-Arkadaşlarını kıskanmak.	()	()	()	()
16-Defter kitap unutmak..	()	()	()	()
17-Tahtayı karalamak.	()	()	()	()
18-Uygun olmayan zamanda konuşmak.	()	()	()	()
19-Arkadaşlarını dışlamak.	()	()	()	()
20-Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.	()	()	()	()
21-Derste hayal kurmak, başka etkinlikte bulunmak.	()	()	()	()
22-Derse geç gelmek.	()	()	()	()
23-Yanındaki arkadaşını rahatsız etmek.	()	()	()	()
24-Grup üyesi olamamak.	()	()	()	()
25- Diğer				
.....				

BÖLÜM IV

Aşağıda **öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı kullanılması olası yöntemler** verilmiştir. Verilen yöntemleri kendi sınıfınızda hangi sıklıkta kullanmaktasınız? Lütfen her bir yöntemi hangi sıklıkta kullandığınızı gösteren seçeneğin içine çarpı (X) işareti koyunuz.

	Hiç Kullanmam	Nadiren Kullanırım	Bazen Kullanırım	Sık Sık Kullanırım
İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINI ÖNLEME YÖNTEMLERİ				
1- Öğrenciye kızar ve sözle uyarırım.	()	()	()	()
2- Sorunu kendim çözmeye çalışırım.	()	()	()	()
3- Oturduğu yeri değiştiririm.	()	()	()	()
4- Bakışlarımla ikaz ederim.	()	()	()	()
5- Okul idaresine haber veririm.	()	()	()	()
6- Rehber öğretmen ile görüşürüm.	()	()	()	()
7- Sınıfta mahkeme kurar alınan kararları uygulayım.	()	()	()	()
8- O günkü ruh halim beni yönlendirir.	()	()	()	()
9- Sorunun nedenlerini araştırırım.	()	()	()	()
10- Teneffüse çıkmama cezası veririm.	()	()	()	()
11- Öğrenciyi dinler ve açık iletişimde bulunurum.	()	()	()	()
12- Öğrenciyi sınıfta “yok” kabul ederim.	()	()	()	()
13- Öğrenciden kendisini eleştirmesini isterim.	()	()	()	()
14- Velisini çağırırım.	()	()	()	()
15- Fiziksel ceza veririm.	()	()	()	()
16- Kişiye özel davranırım.	()	()	()	()
17- Nasihat veririm.	()	()	()	()
18- Uzmanla başvururum(Doktor,Psikolog v.s)	()	()	()	()
19- Öğrenciyi notla cezalandırırım.	()	()	()	()
20- Davranışı görmezden gelirim.	()	()	()	()
21- Diğer.....				

.....

EK- 2

**Ankette Yer Alan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerce
Gözlemlenme Sıklığına Göre Sıra Listesi**

1. Arkadaşlarını sürekli şikayet etme.
2. İzin almadan konuşma.
3. Başarılı öğrencide hep kendisi ile ilgilenilmesi isteği.
4. Uygun olmayan zamanda konuşma.
5. TV dizilerindeki karakterlere özenme.
6. Ödevlerini Yapmama
7. Tahtayı karalama.
8. Arkadaşları ile kavga etme.
9. Yanındaki arkadaşını rahatsız etme.
10. Defter kitap unutma.
11. Derste hayal kurma başka etkinlikte bulunma.
12. Arkadaşlarını kıskanma.
13. Dersi dinlememe, derse katılmama.
14. Temizlik kurallarına uymama.
15. Grup üyesi olamama.
16. Derse geç gelme.
17. Öğretmenine saygı göstermeme
18. Arkadaşlarını dışlama.
19. Yalan söyleme
20. Kırıcı ve küfürlü konuşma.
21. Arkadaşlarının ve okulun araç gereçlerine zarar verme.
22. Okula gelmek istememe.
23. Hırsızlık yapma.

EK- 3**Ankette Yer Alan İstenmeyen Davranışları Önlemede Öğretmen Yaklaşımları
Listesi**

1. Öğrenciyi dinleyip açık iletişimde bulunma.
2. Sorunu kendi çözmeye çalışma.
3. Bakışlarla ikaz etme.
4. Nasihat verme.
5. Velisini çağırma.
6. Öğrenciyi kızıp sözle uyarma.
7. Oturduğu yeri değiştirme.
8. Öğrenciden kendisini eleştirmesini isteme
9. Rehber öğretmen ile görüşme.
10. Sorunun nedenlerini araştırma.
11. Uzmanı başvurma.
12. Davranışı görmezden gelme.
13. Kişiyi özel davranma.
14. Teneffüse çıkmama cezası verme.
15. O günkü ruh halim beni yönlendirir.
16. Okul idaresine haber verme.
17. Sınıfta mahkeme kurup alınan kararları uygulama.
18. Fiziksel ceza verme.
19. Öğrenciyi sınıfta yok kabul etme.
20. Öğrenciyi notla cezalandırma.

EK-4
ANKET İZİN ONAY YAZISI

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.ERC.0.70.72.00/500-0544
Konu : Anket Çalışması

13/05/2005

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: Kayseri Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 10/05/2005 tarih ve B.08.4.MEM. 4.38.00.03-311/011814 sayılı yazısı.

Kayseri Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan ilgi yazıda, Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi **Ercüment KUTLU**'nun "**Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme süresinin değerlendirilmesi**" konulu yüksek lisans tez çalışması için anket uygulaması yapmasının uygun görüldüğü bildirilmektedir.

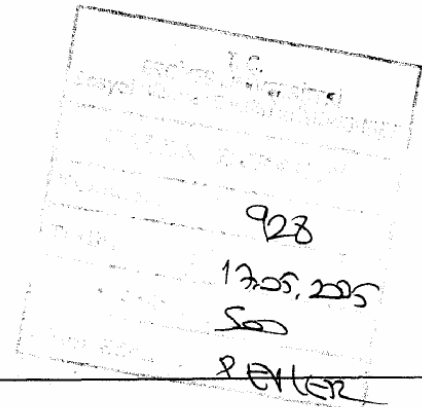
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Şenol KARTAL
Rektör Yardımcısı

*Fatma Hanım'ın
İhtisase duyurulmuş.
17.05.2005*

EKLER:

EK-1: İlgi Yazı ve eki (2 sayfa)

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

10.05.2005*011814

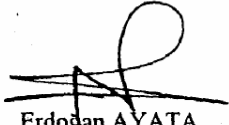
SAYI : B.08.4.MEM.4.38.00.03-311/
KONU: Anket

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İLGİ : 25.04.2005 tarih ve B.30.2.ERC.0.70.72.00/500-0478-0236 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Ercüment KUTLU'NUN ekli listede belirtilen okullarda "Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme süresinin değerlendirilmesi" konusunda anket çalışmasının uygun görüldüğü ile ilgili Valilik Makamından alınan 05.05.2005 tarih ve 11400 sayılı Onay örneği fotokopisi örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan AYATA
Milli Eğitim Müdür V.

EKLER:

EK-1 Onay Örn. (1 adet 1 sayfa)

EK-2 Okul Listesi (1 adet 1 sayfa)

12-5-2005

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

(5.05.2005 +011400

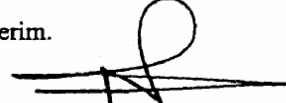
SAYI : B.08.4.MEM.4.38.00.03-311/
KONU: Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Ercüment KUTLU'nun Müdürlüğümüze bağlı ekli listedeki okullarda "Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinin değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması yapmak istediği ile ilgili Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 25.04.2005 tarih ve 500-478-0236 sayılı yazıları ilişikte sunulmuştur.

İlimiz Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Ercüment KUTLU'nun Müdürlüğümüze bağlı ekli listedeki okullarda "Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinin değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Erdoğan AYATA
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
04/05/2005
Mehmet Ali CEVİKER
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER :

- EK-1 Erciyes Üniv. Yazısı (1 adet 1 sayfa)
- EK-2 Okul Listesi (1 adet 1 sayfa)
- Ek-3 Anket Formu (1 adet 10 sayfa)

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında Gürün’de doğan Ercüment KUTLU ilk, orta ve lise öğrenimini Gürün’de tamamladı.1993 yılında Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü’nden mezun oldu.1993 yılında Gürün Endüstri Meslek Lisesi’nde vekil olarak edebiyat öğretmenliği yaptı. 1994 yılında Iğdır İli Tuzluca ilçesi Şehit Üsteğmen Hakan Özkaner İlköğretim Okulu’na sınıf öğretmeni olarak atandı.1996 yılında Sivas iline sınıf öğretmeni olarak tayin oldu. Bu ilde çeşitli ilköğretim okullarında sınıf öğretmeni, müdür yardımcılığı ve okul müdürlüğü görevlerinde bulundu. 2002 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Ve Teftişi Bilim Dalı yüksek lisans programından mezun oldu. Evli ve iki çocuk babası Ercüment KUTLU halen Kayseri ili Melikgazi ilçesi Atatürk İlköğretim Okulu’nda müdür yardımcısı olarak görevini sürdürmektedir.

Adres: Atatürk İlköğretim Okulu MELİKGAZI/KAYSERİ

Tel :3522313062 GSM:05362924405

E-Posta: ercukutlu@hotmail.com